Text Book Development Committee

Sri **S. Suresh Kumar** I.A.S
Commissioner of School Education, AP

Smt. **Vetriselvi. K** I.A.S
State Project Director, Samagra Shiksha, AP

Dr. **B. Pratap Reddy**
M.A., B.Ed., Ph.D.
Director, SCERT, AP

Sri **K. Ravindranadh Reddy**
M.A., B.Ed.
Director, Govt. Text book Press, AP

Programme Co-ordinators

Dr. **G. Kesava Reddy**
Prof. C&T, SCERT, AP

Smt. **V. Swarnalatha**
Lecturer, C&T, SCERT, AP

Subject Co-ordinator

Dr. **K. Saritha**
Prof. T.E, SCERT, AP

Asst. Subject Co-ordinator

Smt. **Ch. Siva Kumari**
Lecturer, SCERT, AP

Technical Co-ordinator

Dr. **Ch.V.S. Ramesh Kumar**
Lecturer, SCERT, AP

Published by Samagra Shiksha, Government of Andhra Pradesh, Amaravati.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Translation Editors

Dr. **N.venkateswararao**
D.E.O(Rtd), Srikakulam

Sri **K. Dasapathi Rao**
Lecturer (Rtd), STPM Govt IASE,
Nellore Dist,

Dr. **R. Pardhasaradhi**
Associate Professor, SriY.N.College(A),
Narsapur, West Godavari Dist.

Smt. **G. M. Anitha** (Rtd Principal)
APSWREI SOCIETY, Andhra Pradesh.

Smt. **G. Sudha Lakshmi**
Lecturer , SCERT, AP

Translators

Sri **Manyam Murali** (SA)
ZPHS, Billavalasa,
Bondapalli Mandal, Vizianagaram Dist.

Sri **M.V. Rama Reddy**
Academic Monitoring Officer,
Samagra Shiksha, Kakinada.

Sri **Pidaparti Peri Reddy**
Headmaster, VPHS,
Idupulapadu, Inkollu Mandal,
Bapatla Dist.

Sri **Nelapati Venkata Ramana**
Gazetted Headmaster, ZPHS
Pydiparru(Tanuku), West Godavari Dist.

Sri **Natham Pyni** (SA)
ZPHS Kotha Aruru,
Nindra Mandal,Chittoor Dist.

Smt. **V. Suseela Kumari** (SA)
Z.P.P H School, Kamavarapukota,
West Godavari Dist.

Smt. **D. Rajya Lakshmi** (PGT)
Dr B R Ambedkar Gurukulam Kumaradevam,
Koyyuru, West Godavari Dist.

Smt. **Ch. Madhavi** (SA)
ZPGH School, Mylavaram,
NTR Dist.

Dr. **G. Hema Chandrika** (PGT)
AP Model School and Junior College,
Punganur mandal, Chittoor Dist.

Smt. **S. Ayyamma** (TGT)
MJPAPBCWR School for girls,
Gummagatta Mandal, Ananthapur Dist.

Smt. **G. Sesha Varalakshmi** (SA)
ZPHS Girls Epurupalem, Chirala Mandal, Bapatla District.

SCERT ANDHRAPRADESH

DTP & Layout Designing : Stockassortment, Bapatla.

© Government of Andhra Pradesh, Amaravati

First Published 2022

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copyright holder of this book is the Commissioner of School Education, Amaravati, Andhra Pradesh.

This book has been printed on 70 G.S.M. SS Maplitho
Title Page 200 G.S.M. White Art Card

Free distribution by Samagra Shiksha, Government of Andhra Pradesh

Printed in India
at the A.P. Govt. Text Book Press
Amaravati
Andhra Pradesh

SCERT, ANDHRAPRADESH

Foreword

The National Curriculum Framework (NCF), 2005, recommends that children's life at school must be linked to their life outside the school. This principle marks a departure from the legacy of bookish learning which continues to shape our system and causes a gap between the school, home and community. The syllabi and textbooks developed on the basis of NCF signify an attempt to implement this basic idea. They also attempt to discourage rote learning and the maintenance of sharp boundaries between different subject areas. We hope these measures will take us significantly further in the direction of a child-centred system of education outlined in the National Policy on Education (1986).

The success of this effort depends on the steps that school principals and teachers will take to encourage children to reflect on their own learning and to pursue imaginative activities and questions. We must recognise that given space, time and freedom, children generate new knowledge by engaging with the information passed on to them by adults. Treating the prescribed textbook as the sole basis of examination is one of the key reasons why other resources and sites of learning are ignored. Inculcating creativity and initiative is possible if we perceive and treat children as participants in learning, not as receivers of a fixed body of knowledge.

These aims imply considerable change in school routines and mode of functioning. Flexibility in the daily timetable is as necessary as rigour in implementing the annual calendar so that the required number of teaching days is actually devoted to teaching. The methods used for teaching and evaluation will also determine how effective this textbook proves for making children's life at school a happy experience, rather than a source of stress or boredom. Syllabus designers have tried to address the problem of curricular burden by restructuring and reorienting knowledge at different stages with greater consideration for child psychology and the time available for teaching. The textbook attempts to enhance this endeavour by giving higher priority and space to opportunities for contemplation and wondering, discussion in small groups, and activities requiring hands-on experience.

The National Council of Educational Research and Training (NCERT) appreciates the hard work done by the textbook development committee responsible for this book. We wish to thank the Chairperson of the advisory group in Social Sciences, Professor Hari Vasudevan, the Chief Advisor, Sarada Balagopalan and the Advisor, Dipta Bhog for guiding the work of this committee. Several teachers contributed to the development of this textbook; we are grateful to their principals for making this possible. We are indebted to the institutions and organisations which have generously permitted us to draw upon their resources, material and personnel. We are especially grateful to the members of the National Monitoring Committee, appointed by the Department of Secondary and Higher Education, Ministry of Human Resources Development under the Chairpersonship of Professor Mrinal Miri and Professor G.P. Deshpande, for their valuable time and contribution. As an organisation committed to systemic reform and continuous improvement in the quality of its products, NCERT welcomes comments and suggestions which will enable us to undertake further revision and refinement.

Director
National Council of Educational
Research and Training

New Delhi
30 November 2007

SCERT, ANDHRAPRADESH

Foreword

The Government of Andhra Pradesh has committed to adopt the National Educational Policy (NEP)- 2020, framed by the Government of India in 2020. As a part of its implementation, the Government of Andhra Pradesh wants to introduce several reforms in its education system, including School Education. One of the reforms is the introduction of NCERT curriculum in a phased manner, from class 8th onwards. It aims to transform the standards of students from local to national, thereby to the global level. As a part of the curricular reforms, the APSCERT has translated the NCERT Social Studies Textbook for Class 8th (Social and PoliticalLife) into Telugu language with the consent of the NCERT, to meet the guidelines of NEP-2020, which is giving high priority for Local Language along with English.

" In this Textbook, first we introduced the concepts which create a basic understanding of our law of the land and the concept of Secularism. Then we introduced the concept of Central Legislature and how it makes laws, which are applicable for the entire nation. Then we brought the concept of Judiciary and Criminal Justice System in India, the problem of Marginalisation is introduced so as to understand the concept of Social Justice. Finally we discussed the role of Governments in generating Public Facilities. We hope all these concepts will create a general Civic Sense in the minds of children and develop respect for each others rights in their societies. The gap generated due to implementation of NCERT syllabus will be filled by teacher's training handbook.

"Regarding the features of the Textbook -QR codes are placed wherever possible to provide additional detailed information to the students. Self-learning activities are given wherever possible, to adopt the principle of Learning by Doing. Colourful pictures, tables, and graphs are provided to absorb the content quickly. Learning Outcomes are designed for every lesson to identify the targets of learning. Keywords are given for every lesson to recall the major concepts and words. And finally, questions are framed to generate comprehension, analysis, and critical Higher Order Thinking of the concepts. A special effort is put forth to relate every lesson with the contemporary developments that are taking place in that arena.

"We are grateful to Sri Y.S. Jagan Mohan Reddy, Honourable Chief Minister, Government of Andhra Pradesh, for being our source of inspiration to carry out this extensive reform in the education department. We extend our gratitude to Sri Botcha Satyanarayana, Hon'ble Minister for Education, Government of Andhra Pradesh, for striving towards qualitative education. Our special thanks to Sri Budithi Rajsekhar IAS, Special Chief Secretary to Government, School Education Department, Andhra Pradesh, and Sri S. Suresh Kumar, IAS, Commissioner of School Education, Andhra Pradesh, Smt. Vetriselvi. K, IAS, State Project Director, Samagra Shiksha, Andhra Pradesh and Special officer, English medium Project, Andhra Pradesh, for their constant motivation and guidance. We convey our special thanks to the NCERT for their cooperation and assistance in adopting their curriculum. We also thank our coordinators, editors, translators, and layout designers for contributing to developing this Textbook. We invite constructive feedback from the teachers and the parents to further refine the reader.

Dr. B. Pratap Reddy
Director
SCERT – Andhra Pradesh

SCERT, ANDHRAPRADESH

Textbook Development Committee NCERT

Chairperson, Advisory Committee for Social Science Textbooks at the Upper Primary Level

Hari Vasudevan, *Professor*, Department of History, University of Calcutta, Kolkata

Chief Advisor

Sarada Balagopalan, Centre for the Study of Developing Societies (CSDS), Rajpur Road, Delhi

Advisor

Dipta Bhog, Nirantar – Centre for Gender and Education, New Delhi

Members

Arvind Sardana, Eklavya–Institute for Educational Research and Innovative Action, Madhya Pradesh

Ashita Raveendran, *Lecturer*, DESSH, NCERT, New Delhi

Bhavna Mulani, Shishukunj International School, Indore, Madhya Pradesh

Krishna Menon, *Reader*, Lady Shri Ram College, New Delhi

Krishna Nand Pandey, Government Middle School, Khodri, Dist. Bilaspur, Chhattisgarh

Latika Gupta, *Consultant*, Department of Elementary Education (DEE), NCERT

Malini Ghose, Nirantar – Centre for Gender and Education, New Delhi

Rajeev Bhargava, *Senior Fellow,* Centre for the Study of Developing Societies (CSDS), Delhi

Ram Murti, Government Senior Secondary School, Deepsingwala, Dist. Faridkot, Punjab

Sukanya Bose, Eklavya *Research Fellow,* New Delhi

V. Geetha, *Editor*, Tara Publishing, Chennai

Vrinda Grover, *Advocate*, New Delhi

Member-coordinator

Malla V.S.V. Prasad, *Lecturer*, Department of Education in Social Sciences and Humanities (DESSH), NCERT, New Delhi

SCERT ANDHRAPRADESH

Acknowledgements

The National Council of Educational Research and Training (NCERT) acknowledges all those institutions and individuals who contributed–directly or indirectly–to the development of this textbook.

Aditya Nigam, Alex George, Awadhendra Sharan, Azra Razzack, Farah Naqvi, Kai Friese, Kaushik Ghosh, Kumkum Roy, M.V. Srinivasan, Radhika Singha, Rana Behal and Yogendra Yadav have given valuable inputs on several issues raised in this book. In addition, we are grateful to the editor, Urvashi Butalia for her incisive and indispensable inputs and Disha Mullick for editing and proofreading and the ease with which she adjusted to the wavering schedules. Special thanks are due to Orijit Sen for his advice on the storyboards. We would also like to thank members of the Lawyers Collective for helping with the storyboard on domestic violence bill in Unit 2.

The Council gratefully acknowledges the contribution of the following institutions in various ways: Lok Sabha Secretariat, Rajya Sabha Secretariat, Press Information Bureau, Photo Division of the Ministry of Information and Broadcasting, Election Commission, National Informatics Centre, the Hindustan Times, Outlook, Down to Earth and thanks are due to the staff in each of these organisations for their assistance. We thank the Ministry of Consumer Affairs for granting the NCERT the permission to use pictures of the Parliament and Judiciary under the Emblems and Names (Prevention of Improper Use) Act, 1950. We would also like to thank the UNDP India for materials about the Sustainable Development Goals (SDGs).

In addition, the following are thanked for providing photographs and posters: Sheeba Chachi, Sambhavana Trust including Maude Dorr, Shalini Sharma, Ryan Bodanyi and Joe Athialy for photos on Bhopal; Greenpeace, specially Jayashre Nandi for photos on Bhopal; and Members of the Right to Food Campaign. We would also like to mention the services of Sondeep Shastri (Hindustan Times) and Bhagwati (Sarai). The design of this book has been worked at with great devotion and skill by Shraboni Roy. We are greatly appreciative of the patience and the enthusiasm shown by her at every step.

Several students at the Srijan School, Delhi and Sarvodaya Kanya Vidyalaya, Delhi drew pictures for the book on the theme of religious tolerance. We thank their teachers, Natasha Dutta and Jyoti Sethi for facilitating this. We would also like to thank Farah Farooqi for sharing with us her daughter Ainee's essay and allowing us to use it in this book. Arundhati Rajesh, a Class VIII student at Sardar Patel Vidyalaya also gave us feedback on our last Unit and we thank her for her inputs.

The Centre for the Study of Developing Societies (CSDS), Eklavya and Nirantar have, as always, been steadfast in their support of this book. At Nirantar, we thank Prasanna and Anil for all their help.

We offer thanks to Professor Savtia Sinha, *Head,* DESSH for her support. We gratefully acknowledge the efforts of the administrative staff of DESSH.

The production of the book benefited greatly from the efforts of the Publications Department. Special thanks are due to Vandana Singh, Consultant Editor, NCERT for going through the book. Our special thanks to Kanwar Singh, *Copy Editor,* Uttam Kumar and Neelam Walecha, *DTP Operators.*

SCERT ANDHRAPRADESH

Introductory Note for Teachers

This is the third and final textbook on Social and Political Life. In the higher classes, the students will continue to learn some of what we have discussed within the subject areas of political science and economics. In our 'Introductory Note' over the past two years, we had emphasised what this new subject area was about. This year's note is more personal as we write about what motivated us to create these textbooks in this manner and the central role that teachers play in transacting them.

Often teachers feel overwhelmed by frequent revisions in the curriculum. These are revisions that they seldom have any role in drafting but have to implement in the classroom space. Often teachers do not understand the basis for the changes. This results in some amount of frustration and cynicism about the effectiveness of any change. This skepticism can in some cases result in teachers not taking the new subject area very seriously. It may also lead to teachers' unwillingness to adopt new teaching practices that the new subject area relies upon. We hope that through sharing with you what has compelled us to develop these textbooks differently, over the past three years, you will recognise the significant role that teachers have in realising the pedagogic goals of Social and Political Life.

In hindsight, it appears we took up quite an exciting, though daunting, task three years ago when we decided that we would help flesh out a new subject area in middle-school social science. The task was exciting because quite a few of us had been involved with the teaching of Civics in school and knew how tedious the subject was to students. Or, we had done an analysis of civics textbooks and were dismayed by their limited understanding of Indian democracy. We were particularly troubled by two factors: one, the textbook's lack of any concrete examples to highlight the functioning of democracy in people's lives in India and two, its tendency to portray institutions and processes as if they functioned exactly in the ways in which the Constitution intended.

In addition, some of us had been part of a research project that showed that students were often confused between processes, institutions and individuals in government. For example, they were often not able to distinguish between the legislature and the executive. As teachers, you probably

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయులకు పరిచయ సూచిక

సామాజిక, రాజకీయ జీవితానికి సంబంధించి ఇది మూడవ, చివరి పాఠ్యపుస్తకం. రాజనీతి, అర్థశాస్త్ర విభాగాలలో మనం చర్చించిన అంశాలలో కొన్నింటిని విద్యార్థులు పై తరగతులలో కూడా నేర్చుకుంటారు. ఈ నూతన బోధనాంశ విభాగం దేనిని గురించో గత రెండు సంవత్సరాలుగా మనము 'పరిచయ సూచిక' లో నొక్కిచెప్పాము. ఈ పద్ధతిలో పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించడానికి మమ్మల్ని ప్రేరేపించిన అంశాలను గూర్చి రాసేటప్పుడు ఈ సంవత్సరపు సూచిక చాలా ముఖ్యమైనది, దీని బోధనలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర కూడా ముఖ్యమైనదే.

పాఠ్యప్రణాళికలో పదే పదే పునః సమీక్షలు జరుగుతూ ఉండడం తరచూ ఉపాధ్యాయుల నిరుత్సాహానికి కారణమవుతుంది. ఈ పాఠ్యపుస్తక రచనలో వారి పాత్ర ఏమీ ఉండదు. కానీ వీటిని వారు తరగతి గదిలో అమలుచేయాలి. ఈ మార్పుల వెనుక గల ఉద్దేశాన్ని తరచుగా ఉపాధ్యాయులు అర్థం చేసుకోరు. ఈ మార్పుయొక్క ఫలితాలపై సరైన అవగాహన లేకపోవడం వలన వారిలో కొంత విరక్తి, నిరాశ ఏర్పడతాయి. ఈ అపరిమ్మకమే కొన్ని సందర్భాల్లో ఉపాధ్యాయులు నూతన బోధనాంశ విభాగాన్ని ముఖ్యమైనదిగా భావించక పోవడానికి కారణమవుతుంది. అందువలన నూతన బోధనాపద్ధతులను అనుసరించడానికి ఉపాధ్యాయులు ఇష్టపడరు. ఫలితంగా కొత్తగా ప్రవేశపెట్టిన అంశాల వలన ఆశించిన ఫలితం రావడంలేదు. గత మూడు సంవత్సరాలుగా ఈ పాఠ్య పుస్తకాలను విభిన్నముగా మలచి వీటిని మీతో పంచుకోవడం వలన సామాజిక, రాజకీయ జీవితానికి సంబంధించిన బోధనా లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర కీలకమనే విషయాన్ని మీరు గుర్తిస్తారని మేము ఆశిస్తున్నాము.

ఈ నేపథ్యంలో ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలకు సాంఘిక శాస్త్రంలో ఒక నూతన బోధనాంశ విభాగాన్ని పరిచయం చేయాలని మూడు సంవత్సరాల క్రితం మేము నిర్ణయించుకున్నప్పుడు అది చాలా కష్టమైనదైనప్పటికీ ఉత్తేజితంగా ఆ పనిని చేపట్టాము. మాలో కొద్దిమంది పాఠశాలలో పౌరశాస్త్రాన్ని బోధిస్తున్నందున, ఈ శాస్త్రము పట్ల విద్యార్థులు ఎంత నిస్తేజంగా ఉంటున్నారో తెలిసినందున ఈ పని మాకు మరింత ఆసక్తిని రేకెత్తించింది. మేము పౌరశాస్త్ర పాఠ్య పుస్తకాలను విశ్లేషించాము. భారత ప్రజాస్వామ్యాన్ని గూర్చి పరిమిత అవగాహన కల్పించడాన్ని చూచి మేము విస్తుపోయాము. మేము ముఖ్యంగా రెండు కారణాల వలన ఇబ్బంది పడ్డాము. ఒకటి – భారతదేశంలోని ప్రజల జీవితాలలో ప్రజాస్వామ్యం యొక్క పనితీరు ప్రాధాన్యతను నొక్కిచెప్పడానికి పాఠ్యపుస్తకాలలో ఖచ్చితమైన ఉదాహరణలు లేవు, రెండు – రాజ్యాంగం ఉద్దేశించిన పద్ధతులలో సంస్థలను మరియు ప్రక్రియలను సరిగ్గా పనిచేసినట్లు చిత్రీకరించే దాని ధోరణి.

దీనికితోడు మాలో కొందరు పరిశోధనా ప్రాజెక్టులో భాగమయ్యారు. దీని ఫలితాలను బట్టి విద్యార్థులు ప్రభుత్వంలోని వ్యక్తులు, సంస్థలు, వాటి కార్యకలాపాల పట్ల తరచుగా గందరగోళానికి గురవుతున్నట్లు గమనించాము. ఉదాహరణకు వారు చాలాసార్లు శాసననిర్మాణ శాఖ, కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ మధ్య తేడాను గుర్తించలేకపోయారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

often reflect upon such limitations of civics textbooks. We were also motivated by the fact that contemporary social and political issues did not have any space in the middle-school curriculum. Though civics had tried to raise these through a focus on the government, a new subject area was an opportunity to enlarge this focus and make it more exciting to teach without losing sight of the government's role.

We were confronted by three different types of questions. The first of these was: how can we get students to understand contemporary social and political concerns? The first question brought forth the following tentative ideas: one, we would need content that was grounded in the lives of students; two, students needed to understand that 'democracy' is not limited to the functioning of government institutions but depends primarily on the role played by ordinary persons; and three, change in content would simultaneously require a different pedagogic style.

The second question that struck us concerned the choice of themes within the subject area. Here we have explored many new themes, trying to balance what is appropriate for the middle school with a certain depth of analysis. It is unfortunate that social science has increasingly come to be viewed by students a box full of general knowledge facts to be learnt by rote. This existing understanding is completely opposed to what social science is meant to do, i.e. to provide a lens through which to analyse the world around us. This ability to analyse social issues is increasingly being viewed as a necessary and desirable skill to possess even amongst those who teach 'Science' in Universities. As social science teachers, we should be proud of our subject area and the opportunity it provides to build in the student a critical and informed way of looking at their contemporary world.

The third question related to the role that we expected teachers to play in this new subject area. This was more within the realm of pedagogy and we had the following thoughts on this: one, that as often as possible we would not provide definitions for concepts that we discussed, two, that we would use stories and other forms of creative expression including storyboards to help the students empathise with the issues being raised, and three, that the in-text and end-text questions we asked would make students engage analytically with the material presented. The visuals that the book used, whether they be storyboards, photos or photo essays, were integral to the content and could be used for further analysis of issues. These should not be seen as decorative.

Quite naturally for all of these ideas to materialise within the space of the classroom, we had to rely on more than the textbook. A national textbook, we recognised, would always fall short of providing particular content that was grounded in the vast diversity of students' lives in this country. As far as possible, we have tried to spread the case studies across regions and social groups. Secondly, since contemporary concerns would necessarily highlight the inequalities that were woven into our social fabric, there was a need for mediation of information and opinion in the classroom space. And, this role is best played by teachers. So your role is not just to transact the content of the textbook but you have been expected from the start to bring in different, more local, examples and help students develop their own analysis of important issues. These textbooks also mark a departure from earlier ones precisely because they name and identify specific forms of inequality. These caste, religious and gender distinctions are also realities that are present in the classroom and therefore, our expectation is also that you will handle these situations with the necessary sensitivity.

Paulo Freire, the Brazilian educator (who characterised rote learning as akin to depositing money in a bank) wrote that teachers should attempt to, "live part of their dreams within their educational space (i.e. in schools)". And, we hoped that the social and political life classroom would serve quite easily as this space for teachers because the topics discussed in the textbooks

SCERT ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయులుగా మీరు బహుశా పౌరశాస్త్ర పాఠ్యపుస్తకాల యొక్క ఇటువంటి పరిమితులను గురించి ఆలోచించే ఉంటారు. ఈ మాధ్యమిక పాఠశాల పాఠ్య ప్రణాళికలో సమకాలీన సామాజిక, రాజకీయ అంశాలకు తావులేదనే విషయాన్ని మేముకూడా గ్రహించాము. 'ప్రభుత్వము' అనే భావనను స్పష్టంగా వివరించడానికి పౌరశాస్త్రము ద్వారా ప్రయత్నించడం జరిగింది. అయినప్పటికీ ఈ భావనను విస్తృతముగా వివరించడానికి ఈ నూతన పాఠ్యాంశ విభాగం ఒక అవకాశం కల్పిస్తుంది. ఫలితంగా ప్రభుత్వ పాత్ర, ప్రాముఖ్యతను మరింత ఆసక్తికరంగా బోధించడానికి వీలవుతుంది.

మేము మూడు విభిన్న రకాల ప్రశ్నలను ఎదుర్కొన్నాము. వీటిలో మొదటిది సమకాలీన సామాజిక, రాజకీయ విషయాలను విద్యార్థులు ఎలా అర్థం చేసుకోవచ్చు? మొదటిది క్రింది తాత్కాలిక ఆలోచనను ముందుకు తెచ్చింది: ఒకటి, మాకు విద్యార్థుల జీవితాలతో ముడిపడిన సమాచారం అవసరం: రెండు: 'ప్రజాస్వామ్యం' అనేది ప్రభుత్వ సంస్థల పనితీరుకు మాత్రమే పరిమితం కాదని, సాధారణ వ్యక్తులు పోషించే పాత్రపై ప్రధానంగా ఆధారపడి ఉంటుందని విద్యార్థులు అర్థం చేసుకోవాలి. మూడు: బోధనాంశాలలో మార్పుకు అనుగుణంగా బోధనా శైలిలో కూడా మార్పు రావాలి.

మాకు ఎదురైన రెండవ ప్రశ్న బోధనాంశ పరిధిలోని విషయాంశాల (థీమ్) ఎంపికకు సంబంధించినది. ఒక నిర్దిష్ట విశ్లేషణతో మాధ్యమిక పాఠశాలకు సరిపోయే అనేక కొత్త విషయాంశాలను ఇక్కడ మేము అన్వేషించాము. సాంఘిక శాస్త్రాన్ని విద్యార్థులు బట్టీ పట్టడం ద్వారా నేర్చుకోదగిన సాధారణ జ్ఞానముతో కూడిన వాస్తవాల పెట్టెగా భావించడం దురదృష్టకరం. మన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని విశ్లేషించగలిగే దృష్టిని అందించాలన్న సాంఘికశాస్త్ర లక్ష్యానికి ఈ పాతుకుపోయిన అపనమ్మకం చాలా వ్యతిరేకము. సామాజిక అంశాలను విశ్లేషించగల ఈ సామర్థ్యము అవసరమైన, ఆశించదగిన నైపుణ్యమని అనేకమంది అభిప్రాయపడుతున్నారు. విశ్వవిద్యాలయాలలో సైన్స్ బోధించే వారిలోకూడా ఇదే అభిప్రాయం ఉన్నది. సాంఘికశాస్త్ర ఉపాధ్యాయులుగా మనం మన సబ్జెక్టును చూసి గర్వపడాలి, విద్యార్థిలో వారి సమకాలీన ప్రపంచాన్ని విమర్శనాత్మకంగా సరైన దృక్పథంతో చూడడానికి అవకాశం కల్పిస్తున్నందుకు గర్వపడాలి.

మూడవ ప్రశ్న – ఈ నూతన బోధనాంశ విభాగంలో ఉపాధ్యాయులు పోషించాలని మేము ఆశించిన పాత్రకు సంబంధించినది. ఇది ఎక్కువగా బోధనా శాస్త్ర పరిధిలోనిది. దీనికి సంబంధించిన మా ఆలోచనలు ఇలా ఉన్నాయి: ఒకటి – చర్చించిన భావనలకు సంబంధించిన నిర్వచనాలను అనేక సందర్భాలలో మేము అందించాం. రెండు: కథలు, స్టోరీ బోర్డులు, ఇతర అంశాల ఆధారముగా మేము లేవనెత్తిన అంశాలపై విద్యార్థులు సహానుభూతి చెందేలా ప్రయత్నించాము. మూడు: పాఠ్యాంశాలకు సంబంధించి పాఠ్యాంశంలోనూ, పాఠ్యాంశం చివర ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలు వారిలో విశ్లేషణా సామర్థ్యాలను పెంపొందిస్తాయి. పుస్తకంలో ఉపయోగించిన స్టోరీబోర్డులు, ఫోటోలు, ఫోటో వ్యాసాలు వంటి విజువల్స్‌ను అలంకారంగా చూడకూడదు. ఇవన్నీ విషయ సమగ్రతకు, సమస్యా విశ్లేషణకు ఉపయోగపడతాయి.

సహజంగా ఈ భావాలన్నీ తరగతిగదిలో సాకారం కావాలంటే మనం పాఠ్య పుస్తకాలను మించి ఆలోచించాలి. కాబట్టి మీ పాత్ర పాఠ్యపుస్తకంలో గల విషయ బోధనకే పరిమితం కాదు. జాతీయ స్థాయి పాఠ్య పుస్తకానికి దేశంలోని వైవిధ్యతతో కూడిన విద్యార్థుల జీవితాలకు సంబంధించిన నిర్దిష్ట విషయాలన్నింటినీ పూర్తిస్థాయిలో అందించడం సాధ్యం కాకపోవచ్చు. సాధ్యమైనంత వరకు విభిన్న ప్రాంతాలు, సామాజిక సమూహాల కేస్ స్టడీలను వివరించడానికి మేము ప్రయత్నించాము. రెండవది, సమకాలీన ఆందోళనలు తప్పకుండా మన సామాజిక చట్రంలో గల అసమానతలను ఎత్తిచూపుతాయి కాబట్టి సమాచారముపై చర్చ, అభిప్రాయ వెల్లడికి తరగతిగదిలో అవకాశం ఉండాలి. ఈ పాత్రను ఉపాధ్యాయులే సమర్థవంతంగా నిర్వర్తించగలరు. కాబట్టి మీ పాత్ర పాఠ్యపుస్తకంలో గల విషయ సంబంధిత వ్యవహారాలకే పరిమితం కాదు. వైవిధ్యమైన స్థానిక ఉదాహరణలు మొదలగు ముఖ్యమైన అంశాలకు సంబంధించి విద్యార్థులలో వారి సొంత విశ్లేషణను పెంపొందించాలని మేము ఆశిస్తున్నాము. ఇది పుస్తకం ప్రారంభం నుండి చివరివరకూ కొనసాగాలి. ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు గతంలోని పాఠ్యపుస్తకాలకు భిన్నంగా ఉన్నాయి. ఎందుకంటే ఇవి నిర్దిష్ట అసమానతలను తెలియజేస్తాయి, గుర్తిస్తాయి. ఈ కుల,మత, లింగ బేధాలను తరగతిగది ప్రతిబింబిస్తుంది కాబట్టి ఇటువంటి పరిస్థితులను మీరు సున్నితముగా నిర్వహించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

బ్రెజిల్ విద్యావేత్త పాలో ఫ్రీర్ (ఆలోచన లేకుండా బట్టీ పట్టడాన్ని బ్యాంక్ లో డబ్బుని డిపోజిట్ చేయడము వంటిది అని పేర్కొన్నారు) 'ఉపాధ్యాయులు తాము కనే కలలలో కొంత సమయము విద్యా సంస్థలోనే (పాఠశాలలోనే) ఉన్నట్లు కలగనాలి' అని రాశారు. పాఠ్యపుస్తకాలలో చర్చించిన అంశాలు న్యాయం, సమానత్వం, గౌరవం కోసం ప్రజలు చేస్తున్న

SCERT ANDHRAPRADESH

were deeply connected to people's struggles for justice, equality and dignity. We hoped that the teachers' strong identification with the topics discussed would allow them to guide students to critically pose questions on contemporary issues.

We also realised that this critical lens we wanted students to develop would need to be linked to a larger vision. This was needed for them to make a more informed analysis as well as not develop a cynicism when confronted with stark realities of social and political life in India. We wanted them to be critical and positive at the same time. And, although this might sound contradictory to you, we were quite sure that we did not want one without the other. For students to be confronted by only unequal realities without having any idea about how matters could be better, would have been frustrating. And on the flip side, to have them to learn about India only as an ideal democracy, in order that they remain positive, would have been misleading, given that their everyday realities are constantly telling them a different story.

Luckily for us, the country has a visionary document as well as a history of people's struggles. It is these two tools that we deliberately decided to draw upon to help make a critical analysis simultaneously a hopeful and positive experience for students. The Indian Constitution is a visionary document and has been used as such by several individuals and social movements to address issues of injustice and oppression. We have used the Constitution to serve as the moral compass for this new subject area. In addition, the book also utilises social movements to meaningfully show students that the existence of the Constitution does not in and of itself guarantee equality and dignity but that people continuously struggle to realise these in their lives.

As we developed this last book, we were also aware that in the future changes will be made to the social and political life curriculum as well as these textbooks. We hope that sharing the above reasons – why we developed these texts as well as what we hope the teacher and student will bring to the analyses presented – will allow you to deepen your commitment to this subject area. We hope that it will allow you to recognise that as the only subject area that deals with contemporary social and political issues in middle-school classes, *Social and Political Life* series provides you with a great opportunity to explore the ways in which your students' lives are tied to broader societal issues. We would like for you to use this opportunity to begin to change the ways in which students are forced to learn information by rote in the classroom space. Since the information provided in these textbooks provides enough room to introduce connected local concerns and to develop an analysis based on this, you need to exercise an active role in making the classroom space exciting as well as safe for students of all backgrounds to air their opinions without feeling left out, ridiculed or silenced.

The task of establishing a new subject area through a textbook is not easy. *Social and Political Life* because of its focus on the contemporary will also be controversial at times. We can't run away from this. While you would allow a variety of opinions to be expressed, this would be based on a large amount of trust in your sense of justice and dignity for all. If you believe that schools can help build in the child a sense of a just society, then *Social and Political Life* provides you a great opportunity to do this. It is our keen hope that you take up our offer.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పోరాటాలతో అనుసంధానించబడ్డాయి కాబట్టి సామాజిక, రాజకీయ జీవితాన్ని తరగతి గది ప్రతిబింబిస్తుందనీ, కావున ఈ ప్రదేశం ఉపాధ్యాయులకు చాలా ఉపయోగపడుతుందని మేము ఆశిస్తున్నాము. చర్చించిన అంశాలపై ఉపాధ్యాయులకు సరైన అవగాహన ఉన్నందున సమకాలీన అంశాలపై విమర్శనాత్మక ప్రశ్నలు వేయడంలో విద్యార్థులకు మార్గదర్శకం చేయగలరని మేము ఆశిస్తున్నాం.

విద్యార్థులు పెంపొందించుకున్న ఈ విమర్శనాత్మక సామర్థ్యము వారిలో విస్తృత దృక్పథానికి దారితీస్తుందని మాకు తెలుసు. భారతదేశ సామాజిక, రాజకీయ జీవితానికి సంబంధించిన వాస్తవాలను ఎదుర్కొన్నప్పుడు విరక్తి భావనకు లోనుకాకుండా పూర్తి సమాచారంతో విశ్లేషణ చేయడానికి ఇది వారికి అవసరం. అదే సమయంలో వారు విమర్శనాత్మకంగా, సకారాత్మకంగా (పాజిటివ్) ఉండాలని మేము కోరుకుంటున్నాము. ఇది మీకు పరస్పర విరుద్ధంగా అనిపించినప్పటికీ, ఒకటి లేకుండా ఇంకొకటి ఉండలేదని మేము ఖచ్చితంగా చెప్పగలము. విషయాలు ఎలా మెరుగుపడతాయనే ఆలోచన లేకుండా విద్యార్థులు కేవలం సక్రమంగా లేని వాస్తవాలను మాత్రమే ఎదుర్కోవడం వారికి నిరాశను, విసుగును తెప్పిస్తుంది. మరోవైపు, భారతదేశాన్ని ఆదర్శవంతమైన ప్రజాస్వామ్యంగా మాత్రమే తెలుసుకొనేటట్లు చేయడం, తద్వారా ఒక సకారాత్మక భావన వారిలో ఏర్పడడము వారిని తప్పుదారి పట్టించడమే. ఎందుకంటే వారు ఎదుర్కొనే రోజువారీ వాస్తవాలు నిరంతరం వారికి భిన్నమైన పరిస్థితిని పరిచయంచేస్తాయి.

అదృష్టవశాత్తూ మన దేశానికి దార్శనిక పత్రంతోపాటు ప్రజల పోరాటాల చరిత్ర కూడా ఉంది. విమర్శనాత్మక విశ్లేషణను విద్యార్థులలో ఏకకాలంలో ఆశాజనకంగా, సానుకూలంగా చేసేటట్లు సహాయపడటానికి మేము ఈ రెండు సాధనాలను ఉపయోగించాలని నిర్ణయించుకున్నాము. భారత రాజ్యాంగం ఒక దార్శనిక పత్రం. అన్యాయం, అణచివేత సమస్యలను పరిష్కరించడానికి అనేక మంది వ్యక్తులు, సామాజిక ఉద్యమాలచే ఇది ఉపయోగించబడింది. ఈ నూతన విభాగానికి నైతిక దిక్సూచిగా పనిచేయడానికి మేము రాజ్యాంగాన్ని ఉపయోగించాము. అంతేకాకుండా, రాజ్యాంగం దానికదే సమానత్వం, గౌరవానికి హామీ ఇవ్వలేదని, ప్రజలు తమ జీవితాలలో వీటిని గ్రహించడానికి నిరంతరం కష్టపడుతూనే ఉన్నారని విద్యార్థులకు అర్థవంతంగా నిరూపించడానికి ఈ పుస్తకం సామాజిక ఉద్యమాలను కూడా ప్రస్తావించింది.

ఈ చివరి పుస్తకాన్ని మేము అభివృద్ధి చేస్తున్నప్పుడు రానున్నకాలంలో సామాజిక, రాజకీయ జీవిత పాఠ్యాంశాలతో పాటు ఈ పాఠ్యపుస్తకాలలో కూడా మార్పులు జరుగుతాయని మాకు తెలుసు. పై కారణాలను పంచుకోవడం వలన – మేము ఈ పాఠాలను అభివృద్ధిచేసిన లక్ష్యాన్ని తెలుసుకుంటారని, అలాగే ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులలో మేము ప్రతిపాదించిన విశ్లేషణను తీసుకువస్తారని, మీ నిబద్ధతను మరింత పెంచుకోవడానికి ఇది మీకు అనుమతిస్తుందని మేము ఆశిస్తున్నాము. ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల తరగతులలో సమకాలీన సామాజిక, రాజకీయ విషయాలతో వ్యవహరించే ఏకైక పాఠ్యాంశ విభాగముగా దీనిని మీరు గుర్తించేటట్లు చేస్తుందని మేము భావిస్తున్నాము. మీ విద్యార్థుల జీవితాలు విస్తృత సామాజిక విషయాలతో ఎలా ముడిపడి ఉన్నాయో అన్వేషించడానికి 'సామాజిక రాజకీయ జీవిత శ్రేణి' మీకు గొప్ప అవకాశాన్ని అందిస్తుంది. తరగతిగదిలో విద్యార్థులు విషయాన్ని బలవంతంగా నేర్చుకునేటట్లు చేసే బట్టీ పద్ధతులను మార్చడానికి మీరు ఈ అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకోవాలని మేము కోరుకుంటున్నాము. ఈ పాఠ్య పుస్తకాలలో అందించిన సమాచారం అనుసంధానించబడిన స్థానిక విషయాలను పరిచయం చేయడానికి, దీని ఆధారంగా విశ్లేషణను కొనసాగించడానికి తగినంత సహకారాన్ని అందిస్తుంది. కాబట్టి తరగతి గదిని ఉత్తేజపరిచేలా, వివిధ నేపథ్యాలు గల విద్యార్థులు తమను పరిగణలోనికి తీసుకోలేదనే భావన రాకుండా, ఎటువంటి బెదురు లేకుండా వారి అభిప్రాయాలను వ్యక్తంచేసేటట్లు మీరు చురుకైన పాత్ర పోషించాలి.

పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా ఒక నూతన బోధనాంశ విభాగాన్ని ప్రవేశపెట్టడం అంత సులభం కాదు. సమకాలీన అంశాలపై దృష్టి పెట్టడం వలన 'సామాజిక మరియు రాజకీయ జీవితం' కొన్నిసార్లు వివాదాస్పదంగా కనిపిస్తుంది. దీని నుండి మనము తప్పించుకోలేము. మీరు వివిధ రకాల అభిప్రాయాలను వ్యక్తీకరించడానికి అనుమతిస్తారు. ఇది న్యాయ భావన, అందరి యెడల గౌరవాలపై మీకున్న అపార విశ్వాసం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. పిల్లలలో ఎటువంటి వివక్షతనూ కనపరచని సమాజ భావనను పెంపొందించడానికి పాఠశాలలు సహాయపడతాయని మీరు విశ్వసిస్తే, సామాజిక, రాజకీయ జీవితం దీన్ని సాకారం చేయడానికి మీకు గొప్ప అవకాశాన్ని అందిస్తుంది. మా ఈ ప్రతిపాదనను మీరు స్వీకరిస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

SCERT, ANDHRAPRADESH

What are the issues included in the Class VIII book?

The Class VIII book has a focus on rule of law and social justice. The units are devoted to the following topics: the Indian Constitution, the Parliament, the Judiciary, Social Marginalisation and the Economic Presence of Government. Each unit consists of two chapters. In this book, students learn what law is and what is meant by rule of law. They also learn that often laws are not enough and people continue to struggle to have their fundamental rights realised long after laws have been passed to guarantee these. The book ends with a note on the 'Constitution as a Living Ideal'. This note serves the function of tying together the main ideas raised in the book.

What elements does the Class VIII book utilise to explain selected issues?

Storyboards: We have received feedback that the storyboards that we introduced last year worked well in the classroom with both students and teachers. This year, we have continued to use this visual medium to discuss narratives that are fictional but based on real events. We hope students will be drawn into the narrative and this will help them better understand the concepts and processes that the storyboard depicts.

SCERT ANDHRAPRADESH

Glossary: The glossary words are highlighted in the chapters. The glossary is not a dictionary. Instead, it explains the context or sense in which the words or phrases have been used in the chapter. The glossary is a tool to be used for understanding the text further and not something that needs to be memorised.

8వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకంలో పొందుపరిచిన అంశాలు ఏమిటి:

8వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకం సమన్యాయపాలన, సామాజిక న్యాయంపై దృష్టి సారించింది. యూనిటు ఈ కింది అంశాలకు సంబంధించి అభివృద్ధి చేయబడ్డాయి: భారత రాజ్యాంగము, పార్లమెంటు, న్యాయశాఖ, సామాజిక వివక్ష, ప్రభుత్వం – ఆర్థిక ఉనికి. ఈ పుస్తకంలో విద్యార్థులు చట్టం అంటే ఏమిటి?, సమన్యాయపాలన అంటే ఏమిటి? అనే విషయాలను తెలుసుకుంటారు. చట్టాలు మాత్రమే సరిపోవనీ, తమ ప్రాథమిక హక్కులకు హామీఇస్తూ చట్టాలు చేసిన తర్వాత కూడా వాటిని అమలులోకి వచ్చేటట్లు చేయడానికి కూడా ఇంకా ప్రజలు పోరాడుతూనే ఉన్నారని వారు తెలుసుకుంటారు. 'రాజ్యాంగం సజీవ ఆదర్శం' అనే సూచనతో పుస్తకం ముగుస్తుంది. ఈ సూచన పుస్తకంలో పేర్కొనబడిన ప్రధాన ఆలోచనలతో అనుసంధానం కావడానికి పునాది వేస్తుంది.

ఎంపికచేసిన విషయాలను వివరించడానికి 8వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకం ఏ అంశాలను ఉపయోగిస్తుంది?

స్టోరీబోర్డ్‌లు: మేము గత సంవత్సరం పరిచయం చేసిన స్టోరీ బోర్డ్‌లు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులకు తరగతి గదిలో బాగా ఉపయోగపడ్డాయని మాకు అనేకమంది తమ స్పందనలో భాగంగా తెలియజేశారు. ఈ సంవత్సరం మేము వాస్తవ సంఘటనల ఆధారంగా కల్పిత కథనాలను చర్చించడానికి ఈ దృశ్య మాధ్యమాన్ని ఉపయోగించడం కొనసాగించాము. విద్యార్థులు కథనంలోనికి ఆకర్షించబడడానికి, ఇందులోని భావనలు, ప్రక్రియలు బాగా అర్థంకావడానికి ఈ స్టోరీబోరులు ఉపయోగపడతాయని మేము ఆశిస్తున్నాము.

పదకోశం: పదకోశాలలోని పదాలకు అధ్యాయాలలో ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది. పదకోశం అనేది నిఘంటువు కాదు. దీనికి బదులుగా ఇది అధ్యాయంలో పదాలు లేదా పదబంధాలు ఉపయోగించబడిన సందర్భం లేదా భావాలను వివరిస్తుంది. పదకోశం అనేది వచనాన్ని మరింత అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగించే సాధనమే గాని వీటిని బట్టీ పట్టవలసిన అవసరం లేదు.

SCERT ANDHRA PRADESH

Teacher's Page: Again like we did last year, each of the units begins with a separate Teacher's Page.This highlights the main conceptual points that the chapter raises with the teacher in order to facilitate the teaching of these in the classroom space.

Unit Three

The Judiciary

Teacher's Note

Students are going to be introduced to the judiciary through these chapters. Yet, aspects of this system like the police, the courts etc. are probably something that students are already quite familiar with either through the media or perhaps through personal experience. In this unit, the effort is to combine some basic knowledge on the judicial system with more hands-on information on the criminal justice system. The first chapter covers topics that will be reinforced in the higher classes. The effort while teaching this should be to provide students with a sense of the significant role played by the judiciary in upholding the principles enshrined in the Constitution. The second chapter explains the role of different individuals in the criminal justice system and here it is crucial that students understand the connection between each person's role and the idea of justice for all that the Constitution provides.

Before starting Chapter 5, it might be useful to reiterate the discussion on the 'rule of law' from the previous unit. This can then lead to a discussion on the role of the judiciary in upholding the rule of law. Five separate though inter-related concepts on the judiciary have been discussed in Chapter 5. The reason why the independence of the judiciary is key to its functioning is a complex idea but something that students need to understand. This can be conveyed at a more basic level using examples of different decision-making processes that the student is familiar with. The structure has been illustrated through a case and students should be encouraged to discuss other cases to better understand the working of the judicial process. The last concept of 'access to justice' highlights the role of the Public Interest Litigation (PIL) in facilitating justice. It also touches upon the 'delay' in providing justice. The student's growing knowledge of Fundamental Rights should be used while discussing this section.

Chapter 6 has been included in order to make students more aware of the role played by different persons in the criminal justice system and the process that needs to be followed in order to ensure a fair trial. The chapter takes as its starting point a storyboard in which a case of theft is highlighted and uses this as the reference point to discuss the roles of the police, the public prosecutor, the judge, as well as what a fair trial should include. It is very likely that the students will have their own opinions, which might be quite cynical, on the ways in which the criminal justice system works. Your role as a teacher will be to balance their cynicism with a discussion of the ideal as outlined in the chapter. This can be done in two ways: one, through a continued emphasis on the link between this ideal functioning and the principles enshrined in the Indian Constitution as discussed in earlier chapters, and two, through emphasising the difference that an informed and aware public can make in the working of these institutions. The discussion of the criminal justice system is to help students understand this better and not for them to learn this by rote.

In-text and End-text Questions: As with the books in the two previous years, this year's book also includes in-text and end-text questions. These combine different kinds of questions, testing the ability to reason, to contrast and compare, to infer and extrapolate, to analyse and to read and create visual material. The end-text questions usually revise the main conceptual points raised in the chapter in addition to asking students to often use their creative abilities. It is crucial that students answer these questions in their own words.

With the help of the table below let us understand this further.

Results of 8th Lok Sabha elections (1984)

Political Party	No. of MPs elected
National Parties	
Bharatiya Janta Party (BJP)	2
Communist Party of India (CPI)	6
Communist Party of India (Marxist) (CPM)	22
Indian Congress Socialist (ICS)	4
Indian National Congress (INC)	404
Janata Party (JNP)	10
Lok Dal (LKD)	3
State Parties	
All India Anna DMK (AIADMK)	12
Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)	1
All India Forward Block (FBL)	2
Indian Congress (J) (ICJ)	1
Jammu & Kashmir Congress (JKN)	3
Kerala Congress (M) (KCJ)	2
Muslim League (MUL)	2
Peasants and Workers Party of India (PWP)	1
Revolutionary Socialist Party (RSP)	3
Telugu Desam Party (TDP)	30
Independents	5
Grand Total	514

Note: The Lok Sabha elections were not held in Assam and Punjab during 1984.

Source: www.eci.gov.in

Use the table alongside to answer the questions below.

Who will form the government? Why?

Who will be chosen for discussions in the Lok Sabha?

Is this process similar to what you have read about in Germany?

The photograph on page 28 shows results from the 3rd Lok Sabha elections held in 1962. Use the photograph to answer the following questions:

a. Which state has the highest number of MPs in the Lok Sabha? Why do you think this is so?

b. Which state has the least number of MPs in the Lok Sabha?

c. Which political party has won the most seats in all states?

d. Which party do you think will form the government? Give reasons why.

35 Chapter 3: Why Do We Need a Parliament?

Exercises

1. Why do you think the nationalist movement supported the idea that all adults have a right to vote?

2. In this 2004 map of Parliamentary constituencies alongside, roughly identify the constituencies in your State. What is the name of the MP from your constituency? How many MPs does your state have? Why are certain constituencies coloured green while others are coloured blue?

TOTAL SEATS 543
JNM 435
SC 79
ST 41

Source: www.eci.gov.in

3. You have read in Chapter 1 that the 'Parliamentary form of government' that exists in India has three tiers. This includes the Parliament (central government) and the various State Legislatures (state governments). Fill in the following table with information on the various representatives from your area:

	State Government	Central Government
Which political party/parties is/are currently in power?		
Who (name) is the current representative from your area?		
Which political parties currently form the Opposition?		
When were elections last held?		
When will the next elections be held?		
How many women representatives are there (from your state)?		

41 Chapter 3: Why Do We Need a Parliament?

Photo Essay: Last year's book had a photo essay on the women's movement. This year, we have a photo essay on the Bhopal gas tragedy. A photo essay is to enable a student to learn about a particular situation through reading visuals. Each of the photos have been chosen with great care to mark particular moments in the history of the issue being highlighted. Students should be encouraged to read and discuss the photo essays and not gloss over them.

Bhopal Gas Tragedy

The world's worst industrial tragedy took place in Bhopal 24 years ago. Union Carbide (UC) an American company had a factory in the city in which it produced pesticides. At midnight on 2 December, 1984, methyl-isocyanite (MIC) – a highly poisonous gas – started leaking from this UC plant.

Remembers Aziza Sultan, a survivor: "At about 12.30 am I woke to the sound of my baby coughing badly. In the half-light I saw that the room was filled with a white cloud. I heard people shouting 'run, run'. Then I started coughing, with each breath seeming as if I was breathing in fire. My eyes were burning."

Photo: Raghu Rai

Within three days, more than 8,000 people were dead. Hundreds of thousands were maimed.

Photo: Raghu Rai

Most of those exposed to the poison gas came from poor, working-class families, of which nearly 50,000 people are today too sick to work. Among those who survived, many developed severe respiratory disorders, eye problems and other disorders. Children developed peculiar abnormalities, like the girl in the photo.

A child born with a deformed face

The disaster was not an accident. UC had deliberately ignored the essential safety measures in order to cut costs. Much before the Bhopal disaster, there had been incidents of gas leak killing a worker and injuring several.

Photo: Raghu Rai

Despite the overwhelming evidence pointing to UC as responsible for the disaster, it refused to accept responsibility.

In the ensuing legal battle, the government represented the victims in a civil case against UC. It filed a $3 billion compensation case in 1985, but accepted a lowly $470 million in 1989. Survivors appealed against the settlement but the Supreme Court ruled that the settlement amount would stand.

Photo: Raghu Rai

UC stopped its operations, but left behind tons of toxic chemicals. These have seeped into the ground, contaminating water. Dow Chemical, the company who now owns the plant, refuses to take responsibility for clean up.

Photo: Raghu Rai

Photo: Raghu Rai

24 years later, people are still fighting for justice: for safe drinking water, for health-care facilities and jobs for the people poisoned by UC. They also demand that Anderson, the UC chairman who faces criminal charges, be prosecuted.

SCERT, ADHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయుల పేజీ: మేము గత సంవత్సరం చేసినట్లుగానే ప్రతీ యూనిట్ ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుల పేజీతో ప్రారంభమవుతుంది. తరగతి గదిలో బోధనను ఉపాధ్యాయునికి సులభతరం చేయడానికి ఆ అధ్యాయములోని ముఖ్యమైన అంశాలను ఇది ప్రత్యేకంగా వివరిస్తుంది.

Unit Three

The Judiciary

Teacher's Note

Students are going to be introduced to the judiciary through these chapters. Yet, aspects of this system like the police, the courts etc. are probably something that students are already quite familiar with either through the media or perhaps through personal experience. In this unit, the effort is to combine some basic knowledge on the judicial system with more hands-on information on the criminal justice system. The first chapter covers topics that will be reinforced in the higher classes. The effort while teaching this should be to provide students with a sense of the significant role played by the judiciary in upholding the principles enshrined in the Constitution. The second chapter explains the role of different individuals in the criminal justice system and here it is crucial that students understand the connection between each person's role and the idea of justice for all that the Constitution provides.

Before starting Chapter 5, it might be useful to reiterate the discussion on the 'rule of law' from the previous unit. This can then lead to a discussion on the role of the judiciary in upholding the rule of law. Five separate though inter-related concepts on the judiciary have been discussed in Chapter 5. The reason why the independence of the judiciary is key to its functioning is a complex idea but something that students need to understand. This can be conveyed at a more basic level using examples of different decision-making processes that the student is familiar with. The structure has been illustrated through a case and students should be encouraged to discuss other cases to better understand the working of the judicial process. The last concept of 'access to justice' highlights the role of the Public Interest Litigation (PIL) in facilitating justice. It also touches upon the 'delay' in providing justice. The student's growing knowledge of Fundamental Rights should be used while discussing this section.

Chapter 6 has been included in order to make students more aware of the role played by different persons in the criminal justice system and the process that needs to be followed in order to ensure a fair trial. The chapter takes as its starting point a storyboard in which a case of theft is highlighted and uses this as the reference point to discuss the roles of the police, the public prosecutor, the judge, as well as what a fair trial should include. It is very likely that the students will have their own opinions, which might be quite cynical, on the ways in which the criminal justice system works. Your role as a teacher will be to balance their cynicism with a discussion of the ideal as outlined in the chapter. This can be done in two ways: one, through a continued emphasis on the link between this ideal functioning and the principles enshrined in the Indian Constitution as discussed in earlier chapters, and two, through emphasising the difference that an informed and aware public can make in the working of these institutions. The discussion of the criminal justice system can help students understand this better and not for them to learn this by rote.

పాఠ్యాంశం మధ్యలోనూ - పాఠ్యాంశం చివర ప్రశ్నలు: గత రెండు సంవత్సరాల పుస్తకాల మాదిరిగానే ఈ సంవత్సర పుస్తకంలో కూడా పాఠ్యాంశం మధ్యలోనూ, పాఠ్యాంశం చివరన వివిధ రకాల ప్రశ్నలు ఉన్నాయి. తార్కిక సామర్థ్యాన్ని పరీక్షించడం, బేధాలను, సామ్యాలను గుర్తించడం, ఊహించడం, వివరించడం, విజువల్ మెటీరియల్‌ని విశ్లేషించడం, చదవడం, తయారుచేయడం వంటి వివిధ రకాల ప్రశ్నలు ఇందులో ఉన్నాయి. అధ్యాయం చివరన ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలు విద్యార్థుల సృజనాత్మక సామర్థ్యాలను వెలికితీయడంలో ఉపయోగపడతాయి. దీనితోపాటు ఈ అధ్యాయాలలోని ముఖ్యాంశాలను కూడా పున:శ్చరణ చేస్తాయి. ఈ ప్రశ్నలకు విద్యార్థులు వారి స్వంత మాటలలో సమాధానం ఇవ్వడం చాలా ముఖ్యం.

With the help of the table below, let us understand this further.

Results of 8th Lok Sabha elections (1984)

Political Party	No. of MPs elected
National Parties	
Bharatiya Janta Party (BJP)	2
Communist Party of India (CPI)	6
Communist Party of India (Marxist) (CPM)	22
Indian Congress Socialist (ICS)	4
Indian National Congress (INC)	404
Janata Party (JNP)	10
Lok Dal (LKD)	3
State Parties	
All India Anna DMK (AIADMK)	12
Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)	2
All India Forward Block (FBL)	2
Indian Congress (J) (ICJ)	3
Jammu & Kashmir Conference (JKN)	3
Kerala Congress (J) (KCJ)	2
Muslim League (MUL)	2
Peasants and Workers Party of India (PWP)	1
Revolutionary Socialist Party (RSP)	3
Telugu Desam Party (TDP)	30
Independent	5
Grand Total	514

Note: Elections were not held in Assam and Punjab during 1984.
Source: www.eci.gov.in

Use the table alongside to answer the questions below:

Who will form the government? Why?

Who will be present for discussions in the Lok Sabha?

Is this process similar to what you have read about in Class VII?

The photograph on page 28 shows results from the 3rd Lok Sabha elections held in 1962. Use the photograph to answer the following questions:

a. Which state has the highest number of MPs in the Lok Sabha? Why do you think this is so?

b. Which state has the least number of MPs in the Lok Sabha?

c. Which political party has won the most seats in all states?

d. Which party do you think will form the government? Give reasons why.

35 Chapter 3: Why Do We Need a Parliament?

Exercises

1. Who do you think the nationalist movement supported the idea that all adults have a right to vote?

2. In this 2004 map of Parliamentary constituencies alongside, roughly identify the constituencies in your State. What is the name of the MP from your constituency? How many MPs does your state have? Why are certain constituencies coloured green while others are coloured blue?

TOTAL SEATS 543
SCs 420
ST 79
ST 41

Source: www.eci.gov.in

3. You have read in Chapter 1 that the 'Parliamentary form of government' that exists in India has three tiers. This includes the Parliament (central government) and the various State Legislatures (state governments). Fill in the following table with information on the various representatives from your area:

	State Government	Central Government
Which political party/parties is/are currently in power?		
Who (name) is the current representative from your area?		
Which political parties currently form the Opposition?		
When were elections last held?		
When will the next elections be held?		
How many women representatives are there (from your state)?		

41 Chapter 3: Why Do We Need a Parliament?

ఫోటో వ్యాసం: గత సంవత్సరపు పుస్తకంలో మహిళా ఉద్యమంపై ఫోటో వ్యాసం ఉంది. ఈ సంవత్సరం భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటనపై ఒక ఫోటో వ్యాసం ఉంది. విజువల్స్‌ను పరిశీలించడం ద్వారా విద్యార్థి ఒక నిర్దిష్ట పరిస్థితి గురించి తెలుసుకోవడానికి ఫోటో వ్యాసం ఉపకరిస్తుంది. చరిత్రలో ప్రాముఖ్యత కలిగిన నిర్దిష్ట క్షణాలను గుర్తించేటట్లు ప్రతి ఫోటో చాలా జాగ్రత్తగా ఎంపిక చేయబడింది. ఫోటో వ్యాసాలను చదవడానికి, చర్చించడానికి విద్యార్థులను ప్రోత్సహించాలి. వాటిపై మనం వివరణ ఇవ్వకూడదు.

Bhopal Gas Tragedy

The world's worst industrial tragedy took place in Bhopal 24 years ago. Union Carbide (UC) an American company had a factory in the city in which it produced pesticides. At midnight on 2 December, 1984, methyl-isocyanite (MIC) – a highly poisonous gas – started leaking from the UC plant.

Remembers Aziza Sultan, a survivor: "At about 12.30 am I woke to the sound of my baby coughing badly. In the half-light I saw that the room was filled with a white cloud. I heard people shouting 'run, run'. Then I started coughing, with each breath seeming as if I was breathing in fire. My eyes were burning."

Photo: Raghu Rai

The disaster was not an accident. UC had deliberately ignored the essential safety measures in order to cut costs. Much before the Bhopal disaster, there had been incidents of gas leak killing a worker and injuring several.

Photo: Raghu Rai

Within three days, more than 8,000 people were dead. Hundreds of thousands were maimed.

Photo: Raghu Rai

Photo: Raghu Rai

Photo: Raghu Rai

Despite the overwhelming evidence pointing to UC as responsible for the disaster, it refused to accept responsibility.

In the ensuing legal battle, the government represented the victims in a civil case against UC. It filed a $3 billion compensation case in 1986, but accepted a lowly $470 million in 1989. Survivors appealed against the settlement but the Supreme Court ruled that the settlement amount would stand.

UC stopped its operations, but left behind tons of toxic chemicals. These have seeped into the ground, contaminating water. Dow Chemical, the company who now owns the plant, refuses to take responsibility for clean up.

Photo: Raghu Rai

Photo: Raghu Rai

Photo: Raghu Rai

Most of those exposed to the poison gas came from poor, working-class families, of which nearly 50,000 people are today too sick to work. Among those who survived, many developed severe respiratory disorders, eye problems and other disorders. Children developed peculiar abnormalities, like the girl in the photo.

Photo: Raghu Rai

24 years later, people are still fighting for justice: for safe drinking water, for health-care facilities and jobs for the people poisoned by UC. They also demand that Anderson, the UC chairman who faces criminal charges, be prosecuted.

SCERT ANDHRAPRADESH

Contents

Introductory Note For Teachers **viii**
ఉపాధ్యాయులకు పరిచయ సూచిక

Semester -1

Unit One: The Indian Constitution and Secularism **19**
యూనిట్ ఒకటి : భారత రాజ్యాంగం – లౌకికతత్వం
Chapter 1: The Indian Constitution 20
అధ్యాయం 1 : భారత రాజ్యాంగం
Chapter 2: Understanding Secularism 50
అధ్యాయం 2 : లౌకికతత్వం – అవగాహన
Unit Two: Parliament and The Making of Laws **70**
యూనిట్ రెండు : పార్లమెంటు – చట్టాలను రూపొందించడం
Chapter 3: Why do we need a Parliament? 72
అధ్యాయం 3 : మనకు పార్లమెంటు ఎందుకు అవసరం?
Chapter 4: Understanding Laws 98
అధ్యాయం 4 : చట్టాలను అర్థం చేసుకుందాం
Unit Three: The Judiciary **118**
యూనిట్ మూడు : న్యాయవ్యవస్థ
Chapter 5: Judiciary 116
అధ్యాయం 5 : న్యాయవ్యవస్థ

Semester -2

Chapter 6: Understanding Our Criminal Justice System 146
అధ్యాయం 6 : మన నేర న్యాయవ్యవస్థను అర్థం చేసుకుందాం
Unit Four: Social Justice and The Marginalised **170**
యూనిట్ నాలుగు : సామాజిక న్యాయం – వివక్షత
Chapter 7: Understanding Marginalisation 172
అధ్యాయం 7 : వివక్షతను అర్థం చేసుకుందాం
Chapter 8: Confronting Marginalisation 202
అధ్యాయం 8 : వివక్షతను ఎదుర్కోవడం
Unit Five: Economic Presence of the Government **222**
యూనిట్ ఐదు : ప్రభుత్వ ఆర్థిక ఉనికి
Chapter 9: Public Facilities 224
అధ్యాయం 9 : ప్రజా సౌకర్యాలు
Chapter 10: Law and Social Justice 254
అధ్యాయం 10 : చట్టం – సామాజిక న్యాయం
References **282**
రిఫరెన్సెస్

SCERT, ANDHRAPRADESH

V9G5N3
Teacher Corner

A5U4B7
Student Corner

Unit One
యూనిట్ ఒకటి

SCERT, ANDHRAPRADESH

Teacher's Note

The Indian Constitution has been regularly referred to in the previous two *Social and Political Life* textbooks. Unlike the previous two books, where little space was devoted to discussing the Constitution itself, this year the chapters in Unit 1 take the Constitution as its main focus.

Chapter 1 begins with a discussion of the principles that underlie a liberal constitution. Three short storyboards have been used to familiarise the student with the ideas that are being discussed. The storyboards use incidents located within a classroom-setting to illustrate three complex constitutive principles. The storyboards should be used to aid the student's understanding of these constitutive principles.

The discussion on the Indian Constitution is situated within a historical context. This has been done with the express intent that students become aware of the major influence that our anti-colonial struggle had on Indian democracy. In discussing the Constitution, we have had to use several new, and often difficult terms, to explain certain key features. While teaching these, please keep in mind that the student will continue to study these key features in greater depth in higher classes. Therefore, the attempt here is to familiarise the student with a very basic understanding of the significance of these features within the working of democracy in India.

Chapter 2 discusses secularism. The most prevalent definition of secularism is that it refers to the separation between Religion and the State. The chapter uses this definition as the foundation and then proceeds to elucidate two complicated ideas: the first points to why this separation is important and the second to what is particular to Indian secularism.

There are two main reasons why the separation between Religion and State is important. The first is to prevent the domination of one religion over another, i.e. *inter-religious* domination. The second is to oppose the various types of domination that can happen within a religion, i.e. *intra-religious* domination. For example, the chapter discusses untouchability in Hindu religious practice which allowed 'upper castes' to dominate members of some 'lower castes'. Secularism's opposition to institutionalised religion means that it promotes freedom and equality between and within religions.

The second major conceptual idea that the chapter deals with is the unique nature of Indian secularism. Indian secularism does protect the religious freedom of individuals by maintaining a separation from religion. But it also provides room for the reform of religions, for example, the abolishing of untouchability, child marriage, etc. Therefore, in its attempt to achieve religious equality (both between as well as within religions) the Indian secular State both maintains a separation as well as intervenes in religion. This intervention can either be in terms of a ban (like that on untouchability) or in terms of providing assistance to religious minorities. The chapter explains this and refers to it as 'principled distance'. This means that any interference in religion by the State has to be based on the ideals laid out in the Constitution.

Several of the above points are quite complex. It is crucial that you understand these points clearly before teaching this chapter. It is very likely that students will come up with several suggestions for why the government should intervene or not intervene in religious affairs. While discussion is to be encouraged, it is important to mediate this and ensure that it does not reinforce stereotypes of religious minorities.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

గత రెండు *"social and political life"* పాఠ్య పుస్తకాలలో భారత రాజ్యాంగం గురించి క్రమం తప్పకుండా చర్చించుట జరిగింది. ఇంతకు ముందు పాఠ్య పుస్తకాల వలె కాకుండా, ఈ సంవత్సరం రాజ్యాంగం గురించి చర్చించడానికి కొద్ది చోటు కేటాయిస్తూ మొదటి యూనిట్ లోనే రాజ్యాంగం పై ప్రధానంగా దృష్టి సారించడం జరిగింది.
ఒక ఉదారమైన రాజ్యాంగంలో అంతర్లీనంగా ఉండే ప్రధానాంశాలను చర్చించుటతో మొదటి అధ్యాయం ప్రారంభమవుతుంది. చర్చించిన అంశాన్ని విద్యార్థులు బాగా అర్థం చేసుకునేందుకు వీలుగా మూడు చిన్న చిన్న కథలు ఉపయోగించబడ్డాయి. సంక్లిష్టమైన మూడు రాజ్యాంగ సూత్రాలను వివరించేందుకు తరగతి గదిలో జరిగే సంఘటనలను ఈ కథానికలు ఉపయోగించుకున్నాయి. ఈ రాజ్యాంగ సూత్రాలను అవగతం చేసుకునేందుకు విద్యార్థులు ఈ కథానికలను ఉపయోగించుకోవాలి.

రాజ్యంగ చర్చలో ఒక చారిత్రక అంశం ఇమిడి ఉంది. దీని వెనుక ఉన్న ప్రధాన ఉద్దేశ్యం భారత ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థపై వలస వ్యతిరేక పోరాటాల ప్రభావం గురించి విద్యార్థులను అప్రమత్తులను చేయడమే. రాజ్యాంగం గురించి చర్చించేటప్పుడు కొన్ని ముఖ్యమైన లక్షణాలను వివరించడానికి మనం ఎన్నో కొత్త పదాలను, కొన్ని సంక్లిష్ట పదాలను కూడా ఉపయోగించాము. వీటిని బోధించేటపుడు విద్యార్థి ఆయా అంశాలను పై తరగతులలో ఇంకా క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేస్తాడన్న విషయాన్ని గుర్తు పెట్టుకోండి. ఈ కీలక అంశాల ప్రాధాన్యతపై ఒక ప్రాథమిక అవగాహనను విద్యార్థులలో పెంపొందించటానికి ఇక్కడ ప్రయత్నించడం జరిగింది. భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం పనిచేసే విధానం అర్థం కావాలంటే భారత రాజ్యాంగ మౌలిక లక్షణాల గురించిన అవగాహన అవసరం. విద్యార్థికి వీటిని పరిచయం చేయడానికి ప్రయత్నం జరిగింది.

2వ అధ్యాయం లౌకిక తత్వం గురించి చర్చిస్తుంది. లౌకికవాదానికి సంబంధించి బాగా వాడుకలో ఉన్న నిర్వచనం ఏమిటంటే మతాన్ని రాజ్యం నుంచి వేరు చేయడం. ఈ నిర్వచనాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని ఇలా వేరుచేయడం ఎందుకు ముఖ్యమైనది, భారతదేశ లౌకికవాద ప్రత్యేకత ఏమిటి అన్న రెండు జటిలమైన అంశాలను ఈ అధ్యాయం వివరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

రాజ్యాన్ని, మతాన్ని వేరుచేయడం ఎందుకు ముఖ్యమో చెప్పడానికి రెండు ముఖ్య కారణలు ఉన్నాయి. మొదటిది: ఒక మతం వేరొక మతంపై ఆధిక్యత ప్రదర్శించకుండా నిరోధించడం. అదే మతాంతర ఆధిపత్యం. రెండవది: ఒకే మతంలో చోటుచేసుకొనే అనేక రకాల ఆధిపత్యాలను వ్యతిరేకించడం. దీనినే అంతరమత ఆధిపత్యం అంటారు. నిమ్న కులాల సభ్యులపై అగ్రవర్ణాల ఆధిపత్యాన్ని అనుమతించే హిందూమత విధానంలోని అస్పృశ్యతను ఈ అధ్యాయం చర్చిస్తుంది. వ్యవస్థీకరించబడిన మతాన్ని లౌకికవాదం వ్యతిరేకిస్తుంది. అంటే మతాల మధ్య, మతాల లోపల స్వేచ్ఛను, సమానత్వాన్ని పెంపొందించడమే.

భారతీయ లౌకికవాద విశిష్ట స్వభావాన్ని తెలియజేయడమే ఈ అధ్యాయంలో గల రెండవ కీలక భావన. మతం నుండి వేరుగా ఉంటూ భారతీయ లౌకికవాదం వ్యక్తుల మత స్వేచ్ఛను కాపాడుతుంది. అదేవిధంగా మత సంస్కరణలకి కూడా పెద్ద పీట వేస్తుంది. ఉదాహరణకు అంటరానితనం, బాల్యవివాహాల నిర్మూలన మొదలైనవి. అంటే మత సమానత్వాన్ని (మతాల మధ్య,మతాలలోనూ)పెంపొందించే ప్రయత్నంలో భారతీయ లౌకిక రాజ్యం మతాన్ని రాజ్యం నుంచి వేరు చేయడంతో పాటు మతాల మధ్య జోక్యం చేసుకోవడం కూడా చేస్తుంది. ఈ జోక్యం చేసుకోవడం అనేది ఒకోసారి నిషేధం (అంటరానితనం పై విధించినట్లుగా) కావచ్చు లేదా మతపరమైన అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలకు సహాయం చేయడం కావచ్చు. ఈ అధ్యాయం దీనిని 'నియమబద్ధమైన దూరం' గా అభివర్ణిస్తుంది. అనగా రాజ్యం మతపరమైన విషయాలలో కలుగచేసుకొనే ఏరకమైన జోక్యం అయినా రాజ్యాంగ ఆదర్శాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

పైవాటిలో చాలా అంశాలు సంక్లిష్టమైనవి. ఈ అధ్యాయాన్ని బోధించడానికి ముందే మీరు ఆయా విషయాలను అవగతం చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. అదెలాగంటే మత వ్యవహారాలలో ప్రభుత్వం ఎందుకు జోక్యం చేసుకోవాలి? ఎందుకు చేసుకోకూడు? అనే విషయంపై విద్యార్థులు అనేక సూచనలు చేస్తారు. ఈ అంశంపై చర్చను ప్రోత్సహిస్తున్నప్పుడే అల్పసంఖ్యాక వర్గాలపై మొదటి నుండి ఉన్న నిశ్చిత అభిప్రాయాలు చర్చను పక్కదారి పట్టించకుండా ఉపాధ్యాయుడు సర్దుబాటు చేయాలి.

SCERT ANDHRAPRADESH

0860CH01

Chapter 1

The Indian Constitution

In this chapter, we are going to begin with football, a game many of you have probably heard of, or even played. As the name suggests, this is a game that involves the players' feet. According to the rules of football, if the ball touches the arm of any player (except the goalkeeper), then this is considered a foul. So if players start holding the football in their hands and passing it around, then they are not playing football any more. Similarly other games, such as hockey or cricket, also have rules according to which they are played. Each of these rules helps define the game, and helps us distinguish one game from another. As these are fundamental to the game, we can also call them the constitutive rules of the game. Like these games, a society also has constitutive rules that make it what it is and differentiate it from other kinds of societies. In large societies in which different communities of people live together, these rules are formulated through consensus, and in modern countries this consensus is usually available in written form. A written document in which we find such rules is called a Constitution.

We have looked at the Indian Constitution in Classes VI and VII in our *Social and Political Life* textbooks. Have you ever wondered why we need a Constitution or been curious about how the Constitution got written, or who wrote it? In this chapter, we will discuss both these issues and also look at the key features of the Indian Constitution. Each of these features is crucial to the working of democracy in India and some of these will be the focus of different chapters in this book.

SCERT, ANDHRAPRADESH

J7M4Z7

అధ్యాయం 1

భారత రాజ్యాంగం

ఈ అధ్యాయాన్ని మనం మొదటగా ఫుట్ బాల్ ఆటతో ప్రారంభించ బోతున్నాము. ఈ ఆట గురించి మీలో చాలామంది సుమారుగా వినే ఉంటారు లేదా ఆడి ఉంటారు కూడా. ఈ పేరు లోనే సూచిస్తున్నట్లు ఈ ఆట ఆటగాడి కాళ్ళకి సంబంధించినది. ఫుట్ బాల్ ఆట నియమాలను అనుసరించి బంతి ఏ ఆటగాడి ముంజేతిని అయినా తాకితే (గోల్ కీపర్ తప్ప) తప్పుగా పరిగణించ బడుతుంది. ఒకవేళ ఆటగాళ్ళు ఫుట్ బాల్‌ని చేతిలోకి తీసుకుని మిత్రుపక్కలకి అందిస్తే, ఇక అది ఫుట్ బాల్ ఆట అవదు. అదేవిధంగా హాకీ, క్రికెట్ వంటి ఇతర ఆటలకు కూడా వారు ఆడుతున్న దాన్ని బట్టి కొన్ని నియమాలు ఉంటాయి. ఈ నియమాలలో ప్రతీ ఒక్కటీ ఆ ఆట ఏమిటో తెలియచెప్పడానికి, ఒక ఆటను మరొక ఆట నుంచి వేరు చేయడానికి ఉపయోగపడతాయి. ఇవి ఆ ఆటకి మూలం కాబట్టి వాటిని నిర్మాణాత్మక నిబంధనలుగా వ్యవహరిస్తారు. ఈ ఆటలలో వలె ఒక సమాజానికి కొన్ని నిర్ధిష్ట నియమాలు ఉంటాయి. అవి ఇతర సమాజాల నుంచి ఏ విధంగా భిన్నమో తెలిపే కొన్ని వ్యవస్థాగత నిబంధనలు వివిధ సంఘాలు కలిసి జీవించే పెద్ద సమాజాలలో ఈ నియమాలు ఏకాభిప్రాయం ప్రకారం రూపొందించబడ్డాయి. ఆధునిక సమాజాలలో ఈ ఏకాభిప్రాయం సాధారణంగా వ్రాత రూపంలో ఉంటుంది. ఇటువంటి నియమ నిబంధనలు కల రాత ప్రతిని రాజ్యాంగంగా పిలుస్తారు.

6,7 వ తరగతి సామాజిక రాజకీయ జీవితం పాఠ్య పుస్తకాలలో మనం భారత రాజ్యాంగం గురించి తెలుసుకున్నాము. మనకు రాజ్యాంగం అవసరం ఏమిటో, రాజ్యాంగం ఎలా రాయబడిందో లేదా ఎవరు రాసారో అని మీకెప్పుడైనా ఆశ్చర్యం కలిగిందా? ఈ అధ్యాయంలో మనం ఈ విషయాలన్నిటితో పాటు భారత రాజ్యాంగం యొక్క ముఖ్య లక్షణాలను గురించి కూడా తెలుసుకుంటాము. వీటిలో ప్రతీ ఒక్కటీ భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం పనితీరులో కీలకమైదే. వీటిలో కొన్నిటిపై ఈ పుస్తకంలోని వివిధ అధ్యాయాలలో దృష్టి పెట్టడం జరిగింది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Why Does a Country Need a Constitution?

In 1934, the Indian National Congress made the demand for a Constituent Assembly. During the Second World War, this assertion for an independent Constituent Assembly formed only of Indians gained momentum and this was convened in December 1946. The photo on page 2 shows some members of the Constituent Assembly.

Between December 1946 and November 1949, the Constituent Assembly drafted a constitution for independent India. Free to shape their destiny at last, after 150 years of British rule, the members of the Constituent Assembly approached this task with the great idealism that the freedom struggle had helped produce. You will read more about the work of the Constituent Assembly later in the chapter.

The photo alongside shows Prime Minister Jawaharlal Nehru addressing the Constituent Assembly.

Today most countries in the world have a Constitution. While all democratic countries are likely to have a Constitution, it is not necessary that all countries that have a Constitution are democratic. The Constitution serves several purposes. First, it lays out certain ideals that form the basis of the kind of country that we as citizens aspire to live in. Or, put another way, a Constitution tells us what the fundamental nature of our society is. A country is usually made up of different communities of people who share certain beliefs but may not necessarily agree on all issues. A Constitution helps serve as a set of rules and principles that all persons in a country can agree upon as the basis of the way in which they want the country to be governed. This includes not only the type of government but also an agreement on certain ideals that they all believe the country should uphold.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఒక దేశానికి రాజ్యాంగం ఎందుకు అవసరం?

1934 లో భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ రాజ్యాంగ సభ ఏర్పాటు చేయాలని కోరింది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ సమయంలో భారతీయుల ఉద్యమం ఊపందుకున్నందున స్వతంత్ర రాజ్యాంగ సభ ఏర్పాటు పై ప్రకటన రావడంతో ఇది డిసెంబర్ 1946 లో సమావేశమైంది. ఈ రెండవ పేజీలోని చిత్రంలో రాజ్యాంగ సభలోని కొంతమంది సభ్యులను చూడవచ్చు.
డిసెంబర్ 1946 నవంబర్ 1949 మధ్య రాజ్యాంగసభ స్వతంత్ర భారతదేశం కోసం ఒక రాజ్యాంగాన్ని రాసింది. 150 సంవత్సరాల బ్రిటీష్ పాలన తర్వాత రాజ్యాంగ సభ సభ్యులు స్వాతంత్రోద్యమ స్ఫూర్తితో గొప్ప ఆదర్శవాదంతో ఈ పనిని చేయడానికి పూనుకుంది. రాజ్యాంగసభ చేసిన పని గురించి ఈ అధ్యాయంలో తర్వాత చదువుతారు.
ఈ చిత్రంలో ఒక పక్క జవహర్ లాల్ నెహ్రూ గారు రాజ్యాంగ సభను ఉద్దేశించి మాట్లాడుతున్నట్లు కన్పిస్తోంది.

ఈరోజు ప్రపంచంలోని చాలా దేశాలకు రాజ్యాంగాలు ఉన్నాయి. అన్ని ప్రజాస్వామిక దేశాలకూ రాజ్యాంగాలు ఉండే అవకాశం ఉన్నప్పటికీ, రాజ్యాంగాలు ఉన్న అన్ని దేశాలూ ప్రజాస్వామ్య దేశాలు కాకపోవచ్చు. రాజ్యాంగం వల్ల వివిధ రకాల ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. మొట్ట మొదటగా అది పౌరులుగా మనం నివసించాలని కోరుకునే దేశం ఎలా ఉండాలో అనే దాని ఆధారంగా కొన్ని ఖచ్చితమైన ఆదర్శాలను రూపొందిస్తుంది. మరో రకంగా చెప్పాలంటే, ఒక సమాజం యొక్క మౌలిక స్వభావాన్ని ఆ దేశ రాజ్యాంగం తెలియజేస్తుంది. ఒక దేశం సాధారణంగా కొన్ని నిశ్చిత అభిప్రాయాలుగల విభిన్న సమూహాలతో కూడి ఉంటుంది. అయితే వీరు అన్ని విషయాలలోను ఏకీభవించకపోవచ్చు. ఒక దేశంలోని ప్రజలందరూ వారికి ఆమోదయోగ్యమైన నియమాలు, సూత్రాల ఆధారంగా పరిపాలించబడాలని కోరుకుంటారు. ఆ నియమ నిబంధనల సముదాయమే రాజ్యంగం. ఇది కేవలం ఆ దేశంలో ఎలాంటి ప్రభుత్వం ఉండాలనే దానికి సంబంధించినది మాత్రమే కాదు. ఇది ఆ దేశం ఆమోదించిన, దృఢంగా విశ్వసించిన ఆదర్శాల సమాహారంలో నిండి ఉంటుంది.

SCERT ANDHRAPRADESH

The country of Nepal has witnessed several people's struggles for democracy. There was a people's struggle in 1990 that established democracy that lasted for 12 years until 2002. In October 2002, King Gyanendra, citing the Maoist uprising in the countryside as his reason, began taking over different aspects of the government with the army's assistance. The King then finally took over as the head of government in February 2005. In November 2005, the Maoists joined other political parties to sign a 12-point agreement. This agreement signalled to the larger public an imminent return to democracy and peace. In 2006, this people's movement for democracy began gaining immense force. It repeatedly refused the small concessions that the King made and finally in April 2006 the King restored the Third Parliament and asked the political parties to form a government. In 2008, Nepal became a democracy after abolishing the monarchy. The above photos show scenes from the people's movement for democracy in 2006.

Let us try and understand what we mean by this through two contrasting situations in the recent history of Nepal, a country that borders India on the north. Until recently, Nepal was a monarchy. The previous Constitution of Nepal, which had been adopted in 1990, reflected the fact that the final authority rested with the King. A people's movement in Nepal fought for several decades to establish democracy and in 2006 they finally succeeded in putting an end to the powers of the King. The people had to write a new Constitution to establish Nepal as a democracy. The reason that they did not want to continue with the previous Constitution is because it did not reflect the ideals of the country that they want Nepal to be, and that they have fought for.

As in the game of football, in which a change in the constitutive rules will change the game altogether, Nepal, by moving from a monarchy to a democratic government, needs to change all its constitutive rules in order to usher in a new society. This is why, the people of Nepal adopted a new Constitution for the country in 2015. The caption alongside elaborates Nepal's struggle for democracy.

The second important purpose of a Constitution is to define the nature of a country's political system. For example, Nepal's earlier Constitution stated that the country was to be ruled by the King and his council of ministers. In countries that have adopted a democratic form of

Discuss with your teacher what you understand by the term 'constitutive'. Provide one example of 'constitutive rules' from your everyday life.

Why did the people of Nepal want a new Constitution?

SCERT, ANDHRAPRADESH

నేపాల్ దేశం ప్రజాస్వామ్యం కోసం ప్రజలు చేసిన ఎన్నో పోరాటాలను ప్రత్యక్షంగా చూసింది. 1990 లో జరిగిన ఒక ప్రజా పోరాటం వలన ప్రజాస్వామ్యం ఏర్పడి, 12 సంవత్సరాల వరకు అంటే 2002 వరకు కొనసాగింది. అక్టోబర్ 2002 లో రాజు జ్ఞానేంద్ర గ్రామాలలో మావోయిస్టు ఉద్యమాలు చెలరేగుతున్నాయన్న కారణంతో ప్రభుత్వంలోని వివిధ విభాగాలను సైన్యం సహాయంతో తన అధీనంలోనికి తీసుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. చివరకు ఫిబ్రవరి 2005 లో ప్రభుత్వానికి ఆధిపత్యం వహించాడు. నవంబర్ 2005 లో మావోయిస్టులు 12 సూత్రాల ఒప్పందంపై సంతకం చేయడానికి ఇతర రాజకీయ పార్టీలలో చేరారు. ఈ ఒప్పందం అత్యధిక భాగం ప్రజలకు ప్రజాస్వామ్యం, శాంతి రాబోయే సమయం ఆసన్నమైనట్లు సూచించింది. 2006 లో ప్రజాస్వామ్యం కోసం ప్రారంభమైన ప్రజా ఉద్యమం అపారమైన బలాన్ని పుంజుకో సాగింది. ఇది రాజు ఇచ్చిన చిన్న చిన్న రాయితీలను మళ్ళీ మళ్ళీ తిరస్కరించడంతో చివరకు ఏప్రిల్ 2006 లో రాజు మూడవ పార్లమెంట్ ను పునరుద్ధరించి రాజకీయ పార్టీలను ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా కోరాడు. 2007 లో నేపాల్ ఒక మధ్యంతర రాజ్యాంగాన్ని ఆమోదించింది. పై చిత్రాలు 2006 లో ప్రజాస్వామ్యం కొరకు ప్రజలు పోరాటం చేసినప్పటి కొన్ని దృశ్యాలను చూపుతున్నాయి.

రాజ్యాంగ బద్ధం అనే పదాన్ని నీవెలా అర్థం చేసుకున్నావో మీ ఉపాధ్యాయునితో చర్చించండి. మీ దైనందిన జీవితం నుండి' రాజ్యాంగ బద్ధమైన నియమాల'కి ఒక ఉదాహరణ ఇవ్వండి. నేపాల్ ప్రజలు ఎందుకు నూతన రాజ్యాంగాన్ని కోరుకున్నారు?

మన దేశానికి ఉత్తర సరిహద్దులలో ఉన్న నేపాల్‌లో ఇటీవల కాలంలో చోటుచేసుకున్న రెండు విరుద్ధమైన పరిస్థితుల ద్వారా దీనిని అర్థం చేసుకొనే ప్రయత్నం చేద్దాం. ఈ మధ్య కాలం వరకు నేపాల్ ఒక రాజరిక దేశం. 1990 నాటి నేపాల్ రాజ్యాంగం అంతిమ అధికారం రాజుదే అన్న వాస్తవాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. ప్రజాస్వామ్య స్థాపన కొరకు నేపాల్‌లో అనేక దశాబ్దాలపాటు ప్రజా పోరాటం సాగింది. చివరకు 2006 లో రాచరికం అంతం అయింది. ఇప్పుడు నేపాల్ ప్రజలు ప్రజాస్వామ్య స్థాపన కొరకు ఒక నూతన రాజ్యాంగాన్ని రచించుకోవలసి వచ్చింది. ఇంతకుముందు వారు దేనికొరకైతే పోరాడారో, ఒక దేశానికి ఉండవలసిన ఏ ఆదర్శాలైతే నేపాల్ కి ఉండాలని కోరుకున్నారో వాటిని గత రాజ్యాంగం ప్రతిబింబించ లేకపోయింది.

ఫుట్ బాల్ ఆటలో, ఆట వ్యవస్థాగత నియమాలలో జరిగే ఒక మార్పు మొత్తం ఆట స్వరూపాన్ని ఎలా మార్చివేస్తుందో, అదే విధంగా నేపాల్ రాజరికం నుంచి ప్రజాస్వామ్య ప్రభుతంలోకి మారేటపుడు ఒక నూతన సమాజ నిర్మాణం కోసం దాని రాజ్యాంగబద్ధమైన నిబంధనలను అన్నింటినీ మార్చుకోవలసి వచ్చింది. అందువలన నేపాల్ ప్రజలు 2015 లో దేశానికి ఒక కొత్త రాజ్యాంగాన్ని ఏర్పరుచుకున్నారు. ఈ పక్కనే ఉన్న శీర్షిక ప్రజాస్వామ్యం కోసం నేపాల్ పోరాటాన్ని విశదీకరిస్తుంది.

రాజ్యాంగం యొక్క రెండవ ముఖ్య ఉద్దేశ్యం ఆ దేశ రాజకీయ వ్యవస్థ స్వభావాన్ని నిర్వచించడం. ఉదాహరణకు, నేపాల్ మునుపటి రాజ్యాంగం ప్రకారం దేశాన్ని రాజు, అతని మంత్రి మండలిచే పరిపాలిస్తారు. ప్రజాస్వామ్య తరహా ప్రభుత్వాన్ని లేదా

SCERT, ANDHRAPRADESH

government or polity, the Constitution plays a crucial role in laying out certain important guidelines that govern decision-making within these societies.

In a democracy, we choose our leaders so that they can exercise power responsibly on our behalf. However, there is always the possibility that these leaders might misuse their authority and the Constitution usually provides safeguards against this. This misuse of authority can result in gross injustice as demonstrated in the classroom situation below:

SCERT, ANDHRA PRADESH

In democratic societies, the Constitution often lays down rules that guard against this misuse of authority by our political leaders. In the case of the Indian Constitution, about which you will read more later in this chapter, many of these laws are contained in the section on Fundamental Rights. Do you recall the chapter on the Dalit writer, Omprakash Valmiki's experiences in school from your Class VII book? In that chapter, we talked about the discrimination Omprakash faced because he was a Dalit. You read about how the Indian Constitution guarantees the right to equality to all persons and says that no citizen can be discriminated against on grounds of religion, race, caste, gender, and place of birth. The Right to Equality is one of the Fundamental Rights guaranteed by the Indian Constitution.

1. In what way is the class monitor misusing his power?

2. In which of the following situations is a minister misusing his power:
a) refuses to sanction a project of his ministry for sound technical reasons;
b) threatens to send his security staff to rough up his neighbour;
c) calls up the police station asking them not to register a complaint that is likely to be filed against his relative.

రాజకీయ వ్యవస్థను అనుసరించే దేశాలలో సమాజం చేసే నిర్ణయాలకు మార్గదర్శకాలను నిర్దేశించడంలో రాజ్యాంగం కీలక పాత్ర వహిస్తుంది.

ప్రజాస్వామ్యంలో, మనం మన నాయకులను ఎన్నుకుంటాము. తద్వారా వారు అధికారంతో కూడిన బాధ్యతలను నిర్వర్తిస్తారు. అధికారాన్ని వినియోగిస్తారు. అయితే ఈ నాయకులు తమ అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసే అవకాశం ఎల్లప్పుడూ ఉంటుంది. అందుకే రాజ్యాంగం సామాన్యంగా దీనినుంచి రక్షణ కల్పిస్తుంది. ఈ అధికార దుర్వినియోగం కింద చూపబడిన తరగతి గదిలోని పరిస్థితి వలె స్థూలంగా అన్యాయానికి దారితీస్తుంది.

ప్రజాస్వామ్య సమాజాలలో రాజకీయ నాయకుల అధికార దుర్వినియోగం నుంచి రక్షణ కొరకు మన రాజ్యాంగం నియమాలను నిర్దేశిస్తుంది. భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక హక్కుల విభాగంలో గల చట్టాల గురించి మీరు ఈ అధ్యాయంలో విపులంగా చదువుతారు. మీ ఏడవ తరగతి పుస్తకంలో దళిత రచయిత ఓం ప్రకాష్ వాల్మీకి పాఠశాల అనుభవాలపై ఉన్న అధ్యాయం మీకు గుర్తుందా? ఆ అధ్యాయంలో ఓం ప్రకాష్ దళితుడు కావడం వలన ఎదుర్కొన్న వివక్ష గురించి మాట్లాడుకున్నాం. భారత రాజ్యాంగం వ్యక్తులందరికీ సమానత్వపు హక్కుకు హామీ ఇస్తుందని, ఏ పౌరుడూ కూడా మతం, జాతి, కులం, లింగం, జన్మించిన స్థలాన్ని బట్టి వివక్షకు గురి కాకూడదని తెలియజేస్తుందని తెలుసుకొన్నాం. ప్రాథమిక హక్కులలో ఒకటైన సమానత్వపు హక్కుకు భారత రాజ్యాంగం హామీ ఇస్తుంది.

1. క్లాస్ మానిటర్ ఏ విధంగా తన అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసాడు?
2. ఈ క్రింది వాటిలో ఏ పరిస్థితిలో మంత్రి తన అధికారాన్ని దుర్వినియోగ పరుస్తున్నాడు:

ఎ) సరైన సాంకేతిక కారణాలతో తన మంత్రిత్వ శాఖకి సంబంధించిన ప్రాజెక్ట్ ని తిరస్కరించడం :

బి) పొరుగు వారిని బెదిరించడానికి తన భద్రతా సిబ్బందిని పంపిస్తాడు.

సి) తన బంధువుపై వచ్చినట్లుగా ఉన్న ఫిర్యాదుని రిజిస్టర్ చేయవద్దని పోలీస్ స్టేషన్‌కి ఫోన్ చేయడం.

SCERT, ANDHRA PRADESH

Another important function that a Constitution plays in a democracy is to ensure that a dominant group does not use its power against other, less powerful people or groups. The storyboard below demonstrates one such situation in the classroom.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Such unhealthy situations can occur in democratic societies too, where a majority can continuously enforce decisions that exclude minorities and go against their interests. As the above storyboard illustrates, every society is prone to this tyranny of the majority. The Constitution usually contains rules that ensure that minorities are not excluded from anything that is routinely available to the majority. Another reason why we have a Constitution is precisely to prevent this tyranny or domination by the majority of a minority. This can refer to one community dominating another, i.e. inter-community domination, or members of one community dominating others within the same community, i.e. intra-community domination.

Who is in a minority in the above storyboard? In what way is this minority being dominated by the decision taken by the majority?

తక్కువ శక్తి వంతులైన వ్యక్తులు లేదా సమూహాలపై ఆధిపత్య సమూహాలు తమ శక్తి (లేదా అధికారాన్ని) ని ఉపయోగించకుండా చూడడం ప్రజాస్వామ్యంలో రాజ్యాంగం పోషించే మరొక ముఖ్యమైన విధి. ఈ క్రింది స్టోరీబోర్డ్ తరగతిగదిలో అటువంటి పరిస్థితిని చూపిస్తోంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

మెజారిటీ వర్గాల వారు మైనారిటీ వర్గాలను మినహాయించి వారి ప్రయోజనాలను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా తమ నిర్ణయాలను అమలు చేసే అనారోగ్యకర పరిస్థితులు ప్రజాస్వామ్య సమాజంలో ఎదురవుతాయి. పై స్టోరీబోర్డ్‌లో వివరించినట్లుగా ప్రతీ సమాజం ఈ మెజారిటీ యొక్క దౌర్జన్యానికి గురవుతుంది. మెజారిటీ ప్రజలకు అందుబాటులో ఉన్న ప్రతి సౌకర్యం మైనారిటీలకు మినహాయించబడకుండా రాజ్యాంగం నియమాలను రూపొందిస్తుంది. మనకు రాజ్యాంగం ఉండడం వల్ల మెజారిటీల యొక్క ఆధిపత్యం, నిరంకుశ ధోరణి మైనారిటీలపై ఉండకుండా ఉంటుంది. ఇది ఒక సమూహం మరొక సమూహంపై ఆధిపత్యానికి సంబంధించినది. ఒక సమూహం లోని సభ్యులు మరొక సమూహం లోని సభ్యులపై ఆధిపత్యం చలాయిస్తే దానిని సమూహంతర ఆధిపత్యం అంటారు. ఒక సమూహంలోని సభ్యులు అదే సమూహంలోని సభ్యులపై ఆధిపత్యం చలాయిస్తే దానిని అంతరసమూహ ఆధిపత్యం అంటారు.

ఈ పై స్టోరీబోర్డ్ లో ఎవరు అల్ప సంఖ్యాక వర్గం? ఏ విధంగా ఈ అల్ప సంఖ్యాకులు మెజారిటీ తీసుకున్న నిర్ణయం వలన వారి ఆధిపత్యానికి లోనయ్యారు?

The third significant reason why we need a Constitution is to save us from ourselves. This may sound strange but what is meant by this is that we might at times feel strongly about an issue that might go against our larger interests and the Constitution helps us guard against this. Look at the storyboard below to understand this better:

Similarly, the Constitution helps to protect us against certain decisions that we might take that could have an adverse effect on the larger principles that the country believes in. For example, it is possible that many people who live in a democracy might come to strongly feel that party politics has become so acrimonious that we need a strong dictator to set this right. Swept by this emotion, they may not realise that in the long run, dictatorial rule goes against all their interests. A good Constitution does not allow these whims to change its basic structure. It does not allow for the easy overthrow of provisions that guarantee rights of citizens and protect their freedom.

From the above discussion, you will understand that the Constitution plays a very important role in democratic societies.

Why was Shabnam happy that she had not watched TV? What would you have done in a similar situation?

SCERT ANDHRA PRADESH

మనలను మనం రక్షించుకోవడానికి మనకు ఒక రాజ్యాంగం అవసరం అనేది మూడవ ముఖ్యకారణం. ఇది వినడానికి వింతగా అనిపించవచ్చు. దీని అర్థం ఏమిటంటే ఒకోసారి మనం మన ప్రయోజనాలకు భిన్నంగా ఒక విషయం గురించి తీవ్రంగా ప్రతిస్పందించవచ్చు. అటువంటప్పుడు రాజ్యాంగం మనలను కాపాడుతుంది. దీని గురించి ఇంకా బాగా అర్థం చేసుకోవడానికి క్రింది స్టోరీ బోర్డుని చూడండి.

మన దేశం విశ్వసించే విస్తృత సిద్ధాంతాలపై దుష్ప్రభావం కలిగించే నిర్ణయాలను మనం తీసుకోవచ్చు. వాటి నుండి మనలను రక్షించడానికి రాజ్యాంగం సహాయం చేస్తుంది. ఉదాహరణకు, ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో ఉండే ప్రజలు ఈ క్రూరమైన పార్టీ రాజకీయాలపై విరక్తి కలిగి ఈ పరిస్థితులను సరిదిద్దడానికి ఒక బలమైన నియంత ఉంటే బాగుంటుందని దృఢంగా భావించవచ్చు. దీర్ఘకాలంలో ఈ నియంతృత్వ పాలన తమ ప్రయోజనాలన్నింటికి వ్యతిరేకంగా ఉంటుందని ఈ ఉద్రేకంలో వారు గుర్తించకపోవచ్చు. అయితే ఒక మంచి రాజ్యాంగం మౌలిక నిర్మాణాన్ని మార్చివేసే ఇటువంటి అసాధారణ భావనలను అనుమతించదు. పౌరుల హక్కులకు హామీఇచ్చే, వారి స్వేచ్ఛను కాపాడే నిబంధనలను ఉల్లంఘించడానికి రాజ్యాంగం సులభంగా అనుమతించదు.

షబ్నం టీవీ చూడనందుకు ఎందుకు సంతోషపడింది? ఇదే పరిస్థితిలో మీరు ఉంటే ఏమి చేస్తారు?

ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలలో రాజ్యాంగం చాలా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుందని పై చర్చను బట్టి మీరు అర్థం చేసుకుని ఉంటారు.

SCERT, ANDHRA PRADESH

Let us recap the reasons why the Constitution plays an important role in democratic societies by recalling the constitutive rules that you have read about through these examples:

Example	Constitutive Rules
The people of Nepal adopted a new Constitution after the success of the people's movement for democracy.	It lays down ideals that define the kind of country that we want to live in.
Suresh, the class monitor wrongly picks on Anil, his classmate.	
The girls do not get to play basketball because the boys are a majority in class.	
Shabnam decides to revise her chapters instead of watching TV.	

Now let us try and understand the ways in which the above points get translated into certain ideals and rules by studying some key features of the Indian Constitution.

The Indian Constitution: Key Features

By the beginning of the twentieth century, the Indian national movement had been active in the struggle for independence from British rule for several decades. During the freedom struggle the nationalists had devoted a great deal of time to imagining and planning what a free India would be like. Under the British, they had been forced to obey rules that they had had very little role in making. The long experience of authoritarian rule under the colonial state convinced Indians that free India should be a democracy in which everyone should be treated equally and be allowed to participate in government. What remained to be done then was to work out the ways in which a democratic government would be set up in India and the rules that would determine its functioning. This was done not by one person but by a group of around 300 people who became members of the Constituent Assembly in 1946 and who met periodically for the next three years to write India's Constitution.

There was an extraordinary sense of unity amongst the members of the Constituent Assembly. Each of the provisions of the future constitution was discussed in great detail and there was a sincere effort to compromise and reach an agreement through consensus. The above photo shows Sardar Vallabhbhai Patel, a prominent member of the Constituent Assembly.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలలో రాజ్యాంగం కీలకమైన పాత్ర పోషిస్తుందని చెప్పడానికి కల కారణాలను క్రింది ఉదాహరణల ద్వారా మీరు చదివిన రాజ్యాంగ నియమాలను గుర్తు చేసుకుంటూ పున:శ్చరణ చేద్దాం:

ఉదాహరణ	రాజ్యాంగ నియమం
ప్రజాస్వామ్యం కొరకు జరిగిన పోరాటం విజయవంతమైన తరువాత నేపాల్ ప్రజలు కొత్త రాజ్యాంగాన్ని ఏర్పరచుకున్నారు.	మనం నివశించాలనుకుంటున్న మనదేశపు ఆదర్శాలను ఇది నిర్దేశిస్తుంది.
సురేష్, తన క్లాస్ మేట్ అనిల్ ని తప్పుగా ఎంపిక చేస్తాడు	
బాలురు తరగతిలో అత్యధిక సంఖ్యలో ఉన్నందున బాలికలు బాస్కెట్ బాల్ ఆడలేక పోతున్నారు	
టీవీ చూడడానికి బదులు షబ్నం తన పాఠాలను చదువుకోవాలని నిర్ణయించుకుంది.	

ఇపుడు మనం భారత రాజ్యాంగ ముఖ్య లక్షణాలను చదవడం ద్వారా పై అంశాలు ఖచ్చితమైన ఆదర్శాలు, నియమాలుగా ఎలా మార్పు చెందాయో అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిద్దాం.

భారత రాజ్యాంగము: విశిష్ట లక్షణాలు

బ్రిటీష్ పాలన నుండి విముక్తి పొందడానికి 20వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలో మొదలైన భారత జాతీయ ఉద్యమం కొన్ని దశాబ్దాల పాటు క్రియాశీలంగా ఉంది. స్వాతంత్ర్య ఉద్యమ సమయంలో స్వతంత్ర భారతదేశం ఎలా ఉండాలో ఊహిస్తూ, ప్రణాళికలు వేస్తూ జాతీయ వాదులు ఎంతో సమయం వెచ్చించారు. బ్రిటీష్ వారి పాలనలో వారి నిబంధలను ఆమోదించాలని వారు బలవంతం చేశారు. ఆ నిబంధనలను రూపొందించడంలో వీరి పాత్ర ఏమీ లేదు. నియంతృత్వ వలస పాలన యొక్క సుదీర్ఘ అనుభవం కారణంగా స్వతంత్ర భారతదేశం ఒక ప్రజాస్వామ్య దేశంగా ఉండాలని, ప్రతి ఒక్కరూ సమానంగా చూడబడాలని, ప్రతీ వారికి ప్రభుత్వంలో భాగస్వాములయ్యే అవకాశం ఉండాలని వారు భావించారు. భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటుచేయగల మార్గాలను, అది పనిచేసే నియమ నిబంధనలను నిర్ధారించడం అనే పని మాత్రం మిగిలిపోయింది. ఇది ఒక వ్యక్తి వల్ల జరగలేదు. 1946లో రాజ్యాంగ పరిషత్తు సభ్యులైన 300 మంది వల్ల జరిగింది. భారత రాజ్యాంగాన్ని రాయడానికి వారు అప్పుడప్పుడు కలిసేవారు.

రాజ్యాంగ సభ సభ్యుల మధ్య అసాధారణమైన ఐక్యతా భావం ఉండేది. భవిష్యత్తులో రూపుదిద్దుకొనే రాజ్యాంగములోని ప్రతీ అంశాన్ని చాలా విపులంగా చర్చించారు. ఒక ఏకాభిప్రాయానికి రావడానికి చాలా ప్రయత్నం జరిగింది. రాజ్యాంగ సభలో ముఖ్యసభ్యుడు అయిన వల్లభభాయ్ పటేల్‌ను పైచిత్రంలో చూడవచ్చు.

SCERT ANDHRAPRADESH

These members of the Constituent Assembly had a huge task before them. The country was made up of several different communities who spoke different languages, belonged to different religions, and had distinct cultures. Also, when the Constitution was being written, India was going through considerable turmoil. The partition of the country into India and Pakistan was imminent, some of the Princely States remained undecided about their future, and the socio-economic condition of the vast mass of people appeared dismal. All of these issues played on the minds of the members of the Constituent Assembly as they drafted the Constitution. They rose to the occasion and gave this country a visionary document that reflects a respect for maintaining diversity while preserving national unity. The final document also reflects their concern for eradicating poverty through socio-economic reforms as well as emphasising the crucial role the people can play in choosing their representatives.

Baba Saheb Dr Ambedkar is known as the Father of the Indian Constitution. Dr Ambedkar believed that his participation in the Constituent Assembly helped the Scheduled Castes get some safeguards in the draft constitution. But he also stated that although the laws might exist, Scheduled Castes still had reason to fear because the administration of these laws were in the hands of 'caste Hindu officers'. He, therefore, urged Scheduled Castes to join the government as well as the civil services.

Listed below are the key features of the Indian Constitution. While reading these, keep in mind the above-mentioned concerns of diversity, unity, socio-economic reform and representation that the authors of this document were grappling with. Try and understand the ways in which they tried to balance these concerns with their commitment to transforming independent India into a strong, democratic society.

1. Federalism: This refers to the existence of more than one level of government in the country. In India, we have governments at the state level and at the centre. Panchayati Raj is the third tier of government and you have read about this in your Class VI book. We looked at the functioning of the state government in your Class VII book and this year we will read more about the central government.

The vast number of communities in India meant that a system of government needed to be devised that did not involve only persons sitting in the capital city of New Delhi and making decisions for everyone. Instead, it was important to have another

SCERT, ANDHRAPRADESH

రాజ్యాంగ సభ సభ్యుల ముందు చాలా పెద్ద బాధ్యత ఉంది. భారతదేశము వివిధ భాషలు మాట్లాడే, విభిన్న మతాలకు చెందిన, విశిష్ట సంస్కృతులు కల విభిన్న సమూహాల సమాహారము. దానితోపాటు రాజ్యాంగాన్ని రచిస్తున్న సమయంలో భారతదేశం ఎంతో గందరగోళ పరిస్థితుల్లో ఉంది. దేశం పాకిస్తాన్, భారతదేశంగా విభజింపబడడం అనివార్యమైనది. కొన్ని స్వదేశీ సంస్థానాలు వారి భవిష్యత్తు గురించి నిర్ధారించుకోలేకపోయాయి. అత్యధిక శాతం జనుల సాంఘిక–ఆర్థిక పరిస్థితి దుర్భరంగా ఉంది. రాజ్యాంగం రాస్తున్నపుడు ఈ విషయాలన్నీ రాజ్యాంగ సభ సభ్యుల మనసులో మెదులుతూనే ఉన్నాయి. ఈ సందర్భంలో వారు భిన్నత్వాన్ని మన్నిస్తూనే జాతీయ సమైక్యతని ప్రతిబింబించే ఒక దార్శనిక పత్రాన్ని దేశానికి ఇవ్వడానికి పూనుకున్నారు. ఇక అంతిమ ముసాయిదా పత్రం సాంఘిక ఆర్థిక సంస్కరణల ద్వారా పేదరిక నిర్మూలన, అదే సమయంలో ప్రతినిధులను ఎన్నుకోవడంలో ప్రజలు పోషించవలసిన కీలక పాత్రను నొక్కి చెప్పడంలో వారి భావాలను ప్రతిబింబిస్తుంది.

డాక్టర్ బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ గారిని భారత రాజ్యాంగ పితగా పిలుస్తారు. రాజ్యాంగ సభలో తాను పాల్గొనడం షెడ్యూల్డ్ కులాలకు రాజ్యాంగంలో కొన్ని రక్షణలు కల్పించడానికి సహాయపడిందని ఆయన భావించారు. కానీ చట్టాలు ఉన్నప్పటికీ షెడ్యూల్డ్ కులాలవారి భయానికి ఒక కారణం ఉంది. అది ఏమంటే ఈ చట్టాలన్నీ హిందూ అధికారుల చేతిలో ఉంటాయి అని భావించారు. అందుకే ఆయన షెడ్యూల్డ్ కులాల వారిని సివిల్ సర్వీస్ ద్వారా ఎంపికై ప్రభుత్వంలో భాగస్వామ్యులు కావాలని కోరారు.

రాజ్యాంగము యొక్క విశిష్ట లక్షణాలు క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి. ఇవి చదివేటప్పుడు భిన్నత్వం, ఏకత్వం, ఆర్థిక సామాజిక సంస్కరణలు, ప్రాతినిధ్యం వంటి ఆలోచనలతో ఈ ముసాయిదాను రాసిన రచయితల సంఘర్షణను గుర్తు ఉంచుకోండి. ఈ అన్ని ఆలోచనలను సమతౌల్యం చేస్తూ స్వాతంత్ర్య భారత దేశాన్ని పృథమైన ప్రజాస్వామిక దేశంగా రూపాంతరం చెందించుటలో వారి నిబద్ధతను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించండి.

1. సమాఖ్యవాదం: ఇది దేశంలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ స్థాయిలలో ప్రభుత్వ ఏర్పాటును సూచిస్తుంది. భారతదేశంలో రాష్ట్రాలలోను, కేంద్రంలోను ప్రభుత్వాలు ఉంటాయి. మూడవ స్థాయిలో గ్రామాలలో పంచాయతిరాజ్ వ్యవస్థ ఉంటుందని మీరు 6వ తరగతిలో చదివారు. అనేక సమూహాల సమాహారమైన భారత దేశం మొత్తానికి ఎక్కడో రాజధాని నగరమైన ఢిల్లీలో ఉన్న కొంతమంది వ్యక్తులు, ప్రభుత్వం దేశప్రజలందరి తరుపున తీసుకునే నిర్ణయాలు సరిపోవు.

దీనికి బదులుగా రాష్ట్రాలలో మరొక స్థాయి ప్రభుత్వం ఉండడం ముఖ్యం. తద్వారా ఆ ప్రాంతాలకు సంబంధించిన నిర్ణయాలు వారే తీసుకునే అవకాశం ఉంటుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

level of government in the states so that decisions could be made for that particular area. While each state in India enjoys autonomy in exercising powers on certain issues, subjects of national concern require that all of these states follow the laws of the central government. The Constitution contains lists that detail the issues that each tier of government can make laws on. In addition, the Constitution also specifies where each tier of government can get the money from for the work that it does. Under federalism, the states are not merely agents of the federal government but draw their authority from the Constitution as well. All persons in India are governed by laws and policies made by each of these levels of government.

When the Constituent Assembly adopted the principle of universal adult franchise, Shri A.K. Ayyar, a member, remarked that this was done, "with an abundant faith in the common man and the ultimate success of democratic rule, and in the full belief that the introduction of democratic government on the basis of adult suffrage will bring enlightenment and promote the well-being, the standard of life, the comfort, and the decent living of the common man".

Austin, G. 1966. *The Indian Constitution: Cornerstone of a Nation*. Clarendon Press, Oxford.

The photo below shows people standing in line to cast their votes.

2. Parliamentary Form of Government: The different tiers of government that you just read about consist of representatives who are elected by the people. Your Class VII book began with the story of Kanta who was standing in line to vote during an election. The Constitution of India guarantees universal adult suffrage for all citizens. When they were making the Constitution, the

SCERT, ANDHRAPRADESH

భారత దేశంలోని ప్రతి రాష్ట్రం తమ పరిధిలోని అంశాలపై చట్టాలు చేయడంలో స్వయం ప్రతిపత్తిని కల్గియున్నప్పటికీ జాతీయ ప్రాధాన్యత గల అంశాలలో కేంద్ర ప్రభుత్వ చట్టాలను అనుసరించాలి. ప్రతి స్థాయిలోని ప్రభుత్వం చట్టాలు చేయగల అంశాలను మూడు జాబితాలుగా విభజించింది. అంతే కాకుండా ప్రతి స్థాయిలోని ప్రభుత్వం వారు చేపట్టే కార్యక్రమాల కోసం ఎలా ఆదాయాన్ని సమకూర్చుకోవచ్చో రాజ్యాంగం నిర్దేశించింది. సమాఖ్యలో రాష్ట్రాలు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి కేవలం ప్రతినిధులుగా మాత్రమే ఉండవు. రాష్ట్రాలు రాజ్యాంగం ద్వారా లభించిన అధికారాలను సాధించుకుంటాయి. భారత దేశంలోని ప్రజలు వివిధ స్థాయిలలో ప్రభుత్వాలు రూపొందించిన చట్టాలకు అనుగుణంగా పాలించబడతారు.

2. పార్లమెంటరి తరహా ప్రభుత్వం: వివిధ స్థాయిలలోని ప్రభుత్వాలలో ప్రజలచే ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధులు ఉంటారు. భారత రాజ్యాంగం పౌరులందరికి ఏ తారతమ్యం లేకుండా సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కును కల్పించింది. యావత్ ప్రజానీకం స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో భాగస్వాములైనందున ప్రజలందరికి సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కును కల్పించాలని రాజ్యాంగ నిర్మాణ సమయంలో రాజ్యాంగసభ సభ్యులు భావించారు.

రాజ్యాంగ సభ సార్వత్రిక వయోజన ఓటుహక్కుని ఆమోదించినపుడు ఒక సభ్యుడైన ఎ.కే. అయ్యర్ ఇలా జరుగుతుందని భావించారు: "సామాన్య ప్రజలపై అపార విశ్వాసముంచి, ప్రజాస్వామ్య పరిపాలన అంతిమ విజయానికి వయోజన ఓటు హక్కును ఆధారంగా చేసుకుని ప్రభుతాన్ని నెలకొల్పితే అది పౌరులలో మనోవికాసం, శ్రేయస్సు, జీవనప్రమాణాలు, సౌఖ్యం, గౌరవప్రదమైన జీవితం పెంపొందిస్తుందనే పూర్తి నమ్మకంతో దీనిని ప్రతిపాదిస్తున్నాం.

ఆస్టిన్.జి. 1966 భారత రాజ్యాంగం: దేశం యొక్క మూలస్థంభం. క్లారెన్‌డన్ ప్రెస్, అక్స్‌ఫర్డ్.

దిగువ ఫోటో ప్రజలు తమ ఓటు వేయడానికి లైన్‌లో నిలబడి ఉండడం చూపిస్తుంది.

SCERT ANDHRAPRADESH

members of the Constituent Assembly felt that the freedom struggle had prepared the masses for universal adult suffrage and that this would help encourage a democratic mindset and break the clutches of traditional caste, class and gender hierarchies. This means that the people of India have a direct role in electing their representatives. Also, every citizen of the country, irrespective of his/her social background, can also contest in elections. These representatives are accountable to the people. You will read more about why representation is crucial to democratic functioning in Unit 2 of this book.

3. Separation of Powers: According to the Constitution, there are three organs of government. These are the legislature, the executive and the judiciary. The legislature refers to our elected representatives. The executive is a smaller group of people who are responsible for implementing laws and running the government. The judiciary, of which you will read more in Unit 3 of this book, refers to the system of courts in this country. In order to prevent the misuse of power by any one branch of government, the Constitution says that each of these organs should exercise different powers. Through this, each organ acts as a check on the other organs of government and this ensures the balance of power between all three.

Members of the Constituent Assembly feared that the executive might become too strong and ignore its responsibility to the legislature. The Assembly, therefore, included a number of provisions in the Constitution to limit and control the action taken by the executive branch of government as a whole.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The word 'State' is often used in this chapter. This does NOT refer to state governments. Rather when we use State, we are trying to distinguish it from 'government'. 'Government' is responsible for administering and enforcing laws. The government can change with elections. The State on the other hand refers to a political institution that represents a sovereign people who occupy a definite territory. We can, thus, speak of the Indian State, the Nepali State etc. The Indian State has a democratic form of government. The government (or the executive) is one part of the State. The State refers to more than just the government and cannot be used interchangeably with it.

Discuss the difference between State and Government with your teacher.

ఈ వయోజన ఓటు హక్కు ప్రజాస్వామ్య దృక్పథాన్ని పెంపొందిస్తుందని, వారి సాంప్రదాయ కుల, వర్గ, లింగ బంధనాలను చేధిస్తుందని భావించారు. భారత ప్రజలు తమ ప్రతినిధులను ఎన్నుకోవడంలో ప్రత్యక్ష పాత్రను పోషిస్తారు అని దీని అర్థం. అంతేకాక తమ సామాజిక నేపథ్యంతో సంబంధం లేకుండా దేశంలోని ప్రతి పౌరుడు ఎన్నికల్లో పోటీ చేయవచ్చు. ఈ ప్రజా ప్రతినిధులు ప్రజలకు జవాబుదారిగా ఉంటారు. ప్రజాస్వామ్య నిర్వహణలో ప్రాతినిధ్య ప్రాముఖ్యత గురించి ఈ పుస్తకంలోని 2వ యూనిట్‌లో విస్తృతంగా చదువుతారు.

3. అధికారాల విభజన : రాజ్యాంగం ప్రకారం ప్రభుత్వానికి మూడు అంగాలు ఉంటాయి. అవి శాసన నిర్మాణ శాఖ, కార్య నిర్వాహకశాఖ, న్యాయశాఖ. శాసన నిర్మాణ శాఖ అనేది మనం ఎన్నుకున్న ప్రతినిధులతో కూడిన వ్యవస్థ. కార్య నిర్వాహక శాఖ అనేది చట్టాలను అమలు చేయడానికి, ప్రభుత్వాన్ని నడపడానికి భాద్యత వహించే కొద్దిమంది వ్యక్తులతో కూడిన వ్యవస్థ. న్యాయశాఖ అనేది చట్టాలను వ్యాఖ్యానించే న్యాయస్థానాలతో కూడిన వ్యవస్థ. దీని గురించి ఈ పుస్తకంలోని 3వ యూనిట్‌లో చదువుతారు. ప్రభుత్వంలోని ఏ శాఖ తన అధికారాలను దుర్వినియోగం చేయకుండా నివారించడానికి రాజ్యాంగం ప్రతి శాఖకు నిర్దిష్ట అధికారాలను కేటాయించింది. దీని ద్వారా ప్రతి అంగము మిగిలిన అంగాలను నియంత్రిస్తుంది. ఈ విధంగా ఈ మూడింటి మధ్య అధికార సమతౌల్యం ఏర్పడుతుంది.

కార్యనిర్వాహక శాఖ చాలా బలంగా మారి శాసనశాఖ పట్ల తన బాధ్యతను విస్మరిస్తుందేమోనని రాజ్యాంగ సభ సభ్యులు భయపడ్డారు. అందువల్ల రాజ్యాంగ సభ కార్యనిర్వాహక శాఖ తీసుకొనే చర్యలను పరిమితం చేయడానికి, నియంత్రించడానికి రాజ్యాంగంలో అనేక నిబంధనలను చేర్చింది.

రాజ్యం, ప్రభుత్వం అనే పదాలను మనం సాధారణంగా ఒకదానికొకటి పర్యాయ పదాలుగా వాడుతుంటాం. ఈ అధ్యాయంలో తరచుగా రాజ్యము అనే పదం ఉపయోగించాం. ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను సూచించదు. 'రాజ్యము' అనే పదం ఉపయోగించినపుడు, 'ప్రభుత్వం' అనే పదానికి భిన్నమైనది అని తెలపడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాం. ఈ రెండు పదాలకు వేరు వేరు అర్థాలున్నాయి. పరిపాలన మరియు చట్టాల అమలుకు ప్రభుత్వం బాధ్యత వహిస్తుంది. ఎన్నికల ద్వారా ప్రభుత్వాలను మార్చవచ్చు. ఒక నిర్దిష్ట భూభాగంలో నివసించే సార్వభౌమాధికారం కల్గిన ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యంవహించే రాజకీయ వ్యవస్థనే రాజ్యం అంటారు. అందువలన భారత రాజ్యం, నేపాలీ రాజ్యం అని పిలుస్తారు. భారత రాజ్యంలో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం ఉన్నది. రాజ్యంలో ప్రభుత్వం (కార్య నిర్వాహక వ్యవస్థ) ఒక భాగం. ప్రభుత్వం కంటే రాజ్యం ఉన్నతమైనది. రాజ్యం, ప్రభుత్వం ఒకదానికొకటి పర్యాయ పదాలు కావు.

రాజ్యం, ప్రభుత్వం మధ్యగల తేడాలను మీ ఉపాధ్యాయునితో చర్చించండి

SCERT, ANDHRAPRADESH

4. Fundamental Rights: The section on Fundamental Rights has often been referred to as the 'conscience' of the Indian Constitution. Colonial rule had created a certain suspicion of the State in the minds of the nationalists and they wanted to ensure that a set of written rights would guard against the misuse of State power in independent India. Fundamental Rights, therefore, protect citizens against the arbitrary and absolute exercise of power by the State. The Constitution, thus, guarantees the rights of individuals against the State as well as against other individuals.

Moreover, the various minority communities also expressed the need for the Constitution to include rights that would protect their groups. The Constitution, therefore, also guarantees the rights of minorities against the majority. As Dr Ambedkar has said about these Fundamental Rights, their object is two-fold. The first objective is that every citizen must be in a position to claim those rights. And secondly, these rights must be binding upon every authority that has got the power to make laws.

In addition to Fundamental Rights, the Constitution also has a section called Directive Principles of State Policy. This section was designed by the members of the Constituent Assembly to ensure greater social and economic reforms, and to serve as a guide to the independent Indian State to institute laws and policies that help reduce the poverty of the masses.

Which Fundamental Rights will the following situations violate:

- If a 13-year old child is working in a factory manufacturing carpets.
- If a politician in one state decides to not allow labourers from other states to work in his state.
- If a group of people are not given permission to open a Telugu-medium school in Kerala.
- If the government decides not to promote an officer of the armed forces for being a woman.

The Fundamental Rights in the Indian Constitution include:

1. **Right to Equality:** All persons are equal before the law. This means that all persons shall be equally protected by the laws of the country. It also states that no citizen can be discriminated against on the basis of their religion, caste or sex. Every person has access to all public places including playgrounds, hotels, shops etc. The State cannot discriminate against anyone in matters of employment. But there are exceptions to this that you will read about later in this book. The practice of untouchability has also been abolished.
2. **Right to Freedom:** This includes the right to freedom of speech and expression, the right to form associations, the right to move freely and reside in any part of the country, and the right to practise any profession, occupation or business.
3. **Right against Exploitation:** The Constitution prohibits human trafficking, forced labour, and employment of children under 14 years of age.
4. **Right to Freedom of Religion:** Religious freedom is provided to all citizens. Every person has the right to practise, profess and propagate the religion of their choice.
5. **Cultural and Educational Rights:** The Constitution states that all minorities, religious or linguistic, can set up their own educational institutions in order to preserve and develop their own culture.
6. **Right to Constitutional Remedies:** This allows citizens to move the court if they believe that any of their Fundamental Rights have been violated by the State.

SCERT, ANDHRAPRADESH

భారత రాజ్యాంగము లో చేర్చబడిన ప్రాథమిక హక్కులు:

1. సమానత్వపు హక్కు: చట్టం ముందు అందరూ సమానులే. అనగా దేశంలోని ప్రజలందరూ చట్టాల వలన సమానంగా రక్షింప బడాలి.ఇది కుల, మత, లింగ భేదం వలన ఏ పౌరుడూ వివక్షకు గురికాకూడదని కూడా తెలియజేస్తుంది. ప్రతీ పౌరుడూ అన్ని బహిరంగ స్థలాలనూ అంటే ఆట స్థలాలూ, హోటళ్ళు, సినిమా హాళ్ళుతో సహా అన్నిటినీ ఉపయోగించుకోగలగాలి. ఉపాధి విషయంలో ఎవరి పైనా రాజ్యం వివక్ష చూపరాదు. దీనికి గల కొన్ని పరిమితుల గురించి ఈ పుస్తకంలో మీరు తరువాత చదువుతారు. అంటరానితనం కూడా నిషేధింపబడింది.

2. స్వాతంత్ర్యపు హక్కు: ఈ హక్కు మనకి భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ, సంఘాలను ఏర్పాటు చేసుకునే స్వేచ్ఛ, దేశంలో ఎక్కడికైనా వెళ్ళడానికీ, ఎక్కడైనా ఉండడానికి స్వేచ్ఛ, ఏ వృత్తి, ఉద్యోగం, వ్యాపారం అయినా చేపట్టే స్వేచ్ఛని ప్రసాదిస్తుంది.

3. పీడనాన్ని నిరోధించే హక్కు: మానవ అక్రమ రవాణాను, వెట్టి చాకిరీని, 14 సంవత్సరాల లోపు బాలలు పనిచేయడాన్ని రాజ్యాంగం నిరోధిస్తుంది.

4.మతస్వేచ్ఛ: పౌరులందరికీ మతస్వేచ్ఛ కల్పించారు. ప్రతివ్యక్తీ వారికి నచ్చిన మతాన్ని అనుసరించడానికి, ప్రభోదించడానికి , ప్రచారం చేసుకోవడానికి స్వేచ్ఛను ఇచ్చారు.

5. సాంస్కృతిక విద్యావిషయిక హక్కు: మత పరమైన, భాషాపరమైన, అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారు తమ సంస్కృతిని రక్షించుకొని అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి, విద్యా సంస్థలను ఏర్పాటుచేసుకోవచ్చని రాజ్యాంగం తెలియజేస్తుంది.

6. రాజ్యాంగ పరిహార హక్కు: రాజ్యం ఎప్పుడైనా తమ ప్రాథమిక హక్కులకి భంగం కలిగిస్తే పౌరులు న్యాయస్థానానికి వెళ్ళడానికి గల హక్కు.

4. ప్రాథమిక హక్కులు : ప్రాథమిక హక్కులను తరచుగా భారత రాజ్యాంగపు ఆత్మగా అభివర్ణిస్తారు. వలసపాలన జాతీయవాదుల మనసులో రాజ్యం పట్ల ఒక అపనమ్మకాన్ని సృష్టించింది. కనుక స్వాతంత్ర్య భారతదేశంలో రాజ్యాధికారం దుర్వినియోగం కాకుండా ఉండటానికి వ్రాతపూర్వక హక్కులు ఉండాలని భావించారు. అందువలన ప్రాథమిక హక్కులు రాజ్యం యొక్క సంపూర్ణమైన తిరుగులేని అధికారం నుండి పౌరులను రక్షిస్తాయి. ఈ విధంగా రాజ్యాంగము రాజ్యమునుండి, ఇతర వ్యక్తులనుండి వ్యక్తుల వ్యక్తిగత హక్కులకు హామీ ఇస్తుంది.

పైగా, ఇతర అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలు తమ సమూహాలను రక్షించుకోవడానికి ప్రాథమిక హక్కులను రాజ్యాంగంలో చేర్చవలసిన అవసరం ఉందని భావించాయి. అంటే, రాజ్యాంగం మెజారిటీ నుండి అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల హక్కులకు కూడా హామీ ఇస్తుంది. డాక్టర్ అంబేద్కర్ చెప్పినట్లు ఈ ప్రాథమిక హక్కులు, వాటి లక్ష్యం అనేవి రెండు రకాలు–మొదటి లక్ష్యం ప్రతి పౌరుడూ ఈ హక్కులను పొందగలిగే స్థాయిలో ఉండాలి అనేది మొదటి లక్ష్యం. చట్టాలు చేసే అధికారం ఉన్న ప్రతి వారినీ వీటికి కట్టుబడి ఉండే విధంగా చూడడం అనేది రెండవది..

ప్రాథమికహక్కులతో పాటుగా, రాజ్యాంగంలో ఆదేశాసూత్రాలు కూడా ఉన్నాయి. ఆర్థిక–సామాజిక సంస్కరణల కొరకు, స్వాతంత్ర్య భారతదేశానికి చట్టాలను రూపొందించుటలో మార్గదర్శకత్వం చేసేందుకు, ప్రజలలో పేదరికాన్ని తగ్గించే విధానాల రూపకల్పనకు ఉపయోగపడేందుకు ఈ విభాగము రాజ్యాంగసభ సభ్యులచే రూపొందించబడింది.

ఈ క్రింది సన్నివేశాలు ఏ ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘిస్తున్నాయి?

- 13 సంవత్సరాల వయసున్న బాలుడు ఒక తివాచీల కర్మాగారంలో పనిచేస్తున్నట్లయితే
- ఒక రాష్ట్ర రాజకీయ నాయకుడు ఇతర రాష్ట్రాల కార్మికులను తన రాష్ట్రంలో పనిచేయనీయక పోయినట్లయితే
- ఒక ప్రజా సమూహం కేరళలో తెలుగు మాధ్యమ పాఠశాలలు తెరవడానికి కేరళ ప్రభుత్వం అనుమతి ఇవ్వకపోతే
- ఒక మహిళ అయిన కారణంగా రక్షణ బలగాలలో ఒక అధికారికి ప్రభుత్వం పదోన్నతి కల్పించకపోయినట్లయితే

SCERT, ANDHRAPRADESH

5. Secularism: A secular state is one in which the state does not officially promote any one religion as the state religion. We will read more about this in the following chapter.

You now understand the ways in which a country's history often determines the kind of Constitution that a country adopts for itself. The Constitution plays a crucial role in laying out the ideals that we would like all citizens of the country to adhere to, including the representatives that we elect to rule us. Just like in the game of football, a change of constitutive rules will affect the game. Indian Constitution has been amended over the years to reflect new concerns of the polity. Often a major change in the Constitution means a change in the fundamental nature of the country. We saw this in the case of Nepal and how it needed to adopt a new Constitution after it became a democracy.

The different features of the Indian Constitution outlined above, involve complicated ideas that are often not easy to grasp. Don't worry too much about this for the moment. In the rest of the book as well as in your higher classes, you will read more about these different features of the Indian Constitution and understand more substantively what they mean.

The above photos show various members of the Constituent Assembly signing a copy of the Constitution at its final session on 24 January 1950. The first photo (from top) shows Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru signing. The second photo is of Dr Rajendra Prasad, President of the Constituent Assembly. The last photo shows the following persons (from right to left): Shri Jairamdas Daulatram, Minister for Food and Agriculture; Rajkumari Amrit Kaur, Health Minister; Dr John Mathai, Finance Minister; Sardar Vallabhbhai Patel, Deputy Prime Minister and behind him Shri Jagjivan Ram, Labour Minister.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The Constitution also mentions Fundamental Duties. Find out with the help of your teacher what these include and why it is important for citizens in a democracy to observe these.

Illustrate each of the 11 Fundamental Duties with drawings, pictures, poems or songs and discuss them in the classroom.

5.లౌకికవాదం : లౌకిక రాజ్యంలో అధికారికంగా ఏ మతమూ రాజ్యమతముగా చెప్పబడదు. రాబోయే అధ్యాయంలో దీని గురించి వివరంగా చదువుతాము.

ఒక దేశం తన దేశానికి ఏరకమైన రాజ్యాంగాన్ని ఏర్పరచుకుంటుందో ఆ దేశ చరిత్ర నిర్ణయిస్తుంది. మనలను పాలించే ప్రతినిధులను ఎన్నుకోవడంతో సహా దేశంలోని పౌరులందరు అనుసరించవలసిన ఆదర్శాలను నిర్ధారించడంలో రాజ్యాంగం కీలక పాత్ర వహిస్తుంది. ఫుట్ బాల్ ఆటలో వ్యవస్థాగత నియమాలలో జరిగే మార్పులు ఆ ఆటపై ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. అదేవిధంగా రాజ్యాంగంలో వచ్చే మార్పులు కూడా అనేక ప్రభావాలకు కారణమవుతాయి. అలాగే రాజకీయ వ్యవస్థలో వచ్చిన మార్పులకు అనుగుణంగా కాలక్రమంలో రాజ్యాంగం సవరించబడింది. ప్రభుత్వ నూతన పోకడలను ప్రతిబింబించేందుకు కాలక్రమంలో భారత రాజ్యాంగం సవరించబడుతూ ఉంది. తరచుగా రాజ్యాంగంలో జరిగే ముఖ్యమైన మార్పులు దేశ ప్రాథమిక స్వభావంలోని మార్పుగా భావించాలి. ఈ మధ్యనే నేపాల్ ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థగా మారినప్పుడు ఒక కొత్త రాజ్యాంగాన్ని స్వీకరించవలసిన అవసరాన్ని మనం గమనించాం.

పైన చెప్పబడిన భారత రాజ్యాంగము యొక్క విభిన్న లక్షణాలు అనేక సంక్లిష్టమైన ఆలోచనలతో కూడి ఉన్నందున అంత సులభంగా గ్రహించలేము. దీని గురించి ఇప్పుడు మరీ ఎక్కువ ఆందోళన చెందకండి. ఈ పుస్తకంలోని తర్వాత భాగంలోను, పై తరగతులలోనూ భారత రాజ్యాంగ విభిన్న లక్షణాలను గురించి చదివి వాటిని బాగా అర్థం చేసుకుంటారు.

రాజ్యాంగంలో ప్రాథమిక విధులు కూడా ఉన్నాయి. అవి ఏమిటో, వీటి గురించి తెలుసుకోవడం ఎందుకు ముఖ్యమో మీ ఉపాధ్యాయుని అడిగి తెలుసుకోండి.

ఈ 11 ప్రాథమిక విధులలో ఒక్కొక్కదాన్నీ బొమ్మలు, చిత్రాలు, కవితలు, పాటల రూపంలో విశదీకరిస్తూ తరగతి గదిలో వాటిని గురించి చర్చించండి.

పై చిత్రాలలో 1950 జనవరి 24 న జరిగిన చివరి రాజ్యాంగ సభ సమావేశంలో రాజ్యాంగ ప్రతిపై సంతకాలు చేస్తున్న సభ్యులను చూడవచ్చు. మొదటి చిత్రంలో (పై నుంచి) దేశ మొదటి ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూ సంతకం చేస్తున్నారు. రెండవ చిత్రంలో రాజ్యాంగ సభ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ బాబు రాజేంద్ర ప్రసాద్, చివరి చిత్రంలో (కుడి నుండి ఎడమకు) జైరాం దాస్ దౌలత్ రాం ఆహార, వ్యవసాయ మంత్రి, రాజ్ కుమారి అమ్రిత్ కౌర్ ఆరోగ్య మంత్రి, డాక్టర్ జాన్ మత్తయ్ ఆర్థిక మంత్రి, ఉప ప్రధాని అయిన సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్, ఆయన వెనుక కార్మిక శాఖామంత్రి జగజ్జీవన్ రాంని చూడవచ్చు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. Why does a democratic country need a Constitution?

2. Look at the wordings of the two documents given below. The first column is from the 1990 Nepal Constitution. The second column is from the more recent Constitution of Nepal.

1990 Constitution of Nepal Part 7: Executive	2015 Constitution of Nepal Part 7: Federal Executive
Article 35: Executive Power: The executive power of the Kingdom of Nepal shall be vested in His Majesty and the Council of Ministers.	Article 75: Executive Power: The executive power of Nepal shall, pursuant to this Constitution and law, be vested in the Council of Ministers.

What is the difference in who exercises 'Executive Power' in the above two Constitutions of Nepal?

3. What would happen if there were no restrictions on the power of elected representatives?

4. In each of the following situations, identify the minority. Write one reason why you think it is important to respect the views of the minority in each of these situations.

   (a) In a school with 30 teachers, 20 of them are male.

   (b) In a city, 5 per cent of the population are Buddhists.

   (c) In a factory mess for all employees, 80 per cent are vegetarians.

   (d) In a class of 50 students, 40 belong to more well-off families.

5. The column on the left lists some of the key features of the Indian Constitution. In the other column write two sentences, in your own words, on why you think this feature is important:

Key Feature	Significance
Federalism	
Separation of Powers	
Fundamental Rights	
Parliamentary Form of Government	

SCERT ANDHRAPRADESH

అభ్యాసాలు

1. ఒక ప్రజాస్వామ్య దేశానికి రాజ్యాంగము ఎందుకు అవసరం?

2. ఈ కింద ఇవ్వబడిన రెండు గడులలోని పదాలను చూడండి. మొదటి వరుసలో ఉన్నది 1990 లోని నేపాల్ రాజ్యాంగము లోనిది. రెండవ వరుసలో ఉన్నది, ఇటీవలి నేపాల్ కొత్త మధ్యంతర రాజ్యాంగము లోనిది.

1990 నేపాల్ రాజ్యాంగము **భాగము: 7: కార్య నిర్వాహక వర్గము**	**2015 మధ్యంతర రాజ్యాంగము** **భాగము: 7 : కార్య నిర్వాహక వర్గము**
ఆర్టికల్ 35: కార్యనిర్వాహక అధికారము : నేపాల్ రాజ్యము యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారము రాజు, మంత్రివర్గము చేతిలో ఉంటుంది.	ఆర్టికల్ 75 : కార్యనిర్వాహక అధికారము : నేపాల్ యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారము ఈ రాజ్యాంగం, చట్టం ప్రకారం మంత్రివర్గము ఆధీనంలో ఉంటుంది.

పైన తెల్పిన రెండు రాజ్యాంగాలలోనూ కార్యనిర్వాహక అధికారము చలాయించడంలో ఉన్న భేదము ఏమిటి? ఈ నేపథ్యంలో, నేపాల్‌కు ప్రస్తుతం కొత్త రాజ్యాంగం అవసరం ఉందని నీవు ఎందుకు భావిస్తున్నావు?

3. ఎన్నికైన ప్రజా ప్రతినిధుల అధికారంపై నియంత్రణ లేకపోతే ఏమి జరుగుతుంది?

4. ఈ కింది ప్రతీ సన్నివేశంలోనూ మైనారిటీని గుర్తించండి. ప్రతి సన్నివేశంలోనూ మైనారిటీల అభిప్రాయాలను గౌరవించాలని మీరు ఎందుకు భావిస్తున్నారో ఒక్కొక్క కారణం రాయండి.

   (ఎ) 30 మంది ఉపాధ్యాయులు ఉన్న ఒక పాఠశాలలో 20 మంది పురుషులు.

   (బి) ఒక నగరంలో 5 శాతం మంది బౌద్ధులు.

   (సి) ఉద్యోగులందరికీ ఉద్దేశించిన ఒక కర్మాగారపు వంటశాలలో 80 శాతం శాకాహారులు.

   (డి) 50 మంది విద్యార్థులు ఉన్న ఒక తరగతిలో 40 మంది బాగా సంపన్న కుటుంబాలకు చెందినవారు.

5. ఎడమ వైపు ఉన్న వరుసలో రాజ్యాంగం యొక్క కొన్ని ముఖ్య లక్షణాలు ఇవ్వబడినాయి. వాటి ప్రాముఖ్యతను రెండవ వరుసలో రాయండి.

రాజ్యాంగం ముఖ్య లక్షణాలు	**ప్రాముఖ్యత**
సమాఖ్యవాదం అధికారాల విభజన ప్రాథమిక హక్కులు పార్లమెంటరీ తరహా ప్రభుత్వం	

SCERT, ANDHRAPRADESH

6. Write down the names of the Indian States, which share borders with the following neighbouring nations:

   (a) Bangladesh

   (b) Bhutan

   (c) Nepal

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Arbitrary: When nothing is fixed and is instead left to one's judgment or choice. This can be used to refer to rules that are not fixed, or decisions that have no basis etc.

Ideal: A goal or a principle in its most excellent or perfect form.

Indian national movement: The Indian national movement emerged in nineteenth-century India and saw thousands of men and women coming together to fight British rule. This culminated in India's independence in 1947. You will learn about this in greater detail in your history textbook this year.

Polity: A society that has an organised political structure. India is a democratic polity.

Sovereign: In the context of this chapter it refers to an independent people.

Human Trafficking: The practice of the illegal buying and selling of different commodities across national borders. In the context of Fundamental Rights discussed in this chapter, it refers to illegal trade in human beings, particularly women and children.

Tyranny: The cruel and unjust use of power or authority.

6. ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన దేశాలతో సరిహద్దులు పంచుకొంటున్న భారతీయ రాష్ట్రాల పేర్లు రాయండి

(ఎ) బంగ్లాదేశ్

(బి) భూటాన్

(సి) నేపాల్

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశము

ఏకపక్షం: ఏదీ నిర్ధారించకుండా నిర్ణయాన్ని, ఎంపికను ఒకరికి వదిలివేయడం. ఇది నిర్ధారించబడని నియమాలకు సంబంధించినది. నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి ఆధారం ఉండదు.

ఆదర్శము: ఒక పరిపూర్ణమైన లేక అద్భుతమైన లక్ష్యము లేక పద్ధతి.

భారత జాతీయ ఉద్యమము: భారత జాతీయ ఉద్యమం 19వ శతాబ్దంలో ఉద్భవించింది. బ్రిటీష్ ప్రభుత్వంపై పోరాటానికి వేల మంది స్త్రీ, పురుషులు ముందుకు వచ్చారు. ఇది 1947లో భారత దేశం స్వతంత్రం కావడానికి దారితీసింది. దీని గురించి ఈ సంవత్సర పాఠ్యపుస్తకంలో వివరంగా తెలుసుకుంటారు.

రాజకీయ వ్యవస్థ : ఒక వ్యవస్థాబద్ధమైన రాజకీయ నిర్మాణమున్న సమాజము.భారత దేశం ఒక ప్రజాస్వామ్య , రాజకీయ వ్యవస్థ.

సర్వసత్తాక : ఈ అధ్యాయంలో దీనిని 'స్వంతంత్ర ప్రజలు' అనే అర్థంలో ఉపయోగించడం జరిగింది.

మానవ అక్రమ రవాణా : జాతీయ సరిహద్దుల మధ్య వివిధ వస్తువులను చట్టవిరుద్ధంగా అమ్మడం, కొనడం. ఈ అధ్యాయంలో ప్రాథమిక హక్కుల గురించి చర్చించేటప్పుడు దీనిని ప్రస్తావించాము. మానవుల చట్ట విరుద్ధ వ్యాపారం అని దీని అర్థం. అంటే ప్రధానంగా స్త్రీల, పిల్లల చట్టవిరుద్ధ రవాణా అని అర్థం.

నియంతృత్వం : క్రూరంగా, అన్యాయంగా అధికారాన్ని ఉపయోగించడం.

0860CH02

Chapter 2

Understanding Secularism

Imagine yourself as a Hindu or Muslim living in a part of the United States of America where Christian fundamentalism is very powerful. Suppose that despite being a US citizen, no one is willing to rent their house to you. How would this make you feel? Would it not make you feel resentful? What if you decided to complain against this discrimination and were told to go back to India. Would this not make you feel angry? Your anger could take two forms. First, you might react by saying that Christians should get the same treatment in places where Hindus and Muslims are in a majority. This is a form of retaliation. Or, you might take the view that there should be justice for all. You may fight, stating that no one should be discriminated against on grounds of their religious practices and beliefs. This statement rests on the assumption that all forms of domination related to religion should end. This is the essence of secularism. In this chapter, you will read more about what this means in the Indian context.

SCERT, ANDHRAPRADESH

V2N6E9

అధ్యాయం 2

లౌకికతత్వం – అవగాహన

మిమ్మల్ని మీరు అమెరికాలో ఉంటున్న హిందువుగానో, ముస్లింగానో భావిస్తూ, అక్కడ క్రైస్తవ మతతత్వ ధోరణి బలంగా ఉందని ఊహించుకోండి. మీరు అమెరికా పౌరులైనప్పటికీ మీకు ఇల్లు అద్దెకు ఇవ్వటానికి ఎవ్వరూ సిద్ధంగా లేరు. అప్పుడు మీకు ఎలా అనిపిస్తుంది? అప్పుడు మీరు బాధపడరా? మీరు ఆ వివక్ష గురించి ఫిర్యాదు చేస్తే మిమ్మల్ని భారతదేశం వెళ్ళిపొమ్మన్నారనుకోండి. అప్పుడు మీకు కోపం రాదా? మీ కోపం రెండు రూపాలలో ఉంటుంది. ఒకటి: హిందువులు, ముస్లింలు అధికంగా ఉన్న చోట మీకు జరిగినట్లే క్రైస్తవులకు కూడా జరగాలని కోరుకోవచ్చు. ఇది ఒక రకంగా ప్రతీకారం లేక అందరికీ న్యాయం జరగాలన్న దృక్పథమైనా కావచ్చు. రెండు: తమ మతపర నమ్మకాలు, ఆచరణల ఆధారంగా ఏ వ్యక్తీ వివక్షతకు గురికాకూడదని మీరు పోరాడవచ్చు. మత పరమైన అన్ని రకాల ఆధిపత్యాలు అంతం కావాలన్న ఆలోచనపై ఇది ఆధారపడి ఉంది. లౌకికవాద సారం ఇదే. భారతదేశ నేపథ్యంలో దీని గురించి సవివరంగా ఈ అధ్యాయంలో తెలుసుకుందాం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

History provides us with many examples of discrimination, exclusion and persecution on the grounds of religion. You may have read about how Jews were persecuted in Hitler's Germany and how several millions were killed. Now, however, the Jewish State of Israel treats its own Muslim and Christian minorities quite badly. In Saudi Arabia, non-Muslims are not allowed to build a temple, church etc., and nor can they gather in a public place for prayers.

Re-read the introduction to this chapter. Why do you think retaliation is not the proper response to this problem? What would happen if different groups followed this path?

In all of the above examples, members of one religious community either persecute or discriminate against members of other religious communities. These acts of discrimination take place more easily when one religion is given official recognition by the State at the expense of other religions. Clearly no one would wish to be discriminated against, because of their religion nor dominated by another religion. In India, can the State discriminate against citizens on the grounds of their religion?

What is Secularism?

In the previous chapter, you read about how the Indian Constitution contains Fundamental Rights that protect us against State power as well as against the tyranny of the majority. The Indian Constitution allows individuals the freedom to live by their religious beliefs and practices as they interpret these. In keeping with this idea of religious freedom for all, India also adopted a strategy of separating the power of religion and the power of the State. Secularism refers to this separation of religion from the State.

Tanvi, Abhilasha and Snehal, VI B, Srijan School, Delhi.

The three drawings in this chapter were done by students of your age. They were asked to draw on religious tolerance.

SCERT, ANDHRAPRADESH

మత ప్రాతిపదికపై వివక్షత చూపడం, వేధించడం, సామాజిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొనివ్వకుండా ఆంక్షలు విధించడం వంటి వాటికి సంబంధించి చరిత్రలో ఎన్నో ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. జర్మనీలో హిట్లరు లక్షలాది మంది యూదులను వేధించడం, చంపటం మీరు చదివే ఉంటారు. అలాగే ఇప్పుడు యూదు దేశమైన ఇజ్రాయిల్ తమ దేశంలోని ముస్లిం, క్రైస్తవ అల్పసంఖ్యాక వర్గాలను ఎన్నో వేధింపులకు గురి చేస్తోంది. సౌదీ అరేబియాలో ముస్లిమేతరులు దేవాలయాలు, చర్చిలు నిర్మించుకోవడానికి అనుమతించరు. వారు తమ ప్రార్థనల కోసం బహిరంగ ప్రదేశాలలో సమావేశం కావటానికి వీలులేదు.

పైన పేర్కొన్న ఉదాహరణలలో ఒక మత వర్గానికి చెందిన ప్రజలు మరొక మత వర్గ ప్రజల పట్ల వివక్షత చూపుతున్నారు. వేధింపులకు గురి చేస్తున్నారు. ఒక దేశ ప్రభుత్వం ఇతర మతాలకు తావులేకుండా ఒక మతానికి అధికారిక గుర్తింపు ఇచ్చినప్పుడు ఇటువంటి వివక్షత ఉండే అవకాశాలు ఎక్కువ. తమ మతం కారణంగా వివక్షతకు గురికావడాన్ని ఎవరూ కోరుకోరు. మరొక మతం తమపై ఆధిపత్యాన్ని చెలాయించడాన్ని ఇష్టపడరు. భారతదేశంలో ప్రభుత్వం పౌరుల మతాన్ని ప్రాతిపదికగా చేసుకొని వివక్షత చూపిస్తుందా?

ఈ అధ్యాయపు పరిచయ భాగాన్ని మరొకసారి చదవండి. ఈ సమస్యకు ప్రతీకారము సరైనది కాదని నీవు ఎందుకు అనుకుంటున్నావు? వివిధ సమూహాలు ఈ పద్ధతిని అనుసరిస్తే ఏమవుతుంది?

లౌకికవాదం అంటే ఏమిటి?

గత అధ్యాయంలో మీరు రాజ్యాధికారం నుండి, అధిక సంఖ్యాకుల నియంతృత్వ పోకడల నుండి భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక హక్కులు మనల్ని ఎలా కాపాడతాయో చదివారు. తమ మత నమ్మకాలకు, విశ్వాసాలకు అనుగుణంగా జీవించడానికి వ్యక్తులకు భారత రాజ్యాంగం స్వేచ్ఛను ఇస్తోంది. 'అందరికీ మత స్వేచ్ఛ' అన్న భావనకు అనుగుణంగా భారతదేశం మతాన్నీ, ప్రభుత్వ అధికారాన్నీ వేరు చేసింది. ప్రభుత్వం నుండి మతాన్ని వేరు చేయటాన్నే లౌకిక వాదం అంటారు.

తన్వి అఖిలాష, స్నేహల్, VI B శ్రీజన్ స్కూల్, ఢిల్లీ.

ఈ అధ్యాయంలోని మూడు బొమ్మలు మీ వయస్సు విద్యార్థులచే గీయబడ్డాయి. వారు వీటి ద్వారా మత సహనాన్ని చాటాలని కోరారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Akshita Jain, V, Srijan School, Delhi.

Why is it Important to Separate Religion from the State?

As discussed above, the most important aspect of secularism is its separation of religion from State power. This is important for a country to function democratically. Almost all countries of the world will have more than one religious group living in them. Within these religious groups, there will most likely be one group that is in a majority. If this majority religious group has access to State power, then it could quite easily use this power and financial resources to discriminate against and persecute persons of other religions. This tyranny of the majority could result in the discrimination, coercion and at times even the killing of religious minorities. The majority could quite easily prevent minorities from practising their religions. Any form of domination based on religion is in violation of the rights that a democratic society guarantees to each and every citizen irrespective of their religion. Therefore, the tyranny of the majority and the violation of Fundamental Rights that can result is one reason why it is important to separate the State and religion in democratic societies.

Another reason that it is important to separate religion from the State in democratic societies is because we also need to protect the freedom of individuals to exit from their religion, embrace another religion or have the freedom to interpret religious teachings differently. To understand this point better, let us take the practice of untouchability. You might feel that you dislike this practice within Hinduism and therefore, you want to try and reform it. However, if State power were in the hands of those Hindus who support untouchability, then do you think that you would have an easy task to try and change this? Even if you were part of the dominant religious group, you might face a lot of resistance from fellow members of your community. These members who have control of State power might say that there is only one interpretation of Hinduism and that you do not have the freedom to interpret this differently.

Discuss in class: Can there be different views within the same religion?

SCERT, ANDHRAPRADESH

అక్షిత జైన్, V, శ్రీజన్ స్కూల్, ఢిల్లీ.

ప్రభుత్వం నుండి మతాన్ని వేరు చేయటం ఎందుకు ముఖ్యం?

పైన చెప్పినట్లుగా ప్రభుత్వ అధికారం నుంచి మతాన్ని వేరు చేయటం లౌకిక వాదంలో ముఖ్యమైన అంశం. ఒక దేశం ప్రజాస్వామికంగా పని చేయాలంటే ఇది ముఖ్యం. ప్రపంచములోని దాదాపు అన్ని దేశాల్లో ఒకటి కంటే ఎక్కువ మతాలకు చెందిన ప్రజలు నివసిస్తుంటారు. ఈ మతాలలో ఏదో ఒక మతం వారు అధిక సంఖ్యాక వర్గంవారై ఉంటారు. అధిక సంఖ్యలో ఉన్న మత సమూహం ప్రభుత్వాధికారంలోకి వస్తే తన అధికారంతో ఆర్థిక వనరులను వినియోగించుకుని ఇతర మతాలకు చెందిన వ్యక్తులను వేధించవచ్చు. వివక్షతకు గురి చేయవచ్చు. అధిక సంఖ్యాకుల ఆధిపత్యం వల్ల ఈ అల్పసంఖ్యాక ప్రజలు వివక్షతకు, ఒత్తిడికి గురికావచ్చు. ఒక్కోసారి చంపబడవచ్చు. అల్ప సంఖ్యాక వర్గంవారు వారి మతాన్ని పాటించకుండా అధిక సంఖ్యలో ఉన్నవారు అడ్డుకోవచ్చు. మతాలకు అతీతంగా ప్రతి వ్యక్తికీ ప్రజాస్వామ్య సమాజం ఇచ్చే హక్కులు మతాధిపత్యం కారణంగా ఉల్లంఘింపబడతాయి. అంటే అధిక సంఖ్యాకుల ఆధిపత్యాన్ని అడ్డుకోవాలన్నా, ప్రాథమిక హక్కులు ఉల్లంఘింపబడకుండా చూడాలన్నా ప్రజాస్వామిక సమాజాలలో ప్రభుత్వాధికారం నుంచి మతాన్ని వేరు చేయటం చాలా ముఖ్యం.

వ్యక్తులకు వారి మతాన్ని త్యజించడానికి, వేరొక మతాన్ని స్వీకరించడానికి, మత బోధనలను భిన్నమైన రీతిలో వివరించడానికి అవకాశం ఉండాలి. ఇదే ప్రజాస్వామ్య సమాజంలో ప్రభుత్వ అధికారం నుంచి మతాన్ని వేరు చేయటానికి గల వేరొక కారణం. దీనిని అర్థం చేసుకోవడానికి 'అంటరానితనం' అనే విధానాన్ని పరిశీలిద్దాం. హిందూ ధర్మం లోని అంటరానితనం మీకు నచ్చకపోవచ్చు. దీనిని సంస్కరించాలని నీవు భావించవచ్చు. రాజ్యాధికారం అంటరానితనానికి మద్దతునిచ్చే హిందువుల ఆధీనంలో ఉంటే నీవు ఈ సంస్కరణను సులభంగా చేయగలవా? నీవు రాజ్యాధికారం గల వర్గంలోని వాడివైనా నీతోటి వారినుంచి వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొనవలసి రావచ్చు. రాజ్యాధికారాన్ని నియంత్రించే సభ్యులు హిందూమతానికి ఒక స్పష్టమైన వైఖరి ఉందని, దీనిని మార్చే స్వేచ్ఛ నీకు లేదని అనవచ్చు.

తరగతిలో చర్చించండి:
ఒకే మతంలో భిన్న దృక్పథాలు ఉండవచ్చా?

SCERT, ANDHRA PRADESH

Pinky, VI G, Sarvodaya Kanya Vidyalaya, Delhi.

What is Indian Secularism?

The Indian Constitution mandates that the Indian State be secular. According to the Constitution, only a secular State can realise its objectives to ensure the following:

1. that one religious community does not dominate another;
2. that some members do not dominate other members of the same religious community;
3. that the State does not enforce any particular religion nor take away the religious freedom of individuals.

The Indian State works in various ways to prevent the above domination. First, it uses a strategy of distancing itself from religion. The Indian State is not ruled by a religious group and nor does it support any one religion. In India, government spaces like law courts, police stations, government schools and offices are not supposed to display or promote any one religion.

SCERT ANDHRA PRADESH

పింకి, అఖిలాష, స్నేహల్, VI G, సర్వోదయ కన్య విద్యాలయ, ఢిల్లీ.

భారతదేశ లౌకిక విధానం ఏమిటి?

భారతదేశం లౌకిక రాజ్యంగా ఉండాలని భారత రాజ్యాంగం నిర్దేశిస్తుంది. ఈ కింది ఉద్దేశాలను లౌకిక రాజ్యం మాత్రమే సాధించగలదని భారత రాజ్యాంగము భావిస్తోంది.

1. ఒక మత వర్గం మరొక మత వర్గంపై ఆధిపత్యం చెలాయించదు.

2. ఒక మతంలోని కొంతమంది సభ్యులు అదే మతంలోని మరి కొంతమంది సభ్యులపై ఆధిపత్యం చెలాయించరు.

3. ప్రభుత్వం ఏ ఒక్క మతాన్నీ వ్యక్తులపై బలవంతంగా రుద్దదు. వ్యక్తుల మత స్వేచ్ఛను హరించదు.

పైన పేర్కొన్న ఆధిపత్యాలను నివారించడానికి భారతదేశం వివిధ విధానాలను అవలంభిస్తుంది. మొదటగా అది మతానికి దూరంగా ఉంటుంది. భారత రాజ్యం ఒక మత సమూహం వారిచే పాలింపబడదు. అది ఏ ఒక్క మతాన్ని సమర్థించదు. భారతదేశంలో న్యాయస్థానాలు, పోలీస్ స్టేషన్‌లు, ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాల వంటి ప్రభుత్వ స్థలాలలో ఏ ఒక్క మత చిహ్నాలను ప్రదర్శించకూడదు. ఏ మతాన్నీ ప్రోత్సహించకూడదు.

SCERT, ANDHRA PRADESH

SCERT, ANDHRA PRADESH

In the above storyboard, discuss the answer given by the teacher.

In the above storyboard, the celebration of the religious festival within the school would have been a violation of the government's policy of treating all religions equally. Government schools cannot promote any one religion either in their morning prayers or through religious celebrations. This rule does not apply to private schools.

SCERT ANDHRAPRADESH

పై కథాంశము ప్రకారము పాఠశాలలో మతపరమైన పండుగలు జరుపుకోవడమంటే అన్ని మతాలను సమానంగా గౌరవించడం అనే ప్రభుత్వ విధానాన్ని ఉల్లంఘించడం. అలాగే ఉదయం ప్రార్థనా సమయంలో కాని, పండుగలప్పుడు కాని మతపరమైన ప్రార్థనలు పాఠశాలలో చేయకూడదు. ఈ నియమము ప్రయివేటు పాఠశాలలకు వర్తించదు.

పై కథాంశములో ఉపాధ్యాయుడు ఇచ్చిన జవాబుపై చర్చించండి.

The second way in which Indian secularism works to prevent the above domination is through a strategy of non-interference. This means that in order to respect the sentiments of all religions and not interfere with religious practices, the State makes certain exceptions for particular religious communities.

Government schools often have students from different religious backgrounds. Re-read the three objectives of a secular State and write two sentences on why it is important that government schools do not promote any one religion?

SCERT, ANDHRAPRADESH

In the above storyboard, Paramjit, the Sikh youth, does not have to wear a helmet. This is because the Indian State recognises that wearing a *pugri* (turban) is central to a Sikh's religious practice and in order not to interfere with this, allows an exception in the law.

The third way in which Indian secularism works to prevent the domination listed earlier is through a strategy of intervention. You read earlier in this chapter about untouchability. This is a good example where members of

జోక్యం చేసుకోకపోవడం అనే విధానాన్ని అనుసరించడం ద్వారా ఆధిపత్యాన్ని నివారించడం అనేది భారత లౌకికవాదం అనుసరించే రెండవ పద్ధతి. అన్ని మతాల భావాలను గౌరవించటానికి, మత ఆచారాలలో జోక్యం చేసుకోకుండా ఉండటానికి కొన్ని మతాలకు భారత ప్రభుత్వం కొన్ని మినహాయింపులను ఇస్తుంది. మతానికి సంబంధించిన అన్ని రకాలైన ఆధిపత్యాలు అంతం కావాలనే భావనపై ఇది ఆధారపడింది.

ప్రభుత్వ పాఠశాలలలో వివిధ మతనేపథ్యాలు గల విద్యార్థులు ఉంటారు. లౌకిక రాజ్యం యొక్క మూడు లక్ష్యాలను మళ్ళీ చదవండి. ప్రభుత్వ పాఠశాలలు ఏ ఒక్క మతాన్నీ ప్రోత్సహించకుండా ఉండడం ఎందుకు ముఖ్యమో రెండు వాక్యాలు రాయండి?

SCERT, ANDHRA PRADESH

పై కథా చిత్ర ప్రకారం సిక్కు యువకుడు పరంజిత్ హెల్మెట్ ధరించనవసరం లేదు. సిక్కు మతాచారం ప్రకారం తలపాగా ధరించడం తప్పనిసరి అని గుర్తించిన భారత ప్రభుత్వం వారి మతాచారాలలో జోక్యం చేసుకోకుండా తలపాగా ధరించే సిక్కులకు మినహాయింపును ఇచ్చింది.

మూడవది, భారతీయ లౌకిక విధానం ప్రకారం ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకొని మెజారిటీ మతస్తుల ఆధిపత్యాన్ని నివారిస్తుంది. ఈ అధ్యాయంలో మనం అంటరానితనం గురించి తెలుసుకున్నాము. ఒకే మతంలోని అగ్రకులాలుగా పిలువబడేవారు అదే మతానికి చెందిన నిమ్న కులాల వారిపై ఆధిపత్యం చెలాయించారు అనే దానిని ఇందుకు ఒక ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు.

the same religion ('upper-caste' Hindus) dominate other members (some 'lower castes') within it. In order to prevent this religion-based exclusion and discrimination of 'lower castes', the Indian Constitution bans untouchability. In this instance, the State is intervening in religion in order to end a social practice that it believes discriminates and excludes, and that violates the Fundamental Rights of 'lower castes' who are citizens of this country. Similarly, to ensure that laws relating to equal inheritance rights are respected, the State may have to intervene in the religion-based 'personal laws' of communities.

The intervention of the State can also be in the form of support. The Indian Constitution grants the right to religious communities to set up their own schools and colleges. It also gives them financial aid on a non-preferential basis.

In what way is Indian secularism different from that of other democratic countries?

In the United States of America, most children in government schools have to begin their school day reciting the 'Pledge of Allegiance'. This Pledge includes the words "under God". It was established more than 60 years ago that government school students are not required to recite the Pledge if it conflicts with their religious beliefs. Despite this, there have been several legal challenges objecting to the phrase "under God" saying that it violates the separation between church and State that the First Amendment of the US Constitution guarantees.

The above photo shows students taking the 'Pledge of Allegiance' in a government school in the U.S.A.

Some of the above objectives are similar to those that have been included in the Constitutions of secular democratic countries in other parts of the world. For example, the First Amendment of the U.S. Constitution prohibits the legislature from making laws "respecting an establishment of religion" or that "prohibit the free exercise of religion". What is meant by the word 'establishment' is that the legislature cannot declare any religion as the official religion. Nor can they give preference to one religion. In the U.S.A. the separation between State and religion means that neither the State nor religion can interfere in the affairs of one another.

There is one significant way in which Indian secularism differs from the dominant understanding of secularism as practised in the United States of America. This is because unlike the strict separation between religion and the State in American secularism, in Indian secularism the State can intervene in religious affairs. You have read about how the

SCERT, ANDHRAPRADESH

'తక్కువ కులాలుగా భావించబడే వారిపై' ఈ విధమైన వెలివేతను, వివక్షను నివారించడానికి భారత రాజ్యాంగం అంటరానితనాన్ని నిషేధించింది. ఈ సందర్భంలో భారత దేశ పౌరులైన 'తక్కువ కులాలుగా భావించబడేవారు' వివక్షకు, వెలివేతకు లోను కాకుండా వారి ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడడానికి ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకుంటుంది. ఇలాగే, సమాన వారసత్వపు హక్కులను గౌరవించే చట్టాలు కూడా ఉండాలి. కొన్ని సమూహాల 'వ్యక్తిగత చట్టాలలో' కూడా ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

ప్రభుత్వ జోక్యం మద్దతు రూపంలో కూడా ఉండవచ్చు. మత వర్గాలు తమ సొంత పాఠశాలలు, కళాశాలలు స్థాపించుకునే హక్కును భారత రాజ్యాంగం కల్పిస్తుంది. వాటికి ఆర్థిక మద్దతు కూడా అందిస్తుంది.

ఇతర ప్రజాస్వామిక దేశాలతో పోలిస్తే భారత లౌకిక వాదం ఏ విధంగా భిన్నమైనది?

ఇతర ప్రజాస్వామిక, లౌకిక దేశాల రాజ్యాంగాలలో పొందుపరచిన లౌకిక వాద లక్షణాల వంటివే మైన పేర్కొన్నవి కూడా. ఉదాహరణకు 'మత ఏర్పాటును గౌరవించడం', 'మత స్వేచ్ఛను నిషేధించడం అనే అంశాలపై శాసనసభ చట్టాలు చేయడాన్ని మొదటి రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా అమెరికా రాజ్యాంగం నిషేధించింది. ఇక్కడ 'స్థాపన' అంటే శాసనసభ ఏ మతాన్ని అధికార మతంగా ప్రకటించదు. ఏ మతాన్ని సమర్థించదు. యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికాలో రాజ్యం నుండి మతాన్ని వేరు పరచడం అంటే రాజ్యం, మతం ఒక దాని వ్యవహారాలలో మరొకటి జోక్యం కలిగించుకోకపోవడం.

విస్తృత పరిధి గల యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా లౌకిక వాదానికి, భారతదేశ లౌకిక వాదానికి ఆచరణలో ఒక ముఖ్యమైన తేడా ఉంది. అమెరికా మత విధానాలలో ప్రభుత్వం ఏమాత్రం జోక్యం చేసుకోదు. భారత లౌకిక విధానంలో అవసరమైన సందర్భాలలో ప్రభుత్వం మత వ్యవహారాలలో జోక్యం చేసుకుంటుంది.

అమెరికాలో ప్రభుత్వ పాఠశాలలోని విద్యార్థులు విధేయత ప్రతిజ్ఞతో పాఠశాలను ప్రారంభిస్తారు. ఈ ప్రతిజ్ఞలో దేవుని కింద అన్న పదం ఉంది. ఈ ప్రతిజ్ఞ ఎవరి మత భావలనైనా భంగపరుస్తుంటే దానిని వల్లించనవసరం లేదని 60 సంవత్సరాల క్రితమే నిర్ణయించారు. అయినప్పటికీ దేవుని కింద అన్న పదాలు అమెరికా రాజ్యాంగానికి చేసిన మొదటి సవరణ ప్రకారం ప్రభుత్వం, చర్చి వేరుగా ఉండటాన్ని ఉల్లంఘిస్తున్నాయని చాలా కేసులు వేశారు.

చిత్రం: అమెరికాలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో విధేయత ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్న విద్యార్థుల ఫోటో

SCERT, ANDHRAPRADESH

Indian Constitution intervened in Hindu religious practices in order to abolish untouchability. In Indian secularism, though the State is not strictly separate from religion it does maintain a principled distance vis-à-vis religion. This means that any interference in religion by the State has to be based on the ideals laid out in the Constitution. These ideals serve as the standard through which we can judge whether the State is or is not behaving according to secular principles.

The Indian State is secular and works in various ways to prevent religious domination. The Indian Constitution guarantees Fundamental Rights that are based on these secular principles. However, this is not to say that there is no violation of these rights in Indian society. Indeed it is precisely because such violations happen frequently that we need a constitutional mechanism to prevent them from happening. The knowledge that such rights exist makes us sensitive to their violations and enables us to take action when these violations take place.

Can you think of a recent incident, from any part of India, in which the secular ideals of the Constitution were violated and persons were persecuted and killed because of their religious backgrounds?

SCERT ANDHRAPRADESH

In February 2004, France passed a law banning students from wearing any conspicuous religious or political signs or symbols such as the Islamic headscarf, the Jewish skullcap, or large Christian crosses. This law has encountered a lot of resistance from immigrants who are mainly from the former French colonies of Algeria, Tunisia and Morocco. In the 1960s, France had faced a shortage of workers and, therefore, had provided visas for these immigrants to come and work in the country. The daughters of these immigrants often wear headscarves while attending school. However, with the passing of this new law, they have been expelled from their school for wearing headscarves.

అంటరానితనాన్ని నిషేధించటానికి భారత రాజ్యాంగం హిందూ మత విధానాలలో ఎలా జోక్యం చేసుకుంటుందో మీరు చదివారు. భారత లౌకిక విధానంలో రాజ్యం ఖచ్చితంగా మతం నుండి వేరు చేయబడనప్పటికీ, మతానికి సంబంధించిన విషయాలలో దూరాన్ని కొనసాగిస్తున్నది. దీని అర్థం రాజ్యం ఏదైనా మత విషయంలో జోక్యం చేసుకుంటే అది రాజ్యంగంలో నిర్దేశించిన ఆదర్శాల ఆధారంగా ఉండాలి. ఈ ఆదర్శాలు ఒక ప్రమాణంగా పనిచేస్తాయి. దీని ద్వారా రాజ్యం లౌకిక సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఉందా లేదా అని మనం నిర్ధారించగలం.

భారత రాజ్యం లౌకిక రాజ్యం. ఇది మత పరమైన ఆధిపత్యాన్ని నిరోధించటానికి అనేక మార్గాలలో పనిచేస్తుంది. ఈ లౌకిక సూత్రాలపై ఆధారపడిన ప్రాథమిక హక్కులకు భారత రాజ్యాంగం హామీ ఇస్తోంది. అయితే భారతీయ సమాజంలో ఈ హక్కుల ఉల్లంఘన లేదని చెప్పలేము. నిజానికి ఇట్లాంటి ఉల్లంఘనలు తరచుగా జరుగుతూ ఉంటాయి. కాబట్టి వాటిని నిరోధించడానికి మనకు రాజ్యాంగబద్ధమైన యంత్రాంగం అవసరం. అలాంటి హక్కులు ఉన్నాయని తెలుసుకోవడం వల్ల వారు ఉల్లంఘనల పట్ల అవగాహన కలిగేలా చేస్తుంది. అంటే ఈ ఉల్లంఘనలు జరిగినప్పుడు తగిన చర్య తీసుకొనేలా చేస్తుంది.

ఇటీవల కాలంలో భారతదేశంలో ఏ ప్రాంతంలోనైనా రాజ్యాంగంలోని లౌకిక ఆదర్శాలు ఉల్లంఘింపబడిన ఘటనలు విన్నారా? మతం కారణంగా వ్యక్తులు వేధింపబడి, చంపబడిన ఘటనలు విన్నారా?

2004 ఫిబ్రవరిలో ముస్లింలు ధరించే తలపాగాలు, యూదుల టోపీ, క్రైస్తవ శిలువలు వంటి ప్రస్ఫుటముగా కనిపించే మత, రాజకీయ చిహ్నాలను పాఠశాల విద్యార్థులు ధరించకుండా ఫ్రాన్స్ ఒక చట్టం చేసింది. ఫ్రాన్స్ కింద ఒకప్పుడు వలస దేశాలుగా ఉన్న అల్జీరియా, ట్యునీసియా, మొరాకో దేశాల నుంచి వచ్చి ఫ్రాన్స్‌లో నివసిస్తున్న వాళ్ళు ఈ చట్టాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. 1960లలో ఫ్రాన్స్‌లో కార్మికుల కొరత తీవ్రంగా ఉండటంతో ఆ దేశాల నుంచి వలస వచ్చి పని చేయడానికి వారికి వీసాలు ఇచ్చింది. ఈ వలస కుటుంబాల ఆడపిల్లలు బడికి వెళ్ళేటప్పుడు తలకి గుడ్డ కట్టుకుంటారు. ఈ చట్టం చేసిన తరువాత తలకి గుడ్డ కట్టుకున్నందుకు ఈ పిల్లలను బడి నుంచి బహిష్కరించారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. List the different types of religious practice that you find in your neighbourhood. This could be different forms of prayer, worship of different gods, sacred sites, different kinds of religious music and singing etc. Does this indicate freedom of religious practice?

2. Will the government intervene if some religious group says that their religion allows them to practise infanticide? Give reasons for your answer.

3. Complete the following table:

Objective	Why is this important?	Example of a violation of this objective
One religious community does not dominate another.		
The State does not enforce any particular religion nor take away the religious freedom of individuals.		
That some members do not dominate other members of the same religious community.		

4. Look up the annual calendar of holidays of your school. How many of them pertain to different religions? What does this indicate?

5. Find out some examples of different views within the same religion.

6. The Indian State both keeps away from religion as well as intervenes in religion. This idea can be quite confusing. Discuss this once again in class using examples from the chapter as well as those that you might have come up with.

SCERT, ANDHRAPRADESH

అభ్యాసాలు

1. మీ పరిసర ప్రాంతాలలో వివిధ మత ఆచారాల జాబితా తయారు చేయండి. ఇవి రకరకాల ప్రార్థనలు, భగవంతుని పూజించే విధానాలు వివిధ రకాలైన మత సంగీతము, పాటలు మొదలైనవి కావచ్చు. ఇది మత స్వేచ్ఛను సూచిస్తుందా?

2. మా మతం శిశు హత్యలను అనుమతిస్తుంది అని ఒక మత ప్రజలు అంటే ప్రభుత్వం అందులో జోక్యం చేసుకుంటుందా? మీ సమాధానానికి కారణాలు పేర్కొనండి.

3. కింది పట్టికను పూర్తిచేయండి.

లక్ష్యం	ఇది ఎందుకు ముఖ్యమైనది	ఈ లక్ష్యం ఉల్లంఘనకు ఒక ఉదాహరణ
ఒక మత వర్గం మరొక దానిపై ఆధిపత్యం చేయదు.		
రాజ్యం నిర్దిష్ట మతాన్ని ప్రోత్సహించదు లేదా వ్యక్తుల మత స్వేచ్ఛను హరించదు.		
ఒక మతంలోని కొంతమంది సభ్యులు అదే మతానికి చెందిన ఇతర సభ్యులపై ఆధిపత్యము చెలాయించరు.		

SCERT, ANDHRAPRADESH

4. మీ పాఠశాలలోని వార్షిక సెలవుల పట్టికను గమనించండి. వాటిలో వివిధ మతాలకు చెందిన పండుగలు ఎన్ని వున్నాయి? ఇది దేనిని సూచిస్తుంది?

5. ఒకే మతంలో భిన్న దృక్పథాలకు సంబంధించిన కొన్ని ఉదాహరణలు సేకరించండి.

6. భారత రాజ్యం మతానికి దూరంగా ఉంటుంది. మత వ్యవహారాలలో జోక్యం చేసుకుంటుంది. ఈ భావన గందరగోళంగా ఉంది అని అనిపించవచ్చు. ఈ అధ్యాయంలో ఇచ్చిన ఉదాహరణలతో పాటు మీ అనుభవంలో గల ఇతర ఉదాహరణలతో పోల్చి దీనిని మరోసారి చర్చించండి.

7. This poster alongside highlights the need for 'Peace'. It says, "Peace is a never-ending process....It cannot ignore our differences or overlook our common interests." Write in your own words what you think the above sentences are trying to convey? How does it relate to the need for religious tolerance?

This chapter had three drawings on religious tolerance made by students of your age. Design your own poster on religious tolerance for your peers.

SCERT, ANDHRA PRADESH

GLOSSARY

Coercion: To force someone to do something. In the context of this chapter, it refers to the force used by a legal authority like the State.

Freedom to interpret: The independence that all persons shall have to understand things in their own way. In the context of this chapter, it refers to a person's liberty to develop their own understanding and meaning of the religion they practice.

Intervene: In the context of this chapter, it refers to the State's efforts to influence a particular matter in accordance with the principles of the Constitution.

7. ప్రక్కనున్న పోస్టరు 'శాంతి' ఆవశ్యకతను తెలియజేస్తుంది. 'శాంతి' అంతం లేనిది. మన మధ్య గల విభేధాలను విస్మరించదు. మనందరి ప్రయోజనాలను త్రోసిపుచ్చదు. పై వాక్యాలు ఏమి తెలియజేస్తున్నాయో సొంత వాక్యాలలో తెలపండి? దీనిని మత సహనానికి ఎలా అనుసంధానిస్తావు?

ఈ అధ్యాయంలో మీ ఈడు విద్యార్థులు చిత్రించిన మత సహనాన్ని సూచించే మూడు చిత్రాలు ఇవ్వబడ్డాయి. మత సహనాన్ని చూపే ఒక పోష్టరును మీ తోటి విద్యార్థుల కొరకు తయారు చేయండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

బలవంతం : ఏదైనా చేయమని ఇతరులను ఒత్తిడి చేయడం. ఈ అధ్యాయంలో రాజ్యంలాంటి చట్టబద్ధ సంస్థలు బలాన్ని ప్రయోగించడం

వివరించే స్వేచ్ఛ : వ్యక్తులు తమకు తోచిన పద్ధతిలో స్వతంత్రంగా అర్థం చేసుకోనే స్వేచ్ఛ. ఈ అధ్యాయంలో వారు అనుసరించే మతాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, నిర్వచించడంలో వ్యక్తుల స్వేచ్ఛను ఇది సూచిస్తుంది.

జోక్యం చేసుకోవడం: ఈ అధ్యాయంలో రాజ్యంగ సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఒక విషయాన్ని ప్రభావితం చేయడానికి రాజ్యం చేసే ప్రయత్నం.

Unit Two

STATES	TOTAL SEATS	CONGRESS	P.S.P.	COMMUNIST	JANASANGH	SOCIALIST	SWATANTRA	OTHER PARTIES INDEPENDENTS
1. ANDHRA PRADESH	43	34		7			1	
2. ASSAM	12	9	2					
3. BIHAR	53	32	1	1		1	7	
4. GUJARAT	22	16	1				4	
5. KERALA	18	6		6				
6. MADHYA PRADESH	36	23	3		4	1		
7. MADRAS	41	31		2				
8. MAHARASHTRA	44	36	1					
9. MYSORE	26	24						
10. ORISSA	20	14	1			1		
11. PUNJAB	22	13			3	1		
12. RAJASTHAN	22	17			1		3	
13. UTTAR PRADESH	86	59	2	2	7	1	3	
14. WEST BENGAL	36	22		9				
15. DELHI	5	5						
16. MANIPUR	2							
17. TRIPURA	2			2				
TOTAL	490	338	11	29	15	5	18	

SCERT, ANDHRAPRADESH

యూనిట్ రెండు

SCERT, ANDHRAPRADESH

Teacher's Note

This is a continuation of the theme of government that has already been dealt with in the Class VI and VII textbooks. Hence, a recap of ideas is important especially those related to elections, representation and participation. These ideas can be made more clear to students through bringing in actual examples into the classroom. Newspaper and TV reports could be used to facilitate this.

Chapter 3 discusses some of the functions of Parliament. The ways in which these connect to the idea of parliamentary democracy need to be emphasised. Hence it is important to explain the critical role played by citizens and allow students to air views regarding this. At times students might be cynical about the political process and your role as a teacher is not to dismiss or agree with this cynicism but rather redirect it towards what the Constitution intends.

Chapter 4 is on understanding laws. Children have little exposure to laws. Therefore, they would require more examples from a familiar context. It is through this they can figure out that laws are meant to apply in an equitable manner. The chapter begins by discussing how this rule of law emerged and the ways in which the nationalists opposed the arbitrariness of British laws.

The storyboard contained in Chapter 4 portrays how a new law comes into being. The focus of this storyboard is not on the processes within Parliament. In contrast, the storyboard highlights the important role that people play in transforming an urgent social issue into law. In addition to the law already highlighted, it would be good to discuss another example of a new/contemplated law so that students can relate to the role of people in bringing this about.

The chapter ends with a section on unpopular laws. These refer to laws that often restrict the Fundamental Rights of certain populations. History provides us with examples of several groups that protest what they view as unjust laws. Bring in these examples into the classroom to discuss how a law can be unpopular. Allow students to research more examples in the Indian context and debate these in the classroom using the Fundamental Rights listed in Chapter 1 as their yardstick.

SCERT ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయునికి సూచన

ఇది వరకే 6వ,7వ తరగతి పాఠ్య పుస్తకాలలో చర్చించబడిన ప్రభుత్వం అనే విషయాంశానికి (థీమ్) ఈ పాఠ్యాంశం కొనసాగింపు. అందువల్ల ఈ భావనలను పునశ్చరణ చేసుకోవాలి. మరీ ముఖ్యంగా ఎన్నికలు, ప్రాతినిధ్యం, భాగస్వామ్యానికి సంబంధించిన భావనలను పునశ్చరణ చేసుకోవడం ముఖ్యం. తరగతి గదిలోకి వాస్తవ ఉదాహరణలను తీసుకురావడం ద్వారా ఈ భావనలను విద్యార్థులకు మరింత స్పష్టంగా తెలియజేయవచ్చు. దీన్ని సులభతరం చేయడానికి వార్తా పత్రికలు, టీవీ నివేదికలను ఉపయోగించుకోవచ్చు.

3వ అధ్యాయం పార్లమెంట్ విధులను చర్చిస్తుంది. ఇవి పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్య భావనకు అనుసంధానమయే మార్గాలను, ఈ పాఠ్యాంశంలో నొక్కి చెప్పాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రజాస్వామ్యంలో పౌరులు పోషించే కీలక పాత్రను విద్యార్థులకు వివరించాలి. వీటికి సంబంధించిన అభిప్రాయాలను తెలియజేయడానికి విద్యార్థులను అనుమతించాలి. కొన్ని సమయాల్లో విద్యార్థులు రాజకీయ ప్రక్రియ గురించి విరక్త భావంతో ఉండవచ్చు. అలాంటప్పుడు ఉపాధ్యాయులుగా మీ పాత్ర దానిని తోసిపుచ్చడమో, అంగీకరించడమో కాదు. రాజ్యాంగ ఉద్దేశాల వైపు మళ్లించడం.

4వ అధ్యాయం చట్టాలను అర్థం చేసుకోవడం గురించి వివరిస్తుంది. పిల్లలకు చట్టాల గురించి అంతగా తెలియదు. అందువల్ల, వారికి పరిచయం ఉన్న సన్నివేశాలనుండి ఎక్కువ ఉదాహరణలు ఇవ్వాలి. చట్టాలు సమానమైన రీతిలో వర్తింపజేయాలని దీనిని బట్టి వారు గుర్తిస్తారు. సమన్యాయం ఎలా ఉద్భవించిందో, జాతీయవాదులు బ్రిటీష్ చట్టాల ఏకపక్ష భావనను ఎలా వ్యతిరేకించారో అనే అంశాలను చర్చించడంతో ఈ అధ్యాయం ప్రారంభమౌతుంది,

4వ అధ్యాయంలో ఉన్న స్టోరీబోర్డ్ కొత్త చట్టం ఎలా తయారౌతుందో ఈ చిత్రాల ద్వారా తెలుపుతుంది. ఈ స్టోరీబోర్డు పార్లమెంటులో చట్టం తయారయ్యే ప్రక్రియలపై కేంద్రీకరించలేదు. దీనికి భిన్నంగా, సామాజిక అంశాలను చట్టాలుగా మార్చవలసిన అత్యవసర పరిస్థితిని కల్పించడంలో ప్రజలు నిర్వహించే ముఖ్యమైన పాత్రయే ఈ సోరీబోర్డు హైలైట్. ఇప్పటికే హైలైట్ చేయబడిన చట్టంతో పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉన్న ఇంకొక ఉదాహరణతో చర్చిస్తే బాగుంటుంది. తద్వారా విద్యార్థులు చట్టాలను రూపొందించడంలో ప్రజల పాత్రను అర్థం చేసుకుంటారు.

ఈ అధ్యాయం జనాదరణ లేని చట్టాల విభాగంతో ముగుస్తుంది. ఇవి కొంత మంది ప్రజల ప్రాథమిక హక్కులను నియంత్రించే చట్టాలకు సంబంధించినవి. కొన్ని సమూహాల ప్రజలు తాము అన్యాయం అని భావించే చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా నిరసన తెలియజేసే ఉదాహరణలు చరిత్రలో ఉన్నాయి. ఒక చట్టం ఎలా జనాదరణ లేకుండా ఉంటుందో కొన్ని ఉదాహరణల ద్వారా చర్చించండి. ఇలాంటి మరికొన్ని ఉదాహరణలతో భారతదేశ సన్నివేశంలో పరిశోధించడానికి విద్యార్థులను అనుమతించండి. ఒకటవ ఆధ్యాయంలో ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కులను ఒక కొలబద్దగా ఉపయోగిస్తూ వీటి గురించి చర్చించండి.

SCERT ANDHRAPRADESH

0860CH03

Chapter 3

Why Do We Need a Parliament?

We in India pride ourselves on being a democracy. Here we will try and understand the relation between the ideas of participation in decision-making and the need for all democratic governments to have the consent of their citizens.

It is these elements that together make us a democracy and this is best expressed in the institution of the Parliament. In this chapter, we will try to see how the Parliament enables citizens of India to participate in decision making and control the government, thus making it the most important symbol of Indian democracy and a key feature of the Constitution.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Z3E6V2

అధ్యాయం 3

మనకు పార్లమెంటు ఎందుకు అవసరం?

మన భారతదేశం ప్రజాస్వామ్య దేశంగా ఉన్నందుకు మనమంతా గర్వపడాలి. ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలు నిర్ణయాలు తీసుకోనేటప్పుడు పౌరులను భాగస్వాములను చేయడం, పౌరుల సమ్మతిని పొందడం అవసరం. ఈ రెండింటి మధ్య గల సంబంధాన్ని ఈ అధ్యాయంలో మనం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేద్దాం.

పౌరుల భాగస్వామ్యం, చట్టాలకు పౌరుల సమ్మతి అనే ఈ రెండు అంశాలు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు పట్టుకొమ్మలు. ఈ అంశాలను పార్లమెంటరీ వ్యవస్థ ద్వారా వ్యక్తీకరిస్తాం. నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో పార్లమెంటు భారత పౌరులను ఎలా భాగస్వామ్యం చేస్తుంది, ప్రభుత్వాన్ని ఎలా నియంత్రిస్తుందన్న విషయాలను ఈ అధ్యాయంలో మనం అవగాహహన చేసుకొందాం. పార్లమెంటు భారతదేశ ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రధాన ప్రతీకగాను, భారత రాజ్యాంగానికి ప్రధాన లక్షణంగాను ఉంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Why should People Decide?

India, as we know, became independent on 15 August 1947. Preceding this was a long and difficult struggle in which many sections of society participated. People from various backgrounds joined the struggle and they were inspired by the ideas of freedom, equality and participation in decision–making. Under colonial rule, the people had lived in fear of the British government and did not agree with many of the decisions that they took. But they faced grave danger if they tried to criticise these decisions. The freedom movement changed this situation. The nationalists began to openly criticise the British government and make demands. As far back as 1885, the Indian National Congress demanded that there be elected members in the legislature with a right to discuss the budget and ask questions. The Government of India Act 1909, allowed for some elected representation. While these early legislatures under the British government were in response to the growing demands of the nationalists, they did not allow for all adults to vote nor could people participate in decision making.

As you read in Chapter 1, the experience of colonial rule as well as the participation of different people in the struggle for freedom left little doubt in the minds of the nationalists that all persons in independent India would be able to participate in making decisions. With the coming of independence, we were going to be citizens of a free country. This did not mean that the government could do what it felt like, it meant that the government had to be sensitive to people's needs and demands. The dreams and aspirations of the freedom struggle were made concrete in the Constitution of independent India that laid down the principle of universal adult franchise, i.e. that all adult citizens of the country have the right to vote.

What do you think the artist is trying to convey through the image of Parliament on the previous page?

An elector reading instructions for using the EVM

The above photo shows a voter reading instructions on how to use an Electronic Voting Machine (EVM). EVMs were used throughout the country for the first time in the 2004 general elections. The use of EVMs in 2004 saved around 1,50,000 trees which would have been cut to produce about 8,000 tons of paper for printing the ballot papers.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ప్రజలు ఎందుకు నిర్ణయించాలి?

1947 ఆగస్టు 15 వ తేదీన భారతదేశం స్వతంత్ర దేశంగా అవతరించిందని మనకు తెలుసు. స్వాతంత్ర్యం రాక ముందు జరిగిన సుదీర్ఘమైన స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో సమాజంలోని విభిన్న వర్గాలు పాల్గొన్నాయి. వివిధ సామాజిక నేపథ్యాలున్న వ్యక్తులందరు కలసి ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, నిర్ణయం తీసుకోవడంలో భాగస్వాములు కావడం వంటి భావాల ద్వారా ప్రేరణ పొందారు. వలస పాలనలో ప్రజలు ప్రభుత్వానికి భయపడి జీవించారు. అయినప్పటికీ బ్రిటీష్‌వారు తీసుకున్న అనేక నిర్ణయాలను ప్రజలు వ్యతిరేకించారు. బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలను విమర్శించడానికి ప్రయత్నించిన భారతీయులు తీవ్ర పరిణామాలను ఎదుర్కొన్నారు. స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం ఈ పరిస్థితిని మార్చింది. జాతీయవాదులు బ్రిటీష్ ప్రభుత్వాన్ని బహిరంగంగా విమర్శించడం, డిమాండ్లు చేయడం ప్రారంభించారు. 1885 నాటికే భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ బడ్జెట్ పై చర్చించడానికి, ప్రశ్నించడానికి శాసనసభలో ఎన్నికైన సభ్యులు ఉండాలని పట్టుబట్టింది. భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1909, ఎన్నికైన కొంత మంది భారతీయులను ప్రతినిధులుగా ఉండటానికి అనుమతించింది. బ్రిటీష్ ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలోని ఈ తొలి శాసన సభలు జాతీయవాదులలో పెరుగుతున్న డిమాండ్లకు ప్రతిస్పందించినప్పటికీ, బ్రిటీష్ వారు వయోజనులందరికి ఓటు వేయడానికి అనుమతించలేదు. దీని వలన నిర్ణయాత్మక ప్రక్రియలో ప్రజలందరూ భాగస్వామ్యులు కాలేకపోయారు.

మీరు 1వ అధ్యాయంలో చదివినట్లుగా వలస పాలనానుభవంతో పాటు, స్వాతంత్ర్యం కోసం జరిగిన పోరాటంలో విభిన్న సామాజిక నేపథ్యాలున్న వ్యక్తులు పాల్గొన్నారు. కాబట్టి స్వతంత్ర భారతదేశంలో ప్రజలందరూ నిర్ణయాత్మక ప్రక్రియలో పాలుపంచుకోగలరనడంలో జాతీయవాదుల మనసులలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. స్వాతంత్ర్యం పొందిన తరువాత మనం స్వేచ్ఛా జీవులం కాబోతున్నామంటే అర్థం ప్రభుత్వం తను అనుకున్నవన్నీ చేయగలదని కాదు. ప్రజల అవసరాలు, ఆకాంక్షల పట్ల దృష్టి సారించాలి. స్వాతంత్ర్య పోరాటం యొక్క ఆశయాలను క్రోడీకరించి తయారైన భారత రాజ్యాంగంలో సార్వత్రిక ఓటు హక్కు ప్రవేశపెట్టబడింది.

ముందు పేజీలోని పార్లమెంటు చిత్రం ద్వారా కళాకారుడు ఏమి సందేశం ఇచ్చాడని మీరు అనుకుంటున్నారు?

An elector reading instructions for using the EVM

పై ఫోటో ఎలక్ట్రానిక్ ఓటింగ్ మెషీన్(EVM) ను ఎలా ఉపయోగించాలో తెలిపే సూచనలను ఓటరు చదువుతున్నట్లు చూపిస్తుంది. 2004 వ సంవత్సరంలో జరిగిన సాధారణ ఎన్నికల్లో తొలిసారి దేశవ్యాప్తంగా ఎలక్ట్రానిక్ ఓటింగ్ మెషిన్ (EVM) లను ఉపయోగించారు. వీటిని వాడటం వలన 1,50,000 చెట్లను రక్షించుకోగలిగాము. లేదంటే బ్యాలట్ పత్రాల ముద్రణకు అవసరమయ్యే సుమారు 8000 టన్నుల కాగితం కోసం ఈ చెట్లను నరకవలసి వచ్చేది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Give one reason why you think there should be universal adult franchise.

Do you think there would be any difference if the class monitor was selected by the teacher or elected by the students? Discuss.

People and their Representatives

The take-off point for a democracy is the idea of consent, i.e. the desire, approval and participation of people. It is the decision of people that creates a democratic government and decides about its functioning. The basic idea in this kind of democracy is that the individual or the citizen is the most important person and that in principle the government as well as other public institutions need to have the trust of these citizens.

How does the individual give approval to the government? One way of doing so, as you read, is through elections. People would elect their representatives to the Parliament, then, one group from among these elected representatives forms the government. The Parliament, which is made up of all representatives together, controls and guides the government. In this sense people, through their chosen representatives, form the government and also control it.

SCERT, ANDHRAPRADESH

This photo shows election staff using an elephant to carry polling material and EVMs to polling stations located in difficult terrain.

సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు ఉండాలని మీరు ఎందుకు అనుకుంటున్నారో ఒక కారణం చెప్పండి.

తరగతి నాయకుడి ఎంపిక ఉపాధ్యాయుడు చేయడానికి, తరగతి విద్యార్థులే ఎన్నుకోవడానికి ఏమైనా తేడా ఉంటుందని మీరు అనుకుంటున్నారా? చర్చించండి.

ప్రజలు, వారి ప్రతినిధులు

ప్రజాస్వామ్యం పురోగతి చెందడానికి 'అంగీకారం' అనే భావన ప్రధానమైంది. అంటే ప్రజల కోరిక, ఆమోదం, భాగస్వామ్యం అవసరమని అర్థం. ప్రజల నిర్ణయమే ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుస్తుంది, దాని పనితీరును నిర్ణయిస్తుంది. ఈ రకమైన ప్రజాస్వామ్యంలో మౌలిక భావన ఏమిటంటే ప్రతి వ్యక్తీ లేదా పౌరుడు అత్యంత ముఖ్యమైన వారే. సూత్రప్రాయంగా ప్రభుత్వంతో పాటు ఇతర ప్రభుత్వ సంస్థలు కూడా ఈ పౌరుల విశ్వాసాన్ని కలిగి ఉండాలి.

ఒక వ్యక్తి ప్రభుత్వ ఏర్పాటుకు తన ఆమోదాన్ని ఎలా తెలియజేస్తాడు? అలా చేయడానికి ఒక మార్గం ఎన్నికలని ఇదివరకే మీరు చదివారు. ప్రజలు తమ ప్రతినిధులను పార్లమెంటుకు ఎన్నుకుంటారు. అప్పుడు ఈ ఎన్నికైన ప్రజాప్రతినిధులలో ఒక వర్గం ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది. ప్రజాప్రతినిధులు అందరూ కలిసి ఏర్పరచిన పార్లమెంటు ప్రభుత్వాన్ని నియంత్రిస్తుంది, ప్రభుత్వానికి మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది. ఈ కోణంలో పౌరులు ఎంచుకున్న ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేస్తారు, నియంత్రిస్తారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఈ చిత్రం చేరుకోవడానికి కష్టమైన ప్రదేశంలో ఉన్న పోలింగ్ స్టేషన్‌కు ఏనుగును ఉపయోగించి పోలింగ్ సామాగ్రిని, ఎలక్ట్రానిక్ ఓటింగ్ మెషిన్లను తీసుకువెళు తున్నట్లు చూపుతుంది.

The above idea of representation has been an important theme in your Class VI and VII *Social and Political Life* textbooks. You are familiar with how representatives are chosen at different levels of government. Let us recall these ideas by doing the following exercises.

1. Use the terms 'constituency' and 'represent' to explain who an MLA is and how the person gets elected?

2. Discuss with your teacher the difference between a State Legislative Assembly (Vidhan Sabha) and the Parliament (Lok Sabha).

3. From the list below, identify the work of a State government and that of a Central government.
   (a) The decision of the Indian government to maintain peaceful relations with China.
   (b) The decision of the Madhya Pradesh government to discontinue Board exams in Class VIII for all schools under this Board.
   (c) Introduction of a new train connection between Ajmer and Mysore.
   (d) Introduction of a new 1,000 rupee note.

4. Fill in the blanks with the following words.
   universal adult franchise; MLAs; representatives; directly

   Democratic governments in our times are usually referred to as representative democracies. In representative democracies, people do not participate ..... but, instead, choose their .....through an election process. These ..... meet and make decisions for the entire population. These days, a government cannot call itself democratic unless it allows what is known as ..... This means that all adult citizens in the country are allowed to vote.

5. You have read that most elected members whether in the Panchayat, or the Vidhan Sabha or the Parliament are elected for a fixed period of five years. Why do we have a system where the representatives are elected for a fixed period and not for life?

6. You have read that people participate in other ways and not just through elections to express approval or disapproval of the actions of government. Can you describe three such ways through a small skit?

SCERT, ANDHRAPRADESH

vi,vii తరగతుల 'సామాజిక, రాజకీయ జీవితం' పుస్తకాలలో ప్రభుత్వంలోని వివిధ స్థాయిలలో ప్రతినిధులను ఎలా ఎంపిక చేస్తారో మీరు చదివారు. కింది అభ్యాసాలను సాధించడం ద్వారా పై విషయాలను మళ్ళీ గుర్తుచేసుకుందాం.

1. ఎమ్మెల్యే అంటే ఎవరు? అతను ఏవిధంగా ఎన్నికవుతారో వివరించడానికి 'నియోజకవర్గం,' 'ప్రతినిధి' అనే పదాలను ఉపయోగించండి.

2. రాష్ట్ర శాసన సభ (విధాన సభ), పార్లమెంట్ (లోక్ సభ) మధ్య తేడాను ఉపాధ్యాయునితో చర్చించండి.

3. కింద ఇవ్వబడిన విధుల జాబితా నుండి ఏ అంశాలు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల పరిధిలోకి వస్తాయో గుర్తించండి.

   ఎ) చైనాతో భారత ప్రభుత్వం శాంతియుత సంబంధాలను కొనసాగించాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం.

   బి) మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తన బోర్డు ఆధీనంలో ఉన్న అన్ని పాఠశాలలకు 8వ తరగతి బోర్డు పరీక్షలను రద్దు చేయాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం.

   సి) అజ్మీర్, మైసూర్ల మధ్య కొత్త రైలు మార్గాన్ని వేయడానికి ప్రతిపాదన చేయడం.

   డి) కొత్త వెయ్యి రూపాయల నోటును ప్రవేశపెట్టడం.

4. కింది పదాలతో ఖాళీలను పూరించండి.

   సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు, ఎం.ఎల్.ఏలు, ప్రజా ప్రతినిధులు, ప్రత్యక్షంగా

   ప్రస్తుత కాలంలో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలను సాధారణంగా ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యాలుగా పిలుస్తారు. ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజలు ..... పాల్గొనరు. కానీ, దానికి బదులుగా వారు ఎన్నికల ప్రక్రియ ద్వారా .....ను ఎన్నుకొంటారు. ఈ ..... కలసి మొత్తం జనాభా కోసం నిర్ణయాలు తీసుకుంటారు. ఈ రోజుల్లో.....ను ఆమోదించితే తప్ప ఒక ప్రభుత్వం తనను తాను ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వంగా చెప్పుకోలేదు. అంటే ఒక దేశంలోని వయోజనులైన పౌరులందరిని ఓటు వేయడానికి అనుమతిస్తారని దీని అర్థం.

5. పంచాయతీ లేదా విధాన సభ లేదా పార్లమెంటుకు ఎన్నుకోబడిన చాలా మంది సభ్యులు ఐదు సంవత్సరాల నిర్ణీత కాలానికి ఎన్నుకోబడతారని మీరు చదువుకొన్నారు. ప్రజాప్రతినిధులను జీవించి ఉన్నంత కాలం కాకుండా నిర్ణీత కాలానికి ఎన్నుకునే వ్యవస్థ మనకు ఎందుకు ఉంది?

6. ప్రభుత్వ చర్యలను ఆమోదించడానికి లేదా వ్యతిరేకించడానికి ప్రజలు ఎన్నికల ద్వారా మాత్రమే కాకుండా ఇతర పద్ధతుల ద్వారా కూడా తమ అభిప్రాయాన్ని తెలుపుతారని మీరు చదువుకున్నారు. అలాంటి ఏదైనా మూడు పద్ధతులను ఒక చిన్న నాటిక ద్వారా తెలపండి.

SCERT, AINDHRAPRADESH

1. The Parliament of India (Sansad) is the supreme law-making institution. It has two Houses, the Rajya Sabha and the Lok Sabha.
2. Rajya Sabha (Council of States), with a total strength of 245 members, is chaired by the Vice-President of India.
3. Lok Sabha (House of the People), with a total membership of 545, is presided over by the Speaker.

SCERT ANDHRA PRADESH

The Role of the Parliament

Created after 1947, the Indian Parliament is an expression of the faith that the people of India have in principles of democracy. These are participation by people in the decision-making process and government by consent. The Parliament in our system has immense powers because it is the representative of the people. Elections to the Parliament are held in a similar manner as they are for the state legislature. The Lok Sabha is usually elected once every five years. The country is divided into numerous constituencies as shown in the map on page 41. Each of these constituencies elects one person to the Parliament. The candidates who contest elections usually belong to different political parties.

1. భారత పార్లమెంట్ [Sansad] చట్టాలను రూపొందించే అత్యున్నత సంస్థ. ఇందులో రాజ్యసభ, లోక్‌సభ అనే రెండు సభలు కలవు.

2. రాజ్యసభ (కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేట్స్) ను ఎగువ సభ లేదా పెద్దలసభ అనికూడా అంటారు. దీనిలో మొత్తం 245 మంది సభ్యులు ఉంటారు. భారత ఉపరాష్ట్రపతి దీనికి అధ్యక్షత వహిస్తారు.

3. లోక్‌సభ (హౌస్ ఆఫ్ పీపుల్) ను దిగువ సభ లేదా ప్రజల సభ అని అంటారు. ఈ సభలో మొత్తం 545 మంది సభ్యులు ఉంటారు. లోక్‌సభ సమావేశాలకు సభాపతి (స్పీకర్) అధ్యక్షత వహిస్తారు.

SCERT, ANDHRA PRADESH

పార్లమెంటు పాత్ర

1947 తర్వాత ఏర్పడిన భారత పార్లమెంటు భారతీయులకు ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలపై గల నమ్మకానికి ప్రతీక. నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో ప్రజల భాగస్వామ్యం, ప్రజా ఆమోదం ద్వారా ప్రభుత్వం అనే సూత్రాలపై పార్లమెంటు ఏర్పడింది. పార్లమెంటు ప్రజల యొక్క ప్రతినిధి కనుక ప్రజస్వామ్య వ్యవస్థలో దీనికి విస్తృతమైన అధికారాలు ఉన్నాయి. రాష్ట్ర విధాన సభలకు జరిగే ఎన్నికల తరహాలోనే పార్లమెంటుకు కూడా ఎన్నికలు నిర్వహిస్తారు. సాధారణంగా లోక్‌సభ సభ్యులు ప్రతి ఐదు సంవత్సరాలకు ఒకసారి ఎన్నికవుతారు. 41వ పేజీలోని పటంలో చూపిన విధంగా దేశం అనేక నియోజకవర్గాలుగా విభజింపబడింది. ప్రతీ నియోజకవర్గం నుండి పార్లమెంటుకు ఒక ప్రతినిధిని ఎన్నుకుంటారు. ఎన్నికల్లో పోటీ చేసే అభ్యర్థులు సాధారణంగా వివిధ రాజకీయ పార్టీలకు చెందిన వారుగా ఉంటారు.

With the help of the table below, let us understand this further.

Results of the 17th Lok Sabha Elections, (May 2019)

Political Party	No. of MPs
Bharatiya Janata Party (BJP)	303
Indian National Congress (INC)	52
Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)	24
All India Trinamool Congress (AITC)	22
Yuvajana Sramika Rythu Congress Party (YSRCP)	22
Shiv Sena (SS)	18
Janata Dal (United) (JD (U))	16
Biju Janata Dal (BJD)	12
Bahujan Samaj Party (BSP)	10
Telangana Rashtra Samithi (TRS)	9
Lok Jan Shakti Party (LJSP)	5
Samajwadi Party (SP)	5
Independents (Ind.)	4
Nationalist Congress Party (NCP)	4
Communist Party of India (Marxist) (CPI)(M))	3
Indian Union Muslim League (IUML)	3
Jammu and Kashmir National Conference (J&KNC)	3
Telugu Desam Party (TDP)	3
All India Majlis-e-Ittehadul Muslimeen (AIMIM)	2
Apna Dal (Apna Dal)	2
Communist Party of India (CPI)	2
Shiromani Akali Dal (SAD)	2
Aam Aadmi Party (AAP)	1
AJSU Party (AJSU)	1
All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam (AIADMK)	1
All India United Democratic Front (AIUDF)	1
Janata Dal (Secular) (JD(s))	1
Jharkhand Mukti Morcha (JMM)	1
Kerala Congress (M)(KC(M))	1
Mizo National Front (MNF)	1
Naga Peoples Front (NPF)	1
National People's Party (NPP)	1
Nationalist Democratic Progressive Party (PDPP)	1
Rashtriya Loktantrik Party (RLP)	1
Revolutionary Socialist Party (RSP)	1
Sikkim Krantikari Morcha (SKM)	1
Viduthalai Chiruthaigal Katchi (VCK)	1
Grand Total	**543**

Source: http://loksabha.nic.in

Use the table alongside to answer the questions below:

Who will form the government? Why?

Who will be present for discussions in the Lok Sabha?

Is this process similar to what you have read about in Class VII?

The photograph on page 70 shows results from the 3rd Lok Sabha elections held in 1962. Use the photograph to answer the following questions:

a. Which state has the highest number of MPs in the Lok Sabha? Why do you think this is so?

b. Which state has the least number of MPs in the Lok Sabha?

c. Which political party has won the most seats in all states?

d. Which party do you think will form the government? Give reasons why.

SCERT, ANDHRAPRADESH

కింది పట్టిక సహాయంతో మనము మరింత అవగాహన చేసుకొందాము.

17వ లోక్‌సభ ఎన్నికల ఫలితాలు (2019)

రాజకీయ పార్టీలు	ఎంపీల సంఖ్య
భారతీయ జనతా పార్టీ (బిజెపి)	303
భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ (INC)	52
ద్రవిడ మున్నేట్ర కజగం (DMK)	24
ఆల్ ఇండియా తృణమూల్ కాంగ్రెస్ (AITC)	22
యువజన శ్రామిక రైతు కాంగ్రెస్ పార్టీ (YSRCP)	22
శివసేన (SS)	18
జనతాదళ్ (యునైటెడ్)JD (U)	16
బిజు జనతా దళ్ (BJD)	12
బహుజన్ సమాజ్ పార్టీ (BSP)	10
తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి (TRS)	9
లోక్ జన శక్తి పార్టీ (JSP)	5
సమాజ్ వాదీ పార్టీ (SP)	5
స్వతంత్రులు	4
నేషనలిస్ట్ కాంగ్రెస్ పార్టీ (NCP)	4
కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా మార్క్సిస్ట్ (సిపిఎం)	3
ఇండియన్ యూనియన్ ముస్లిం లీగ్ (IUML)	3
జమ్మూ, కాశ్మీర్ నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ (J&KNC)	3
తెలుగుదేశం పార్టీ (టీడీపీ)	3
ఆల్ ఇండియా మజ్లిస్ ఇత్తెహాదుల్ ముస్లిమీన్ (AIMIM)	2
అప్నా దళ్ (అప్నా దళ్)	2
కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా(CPI)	2
శిరోమణి అకాలీదళ్(SAD)	2
ఆమ్ ఆద్మీ పార్టీ (AAP)	1
AJSU పార్టీ (AJSU)	1
ఆల్ ఇండియా అన్నా ద్రవిడ మున్నేట్ర కజగం (AIADMK)	1
ఆల్ ఇండియా యునైటెడ్ డెమోక్రటిక్ ఫ్రంట్ (AIUDF)	1
జనతాదళ్ (సెక్యులర్ JD(S)	1
జార్ఖండ్ ముక్తి మోర్చా (JMM)	1
కేరళ కాంగ్రెస్ (M)(KC(M))	1
మిజో నేషనల్ ఫ్రంట్ (MNF)	1
నాగా పీపుల్స్ ఫ్రంట్ (NPF)	1
నేషనల్ పీపుల్స్ పార్టీ (NPP)	1
నేషనలిస్ట్ డెమోక్రటిక్ ప్రోగ్రెసివ్ పార్టీ (NDPP)	1
రాష్ట్రీయ లోక్తాంత్రిక్ పార్టీ (RLP)	1
రివల్యూషనరీ సోషలిస్ట్ పార్టీ(RSP)	1
సిక్కిం క్రాంతికారి మోర్చా (SKM)	1
విడుతలై చిరుతైగల్ కట్చి(VCK)	1
మొత్తం	543

Source: http://loksabha.nic.in

ప్రక్కనున్న పట్టికను ఉపయోగించి దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానమివ్వండి.

ప్రభుత్వాన్ని ఎవరు ఏర్పాటు చేస్తారు?

లోక్‌సభలో చర్చకు ఎవరు హాజరవుతారు?

ఈ ప్రక్రియ మీరు 7వ తరగతిలో చదివిన విధంగానే ఉందా?

70వ పేజీలోని పట్టిక 1962 లో జరిగిన మూడవ లోక్‌సభ ఎన్నికల ఫలితాలను తెలియజేస్తుంది.

పట్టికను ఉపయోగించి క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వండి.

ఎ. అత్యధిక లోక్‌సభ ఎం.పీ స్థానాలు ఉన్న రాష్ట్రం ఏది? అక్కడ ఎందుకు అత్యధిక ఎం.పీలు ఉన్నారని మీరు భావిస్తున్నారు?

బి. అత్యల్ప లోక్‌సభ ఎం.పీ స్థానాలు ఉన్న రాష్ట్రం ఏది?

సి. అన్ని రాష్ట్రాలలో అత్యధిక సీట్లు గెలుచుకున్న రాజకీయ పార్టీ ఏది?

డి. ఏ పార్టీ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుందని మీరు భావిస్తున్నారు? కారణాలు తెలపండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Results of the 15th Lok Sabha Elections, (May 2009)

Political Party	No. of MPs
National Parties	
Bahujan Samaj Party (BSP)	21
Bharatiya Janata Party (BJP)	116
Communist Party of India (CPI)	4
Communist Party of India (Marxist) (CPM)	16
Indian National Congress (INC)	206
Nationalist Congress Party (NCP)	9
Rashtriya Janata Dal (RJD)	4
State Parties (Regional Parties)	
All India Anna DMK (AIADMK)	9
All India Forward Bloc	2
All India Trinamool Congress	19
Biju Janata Dal (BJD)	14
Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)	18
Jammu & Kashmir National Conference	3
Janata Dal (Secular)	3
Janata Dal (United)	20
Jharkhand Mukti Morcha	2
Muslim League Kerala State Committee	2
Revolutionary Socialist Party	2
Samajwadi Party (SP)	23
Shiromani Akali Dal	4
Shiv Sena	11
Telangana Rashtra Samithi (TRS)	2
Telugu Desam (TDP)	6
Other Regional Parties	6
Registered Unrecognised Parties	12
Independents	9
Grand Total	**543**

Source: www.eci.nic.in

The above table gives you the results of the 15th Lok Sabha elections held in 2009. In these elections, the INC got a large number of seats but still not enough to emerge as the majority party in the Lok Sabha. It, thus, had to form a coalition, the United Progressive Alliance (UPA), with other political parties who were its allies.

Once elected, these candidates become Members of Parliament or MPs. These MPs together make up the Parliament. Once elections to the Parliament have taken place, the Parliament needs to perform the following functions:

A. To Select the National Government

Parliament of India consists of the President, the Rajya Sabha and the Lok Sabha. After the Lok Sabha elections, a list is prepared showing how many MPs belong to each political party. For a political party to form the government, they must have a majority of elected MPs. Since there are 543 elected (plus 2 Anglo-Indian nominated) members in Lok Sabha, to have a majority a party should have at least half the number i.e. 272 members or more. The Opposition in Parliament is formed by all the political parties that are not part of the majority party/coalition formed. The largest amongst these parties is called the Opposition party.

One of the most important functions of the Lok Sabha is to select the executive. The executive, as you read in Chapter 1, is a group of persons who work together to implement the laws made by the Parliament. This executive is often what we have in mind when we use the term government.

The Prime Minister of India is the leader of the ruling party in the Lok Sabha. From the MPs who belong to her party, the Prime Minister selects ministers to work with her to implement decisions. These ministers then take charge of different areas of government functioning like health, education, finance etc.

Often times in the recent past it has been difficult for a single political party to get the majority that is required to form the government. They then join together with different political parties who are interested in similar concerns to form what is known as a coalition government.

SCERT, ANDHRAPRADESH

15వ లోక్సభ ఎన్నికల ఫలితాలు (మే 2009)

రాజకీయ పార్టీ	ఎంపీల సంఖ్య
జాతీయ పార్టీలు	
బహుజన్ సమాజ్ పార్టీ (BSP)	21
భారతీయ జనతా పార్టీ (BJP)	116
కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా (CPI)	4
కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా(మార్క్సిస్ట్)(CPM)	16
ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ (INC)	206
నేషనలిస్ట్ కాంగ్రెస్ పార్టీ (NCP)	9
రాష్ట్రీయ జనతాదళ్ (RJD)	4
రాష్ట్ర పార్టీలు (ప్రాంతీయ పార్టీలు)	
ఆల్ ఇండియా అన్నా డిఎంకె (AIADMK)	9
ఆల్ ఇండియా ఫార్వర్డ్ బ్లాక్	2
ఆల్ ఇండియా తృణమూల్ కాంగ్రెస్	19
బిజు జనతా దళ్ (BJD)	14
ద్రవిడ మున్నేట్ర కజగం (DMK)	18
జమ్మూ & కాశ్మీర్ నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్	3
జనతాదళ్ (సెక్యులర్)	3
జనతాదళ్ (యునైటెడ్)	20
జార్ఖండ్ ముక్తి మోర్చా	2
ముస్లిం లీగ్ కేరళ రాష్ట్ర కమిటీ	2
రెవల్యూషనరీ సోషలిస్ట్ పార్టీ	2
సమాజ్ వాదీ పార్టీ (SP)	23
శిరోమణి అకాలీదళ్	4
శివసేన	11
తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి (TRS)	2
తెలుగుదేశం పార్టీ (TDP)	6
ఇతర ప్రాంతీయ పార్టీలు	6
గుర్తింపు నమోదు లేని పార్టీలు	12
స్వతంత్రులు	9
మొత్తం	543

Source: www.eci.nic.in

పై పట్టిక మీకు 2009 లో జరిగిన 15వ లోక్సభ ఎన్నికల ఫలితాలను తెలియజేస్తుంది. ఈ ఎన్నికలలో ఐ.ఎన్.సి. పెద్ద సంఖ్యలో సీట్లు సాధించింది. అయితే లోక్సభలో మెజారిటీ పార్టీగా అవతరించడానికి కావలసిన కనీస మెజారిటీ లేదు. అందువల్ల కాంగ్రెస్ పార్టీ, దాని మిత్రపక్షాలు, ఇతర రాజకీయ పార్టీలతో కలిసి యునైటెడ్ ప్రోగ్రెసివ్ అలయన్స్ అనే సంకీర్ణ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.

ఎన్నికైన తర్వాత ఈ అభ్యర్థులు పార్లమెంటు సభ్యులు లేదా ఎం.పీ.లు అని పిలవబడతారు. ఈ ఎం.పీ.లు అంతా కలిసి పార్లమెంటును ఏర్పాటు చేస్తారు. పార్లమెంటుకు ఎన్నికలు జరిగిన తర్వాత అది ఈ కింది విధులను నిర్వహించాలి:

కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఎంపికచేసుకోవడం

రాష్ట్రపతి, రాజ్యసభ, లోక్సభలు కలసి పార్లమెంటు ఏర్పడుతుంది. లోక్సభకు ఎన్నికలు జరిగిన తర్వాత ఒక్కో రాజకీయ పార్టీకి ఎంత మంది ఎం.పీ.లు ఉన్నారో తెలిపే జాబితా తయారు చేయబడుతుంది. ఒక రాజకీయ పార్టీ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయాలంటే వారికి ఎన్నికైన సభ్యులలో మెజారిటీ ఎం.పీ.లు ఉండాలి. అనగా లోక్సభలో 543 మంది ఎన్నికైన సభ్యులు (ఇద్దరు ఆంగ్లో-ఇండియన్ నామినేటెడ్ సభ్యులు అదనం) ఉంటారు. మెజారిటీ పార్టీకి కనీసం సగం కంటే ఎక్కువ మంది సభ్యులు ఉండాలి. అంటే 272 లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది సభ్యుల ఆధిక్యత ఉండాలి. పార్లమెంటులో ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసిన పార్టీ కాకుండా లేదా సంకీర్ణ ప్రభుత్వంలో భాగం కాకుండా ఉన్న అన్ని రాజకీయ పార్టీలతో ప్రతిపక్షం ఏర్పడుతుంది. ఈ పార్టీలలో అతిపెద్ద పార్టీని ప్రధాన ప్రతిపక్ష పార్టీ అంటారు.

కార్యనిర్వాహక వర్గాన్ని ఎన్నుకోవడం లోక్సభ యొక్క అతి ముఖ్యమైన విధులలో ఒకటి. మీరు 1వ అధ్యాయంలో చదివినట్లుగా పార్లమెంట్ చేసిన చట్టాలను అమలు చేయడానికి కలిసి పనిచేసే వ్యక్తుల సమూహాన్ని కార్యనిర్వాహక వర్గం [ఎగ్జిక్యూటివ్] అంటారు. ఈ కార్యనిర్వాహక వర్గం అనే పదం విన్నప్పుడు మనం ఉపయోగించే ప్రభుత్వం అనే భావన మనస్సులో స్ఫురిస్తుంది.

భారత ప్రధానమంత్రి లోక్సభలో అధికార పార్టీ నాయకుడు. అతనితో కలిసి పనిచేసేందుకు, నిర్ణయాలను అమలు చేయడానికి ఇతర మంత్రులను అధికార పార్టీ ఎం.పీ.ల నుండి ప్రధానమంత్రి ఎంపిక చేస్తారు. ప్రభుత్వంలోని వివిధ శాఖలైన వైద్య, విద్య, ఆరోగ్యం మొదలైన రంగాలకు ఈ మంత్రులు బాధ్యత వహిస్తారు.

ఇటీవల కాలంలో ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకు అవసరమైన మెజారిటీ ఒక రాజకీయ పార్టీ సాధించడం చాలాసార్లు కష్టంగా మారింది. అప్పుడు ఒకే రకమైన భావాలు కలిగిన వివిధ రాజకీయ పార్టీలు కలిసి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేస్తే దానిని సంకీర్ణ ప్రభుత్వం అంటారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

These two buildings of the Central Secretariat, the South Block and North Block were built during the 1930s. The photo on the left is of the South Block which houses the Prime Minister's Office (PMO), the Ministry of Defence and the Ministry of External Affairs. The North Block is the photo on the right and this has the Ministry of Finance and the Ministry of Home Affairs. The other ministries of the Union Government are located in various buildings in New Delhi.

The Rajya Sabha functions primarily as the representative of the states of India in the Parliament. The Rajya Sabha can also initiate legislation and a bill is required to pass through the Rajya Sabha in order to become a law. It, therefore, has an important role of reviewing and altering (if alterations are needed) the laws initiated by the Lok Sabha. The members of the Rajya Sabha are elected by the elected members of the Legislative Assemblies of various states. There are 233 elected members plus 12 members nominated by the President.

B. To Control, Guide and Inform the Government

The Parliament, while in session, begins with a question hour. The question hour is an important mechanism through which MPs can elicit information about the working of the government. This is a very important way through which the Parliament controls the executive. By asking questions the government is alerted to its shortcomings, and also comes to know the opinion of the people through their representatives in the Parliament, i.e. the MPs. Asking questions of the government is a crucial task for every MP. The Opposition parties play a critical role in the healthy functioning of a democracy. They highlight drawbacks in various policies and programmes of the government and mobilise popular support for their own policies.

SCERT, ANDHRAPRADESH

1930 వ సంవత్సరంలో సెక్రటేరియట్ యొక్క సౌత్ బ్లాక్, నార్త్ బ్లాక్ అనే ఈ రెండు భవనాలను నిర్మించారు. ఎడమ వైపున ఉన్న చిత్రం సౌత్ బ్లాక్. దీనిలో ప్రధానమంత్రి కార్యాలయం (పి.ఎం.ఓ.), రక్షణ శాఖ, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖలు ఉంటాయి. నార్త్ బ్లాక్ అనేది కుడి వైపున ఉన్న చిత్రం. ఇందులో హోం శాఖ, ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖలు ఉంటాయి. ఇతర మంత్రిత్వ శాఖలు న్యూఢిల్లీలోని వివిధ భవనాలలో ఉన్నాయి.

పార్లమెంటులో రాజ్యసభ ప్రధానంగా భారతదేశ రాష్ట్రాలకు ప్రతినిధిగా వ్యవహరిస్తుంది. చట్ట నిర్మాణ ప్రక్రియ రాజ్యసభలో కూడా ప్రారంభంకావచ్చు. ఒక బిల్లు చట్టంగా మారడానికి రాజ్యసభ ఆమోదం పొందడం తప్పనిసరి. అంతే కాకుండా లోక్‌సభ ప్రారంభించిన చట్టాలను సమీక్షించడం, సవరణలు చేయడం, అవసరమైన మార్పులు చేయడం లాంటి మఖ్యమైన పాత్రను నిర్వహిస్తుంది. రాజ్యసభ సభ్యులను వివిధ రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల శాసన సభలకు ఎన్నికైన సభ్యులు ఎన్నుకుంటారు. రాజ్యసభలో ప్రస్తుతం 233 మంది ఎన్నుకోబడిన సభ్యులు, రాష్ట్రపతి నామినేట్ చేసిన 12 మంది సభ్యులు ఉన్నారు.

బి. ప్రభుత్వాన్ని నియంత్రించడం, దానికి మార్గనిర్దేశం చేయడం, సమాచారం అందించడం

పార్లమెంటు సమావేశం ప్రశ్నోత్తరాల సమయంతో ప్రారంభమవుతుంది. ప్రశ్నోత్తరాల సమయం అనేది ఒక ముఖ్యమైన ప్రక్రియ. దీని ద్వారా ప్రభుత్వ పనితీరుకు సంబధించిన సమాచారాన్ని ఎం.పీ.లు పొందవచ్చు. పార్లమెంటుకు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థను నియంత్రించడానికి ఇది చాలా ముఖ్యమైన మార్గం. ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా ప్రభుత్వం తన లోపాలను తెలుసుకుని అప్రమత్తం అవుతుంది. పార్లమెంటులోని వారి ప్రతినిధులు అనగా ఎం.పీ.ల ద్వారా ప్రజల అభిప్రాయాన్ని కూడా తెలుసుకుంటుంది. ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించడం అనేది ప్రతి ఎం.పీ.కి కీలకమైన బాధ్యత. ప్రజాస్వామ్యం సమర్ధవంతంగా పనిచేయడానికి ప్రతిపక్ష పార్టీలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. వారు ప్రభుత్వ విధానాలు, కార్యక్రమాలలోని లోపాలను ఎత్తి చూపిస్తారు. వారి విధానాలకు ప్రజల మద్దతు సమీకరించుకుంటారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The following is an example of a question asked in Parliament.

Lok Sabha

Unstarred Question No: 48 Answered On: 15.12.2017

Converge of Schemes for Children

Manoj Rajoria

Will the Minister of Women and Child Development be pleased to state:-

(a) whether the Government proposes to converge various schemes and policies for children in the country;
(b) if so, the details thereof; and;
(c) if not, the reasons therefor?

Answer

Minister of State in the Ministry of Women and Child Development (Dr. Virendra Kumar)

(a) to (c) The Ministry has developed the National Plan of Action for Children 2016 which largely draws upon the existing programmes and schemes of various Ministries/Departments. It provides a framework for convergence and co-ordination between Ministries/Departments and State/UTs Governments and encourages collective action from all stakeholders to address multi-dimensional vulnerabilities experienced by children. The National Plan of Action for Children 2016 categorizes children's rights under four key priority areas; (i) Survival, Health and Nutrition, (ii) Education and Development, (iii) Protection and (iv) Participation. It identifies key programmes, schemes and policies as well as stakeholders for the implementation of different strategies.

Source: http://loksabha.nic.in

SCERT, ANDHRAPRADESH

In the above question, what information is being sought from the Minister of Women and Child Development?

If you were a Member of Parliament (MP), list two questions that you would like to ask.

The government gets valuable feedback and is kept on its toes by the questions asked by the MPs. In addition, in all matters dealing with finances, the Parliament's approval is crucial for the government. This is one of the several ways in which the Parliament controls, guides and informs the government. The MPs as representatives of the people have a central role in controlling, guiding and informing Parliament and this is a key aspect of the functioning of Indian democracy.

పార్లమెంటులో అడిగిన ఒక ప్రశ్నకు క్రింద ఇచ్చిన అంశం ఒక ఉదాహరణ:

లోక్‌సభ

నక్షత్రం గుర్తులేని ప్రశ్న సంఖ్య: 48 సమాధానం ఇచ్చిన తేది: 15.12.2017.

పిల్లల కోసం వివిధ పథకాలను ఏకీకృతం చేయడం

మనోజ్ రజోరియా

మహిళా, శిశు సంక్షేమ అభివృద్ధి శాఖ మంత్రిగారు కింది వివరాలను తెలియజేయగలరా?

(ఎ) దేశంలోని బాలల కోసం ఏర్పరచిన వివిధ పథకాలను, విధానాలను ఏకీకృతం చేయాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదిస్తున్నదా?

(బి) అలా అయితే దాని వివరాలు తెలియచేయండి.

(సి) లేకుంటే దానికి గల కారణాలు ఏమిటి?

సమాధానం

మహిళా, శిశు సంక్షేమ అభివృద్ధి శాఖా మంత్రి (డాక్టర్ వీరేంద్ర కుమార్)

(a) నుండి (c) వరకు వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు/విభాగాలలో ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న వివిధ పథకాలు, కార్యక్రమాలను ఒకే చోటకు చేర్చి శిశు జాతీయ కార్యాచరణ ప్రణాళిక 2016 ను అభివృద్ధి చేసింది. ఇది మంత్రిత్వ శాఖలు/విభాగాలు, రాష్ట్ర, కేంద్రపాలిత ప్రభుత్వాల మధ్య సమన్వయం కోసం ఒక చట్రాన్ని (ఫ్రేమ్ వర్క్) అందిస్తుంది. పిల్లలకు సంక్రమించే వ్యాధులు, పోషకాహార లోపం వంటి వాటి నుండి పిల్లలను కాపాడటానికి భాగస్వాముల సమిష్టి చర్యలను ప్రోత్సహిస్తుంది. బాలల కోసం జాతీయ కార్యాచరణ ప్రణాళిక 2016, బాలల హక్కులను నాలుగు కీలక ప్రాధాన్య రంగాల క్రింద వర్గీకరిస్తుంది. (i) మనుగడ, ఆరోగ్యం, పోషకాహారం (ii) విద్య, అభివృద్ధి (iii) రక్షణ (iv) భాగస్వామ్యం. ఇది వివిధ వ్యూహాల అమలు కోసం కీలకమైన కార్యక్రమాలు, పథకాలు, విధానాలను రూపొందిస్తూ, భాగస్వాములను కూడా గుర్తిస్తుంది.

SCERT ANDHRAPRADESH

పై ప్రశ్నతో మహిళా శిశు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ నుండి ఏ సమాచారం కోరుతున్నారు?

మీరు పార్లమెంట్ సభ్యులైతే, మీరు అడగాలనుకొనే రెండు ప్రశ్నలను తయారు చేయండి.

ఎం.పీ.లు అడిగే ప్రశ్నల ద్వారా ప్రభుత్వానికి విలువైన ప్రతిస్పందన (ఫీడ్ బ్యాక్) అందుతుంది, అలాగే ప్రభుత్వాన్ని పరుగులు పెట్టిస్తుంది. దీనితో పాటు ఆర్థిక విషయాలకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలలో ప్రభుత్వానికి పార్లమెంటు యొక్క ఆమోదం కీలకం. పార్లమెంటు ప్రభుత్వాన్ని నియంత్రించడం, దానికి మార్గనిర్దేశం చేయడం, సమాచారాన్ని అందిచడం వంటి అనేక మార్గాలలో ఇది కూడా ఒకటి. ప్రజాప్రతినిధులుగా ఎం.పీ.లు అందరూ పార్లమెంటును నియంత్రించడం, మార్గనిర్దేశం చేయడం, సమాచారాన్ని తెలియజేయడంలోనూ కీలక పాత్ర పోషిస్తారు. ఇది భారతీయ ప్రజాస్వామ్య పనితీరును ప్రతిబింబించే ప్రముఖ అంశం.

C. Law-Making

Law-making is a significant function of Parliament. We shall read about this in the next chapter.

Who are the People in Parliament?

Parliament now has more and more people from different backgrounds. For example, there are more rural members as also members from many regional parties. Groups and peoples that were till now unrepresented are beginning to get elected to Parliament.

There has also been an increase in political participation from the Dalits and backward classes. Let us look at the following table that shows the percentage of the population who voted in Lok Sabha elections in different years.

Lok Sabha	Election Years	Voter Turnout (%)
1st	1951-52	61.16
4th	1967	61.33
5th	1971	55.29
6th	1977	60.49
8th	1984-85	64.01
10th	1991-92	55.88
14th	2004	57.98
15th	2009	58.19
16th	2014	66.40
17th	2019	67.11

Source: http://eci.nic.in

Looking at this table would you say that people's participation during the past 65 years has: decreased/increased/been stable after initial increase?

It has been observed that representative democracy cannot produce a perfect reflection of society. There is a realisation that when interests and experiences separate us it is important to ensure that communities that have been historically marginalised are given adequate representation. With this in mind, some seats are reserved in Parliament for SCs and STs. This has been done so that the MPs elected from these constituencies will be familiar with and can represent Dalit and Adivasi interests in Parliament.

SCERT, ANDHRAPRADESH

సి. చట్టం – తయారీ

చట్టాలను రూపొందించడం పార్లమెంటు యొక్క ముఖ్యమైన విధి. దీని గురించి మనం రాబోయే అధ్యాయంలో చదువుతాం.

పార్లమెంటులోని సభ్యులు ఎవరు?

ప్రస్తుతం పార్లమెంటులో విభిన్న సామాజిక నేపథ్యాలకు చెందిన సభ్యులు ఉన్నారు. వీరిలో చాలా మంది గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజలకు, ఇంకా ప్రాంతీయ పార్టీలకు చెందిన ప్రతినిధులు. ఇప్పటి వరకు ప్రాతినిధ్యం లేని వర్గాలకు చెందిన ప్రజలు కూడా పార్లమెంటుకు ఎన్నిక అవుతున్నారు.

అలాగే దళితులు, వెనుకబడిన వర్గాలకు చెందిన వారి నుండి కూడా రాజకీయాలలో పాల్గొనే వారి సంఖ్య పెరుగుతున్నది. ఈ కింది పట్టిక ఎన్నికలు జరిగిన సంవత్సరాలలో ప్రజల ఓటింగ్ శాతాన్ని సూచిస్తున్నది.

లోక్‌సభ	ఎన్నికలు జరిగిన సంవత్సరం	ఓటింగ్ శాతం(%)
1st	1951-52	61.16
4th	1967	61.33
5th	1971	55.29
6th	1977	60.49
8th	1984-85	64.01
10th	1991-92	55.88
14th	2004	57.98
15th	2009	58.19
16th	2014	66.40
17th	2019	67.11

Source: http://eci.nic.in

ఈ పట్టికను గమనించి గత 65 సంవత్సరాలలో ప్రజల భాగస్వామ్యం: తగ్గింది/పెరిగింది/ ప్రారంభంలో పెరిగి తర్వాత స్థిరంగా ఉంది మీరు తెలియచేయండి?

ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ సమాజంలోని ప్రజలందరి ఆకాంక్షలను ప్రతిబింబించలేదన్నది మనం గమనిస్తే తెలుస్తుంది. విభిన్న వర్గాల వారి ఆసక్తులు, అనుభవాలు భిన్నంగా ఉంటాయి. వారికి తగిన ప్రాతినిధ్యం కూడా ఉండదు. ఇలాంటి సందర్భాలలో చారిత్రకంగా వెనుకబడిన వర్గాల వారికి తగిన ప్రాతినిధ్యం కల్పించబడింది. దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకొని ఎస్సీ, ఎస్టీ వర్గాలకు కొన్ని పార్లమెంట్ సీట్లను కేటాయించారు. దీని వలన ఆ నియోజకవర్గాల నుండి ఎన్నికైన ఎం.పీ.ల (పార్లమెంట్ సభ్యుల)కు వారి నియోజకవర్గ ప్రజల అవసరాలు, ప్రాధాన్యతలపై మంచి అవగాహన కలిగి ఉండటం వలన దళితుల, ఆదివాసీల సమస్యలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ పార్లమెంటు దృష్టికి తీసుకొని వస్తారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The above photo shows a few women Members of Parliament.

Why do you think there are so few women in Parliament? Discuss.

Similarly, it has more recently been suggested that there should be reservation of seats for women. This issue is still being debated. Sixty years ago, only four per cent of MPs were women and today it is just above eleven per cent. This is a small share when you consider the fact that half the population are women.

It is issues of this kind that force the country to ask certain difficult and often unresolved questions about whether our democratic system is representative enough. The fact that we can ask these questions and are working towards answers is a reflection of the strength and the faith that people in India have in a democratic form of government.

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Approval: To give one's consent to and be favourable towards something. In the context of this chapter, it refers both to the formal consent (through elected representatives) that Parliament has as well as the fact that it needs to continue to enjoy the people's trust.

Coalition: A temporary alliance of groups or parties. In this chapter, it refers to the alliance formed by political parties after elections when no party has been able to get adequate seats to form a clear majority.

Unresolved: Situations in which there are no easy solutions to problems.

పై చిత్రం పార్లమెంటులో తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్న మహిళా ప్రతినిధులను సూచిస్తుంది.

పార్లమెంటులో మహిళలు తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నారని మీరు ఎందుకు భావిస్తున్నారు? చర్చించండి.

అదే విధంగా మహిళలకు రిజర్వేషన్లు వర్తింప చేయాలని సూచించారు. ఇది ఇప్పటికీ చర్చనీయాంశముగానే ఉన్నది. అరవై సంవత్సరాలకు ముందు 4 శాతంగా ఉన్న మహిళల ప్రాతినిధ్యం నేడు 11 శాతానికి పెరిగింది. కానీ ఈ సంఖ్య జనాభాలో సగం ఉన్న మహిళలతో పోలిస్తే చాలా తక్కువ భాగస్వామ్యాన్ని సూచిస్తున్నది.

తరచుగా ఇటువంటి అపరిష్కృతమైన సమస్యల వలన మన ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ నిజంగా ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యమేనా? అన్న సందేహాన్ని రేకెత్తిస్తుంది. మనం ప్రశ్నలను లేవనెత్తుతూ వాటికి సమాధానాలను అన్వేషించడం అన్నది మనకు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థపై ఉన్న గట్టి నమ్మకాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

ఆమోదం : దేనికైనా సమ్మతిని తెలపడం లేదా అనుకూలంగా ఉండడం అని అర్థం : ఈ అధ్యాయంలో పార్లమెంటుకు (ఎన్నికైన ప్రతినిధుల ద్వారా) ఉన్న అధికార సమ్మతి అనగా ప్రజల విశ్వాసాన్ని పొందడం, దానిని కొనసాగించాల్సిన అవసరాన్ని తెలియజేస్తుంది.

సంకీర్ణం : సమూహాల లేదా పార్టీల తాత్కాలిక కూటమి. ఎన్నికల అనంతరం ఏ పార్టీ కూడా ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి స్పష్టమైన మెజారిటీకి కావలసిన సీట్లు పొందలేకపోయినప్పుడు, రాజకీయ పార్టీల కూటమి ఏర్పడుతుంది. ఈ అధ్యాయంలో సంకీర్ణం అనే భావనను సూచిస్తుంది.

అపరిష్కృత: సమస్యలకు తేలికైన పరిష్కార మార్గం [సమాధానం] లేని స్థితి.

Exercises

1. Why do you think our national movement supported the idea that all adults have a right to vote?

2. In this 2004 map of Parliamentary constituencies alongside, roughly identify the constituencies in your State. What is the name of the MP from your constituency? How many MPs does your state have? Why are certain constituencies coloured green while others are coloured blue?

3. You have read in Chapter 1 that the 'Parliamentary form of government' that exists in India has three tiers. This includes the Parliament (central government) and the various State Legislatures (state governments). Fill in the following table with information on the various representatives from your area:

Questions	State Government	Central Government
Which political party/parties is/are currently in power?		
Who (name) is the current representative from your area?		
Which political parties currently form the Opposition?		
When were elections last held?		
When will the next elections be held?		
How many women representatives are there (from your state)?		

SCERT, ANDHRA PRADESH

అభ్యాసాలు

1. మన జాతీయోద్యమం వయోజనులందరికీ ఓటు హక్కు ఉండాలనే భావనను బలపరచిందని నీవు ఎందుకు భావిస్తున్నావు?

2. ప్రక్కన ఇవ్వబడిన 2004 నాటి పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాల పటంలో మీ రాష్ట్రంలోని నియోజకవర్గాలను గుర్తించడానికి ప్రయత్నించండి. మీ నియోజకవర్గం నుండి పార్లమెంటుకు ఎన్నికైన సభ్యుని పేరు తెలపండి? మీ రాష్ట్రంలో ఎంతమంది ఎం.పీ. లు ఉన్నారు? కొన్ని నియోజకవర్గాలకు ఆకుపచ్చ రంగు అయితే మరికొన్ని నియోజకవర్గాల్లో నీలం రంగు ఎందుకు ఉంది?

3. భారతదేశంలో "పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం" మూడు అంచెలుగా ఉంటుందని మీరు 1 వ అధ్యాయంలో చదివారు. ఇందులో పార్లమెంటు (కేంద్ర ప్రభుత్వం), వివిధ రాష్ట్రాల శాసన సభలు (రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు) ఉన్నాయి. మీ ప్రాంతంలోని వివిధ ప్రజా ప్రతినిధుల సమాచారంతో ఈ కింది పట్టిక పూరించండి.

SCERT, ANDHRA PRADESH

ప్రశ్నలు	రాష్ట్ర ప్రభుత్వం	కేంద్ర ప్రభుత్వం
ఏ రాజకీయ పార్టీ /పార్టీలు ప్రస్తుతం అధికారంలో ఉన్నాయి?		
ప్రస్తుత మీ నియోజకవర్గ ప్రజాప్రతినిధి పేరు తెలపండి?		
ఏ రాజకీయపార్టీలు ప్రస్తుతం ప్రతిపక్షంలో ఉన్నాయి?		
సాధారణ ఎన్నికలు గతంలో ఎప్పుడు జరిగాయి ?		
రాబోయే సాధారణ ఎన్నికలు ఎప్పుడు జరగుతాయి?		
మీ రాష్ట్రం నుండి ఎంతమంది మహిళా ప్రతినిధులు ఎన్నికయ్యారు?		

0860CH04

Chapter 4

Understanding Laws

You may be familiar with some laws such as those that specify the age of marriage, the age at which a person can vote, and perhaps even the laws dealing with buying and selling of property. We now know that the Parliament is in charge of making laws. Do these laws apply to everyone? How do new laws come into being? Could there be laws that are unpopular or controversial? What should we as citizens do under such circumstances?

SCERT, ANDHRAPRADESH

Q7E7Y4

అధ్యాయం 4

చట్టాలను అర్థం చేసుకుందాం

వివాహ వయస్సు, ఒక వ్యక్తి ఓటు వేయగల వయస్సు, ఆస్తుల కొనుగోలు, అమ్మకాలకు సంబంధించిన కొన్ని చట్టాలను గూర్చి బహుశా మీకు తెలిసే ఉంటుంది. ఈ చట్టాలను రూపొందించే బాధ్యత పార్లమెంటుకు ఉందని ఇప్పుడు మనం తెలుసుకుంటాం. అయితే ఈ చట్టాలు అందరికీ వర్తిస్తాయా? కొత్త చట్టాలు ఎలా ఆచరణలోకి వస్తాయి? ప్రజాదరణ పొందని, వివాదాస్పదమైన చట్టాలు కూడా ఉంటాయా? అటువంటి పరిస్థితులలో పౌరులుగా మనం ఏం చేయాలి?

SCERT, ANDHRAPRADESH

Do Laws Apply to All?

Read the following situation and answer the questions that follow.

A government official helps his son go into hiding because his son has been given a ten-year jail sentence by a District Court for a crime that he has committed.

Do you think that the government official's actions were right? Should his son be exempt from the law just because his father is economically and politically powerful?

SCERT, ANDHRAPRADESH

The above is a clear case of the violation of law. As you read in Unit 1, members of the Constituent Assembly were agreed there should be no arbitrary exercise of power in independent India. They, therefore, instituted several provisions in the Constitution that would establish the rule of law. The most important of these was that all persons in independent India are equal before the law.

The law cannot discriminate between persons on the basis of their religion, caste or gender. What the rule of law means is that all laws apply equally to all citizens of the country and no one can be above the law. Neither a government official, nor a wealthy person nor even the President of the country is above the law. Any crime or violation of law has a specific punishment as well as a process through which the guilt of the person has to be established.

But was it always like this?

In ancient India, there were innumerable and often overlapping local laws. Different communities enjoyed different degrees of autonomy in administering these laws among their own.

చట్టాలు అందరికీ వర్తిస్తాయా?

కింద ఇవ్వబడిన సందర్భాన్ని చదవండి. దానిపై ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

తన కొడుకు చేసిన నేరానికి జిల్లా న్యాయస్థానం పదేళ్ల జైలు శిక్ష విధించినందున ఒక ప్రభుత్వ అధికారి తన కొడుకు అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లడానికి సహాయం చేశాడు.

ఈ ప్రభుత్వ అధికారి చర్యలు సరైనవేనని మీరు భావిస్తున్నారా? తండ్రి ఆర్థికంగా సంపన్నుడు, రాజకీయంగా పలుకుబడి ఉన్నవాడు కాబట్టి అతని కొడుకును చట్టం నుండి మినహాయించాలా?

పైన పేర్కొన్నది చట్ట ఉల్లంఘనకు సంబంధించిన స్పష్టమైన కేసు. స్వతంత్ర భారతదేశంలో అధికారాన్ని ఏకపక్షంగా ఉపయోగించరాదని రాజ్యాంగ పరిషత్ సభ్యులు అంగీకరించారు. అందువలన వారు రాజ్యాంగంలో సమన్యాయ పాలనను ఏర్పరిచే అనేక నిబంధనలను పొందుపరిచారు. స్వతంత్ర భారతదేశంలో వ్యక్తులందరూ చట్టం ముందు సమానమే అనేది అందులో ముఖ్యమైనది.

వ్యక్తుల మతం, కులం లేదా లింగం ఆధారంగా చట్టం వివక్షత చూపదు. సమన్యాయ పాలన అంటే దేశంలోని పౌరులందరికీ అన్ని చట్టాలూ సమానముగా వర్తించడం. ప్రభుత్వ అధికారి అయినా, సంపన్నుడైనా, దేశాధ్యక్షుడైనా కూడా చట్టానికి ఎవరూ అతీతులు కారు. ఏదైనా నేరం చేసినప్పుడు లేదా చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినప్పుడు నేరాన్ని నిర్ధారించటానికి ఒక ప్రక్రియ, దానిననుసరించి ఒక నిర్దిష్టమైన శిక్ష ఉంటుంది.

ఇది ఎప్పుడూ ఇలాగే ఉండేదా?

ప్రాచీన భారతదేశంలో తరుచుగా మార్పులకులోనయ్యే స్థానిక చట్టాలు అసంఖ్యాకంగా ఉండేవి. వివిధ వర్గాల వారికి తమకు తామే ప్రత్యేకంగా చట్టాలు రూపొందించుకొని అమలుపరచే స్వేచ్ఛ ఉండేది.

SCERT ANDHRAPRADESH

In some cases, the punishment that two persons received for the same crime varied depending on their caste backgrounds, with lower castes being more harshly penalised. This slowly began to change as this system of law began to further evolve during the colonial period.

It is often believed that it was the British colonialists who introduced the rule of law in India. Historians have disputed this claim on several grounds, two of which include: first that colonial law was arbitrary, and second that the Indian nationalists played a prominent role in the development of the legal sphere in British India. One example of the arbitrariness that continued to exist as part of British law is the Sedition Act of 1870. The idea of sedition was very broadly understood within this Act. Any person protesting or criticising the British government could be arrested without due trial.

Indian nationalists began protesting and criticising this arbitrary use of authority by the British. They also began fighting for greater equality and wanted to change the idea

Another example of British arbitrariness was the Rowlatt Act which allowed the British government to imprison people without due trial. Indian nationalists including Mahatma Gandhi were vehement in their opposition to the Rowlatt bills. Despite the large number of protests, the Rowlatt Act came into effect on 10 March 1919. In Punjab, protests against this Act continued quite actively and on April 10 two leaders of the movement, Dr Satyapal and Dr Saifuddin Kitchlew were arrested. To protest these arrests, a public meeting was held on 13 April at Jallianwala Bagh in Amritsar. General Dyer entered the park with his troops. They closed the only exit and without giving any warning General Dyer ordered the troops to fire. Several hundreds of people died in this gunfire and many more were wounded including women and children. This painting shows troops firing on the people during the Jallianwala Bagh massacre.

SCERT, ANDHRAPRADESH

కొన్ని సందర్భాలలో ఒకే నేరానికి ఇద్దరు వ్యక్తులు పొందే శిక్షలు వారి కుల నేపథ్యాన్ని బట్టి మారుతూ వుండేవి. తక్కువ కులాల వారికి శిక్షలు మరింత కఠినంగా ఉండేవి. వలసరాజ్య పాలనా కాలం నుండి చట్ట వ్యవస్థ మరింత అభివృద్ధి చెందడంతో ఈ పద్ధతి నెమ్మదిగా మారడం ప్రారంభమైంది.

భారతదేశంలో సమన్యాయ పాలనను బ్రిటీష్ వలస వాదులు ప్రవేశపెట్టారని మొదట్లో భావించేవారు. చరిత్రకారులు ఈ వాదననకు రెండు అంశాల ఆధారంగా అభ్యంతరం తెలిపారు. వాటిలో వలసరాజ్య పాలన ఏకపక్షమైనది అనేది మొదటిది, బ్రిటిష్ ఇండియాలో న్యాయరంగ అభివృద్ధిలో భారత జాతీయవాదులు ప్రముఖ పాత్ర పోషించారనేది రెండవది. బ్రిటీష్ పాలనలో కొనసాగిన ఏకపక్ష విధానానికి 1870 నాటి దేశద్రోహ చట్టం ఒక ఉదాహరణ. ఈ చట్టం ద్వారా దేశద్రోహం అనే భావనను ఒక విస్తృత పరిధిలో అన్వయించారు. దీనిప్రకారం బ్రిటీష్ ప్రభుత్వాన్ని ప్రతిఘటించిన లేదా విమర్శించిన ఏ వ్యక్తిని అయినా తగిన విచారణ లేకుండా అరెస్టు చేయవచ్చు.

బ్రిటీష్ వారి ఈ ఏకపక్ష అధికార వినియోగాన్ని భారత జాతీయవాదులు నిరసించడం, విమర్శించడం ప్రారంభించారు. వారు సంపూర్ణ సమానత్వం కోసం పోరాడడం ప్రారంభించారు.

బ్రిటీష్ వారి ఏకపక్ష విధానానికి మరొక ఉదాహరణ రౌలత్ చట్టం. తగిన విచారణ లేకుండా ప్రజలను జైలులో పెట్టడానికి ఇది బ్రిటీష్ ప్రభుత్వానికి అనుమతినిచ్చింది. మహాత్మా గాంధీతో సహా భారత జాతీయవాదులు ఈ బిల్లును తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. పెద్ద సంఖ్యలో నిరసనలు జరిగినప్పటికీ, 1919 మార్చి 10 న ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చింది. పంజాబ్‌లో ఈ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా చాలా చురుకుగా నిరసనలు కొనసాగాయి. ఏప్రిల్ 10 న డాక్టర్ సత్యపాల్, డాక్టర్ సైఫుద్దీన్ కిచ్లు అనే ఇద్దరు ఉద్యమ నాయకులను అరెస్టు చేశారు. ఈ అరెస్టులను నిరసిస్తూ ఏప్రిల్ 13 న అమృత్ సర్ లోని జలియన్ వాలా బాగ్‌లో బహిరంగ సభ జరిగింది. జనరల్ డయ్యర్ తన దళాలతో పార్క్ లోకి ప్రవేశించి, వారు బయటకు పోవడానికి ఉన్న ఏకైక మార్గాన్ని మూసివేశాడు. ఎటువంటి ముందస్తు హెచ్చరికలు చేయకుండా తన దళాలను కాల్పులకు ఆదేశించాడు. ఈ కాల్పుల్లో అనేక వందల మంది మరణించారు. మహిళలు, పిల్లలతో సహా అనేక మంది గాయపడ్డారు. ఈ పెయింటింగ్ లో జలియన్ వాలాబాగ్ ఊచకోత సమయంలో సైనికులు ప్రజలపై కాల్పులు జరుపుతున్న దృశ్యాన్ని చూపారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

of law from a set of rules that they were forced to obey, to law as including ideas of justice. By the end of the nineteenth century, the Indian legal profession also began emerging and demanded respect in colonial courts. They began to use law to defend the legal rights of Indians. Indian judges also began to play a greater role in making decisions. Therefore, there were several ways in which Indians played a major role in the evolution of the rule of law during the colonial period.

The word 'arbitrary' has been used earlier in this book and you've read what the word means in the Glossary of Chapter 1. The word 'sedition' has been included in the Glossary of this chapter. Read the Glossary descriptions of both words and then answer the following questions:

State one reason why you think the Sedition Act of 1870 was arbitrary? In what ways does the Sedition Act of 1870 contradict the rule of law?

With the adoption of the Constitution, this document served as the foundation on which our representatives began making laws for the country. Every year our representatives pass several new laws as well as amend existing ones. In your Class VI book, you read about the Hindu Succession Amendment Act 2005. According to this new law, sons, daughters and their mothers can get an equal share of family property. Similarly, new laws have been enacted to control pollution and provide employment. How do people come to think and propose that a new law is necessary? You will read more about this in the next section..2

SCERT, ANDHRAPRADESH

How Do New Laws Come About?

The Parliament has an important role in making laws. There are many ways through which this takes place and it is often different groups in society that raise the need for a particular law. An important role of Parliament is to be sensitive to the problems faced by people. Let us read the following story to understand how issue of domestic violence was brought to the attention of Parliament and the process adopted for this issue to become law.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

Domestic violence generally refers to the injury or harm or threat of injury or harm caused by an adult male, usually the husband, against his wife. Injury may be caused by physically beating up the woman or by emotionally abusing her. Abuse of the woman can also include verbal, sexual and economic abuse. The Protection of Women from Domestic Violence Act 2005 extends the understanding of the term 'domestic' to include all women who 'live or have lived together in a shared household' with the male member who is perpetrating the violence.

న్యాయ భావన అనగా రూపొందించిన నియమాలను అనుసరించాల్సిందిగా ఒత్తిడి చేయడం కాదు. చట్టాలను రూపొందించే సమయంలోనే ఇవి న్యాయబద్ధమా? కాదా? అనే విషయాన్ని విస్తృతంగా చర్చించడమే న్యాయ భావన. 19వ శతాబ్దపు చివరి నాటికి భారతదేశంలో న్యాయవాద వృత్తికి పునాదులు పడ్డాయి. బ్రిటిష్ న్యాయస్థానాలలో తమకు తగిన గౌరవం కావాలని వారు కోరారు. భారతీయుల న్యాయబద్ధమైన హక్కులను కాపాడడానికి చట్టాలను ఉపయోగించడం ప్రారంభించారు. నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో భారతీయ న్యాయమూర్తులు కూడా గొప్ప పాత్ర పోషించడం ప్రారంభించారు. అందువలన వలసరాజ్య పాలనాకాలంలో సమన్యాయ పాలన పరిణామం చెందడంలో అనేక విధాలుగా భారతీయులు ప్రముఖ పాత్ర పోషించారు.

రాజ్యాంగం ఆమోదించబడిన తరువాత దేశం కోసం చట్టాలను రూపొందించడానికి మన ప్రజాప్రతినిధులకు ఇది ఒక ఆధారంగా ఉపయోగపడింది. ప్రతి సంవత్సరం మన ప్రజా ప్రతినిధులు అనేక చట్టాలను ఆమోదించడంతో పాటు ఇప్పటికే ఉన్న వాటిని సవరిస్తారు. మీ 6వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకంలో హిందూ వారసత్వ చట్టం 2005 గురించి చదివారు. ఈ కొత్త చట్టం ప్రకారం కుమారులు, కుమార్తెలు, వారి తల్లులు కుటుంబ ఆస్తిలో సమాన వాటా పొందవచ్చు. అలాగే కాలుష్య నివారణకు, ఉపాధి కల్పనకు కొత్త చట్టాలు చేశారు. ఒక కొత్త చట్టం అవసరమన్న విషయాన్ని ప్రజలు ఎలా ఆలోచిస్తారు, ప్రతిపాదిస్తారు? దీని గురించి మీరు మరింత వివరంగా తరువాత భాగంలో చదువుతారు.

ఈ పుస్తకంలో ఇంతకుముందు 'ఏకపక్షం' అనే పదము ఉపయోగించబడింది. ఆ పదానికి అర్థం ఏమిటో కూడా తెలుసుకున్నారు. 'దేశద్రోహం' అనే పదము ఈ అధ్యాయము యొక్క పదకోశంలో చేర్చబడింది. రెండుపదాల అర్థ వివరణలను చదివి క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వండి.

1870 నాటి దేశద్రోహ చట్టం ఏకపక్షంగా ఉందని మీరు భావించడానికి ఒక కారణం చెప్పండి? 1870 నాటి దేశద్రోహచట్టం సమన్యాయ పాలనా నియమానికి విరుద్ధంగా ఎలా ఉంది?

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG)
www.in.undp.org

కొత్త చట్టాలు ఎలా వస్తాయి?

చట్టాలను తయారు చేయడంలో పార్లమెంటు కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇది అనేక పద్ధతుల ద్వారా జరుగుతుంది. సమాజంలో ఉన్న వివిధ సమూహాలు ఒక నిర్దిష్ట చట్టం యొక్క అవసరాన్ని లేవనెత్తుతాయి. ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల పట్ల సున్నితంగా వ్యవహరించడం పార్లమెంటు ముఖ్య విధి. గృహహింస సమస్య పార్లమెంట్ దృష్టికి ఎలా తీసుకురాబడిందో, ఇది చట్టంగా మారడానికి అనుసరించబడిన ప్రక్రియ ఏమిటో అర్థంచేసుకోవడానికి క్రింది కథనాన్ని చదవండి.

గృహ హింస అనేది ఒక వయోజనుడైన పురుషుడు (సాధారణంగా భర్త) తన భార్యకు చేసే గాయం లేదా హాని లేదా గాయంగానీ, హానిగానీ చేస్తాననే బెదిరింపును గాని సూచిస్తుంది. ఈ గాయం మహిళలను శారీరకంగా కొట్టడం వలన లేదా మనసును గాయపరిచేలా తిట్టడం వలన జరగవచ్చు. శాబ్ధిక, లైంగిక, ఆర్థిక వేధింపులు అన్నీ మహిళా వేధింపుల క్రిందకే వస్తాయి. గృహహింస నుండి మహిళల రక్షణ చట్టం-2005 'గృహ' అనే పదానికి విస్తృతమైన అర్థాన్ని ఇస్తుంది. దీని ప్రకారం గృహ అంటే నేరానికి పాల్పడ్డ పురుషునితో సహా ఆ ఇంటిలో కలసి నివసిస్తున్న, నివసించిన వారంతా అని అర్థం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

October 2006

Kusum and Shazia work for a women's organisation. They remember the journey of how the Protection of Women from Domestic Violence Act got passed.

April 1991: A typical day at their office...

Throughout the 1990s, the need for a new law was raised in different forums.

In 1999, Lawyers Collective, a group of lawyers, law students and activists, after nation-wide consultations took the lead in drafting the Domestic Violence (Prevention and Protection) Bill. This draft bill was widely circulated.

SCERT, ANDHRAPRADESH

అక్టోబర్ 2006

కుసుమ్, షాజియాలు ఒక మహిళా సంఘంలో పనిచేస్తున్నారు. గృహహింస నుండి మహిళలకు రక్షణ కల్పించే చట్టం ఆమోదం పొందడానికి దోహదపడిన సంఘటనల క్రమాన్ని వారు గుర్తుచేసుకున్నారు.

ఏప్రిల్ 1991, వారి కార్యాలయంలో ఒక రోజు:

1990 వ దశకంలో కొత్త చట్టం యొక్క అవశ్యకత వివిధ వేదికలలో లేవనెత్తబడింది.

ఒక న్యాయవాద బృందము, న్యాయ విద్యార్థులు, ఉద్యమకారులతో కూడిన లాయర్స్ కలెక్టివ్ అనే సంస్థ 1999 లో దేశ వ్యాప్తంగా సంప్రదింపులు జరిపిన పిమ్మట గృహ హింస (రద్దు మరియు రక్షణ) బిల్లు ముసాయిదాను రూపొందించడంలో ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. ఈ ముసాయిదా బిల్లు విస్తృతముగా అందరికి అందుబాటులోకి తేబడింది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Meetings were held with different organisations.

Several women's organisations, National Commission for Women made submissions to the Parliamentary Standing Committee.

Finally, the Bill was introduced in Parliament in 2002 but ...

At a press conference in October 2006

In December 2002, the Standing Committee submitted its recommendations to the Rajya Sabha and these were also tabled in the Lok Sabha. The Committee's report accepted most of the demands of the women's groups. Finally a new bill, was reintroduced in Parliament in 2005. After being passed in both houses of Parliament, it was sent to the President for his assent. The Protection of Women from Domestic Violence Act came into effect in 2006.

The press conference continues...

SCERT, ANDHRA PRADESH

వివిధ సంఘాలతో సమావేశాలు నిర్వహించాయి.

పార్లమెంటు స్టాండింగ్ కమిటీకి పలు మహిళా సంఘాలు, జాతీయ మహిళా కమిషన్ తమ విజ్ఞాపనలను సమర్పించాయి.

చివరకు బిల్లు 2002లో పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టారు. కానీ...

డిసెంబర్ 2002లో స్టాండింగ్ కమిటీ తన నివేదికలను రాజ్యసభకు సమర్పించింది. తర్వాత ఇవి లోక్‌సభ ముందుకు కూడా వచ్చాయి. మహిళా సంఘాలు చేసిన డిమాండ్లలో చాలావాటిని కమిటీ నివేదిక అంగీకరించింది. చివరగా 2005లో పార్లమెంటులో కొత్త బిల్లును తిరిగి ప్రవేశపెట్టారు. పార్లమెంటు ఉభయసభలలో ఆమోదించబడిన తరువాత అది రాష్ట్రపతి ఆమోదం కొరకు పంపబడింది. గృహహింస నుండి మహిళల రక్షణ చట్టం 2006లో అమలులోకి వచ్చింది.

అక్టోబరు 2006 విలేఖర్ల సమావేశంలో...

విలేకరుల సమావేశం కొనసాగుతూ ఉంది...

SCERT ANDHRAPRADESH

SCERT, ANDHRAPRADESH

What do you understand by 'domestic violence'? List the two rights that the new law helped achieve for women who are survivors of violence.

Can you list one process that was used to make more people aware of the need for this law?

From the above storyboard, can you list two different ways in which people lobbied Parliament?

Often women who face violence or are abused are seen as victims. But women struggle in several different ways to survive these situations. Therefore, it is more accurate to refer to them as survivors rather than as victims.

In the following poster, what do you understand by the phrase 'Equal Relationships are Violence Free'?

SCERT, ANDHRAPRADESH

'గృహ హింస' ద్వారా మీరు ఏమి అర్థం చేసుకున్నారు? హింస నుండి బయట పడిన మహిళలకు కొత్త చట్టం కల్పించిన రెండు హక్కులను పేర్కొనండి.

ఈ చట్ట ఆవశ్యకతను గూర్చి మరింత మందికి అవగాహన పెంచడానికి ఉపయోగించిన ఒక ప్రక్రియను మీరు చెప్పగలరా?

పై కథాంశములో రెండు భిన్నమార్గాలలో వ్యక్తులు పార్లమెంటును ఒప్పించారు. వాటిని పేర్కొనగలరా?

తరచుగా హింసనుఎదుర్కొనే లేదా వేధించబడే మహిళలు బాధితులుగా కనబడతారు. కానీ ఈ పరిస్థితుల నుండి బయటపడటానికి వారు అనేక మార్గాలలో పోరాడతారు. అందువలన వారిని బాధితులు అనడం కన్నా ప్రతికూలతలను తట్టుకుని జీవిస్తున్న వారిగా పేర్కొనడం సబబుగా ఉంటుంది.

ఇవ్వబడిన పోస్టర్లో 'సమానత్వంతో కూడిన సంబంధాలు హింసారహితము' అనే వాక్యము నుండి నీవు ఏమి అర్థం చేసుకున్నావు?

As the above example shows, the role of citizens is crucial in helping Parliament frame different concerns that people might have into laws. From establishing the need for a new law to its being passed, at every stage of the process the voice of the citizen is a crucial element. This voice can be heard through TV reports, newspaper editorials, radio broadcasts, local meetings - all of which help in making the work that Parliament does more accessible and transparent to the people.

Unpopular and Controversial Laws

Let us now look at the situation where the Parliament passes laws that turn out to be very unpopular. Sometimes a law can be constitutionally valid and hence legal, but it can continue to be unpopular and unacceptable to people because they feel that the intention behind it is unfair and harmful. Hence, people might criticise this law, hold public meetings, write about it in newspapers, report to TV news channels etc. In a democracy like ours, citizens can express their unwillingness to accept repressive laws framed by the Parliament. When a large number of people begin to feel that a wrong law has been passed, then there is pressure on the Parliament to change this.

For example, various municipal laws on the use of space within municipal limits often make hawking and street vending illegal. No one will dispute the necessity for some rules to keep the public space open so that people can walk on the pavements easily. However, one also cannot deny that hawkers and vendors provide essential services cheaply and efficiently to the millions living in a large city. This is their means of livelihood. Hence, if the law favours one group and disregards the other it will be controversial and lead to conflict. People who think that the law is not fair can approach the court to decide on the issue. The court has the power to modify or cancel laws if it finds that they don't adhere to the Constitution.

As you read in the earlier section on the rule of law, Indian nationalists protested and criticised arbitrary and repressive laws being enforced by the British. History provides us with several examples of people and communities who have struggled to end unjust laws. In your Class VII book, you read of how Rosa Parks, an African-American woman, refused to give up her seat on a bus to a white man on 1 December 1955. She was protesting the law on segregation that divided up all public spaces, including the streets, between the whites and the African-Americans. Her refusal was a key event that marked the start of the Civil Rights Movement, which led to the Civil Rights Act in 1964, which prohibited discrimination on the basis of race, religion or national origin in the U.S.A.

SCERT ANDHRAPRADESH

పై ఉదాహరణలో చూపినట్లు ప్రజల వివిధ ఆందోళనలను చట్టాలుగా రూపొందించుటకు పార్లమెంటుకు సహాయం చేయడంలో పౌరుల పాత్ర ఎంతో ప్రధానమైనది. కొత్త చట్టం యొక్క అవసరాన్ని తెలియజేయడం నుండి, అది ఆమోదింపబడే వరకు ప్రతి దశలోనూ వీరి గళం చాలా కీలకమైనది. టీవీ రిపోర్టులు, వార్తా పత్రికలు, సంపాదకీయాలు, రేడియోప్రసారాలు, స్థానిక సమావేశాల ద్వారా ఈ గళాన్ని వినిపించవచ్చు. ఇవన్నీ పార్లమెంట్ చేసే పనికి దోహదకారిగా ఉంటాయి. దీనివలన ప్రజలకు చట్టంపై సరైన అవగాహన, పారదర్శకత ఏర్పడతాయి.

జనసమ్మతం కాని, వివాదాస్పద చట్టాలు

పార్లమెంట్ ఆమోదం పొంది, ప్రజల సమ్మతి పొందలేని చట్టాలను గూర్చి ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం. కొన్నిసార్లు ఒక చట్టం రాజ్యాంగబద్ధంగా సరైనదే కావచ్చు. కాబట్టి అది చట్టబద్ధమైనది. కాని అది ప్రజలకు ఆమోదయోగ్యం కాదు, ప్రజలు దానిని అంగీకరించరు. ఎందుకంటే దాని వెనుకగల ఉద్దేశ్యం సరైనది కాదని, హానికారకమైనదని ప్రజలు భావిస్తారు. అప్పుడు ప్రజలు ఆ చట్టాన్ని విమర్శించవచ్చు, బహిరంగ సభలు నిర్వహించవచ్చు, వార్తాపత్రికలలో దాని గురించి రాయవచ్చు, టీవి వార్తా చానెల్‌కు నివేదించవచ్చు. మనలాంటి ప్రజాస్వామ్యంలో పార్లమెంటు రూపొందించిన, ప్రజలు అంగీకరించని చట్టాలపై పౌరులు తమ విముఖత వ్యక్తం చేయవచ్చు. సరైనదికానిచట్టం ఆమోదింపబడిందని ప్రజలు భావిస్తే దానిని మార్చవలసిందిగా పార్లమెంటుపై ఒత్తిడి వస్తుంది.

ఉదాహరణకు మున్సిపల్ పరిమితుల్లోని స్థలాల వినియోగంపై వివిధ పురపాలక చట్టాలు ఉన్నాయి. ఈ చట్టాలను అతిక్రమిస్తూ అనేక మంది చిరువ్యాపారులు చట్టవిరుద్ధంగా ఇక్కడ తమ వ్యాపారాలను కొనసాగిస్తూ ఉంటారు. ప్రజలు నడవడానికి కాలిబాట అవసరం. ఇందుకు రోడ్డు పక్కగా పబ్లిక్ స్థలాన్ని కేటాయిస్తూ కొన్ని నియమాలను రూపొందించాల్సిన అవసరం ఉంది. దీనికి ఏ విధమైన అభ్యంతరం లేదు. అలాగే పెద్ద నగరాలలో ఉంటున్న లక్షలాదిమందికి ఈ చిరువ్యాపారులు ముఖ్యమైన సేవలను చౌకగా, సమర్థవంతంగా అందిస్తారు. దీనిని కూడా ఎవరూ కాదనలేరు. ఇదే వారి జీవనాధారం. అందువలన చట్టం ఒక వర్గానికి అనుకూలంగా ఉండి, మరొక వర్గాన్ని విస్మరిస్తే అది వివాదాస్పదం అవుతుంది. ఇది సంఘర్షణకు దారితీస్తుంది. చట్టం న్యాయబద్ధంగా లేదని భావించే వ్యక్తులు ఈ వివాదాన్ని పరిష్కరించమని కోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు. చట్టాలు రాజ్యాంగానికి కట్టుబడి లేవని తేలితే వాటిని సవరించే లేదా రద్దు చేసే అధికారం కోర్టుకు ఉంటుంది.

సమన్యాయ పాలనపై మీరు ముందు సెక్షన్లో చదివినట్లుగా బ్రిటీష్ వారు అమలు చేసిన ఏకపక్ష, అణిచివేత చట్టాలను భారత జాతీయవాదులు నిరసించారు,విమర్శించారు. అన్యాయమైన చట్టాలను రద్దు చేయడానికి పోరాడిన వ్యక్తులు, సంఘాలకు చెందిన అనేక ఉదాహరణలను చరిత్ర మనకు అందిస్తుంది.అమెరికాలో 1955 డిసెంబరు 1న రోసా పార్క్స్ అనే ఆఫ్రికన్ మహిళ ఒక శ్వేతజాతీయుడికి బస్సులో తన సీటును ఇవ్వడానికి నిరాకరించిందన్న విషయాన్ని మీరు 7వ తరగతిలో చదువుకున్నారు. వీధులతోసహా అన్ని బహిరంగ ప్రదేశాలలో శ్వేతజాతీయులు, ఆఫ్రికన్-అమెరికన్ల మధ్య వివక్షత చూపే ఈ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా ఆమె నిరసన తెలియజేసింది. ఆమె నిరసనే పౌరహక్కుల ఉద్యమ ప్రారంభములో ఒక ముఖ్య ఘట్టము. ఇది 1964లో పౌరహక్కుల చట్టానికి దారితీసింది. ఇది యు.ఎస్.ఎ లో జాతి,మతము, పుట్టుక ఆధారంగా చూపే వివక్షతను నిషేధించింది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Read the newspapers/watch news on TV for a week and find out if there are any unpopular laws that people in India or around the world are currently protesting.

Do you remember the photo essay on the women's movement in the Class VII book? The photos there showed the different ways in which citizens can protest, campaign and show solidarity. The following pictures point to other ways in which people protest unjust laws:

List the three forms of protest that you see in the above photos.

We need to remember that our role as citizens does not end with electing our representatives. Rather, it is then that we begin to use newspapers and the media to carefully chart the work that is being done by our MPs and criticise their actions when we feel it is required. Thus, what we should bear in mind is that it is the extent, involvement and enthusiasm of the people that helps Parliament perform its representative functions properly.

SCERT, ANDHRA PRADESH

వార్తా పత్రికలను చదవండి / టీవీ లో వార్తలను వారంపాటు చూడండి. భారతదేశంలో లేదా ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రస్తుతం నిరసన వ్యక్తం చేయబడుతున్న, ప్రజా సమ్మతంకాని ఏవైనా చట్టాలు ఉన్నాయేమో తెలుసుకోండి.

7వ తరగతి పుస్తకంలో మహిళా ఉద్యమంపై ఫోటో వ్యాసం మీకు గుర్తుందా? పౌరుల నిరసనలు, ప్రచారము, సంఘీభావం తెలియజేసే వివిధ మార్గాలను ఆ ఫోటోలు చూపించాయి. ప్రజలు అన్యాయమైన చట్టాలను నిరసించే ఇతర మార్గాలను క్రింది చిత్రాలు చూపిస్తున్నాయి.

పై ఫోటోలో మీరు చూసిన నిరసన రూపాల జాబితాను మూడింటిని తయారు చేయండి.

ప్రతినిధులను ఎన్నుకోవడంతో పౌరులుగా మన పాత్ర ముగియదని మనం గుర్తించాలి. బదులుగా మన ఎంపీలు చేస్తున్న చర్యలను జాగ్రత్తగా గమనించడానికి, అవసరమైతే విమర్శించడానికి మనము వార్తాపత్రికలు, మీడియాను ఉపయోగించుకోవాలి. అందుచేత మనం తప్పకుండా గుర్తుంచుకోవలసిన విషయం ఏమిటంటే పార్లమెంటులోని ప్రతినిధులు తమ విధులను సక్రమంగా నిర్వహించడానికి ప్రజల పాత్ర, వారి ప్రమేయము, ఉత్సాహము ఎంతో సహాయపడతాయి.

SCERT, ANDHRA PRADESH

Exercises

1. Write in your own words what you understand by the term the 'rule of law'. In your response include a fictitious or real example of a violation of the rule of law.

2. State two reasons why historians refute the claim that the British introduced the rule of law in India.

3. Re-read the storyboard on how a new law on domestic violence got passed. Describe in your own words the different ways in which women's groups worked to make this happen.

4. Write in your own words what you understand by the following sentence on page 44-45: They also began fighting for greater equality and wanted to change the idea of law from a set of rules that they were forced to obey, to law as including ideas of justice.

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Criticise: To find fault with or disapprove of a person or thing. In the context of this chapter, it refers to citizens finding fault with the functioning of government.

Evolution: Process of development from a simple to a complex form and is often used to discuss the development of a species of plants or animals. In the context of this chapter it refers to the way in which protecting women against domestic violence developed from an urgently-felt need to a new law that can be enforced throughout the country.

Sedition: This applies to anything that the government might consider as stirring up resistance or rebellion against it. In such cases, the government does not need absolute evidence in order to arrest persons. Under the Sedition Act of 1870, the British had a very broad interpretation of what constituted sedition, and what this meant was that they could arrest and detain any person they wanted under this Act. The nationalists considered this law arbitrary because persons were arrested for a variety of reasons that were seldom clarified beforehand as well as because those arrested were often kept in jail without a trial.

Repressive: To control severely in order to prevent free and natural development or expression. In the context of this chapter it refers to laws that brutally control persons and often prevent them from exercising their Fundamental Rights including Right to Speech and Assembly.

అభ్యాసాలు

1. 'సమన్యాయము' అనే పదం ద్వారా మీరు అర్థంచేసుకున్న విషయాన్ని మీ సొంతమాటలలో రాయండి. మీ ప్రతిస్పందనలో సమన్యాయపాలన ఉల్లంఘనకు సంబంధించి కల్పిత లేదా నిజ ఉదాహరణను చేర్చండి.

2. భారతదేశంలో బ్రిటీష్‌వారు సమన్యాయ పాలన ప్రవేశపెట్టారనే వాదనను చరిత్రకారులు తిరస్కరించడానికి గల రెండు కారణాలను పేర్కొనండి.

3. గృహహింస చట్టం ఎలా ఆమోదించబడిందనే దానిపై కథాంశాన్ని మరోసారి చదవండి. ఇది జరగడానికి మహిళా సంఘాలు ఏయే మార్గాలలో పనిచేసాయో మీ సొంతమాటల్లో వివరించండి.

4. 44-45 పేజీలోని ఈ క్రింది వాక్యం మీరు అర్థం చేసుకుని దానిని మీ సొంతమాటలో రాయండి." వారు అధిక సమానత్వం కోసం పోరాడడం ప్రారంభించారు. న్యాయం అనేది ముందుగా రూపొందించి బలవంతంగా పాటింపచేసే నియమాలలో లేదనీ, వాస్తవంగా న్యాయభావనతో కూడి ఉన్నదే న్యాయమని వారు భావించారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

విమర్శించు: ఒక వ్యక్తి లేదా ఒక విషయాన్ని తప్పుపట్టడం లేదా అంగీకరించకపోవడం. ఈ అధ్యాయంలో ప్రభుత్వ పనితీరును పౌరులు తప్పుపట్టడాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.

పరిణామము: ఇది సరళరూపం నుండి సంక్లిష్ట రూపానికి అభివృద్ధి చెందే ప్రక్రియ. మొక్కలు లేదా వృక్ష, జంతు జాతుల వికాసాన్ని చర్చించడానికి తరచుగా దీనిని ఉపయోగిస్తారు. ఈ అధ్యాయంలో గృహహింస నుండి అత్యవసరంగా మహిళలకు రక్షణ కల్పించడానికి దేశమంతా అమలుపరచవలసిన ఒక కొత్త చట్టాన్ని రూపొందించవలసిన అవసరానికి సంబంధించినది.

దేశద్రోహము: ప్రభుత్వం తనకు వ్యతిరేకంగా ప్రతిఘటన లేదా తిరుగుబాటును ప్రేరేపిస్తుందని భావించే ఏ అంశాలకైనా ఇది వర్తిస్తుంది. ఇలాంటి సందర్భాలలో వ్యక్తులను అరెస్ట్ చేయడానికి ప్రభుత్వానికి ఖచ్చితమైన సాక్ష్యాలు అవసరం లేదు. 1870 నాటి దేశద్రోహ చట్టం ప్రకారం దేశద్రోహం అంటే ఏమిటో బ్రిటీష్‌వారు విస్తృతమైన వివరణ ఇచ్చారు. దీని అర్థం ఏమిటంటే ఈ చట్టం ప్రకారం వారు ఎవరినైనా అరెస్టు చేయవచ్చు, నిర్బంధించవచ్చు. జాతీయవాదులు దీనిని ఏకపక్షమైన చట్టంగా పరిగణించారు. ఎందుకంటే వ్యక్తులు పలు కారణాలతో అరెస్టు చేయబడతారు. ఏ కారణాల వల్ల వారిని అరెస్ట్ చేశారో వారికి ముందుగా తెలియజేయలేదు. వారిని చాలా సార్లు ఏవిధమైన విచారణ లేకుండా జైలులో ఉంచారు.

అణచివేత: స్వేచ్ఛను, సహజ అభివృద్ధిని లేదా భావ వ్యక్తీకరణను నిరోధించడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించుట. ఈ అధ్యాయపు అంశంలో వ్యక్తులను క్రూరంగా నియంత్రించడానికి, వారి వాక్ స్వాతంత్ర్యపు హక్కు, సమావేశమయ్యే హక్కుతోసహా ప్రాథమిక హక్కులను ఉపయోగించుకోకుండా అడ్డుకునే చట్టాలకు సంబంధించినది.

Unit Three

SCERT, ANDHRAPRADESH

యూనిట్ మూడు

SCERT, ANDHRAPRADESH

Teacher's Note

Students are going to be introduced to the judiciary through these chapters. Yet, aspects of this system like the police, the courts etc. are probably something that students are already quite familiar with either through the media or perhaps through personal experience. In this unit, the effort is to combine some basic knowledge on the judicial system with more hands-on information on the criminal justice system. Chapter 5 covers topics that will be reinforced in the higher classes. The effort while teaching this should be to provide students with a sense of the significant role played by the judiciary in upholding the principles enshrined in the Constitution. Chapter 6 explains the role of different individuals in the criminal justice system and here it is crucial that students understand the connection between each person's role and the idea of justice for all that the Constitution provides.

Before starting Chapter 5, it might be useful to reiterate the discussion on the 'rule of law' from the previous unit. This can then lead to a discussion on the role of the judiciary in upholding the rule of law. Five separate though inter-related concepts on the judiciary have been discussed in Chapter 5. The reason why the independence of the judiciary is key to its functioning is a complex idea but something that students need to understand. This can be conveyed at a more basic level using examples of different decision-making processes that the student is familiar with. The structure has been illustrated through a case and students should be encouraged to discuss other cases to better understand the working of the judicial process. The last concept of 'access to justice' highlights the role of the Public Interest Litigation (PIL) in facilitating justice. It also touches upon the 'delay' in providing justice. The student's growing knowledge of Fundamental Rights should be used while discussing this section.

Chapter 6 has been included in order to make students more aware of the role played by different persons in the criminal justice system and the process that needs to be followed in order to ensure a fair trial. The chapter takes as its starting point a storyboard in which a case of theft is highlighted and uses this as the reference point to discuss the roles of the police, the public prosecutor, the judge, as well as what a fair trial should include. It is very likely that the students will have their own opinions, which might be quite cynical, on the ways in which the criminal justice system works. Your role as a teacher will be to balance their cynicism with a discussion of the ideal as outlined in the chapter. This can be done in two ways: one, through a continued emphasis on the link between this ideal functioning and the principles enshrined in the Indian Constitution as discussed in earlier chapters, and two, through emphasising the difference that an informed and aware public can make in the working of these institutions. The discussion of the criminal justice system is to help students understand this better and not for them to learn this by rote.

SCERT ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయునికి సూచన

ఈ అధ్యాయాల ద్వారా విద్యార్థులకు న్యాయవ్యవస్థను పరిచయం చేయబోతున్నాం. విద్యార్థులు ఇప్పటికే పోలీసులు, న్యాయస్థానాలు మొదలైన వ్యవస్థలలోని అంశాలు బహుశా మీడియా ద్వారా గాని, స్వానుభవం ద్వారా గాని తెలుసుకొని ఉంటారు. ఈ అధ్యాయంలో న్యాయవ్యవస్థ గూర్చి ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని, నేర న్యాయవ్యవస్థకు సంబంధించిన తన అనుభవ సమాచారంతో మిళితం చేసే ప్రయత్నం జరిగింది. 5వ అధ్యాయంలో ఉన్న అంశాలు, పై తరగతులలో మరింతగా ఆధ్యయనం చేస్తారు. రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన సూత్రాలను సమర్ధించడంలో న్యాయవ్యవస్థ పోషించిన ముఖ్యమైన పాత్రను విద్యార్థులకు తెలియజేయడం ఈ పాఠ్యాంశ బోధనలోని ముఖ్యాంశం. ఆరవ అధ్యాయం నేర న్యాయ వ్యవస్థలో వివిధ వ్యక్తుల పాత్రల గురించి వివరిస్తుంది. రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన 'అందరికీ న్యాయం' అనే భావనకు, అందు ప్రతి వ్యక్తి పాత్రకు గల సంబంధాన్ని విద్యార్థులు అర్థం చేసుకోవడం ఇక్కడ కీలకమైన అంశం.

అధ్యాయం 5 ని ప్రారంభించేముందు గత యూనిట్లో 'సమన్యాయ పాలన' అంశంపై జరిగిన చర్చను ఒకసారి గుర్తు చేసుకోవడం మంచిది. దీని వల్ల సమన్యాయ పాలనను సాధించడంలో న్యాయ వ్యవస్థ పాత్రను గురించి చర్చ మొదలవుతుంది . అధ్యాయం 5 లో న్యాయ వ్యవస్థపై అంతర సంబంధాలు కలిగిన ఐదు వేరు వేరు భావనలు చర్చించారు. న్యాయ వ్యవస్థ సక్రమంగా పనిచేయడానికి, దాని స్వయంప్రతిపత్తి చాలా ముఖ్యం అనే విషయాన్ని విద్యార్థులు అర్థం చేసుకోవాలి. విద్యార్థికి పరిచయం ఉన్న ప్రాథమిక స్థాయికి సంబంధించిన వివిధ నిర్ణయ ప్రక్రియలను ఉదాహరణల ద్వారా దీనిని వివరించవచ్చు. ఈ అంశాలను ఒక వాస్తవ సన్నివేశం ద్వారా వివరించడం జరిగింది. విద్యార్థులు ఈ న్యాయ ప్రక్రియను ఇంకా బాగా అర్థం చేసుకోవడానికి వారికి పరిచయమున్న ఇతర సన్నివేశాలను చర్చించాలి. న్యాయాన్ని సులభతరం చేయడంలో ప్రజా ప్రయోజనాల వ్యాజ్యం పాత్రను చివరి పాఠం 'అందుబాటులో న్యాయం' ప్రముఖంగా తెలియజేస్తుంది. న్యాయాన్ని అందించడంలో జాప్యాన్ని కూడా ఇది స్పృశిస్తుంది. ఈ విభాగాన్ని చర్చించేటప్పుడు విద్యార్థుల్లో ఉన్న ప్రాథమిక హక్కుల పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించాలి.

న్యాయబద్ధమైన వివారణకు అనుసరించవలసిన విధానం గురించి, నేర వ్యవస్థలో వివిధ వ్యక్తులు నిర్వహించే పాత్ర గురించిన అవగాహనను విద్యార్థులలో పెంచడానికి 6వ అధ్యాయం ప్రవేశపెట్టాం. ఈ అధ్యాయం ప్రారంభంలో దొంగతనం కేసు కథాంశంగా (స్టోరీ బోర్డ్) ప్రారంభమవుతుంది. పోలీస్, ప్రభుత్వ న్యాయవాది, న్యాయమూర్తుల పాత్రలను చర్చించడానికి ఈ సన్నివేశం ఉపయోగించడం జరిగింది. దీనితో పాటు' ఒక న్యాయబద్ధమైన విచారణ ఎలా ఉంటుంది' అనే అంశం కూడా చేర్చాం. ఈ అధ్యాయంలో సూచించబడిన ఆదర్శ న్యాయ ప్రక్రియ పై చర్చ ద్వారా విద్యార్థుల్లో నిరాశా భావాన్ని తొలగించడమే ఉపాధ్యాయుడు చేయవలసిన పని. ఇది రెండు విధాలుగా చేయవచ్చు. ఒకటి ముందు అధ్యాయాలలో చర్చించినట్లుగా రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన నియమాలకు, అనుసరించవలసిన ఆదర్శ ప్రక్రియకు మధ్యగల సంబంధాన్ని నిరంతరం నొక్కి చెప్పడం. రెండవది సరైన చైతన్యం గల సమాజం ఈ సంస్థల పనితీరులో ఎలాంటి మార్పు తీసుకు రాగలదో నొక్కి చెప్పాలి. ఈ నేర వ్యవస్థ గురించిన చర్చ ఉద్దేశ్యం, విద్యార్థులు దీని గురించి బాగా అర్థం చేసుకోవడానికి దోహదంచేయడమేగాని, వీటిని బట్టి పట్టటానికి కాదు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

0860CH05

Chapter 5

Judiciary

A glance at the newspaper provides you a glimpse of the range of work done by the courts in this country. But can you think of why we need these courts? As you have read in Unit 2, in India we have the rule of law. What this means is that laws apply equally to all persons and that a certain set of fixed procedures need to be followed when a law is violated. To enforce this rule of law, we have a judicial system that consists of the mechanism of courts that a citizen can approach when a law is violated. As an organ of government, the judiciary plays a crucial role in the functioning of India's democracy. It can play this role only because it is independent. What does an 'independent judiciary' mean? Is there any connection between the court in your area and the Supreme Court in New Delhi? In this chapter, you will find answers to these questions.

SCERT, ANDHRAPRADESH

E5K7A8

అధ్యాయం 5

న్యాయవ్యవస్థ

వార్తా పత్రికను ఒకసారి పరిశీలిస్తే దేశంలో న్యాయస్థానాలు చేసేపని గురించి ఒక అవగాహన ఏర్పడుతుంది. ఈ న్యాయస్థానాల అవసరం ఏమిటో ఆలోచించగలవా? 2వ అధ్యాయంలో చదివిన దానిని బట్టి భారతదేశంలో సమన్యాయపాలన అమలులో ఉన్నది. దీని అర్థం చట్టం వ్యక్తులందరికీ సమానంగా వర్తిస్తుంది. చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినప్పుడు కొన్ని నిర్దేశించిన పద్ధతులను అనుసరించడం అవసరం. సమన్యాయ పాలన అమలుకు మనకు న్యాయ వ్యవస్థ ఉన్నది. చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినప్పుడు ఒక పౌరుడు న్యాయం కోసం న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించవచ్చు. ప్రభుత్వ అంగాలలో ఒకటిగా న్యాయవ్యవస్థ భారత ప్రజాస్వామ్య నిర్వహణలో ఒక కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇది స్వతంత్ర వ్యవస్థ కావడంవల్ల తన పాత్రను సమర్థవంతంగా నిర్వహించగలుగుతుంది. స్వతంత్ర న్యాయ వ్యవస్థ అంటే అర్థం ఏమిటి? మీ ప్రాంతంలో ఉన్న న్యాయస్థానానికి, ఢిల్లీలో సుప్రీం కోర్టుకు ఏమైనా సంబంధం ఉందా? ఈ అధ్యాయంలో ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు తెలుసుకుంటారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

What is the Role of the Judiciary?

Courts take decisions on a very large number of issues. They can decide that no teacher can beat a student, or about the sharing of river waters between states, or they can punish people for particular crimes. Broadly speaking, the work that the judiciary does can be divided into the following:

Dispute Resolution: The judicial system provides a mechanism for resolving disputes between citizens, between citizens and the government, between two state governments and between the centre and state governments.

Judicial Review: As the final interpreter of the Constitution, the judiciary also has the power to strike down particular laws passed by the Parliament if it believes that these are a violation of the basic structure of the Constitution. This is called judicial review.

Upholding the Law and Enforcing Fundamental Rights: Every citizen of India can approach the Supreme Court or the High Court if they believe that their Fundamental Rights have been violated. For example, in the Class VII book, you read about Hakim Sheikh, an agricultural labourer who fell from a running train and injured himself and whose condition got worse because several hospitals refused to admit him. On hearing his case, the Supreme Court ruled that Article 21 which provides every citizen the Fundamental Right to Life also includes the Right to Health. It, therefore, directed the West Bengal government to pay him compensation for the loss suffered as well as to come up with a blueprint for primary health care with particular reference to treatment of patients during an emergency [*Paschim Banga Khet Mazdoor Samity vs State of West Bengal (1996)*].

Supreme Court of India
https://www.sci.gov.in

The Supreme Court was established on 26 January 1950, the day India became a Republic. Like its predecessor, the Federal Court of India (1937–1949), it was earlier located in the Chamber of Princes in the Parliament House. It moved to its present building on Mathura Road in New Delhi in 1958.

SCERT, ANDHRAPRADESH

న్యాయవ్యవస్థ పాత్ర ఏమిటి?

అనేక అంశాలపై న్యాయస్థానాలు నిర్ణయాలు తీసుకుంటాయి. ఉదాహరణకు ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థిని దండించరాదనే విషయం, రాష్ట్రాల మధ్య నదీ జలాల పంపకం, నిర్దిష్ట నేరాలకు ప్రజలను శిక్షించడం మొదలగు అంశాలను అవి నిర్ణయించగలవు. స్థూలంగా చెప్పాలంటే న్యాయవ్యవస్థ చేసే పనిని ఈ కింది విధంగా విభజించవచ్చు.

వివాదాల పరిష్కారం:- న్యాయ వ్యవస్థ పౌరుల మధ్య, పౌరులకు ప్రభుత్వానికి మధ్య, రెండు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య, కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు మధ్య వచ్చే వివాదాలను పరిష్కరించడానికి తగు యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది.

న్యాయసమీక్ష: పార్లమెంట్ ఆమోదించిన చట్టాలు రాజ్యాంగ మౌలిక స్వరూపాన్ని ఉల్లంఘించినట్లు భావిస్తే రాజ్యాంగ వ్యాఖ్యాతగా, రాజ్యాంగానికి లోబడి న్యాయవ్యవస్థ వాటిని రద్దు చేస్తుంది. దీనినే న్యాయ సమీక్ష అంటారు.

చట్టాన్ని సమర్థించడం మరియు ప్రాథమిక హక్కులు అమలు చేయడం: భారతదేశంలోని ప్రతీపౌరుడు తనప్రాథమిక హక్కులకు భంగం వాటిల్లినట్లు భావిస్తే సుప్రీంకోర్టు లేదా హైకోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు. ఉదాహరణకు మీరు 7వ తరగతిలో చదివినట్లు హకీమ్ షేక్ అనే వ్యవసాయ కార్మికుడు నడుస్తున్న రైలు నుండి పడి గాయపడ్డాడు. అనేక ఆసుపత్రులు అతన్ని చేర్చుకోవడానికి నిరాకరించినందున అతని ఆరోగ్య పరిస్థితి మరింత దిగజారింది. అతని కేసును విచారించిన సుప్రీం కోర్టు ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం ప్రతి పౌరునికి జీవించే ప్రాథమిక హక్కులోనే ఆరోగ్య హక్కు కూడా ఇమిడి ఉందని తీర్పు చెప్పింది. అందువల్ల అతనికి జరిగిన నష్టానికి పరిహారం చెల్లించ వలసిందిగా పశ్చిమబెంగాల్ ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది. అలాగే అత్యవసర సమయంలో రోగుల ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణకు తీసుకుంటున్న మార్గసూచి(బ్లూప్రింట్)తో రావాలని ఆదేశించింది. (*పశ్చిమ బెంగాల్ ఖేత్ మజ్దూర్ సమితి వర్సెస్ పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రం 1996*).

సుప్రీం కోర్టు, భారతదేశం

https://www.sci.gov.in

భారతదేశం గణతంత్ర రాజ్యంగా ఏర్పడిన 1950 జనవరి 26 వ తారీఖునే సుప్రీంకోర్టు ఏర్పాటు చేయబడింది. అంతకు మునుపు తన స్థానంలో ఉన్న ఫెడరల్‌కోర్ట్ ఆఫ్ ఇండియా (1937–1949) విధులు నిర్వహించిన పార్లమెంట్ హౌస్‌లోని ఛాంబర్ ఆఫ్ ప్రిన్సెస్ నందే తన పనిని కూడా ప్రారంభించింది. న్యూఢిల్లీలో గల ముద్రా రోడ్‌లో ఉన్న ప్రస్తుత భవనానికి 1958 లో మారింది. భారత రాజ్యాంగ చట్టం ప్రకారం సుప్రీంకోర్టు 28 జనవరి, 1950 ఏర్పాటయింది. అప్పటి ఫెడరల్ కోర్టు చివరి న్యాయమూర్తి అయిన జస్టిస్ హరిలాల్ జె కానియ సుప్రీంకోర్టు తొలి ప్రధానన్యాయమూర్తిగా వ్యవహరించారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

With the help of your teacher, fill in the blank spaces in the table below.

Type of Dispute	Example
Dispute between centre and the state	
Dispute between two states	
Dispute between two citizens	
Laws that are in violation of the Constitution	

What is an Independent Judiciary?

Imagine a situation in which a powerful politician has encroached on land belonging to your family. Within this judicial system, the politician has the power to appoint and dismiss a judge from his office. When you take this case to court, the judge is clearly partial to the politician.

The control that the politician holds over the judge does not allow for the judge to take an independent decision. This lack of independence would force the judge to make all judgments in favour of the politician. Although we often hear of rich and powerful people in India trying to influence the judicial process, the Indian Constitution protects against this kind of situation by providing for the independence of the judiciary.

Do you think that any ordinary citizen stands a chance against a politician in this kind of judicial system? Why not?

One aspect of this independence is the 'separation of powers'. This, as you read in Chapter 1, is a key feature of the Constitution. What this means here is that other branches of government – the legislature and the executive – cannot interfere in the work of the judiciary. The courts are not under the government and do not act on their behalf.

For the above separation to work well, it is also crucial that all judges in the High Court as well as the Supreme Court are appointed with very little interference from these other branches of government. Once appointed to this office, it is also very difficult to remove a judge.

SCERT, ANDHRAPRADESH

మీ ఉపాధ్యాయుని సహాయంతో కింద ఇవ్వబడిన పట్టికలోని ఖాళీలను పూరించండి.

వివాదం రకం	ఉదాహరణ
కేంద్రం, రాష్ట్రానికి మధ్య వివాదం.	
రెండు రాష్ట్రాల మధ్య వివాదం	
ఇద్దరు పౌరుల మధ్య వివాదం.	
రాజ్యాంగాన్ని ఉల్లంఘించే చట్టాలు. రాజ్యాంగ ఉల్లంఘనకు సంబంధించిన చట్టాలు.	

స్వతంత్ర న్యాయ వ్యవస్థ అంటే ఏమిటి ?

మీ కుటుంబానికి చెందిన భూమిని ఒక బలమైన రాజకీయ నాయకుడు ఆక్రమించాడనే సన్నివేశాన్ని ఊహించండి. తన అధికార పరిధిలో భాగంగా ఒక న్యాయవాదిని నియమించడానికి కానీ, తొలగించడానికి కానీ అతనికి అధికారం ఉందనుకోండి. మీరు ఈ కేసుపై న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించినపుడు ఆ న్యాయమూర్తి రాజకీయ నాయకుని పట్ల పక్షపాతం చూపేందుకు అవకాశం ఉంది.

న్యాయమూర్తిపై ఆ రాజకీయ నాయకునికి నియంత్రణ ఉంటే ఆ న్యాయమూర్తి స్వతంత్రంగా నిర్ణయాన్ని తీసుకోలేడు. ఈ స్వతంత్రత లేకపోవడంవల్ల న్యాయమూర్తి తీర్పులన్నింటినీ రాజకీయ నాయకునికి అనుకూలంగా ఇవ్వవలసి వస్తుంది. ధనికులు, బలవంతులు భారతదేశంలో న్యాయ ప్రక్రియను ప్రభావితం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని మనం తరచుగా వింటూ ఉంటాం. ఇటువంటి పరిస్థితుల నుండి రక్షించడానికి భారత రాజ్యాంగం న్యాయవ్యవస్థకు స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిని కల్పించింది.

ఇటువంటి న్యాయ వ్యవస్థలో రాజకీయ నాయకునికి వ్యతిరేకంగా నిలబడడానికి ఏ పౌరునికైనా అవకాశం ఉందని మీరు భావిస్తున్నారా? ఎందుకు కాదు?

ఈ స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిలో ఒక అంశం 'అధికార విభజన'. 1వ అధ్యాయంలో చదివినట్లు ఇది రాజ్యాంగం యొక్క ముఖ్య లక్షణం. ఇతర ప్రభుత్వ శాఖలైన శాసన నిర్మాణశాఖ, కార్యనిర్వాహక శాఖలు న్యాయవ్యవస్థ కార్యకలాపాలలో జోక్యం చేసుకోలేవు. న్యాయస్థానాలు ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉండవు. వాటి తరుపున పనిచేయవు.

హైకోర్టు, సుప్రీం కోర్టులలోని న్యాయమూర్తులు అందరూ ఇతర ప్రభుత్వ శాఖల పరిమిత జోక్యంతో నియమించబడినపుడే పైన పేర్కొన్న విభజన సక్రమంగా పనిచేస్తుంది. ఈ పదవిలో ఒక సారి నియమించబడిన తరువాత న్యాయమూర్తులను తొలగించడం చాలా కష్టం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

It is the independence of the judiciary that allows the courts to play a central role in ensuring that there is no misuse of power by the legislature and the executive. It also plays a crucial role in protecting the Fundamental Rights of citizens because anyone can approach the courts if they believe that their rights have been violated.

List two reasons why you believe an independent judiciary is essential to democracy.

What is the Structure of Courts in India?

There are three different levels of courts in our country. There are several courts at the lower level while there is only one at the apex level. The courts that most people interact with are what are called subordinate or district courts. These are usually at the district or *Tehsil* level or in towns and they hear many kinds of cases. Each state is divided into districts that are presided over by a District Judge. Each state has a High Court which is the highest court of that state. At the top is the Supreme Court that is located in New Delhi and is presided over by the Chief Justice of India. The decisions made by the Supreme Court are binding on all other courts in India.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

The structure of the courts from the lower to the highest level is such that it resembles a pyramid. Having read the description above, can you fill out which type of courts would exist at what level in the following diagram?

న్యాయ వ్యవస్థకు గల ఈ స్వయం ప్రతిపత్తియే శాసన, కార్యనిర్వహకశాఖలు తమ అధికారాలను దుర్వినియోగం చేయకుండా కోర్టులు (న్యాయస్థానాలు) ప్రముఖమైన పాత్రను నిర్వహించడానికి అవకాశం కల్పిస్తున్నది. కాబట్టి తమ హక్కులను ఉల్లంఘించారని ఎవరైనా భావిస్తే వారు న్యాయస్థానాలను ఆశ్రయించవచ్చు. పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడడంలో ఇది ప్రముఖ పాత్ర పోషిస్తుంది.

ప్రజాస్వామ్యానికి స్వతంత్ర న్యాయ వ్యవస్థ అవసరమని మీరు విశ్వసించడానికి రెండు కారణాలు తెలపండి.

భారతదేశంలో న్యాయస్థానాల నిర్మాణం ఎలా ఉంది?

మన దేశంలో మూడు స్థాయిలలో న్యాయస్థానాలు ఉన్నాయి. క్రింది స్థాయిలో అనేక న్యాయస్థానాలు (కోర్టులు) ఉండగా, అత్యున్నత స్థాయిలో ఒకటి మాత్రమే ఉంది. సబార్డినేట్ లేదా జిల్లాన్యాయస్థానాలను సాధారణంగా అనేక మంది ప్రజలు ఆశ్రయిస్తుంటారు. ఇవి సాధారణంగా జిల్లా లేదా తహసీల్ లేదా పట్టణాల స్థాయిలలో ఉంటాయి. ఇవి వివిధ రకాల కేసులను విచారిస్తాయి. ప్రతి రాష్ట్రం జిల్లాలుగా విభజించబడింది. ప్రతి జిల్లాలో జిల్లా న్యాయమూర్తి ఆధ్వర్యంలో ఒక కోర్టు పనిచేస్తుంది. ప్రతి రాష్ట్రానికి ఒక హైకోర్టు ఉంటుంది. అది ఆ రాష్ట్రానికి అత్యున్నత న్యాయస్థానం. దేశంలో సుప్రీం కోర్టు అత్యున్నతమైన న్యాయస్థానం. ఇది న్యూఢిల్లీలో ఉంది. దీనికి అధిపతిగా భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఉంటారు. సుప్రీం కోర్టు తీర్పులకు దేశంలోని అన్ని న్యాయస్థానాలు కట్టుబడి ఉండాలి.

సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యం (ఎస్‌డిజి)
www.in.undp.org

కింది స్థాయి నుండి అత్యున్నత స్థాయి వరకు ఉన్న న్యాయస్థానాల నిర్మాణం పిరమిడ్‌ను పోలి ఉంటుంది. పై వివరణ చదివిన తర్వాత క్రింది రేఖాచిత్రంలో ఏ స్థాయిలో ఏ రకమైన న్యాయస్థానాలు ఉంటాయో మీరు పూరించగలరా?

SCERT, ANDHRA PRADESH

High Courts were first established in the three Presidency cities of Calcutta, Bombay and Madras in 1862. The High Court of Delhi came up in 1966. Currently there are 25 High Courts. While many states have their own High Courts, Punjab and Haryana share a common High Court at Chandigarh, and four North Eastern states of Assam, Nagaland, Mizoram and Arunachal Pradesh have a common High Court at Guwahati. Andhra Pradesh (Amaravati) and Telangana (Hyderabad) have separate High Courts from 1 January 2019. Some High Courts have benches in other parts of the state for greater accessibility.

High Court of Madras
http://www.hcmadras.tn.nic.in

Are these different levels of courts connected to each other? Yes, they are. In India, we have an integrated judicial system, meaning that the decisions made by higher courts are binding on the lower courts. Another way to understand this integration is through the appellate system that exists in India. This means that a person can appeal to a higher court if they believe that the judgment passed by the lower court is not just.

High Court of Patna
http://patnahighcourt.gov.in

Let us understand what we mean by the appellate system by tracking a case, *State (Delhi Administration) vs Laxman Kumar and Others (1985)*, from the lower courts to the Supreme Court.

In February 1980, Laxman Kumar married 20-year-old Sudha Goel and they lived in a flat in Delhi with Laxman's brothers and their families. On 2 December 1980 Sudha died in hospital due to burns. Her family filed a case in court. When this case was heard in the Trial Court, four of her neighbours were called in as witnesses. They stated that on the night of December 1, they had heard Sudha scream and had forced their way into Laxman's flat. There they saw Sudha standing with her sari in flames. They extinguished the fire by wrapping Sudha in a gunny bag and a blanket. Sudha told them that her mother-in-law Shakuntala had poured kerosene oil on her and that her husband Laxman had lit the fire. During the trial,

High Court of Karnataka
http://karnatakajudiciary.kar.nic.in

SCERT, ANDHRA PRADESH

మొట్టమొదట 1862 లో కలకత్తా, ముంబాయి, మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ నగరాల్లో హైకోర్టులు 1966 లో ఢిల్లీ హైకోర్టు ఏర్పాటు చేశారు. అయితే ప్రస్తుతం 25 హైకోర్టులు ఉన్నాయి. చాలా రాష్ట్రాలకు ప్రత్యేక హైకోర్టులు ఉండగా, పంజాబ్, హర్యానాలకు చండీగర్‌లో ఉమ్మడి హైకోర్టు ఉంది. నాలుగు ఈశాన్య రాష్ట్రాలైన అస్సాం, నాగాలాండ్, మిజోరాం, అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లకు గౌహతిలో ఉమ్మడి హైకోర్టు ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ (అమరావతి), తెలంగాణ (హైదరాబాదు)లలో జనవరి 1, 2019 నుండి ప్రత్యేక హైకోర్టులు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. కొన్ని రాష్ట్రాలలో ఇతర ప్రాంతాలకు అందుబాటులో ఉండడానికి హైకోర్టులకు ప్రాంతీయ భాగాలు (బెంచీలు) ఏర్పాటుచేశారు.

మద్రాసు హైకోర్టు
http://www.hcmadras.tn.nic.in

పాట్నా హైకోర్టు
http://patnahighcourt.gov.in

కర్ణాటక హైకోర్టు
http://karnatakajudiciary.kar.nic.in

వివిధ స్థాయిలలో గల కోర్టులు ఒకదానికొకటి అనుసంధానించబడి ఉన్నాయా? అవును. భారతదేశంలో మరకు ఏకీకృత న్యాయ వ్యవస్థ ఉంది. అంటే ఉన్నత న్యాయస్థానాలు తీసుకునే నిర్ణయాలకు దిగువ న్యాయస్థానాలు కట్టుబడి ఉండాలి. భారతదేశంలో ఉన్న పునర్ విచారణాధికారం ద్వారా ఈ ఏకీకరణను అర్థం చేసుకోవచ్చు. దిగువ న్యాయస్థానాలు ఇచ్చిన తీర్పు న్యాయబద్ధంగా లేదని ఎవరైనా భావిస్తే వారు ఉన్నత న్యాయస్థానానికి అప్పీలు చేసుకోవచ్చు. దీనినే పునర్ విచారణాధికారం అంటారు.

కింది స్థాయి కోర్టు నుండి సుప్రీంకోర్టు వరకు నడిచిన రాష్ట్రం *(ఢిల్లీ ప్రభుత్వము) vs* లక్ష్మణ్ కుమార్, *ఇతరులు (1985)* వివాదాన్ని (కేసు) పరిశీలించడం ద్వారా ఈ పునర్ విచారణాధికారాన్ని అర్థం చేసుకుందాము.

1980 ఫిబ్రవరిలో లక్ష్మణ్ కుమార్ 20 సంవత్సరాల సుధా గోయల్ అనే స్త్రీని వివాహం చేసుకున్నాడు. అనంతరం వారివురు అతని సోదరులు, వారి కుటుంబాలతో కలసి ఢిల్లీలో ఒక ఫ్లాట్‌లో నివశించేవారు. ఢిల్లీలో డిసెంబర్ 2, 1980న సుధ కాలిన గాయాలతో ఆసుపత్రిలో మరణించింది. దీంతో ఆమె కుటుంబ సభ్యులు కోర్టులో కేసు వేశారు. ట్రయల్ కోర్టులో ఈ కేసు విచారణకు వచ్చినప్పుడు, ఆమె పొరుగున గల నలుగురిని సాక్షులుగా పిలిచారు. డిసెంబర్ ఒకటో తేదీన సుధ గట్టిగా కేకలు వేస్తుండగా విని పరుగున లక్ష్మణ్ ఫ్లాట్‌లోనికి వెళ్ళి చూస్తే మంటల్లో చీరతో తగలబడుతున్న సుధ కనిపించిందని చెప్పారు. వెంటనే గోనె సంచి, దుప్పటి కప్పి ఆ మంటలను ఆర్పి వేశారు. అత్త శకుంతల తనపై కిరోసిన్ పోసిందని, భర్త లక్ష్మణ్ నిప్పంటించాడని సుధ తమతో చెప్పిందని చెప్పారు .

SCERT, ANDHRAPRADESH

members of Sudha's family and a neighbour stated that Sudha had been subjected to torture by her in-laws and that they were demanding more cash, a scooter and a fridge on the birth of the first child. As part of their defence, Laxman and his mother stated that Sudha's sari had accidentally caught fire while she was heating milk. On the basis of this and other evidence, the Trial Court convicted Laxman, his mother Shakuntala and his brother-in-law Subash Chandra and sentenced all three of them to death.

Aizawl (Mizoram) Bench of the Gauhati High Court
http://ghcazlbench.nic.in

In November 1983, the three accused went to the High Court to appeal against this verdict of the Trial Court. The High Court, after hearing the arguments of all the lawyers, decided that Sudha had died due to an accidental fire caused by the kerosene stove. Laxman, Shakuntala and Subash Chandra were acquitted.

You may remember the photo essay on the women's movement in your Class VII book. You read about how, in the 1980s, women's groups across the country spoke out against 'dowry deaths'. They protested against the failure of courts to bring these cases to justice. The above High Court judgment deeply troubled women and they held demonstrations and filed a separate appeal against this High Court decision in the Supreme Court through the Indian Federation of Women Lawyers.

Write two sentences of what you understand about the appellate system from the given case.

In 1985, the Supreme Court heard this appeal against the acquittal of Laxman and the two members of his family. The Supreme Court heard the arguments of the lawyers and reached a decision that was different from that of the High Court. They found Laxman and his mother guilty but acquitted the brother-in-law Subash because they did not have enough evidence against him. The Supreme Court decided to send the accused to prison for life.

SCERT ANDHRAPRADESH

District Courts Complex in Namchi, South Sikkim
http://districtcourtsnamchi.nic.in

The subordinate court is more commonly known by many different names. These include the Trial Court or the Court of the District Judge, the Additional Sessions Judge, Chief Judicial Magistrate, Metropolitan Magistrate, Civil Judge.

2 న సుధ అత్తమామలు మొదటి బిడ్డ పుట్టినప్పుడు మరింత నగదు, స్కూటర్, ఫ్రిడ్జ్‌లను తీసుకురావాలని ఆమెను చిత్రహింసలు చేశారని సుధ కుటుంబ సభ్యులు, పొరుగువారు కేసు విచారణ సమయంలో తెలియజేశారు. సుధ పాలు వేడిచేస్తుండగా ప్రమాదవశాత్తూ ఆమె చీరకు నిప్పు అంటుకున్నదని తమ ప్రతిపాదనలో భాగంగా లక్ష్మణ్, అతని తల్లి పేర్కొన్నారు. ఈ సాక్ష్యాల ఆధారంగా లక్ష్మణ్, అతని తల్లి శకుంతల, ఆమె బావ సుభాష్ చంద్రల ముగ్గురికి ట్రయల్ కోర్టు మరణ శిక్ష విధించింది.

నవంబరు 1983 న ఈ ట్రయల్ కోర్టు తీర్పుపై నిందమోపబడిన వీరు ముగ్గురూ హైకోర్టులో అప్పీల్ చేసుకున్నారు. న్యాయవాదులందరి వాదనలు విన్న హైకోర్టు సుధ ప్రమాదవశాత్తు కిరోసిన్ స్టవ్ అంటుకోవడం వల్ల చనిపోయిందని తీర్పునిచ్చి, లక్ష్మణ్, శకుంతల, సుభాష్ చంద్రలను నిర్దోషులుగా ప్రకటించింది.

7వ తరగతి పుస్తకంలో ఇవ్వబడిన స్త్రీ ఉద్యమంపై ఫోటో వ్యాసం మీకు గుర్తుండే ఉంటుంది. 1980వ దశకంలో మహిళా సంఘాలు దేశవ్యాప్తంగా వరకట్న మరణాలను ఖండిస్తూ ఏ విధంగా ఉద్యమించాయో మీరు చదివారు. ఈ కేసులలో న్యాయం చేయడంలో న్యాయస్థానాలు వైఫల్యం చెందాయని ఆరోపిస్తూ మహిళా సంఘాలు తమ నిరసనలు తెలిపాయి. సుధకేసులో హైకోర్టు తీర్పు మహిళలను తీవ్ర మనస్థాపానికి గురిచేసింది. దీనికి వ్యతిరేకంగా ప్రదర్శనలు నిర్వహించి, భారత మహిళా న్యాయవాదుల సమాఖ్య ద్వారా హైకోర్టు తీర్పుపై పునర్‌విచారణకు సుప్రీంకోర్టులో ప్రత్యేక అప్పీలును దాఖలు చేశారు.

1985 లో లక్ష్మణ్, అతని ఇద్దరు కుటుంబ సభ్యులను నిర్దోషులుగా ప్రకటించడాన్ని ఖండిస్తూ వచ్చిన అప్పీలును సుప్రీంకోర్టు విచారించింది. న్యాయవాదుల వాదనలను విన్న సుప్రీంకోర్టు హైకోర్టుకు భిన్నమైన నిర్ణయానికి వచ్చింది. లక్ష్మణ్, అతని తల్లిని దోషులుగా గుర్తించింది. అయితే సాక్ష్యాలు లేనందున బావ సుభాష్‌ను నిర్దోషిగా ప్రకటించి, నిందితులకు జీవితఖైదు విధించి, జైలుకు పంపాలని సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయించింది.

గౌహతి హైకోర్టు యొక్క ఐజ్వాల్ (మిజోరం) బెంచ్.
http://ghcazlbench.nic.in

ఇచ్చిన కేసు ఆధారంగా పునర్విచారణాధికారం గురించి మీరు ఏమి అర్థం చేసుకున్నారో రెండు వాక్యాలలో వ్రాయండి.

దక్షిణ సిక్కింలో గల నామ్చినోలో ఉన్న జిల్లా కోర్టు సముదాయాలు
http://districtcourtsnamchi.nic.in

సబార్డినేట్ న్యాయస్థానాలను సాధారణంగా వివిధ పేర్లతో పిలుస్తారు. వీటిని ట్రయల్ కోర్టు లేదా డిస్ట్రిక్ట్ జడ్జి కోర్టు, అడిషనల్ సెషన్స్ జడ్జి, చీఫ్ జ్యుడిషియల్ మెజిస్ట్రేట్, మెట్రోపాలిటన్ మెజిస్ట్రేట్, సివిల్ జడ్జి ఇలా అనేక పేర్లతో పిలుస్తున్నారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

What are the Different Branches of the Legal System?

The above case of the dowry death falls within what is considered a 'crime against society' and is a violation of criminal law. In addition to criminal law, the legal system also deals with civil law cases. You read in Chapter 4 of how a new civil law was passed in 2006 to protect women against domestic violence. Look at the following table to understand some of the significant differences between criminal and civil law.

No.	Criminal Law	Civil Law
1.	Deals with conduct or acts that the law defines as offences. For example, theft, harassing a woman to bring more dowry, murder.	Deals with any harm or injury to rights of individuals. For example, disputes relating to sale of land, purchase of goods, rent matters, divorce cases.
2.	It usually begins with the lodging of an First Information Report (FIR) with the police who investigate the crime after which a case is filed in the court.	A petition has to be filed before the relevant court by the affected party only. In a rent matter, either the landlord or tenant can file a case.
3.	If found guilty, the accused can be sent to jail and also fined.	The court gives the specific relief asked for. For instance, in a case between a landlord and a tenant, the court can order the flat to be vacated and pending rent to be paid.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Fill in the table given below based on what you have understood about criminal and civil law.

Description of Violation	Branch of Law	Procedure to be Followed
A group of girls are persistently harassed by a group of boys while walking to school.		
A tenant who is being forced to move out files a case in court against the landlord.		

న్యాయ వ్యవస్థ యొక్క వివిధ శాఖలు ఏమిటి?

పై వరకట్న మరణ వివాదం 'సమాజ వ్యతిరేక నేరం' అనే అంశానికి సంబంధించినది. ఇది నేర శిక్షాస్మృతిని ఉల్లంఘిస్తుంది. నేర శిక్షాస్మృతితో పాటు పౌర చట్టాలకు సంబంధించిన వివాదాలను కూడా న్యాయవ్యవస్థ విచారిస్తుంది. గృహ హింసకు వ్యతిరేకంగా మహిళలను రక్షించడానికి 2006 లో ఒక నూతన పౌర శిక్షాస్మృతిని ఆమోదించినట్లు నాలుగో అధ్యాయంలో మీరు చదివారు.

వరుससంఖ్య	నేర శిక్షాస్మృతి	పౌర శిక్షాస్మృతి
1.	ఇది నేరంగా పరిగణించబడే చర్యలకు లేక పనులకు చెందిన చట్టాలకు సంబంధించినది. ఉదాహరణకు దొంగతనం, అధిక కట్నం కొరకు మహిళలను హింసించడం, హత్య.	ఇది వ్యక్తులు ఒప్పందాన్ని ఉల్లంఘించడం వలన జరిగే నష్టానికి సంబంధించినది. ఉదాహరణకు భూమి అమ్మకానికి సంబంధించిన వివాదాలు, వస్తువుల కొనుగోలు, అద్దె వివాదాలు, విడాకుల కేసులు.
2.	ఇది సాధారణంగా నేరాన్ని దర్యాప్తు చేసే పోలీసులు తొలి(ప్రథమ) సమాచార నివేదిక (ఎఫ్.ఐ.ఆర్)ను దాఖలు చేయడంతో ప్రారంభమవుతుంది. ఆ తరువాత కోర్టులో కేసు దాఖలు చేయబడుతుంది.	నష్టపోయిన వ్యక్తి సంబంధిత న్యాయస్థానములో దావా వేయాలి. అద్దె వివాదంలో యజమాని గాని లేదా కిరాయిదారుడు గాని కేసు దాఖలు చేయాలి.
3.	దోషి అని రుజువైతే నిందితులను జైలుకు పంపడంతో పాటు, జరిమానా కూడా విధించవచ్చు	నష్టపోయిన వ్యక్తికి న్యాయస్థానం ఉపశమనాన్ని కలిగిస్తుంది. ఉదాహరణకు యజమాని కిరాయిదారునికి(అద్దె దారుడు) మధ్య వివాదంలో ప్లాటును ఖాళీ చేయవలసిందేనని, అద్దె బకాయిని కూడా చెల్లించమని, అద్దెదారుని కోర్టు ఆదేశించవచ్చు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

నేర, పౌర శిక్షస్మృతి ద్వారా నీవు అర్థం చేసుకున్న అంశాల ఆధారంగా క్రింది పట్టికను పూరించండి.

ఘటన వివరణ	ఏ చట్టం	అనుసరించాల్సిన విధానం
పాఠశాలకు నడుచుకుంటూ వెళుతున్న దారిలో బాలికలను బాలురు నిరంతరం వేధిస్తూ ఉండడం		
ఖాళీ చేయమని బలవంతం చేయబడుతున్న కిరాయిదారు తన ఇంటి యజమానిపై కోర్టులో దావా వేయడం.		

Does Everyone Have Access to the Courts?

In principle, all citizens of India can access the courts in this country. This implies that every citizen has a right to justice through the courts. As you read earlier, the courts play a very significant role in protecting our Fundamental Rights. If any citizen believes that their rights are being violated, then they can approach the court for justice to be done. While the courts are available for all, in reality access to courts has always been difficult for a vast majority of the poor in India. Legal procedures involve a lot of money and paperwork as well as take up a lot of time. For a poor person who cannot read and whose family depends on a daily wage, the idea of going to court to get justice often seems remote.

In response to this, the Supreme Court in the early 1980s devised a mechanism of Public Interest Litigation or PIL to increase access to justice. It allowed any individual or organisation to file a PIL in the High Court or the Supreme Court on behalf of those whose rights were being violated. The legal process was greatly simplified and even a letter or telegram addressed to the Supreme Court or the High Court could be treated as a PIL. In the early years, PIL was used to secure justice on a large number of issues such as rescuing bonded labourers from inhuman work conditions; and securing the release of prisoners in Bihar who had been kept in jail even after their punishment term was complete.

Did you know that the mid-day meal that children now receive in government and government-aided schools is because of a PIL? See the photos on the right and read the text below to understand how this came about.

1

2

3

4

Photo 1. In 2001, the drought in Rajasthan and Orissa meant that millions faced an acute shortage of food.

Photo 2. Meanwhile the government godowns were full of grain. Often this was being eaten away by rats.

Photo 3. In this situation of 'hunger amidst plenty' an organisation called the People's Union of Civil Liberties or PUCL filed a PIL in the Supreme Court. It stated that the fundamental Right to Life guaranteed in Article 21 of the Constitution included the Right to Food. The state's excuse that it did not have adequate funds was shown to be wrong because the godowns were overflowing with grains. The Supreme Court ruled that the State had a duty to provide food to all.

Photo 4. It, therefore, directed the government to provide more employment, to provide food at cheaper prices through the government ration shops, and to provide mid-day meals to children. It also appointed two Food Commissioners to report on the implementation of government schemes.

SCERT ANDHRAPRADESH

అందరికీ న్యాయస్థానాలు అందుబాటులో ఉన్నాయా?

రికార్డులను అనుసరించి భారతదేశ పౌరులందరికీ న్యాయస్థానాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. న్యాయస్థానాల ద్వారా న్యాయం పొందే హక్కు ప్రతి పౌరునికి ఉంది. మీరు ఇంతకు ముందు చదివినట్లుగా మన ప్రాథమిక హక్కులను పరిరక్షించడంలో న్యాయస్థానాలు ప్రముఖ పాత్ర పోషిస్తాయి. ఏ పౌరుడైనా తమ ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం కలిగిందని భావిస్తే న్యాయం కోసం కోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు. న్యాయస్థానాలు అందరికీ అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ వాస్తవానికి భారత దేశంలో గల అధికశాతం పేదలకు న్యాయస్థానాలకు వెళ్లడం చాలా కష్టంగా ఉంది. ఈ న్యాయ ప్రక్రియ ఎక్కువ నగదు, దస్తావేజులు పూరించడం, అధిక సమయం కేటాయించాల్సి ఉండడం వంటి వాటితో కూడుకొని ఉంటుంది. కనీసం చదవడం రాని పేదవానికి, రోజువారి కూలీ పై ఆధారపడి జీవించే కుటుంబానికి న్యాయం కోసం కోర్టుకు వెళ్లడం అనే ఆలోచన ఊహించరానిది.

దీనికి పరిష్కారంగా న్యాయప్రాప్తిని పెంచడానికి 1980 వ దశకం ప్రారంభంలో సుప్రీంకోర్టు ప్రజా ప్రయోజనాల వ్యాజ్యం (PIL) అనే యంత్రాంగాన్ని రూపొందించినది. హక్కులు ఉల్లంఘించబడుతున్న వారి తరఫున హైకోర్టు లేదా సుప్రీం కోర్టులో PIL దాఖలు చేయడానికి ఇది ఏ వ్యక్తికైనా లేదా సంస్థకైనా అనుమతించింది. న్యాయ ప్రక్రియను చాలా సరళతరం చేస్తూ సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టులను ఉద్దేశిస్తూ పంపబడిన ఒక ఉత్తరం లేక ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా సమాచారాన్ని కూడా PIL గా పరిగణిస్తారు. ప్రారంభంలో అనేక సమస్యలపై న్యాయాన్ని పొందడానికి ఈ ప్రజా ప్రయోజనాల వ్యాజ్యం ఉపయోగపడింది. ఉదాహరణకు అమానుషమైన పరిస్థితుల్లో వెట్టిచాకిరి చేస్తున్న కార్మికులను రక్షించడం, శిక్షా కాలం పూర్తయిన తర్వాత కూడా జైలులో ఉంచబడిన బీహార్‌లోని ఖైదీలను విడుదల చేయించడానికి PIL తోడ్పడింది.

ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వ ఎయిడెడ్ పాఠశాలల్లో ఇప్పుడు విద్యార్థులకు అందిస్తున్న మధ్యాహ్న భోజనం ఈ ప్రజా ప్రయోజనాల వ్యాజ్యం కారణంగానే అందుతున్నదని మీకు తెలుసా? ఇది ఎలా జరిగిందో అర్థం చేసుకోవడానికి కింది వివరాలు చదవండి.

1

2

3

4

ఫోటో-1 :2001లో రాజస్థాన్, ఒరిస్సాలో కరువు సంభవించినప్పుడు లక్షలాది మంది ఆహారం కొరతను ఎదుర్కొన్నారు.
ఫోటో-2 :ఆహారం కొరతగా ఉన్నపుడు పంచకుండా ప్రభుత్వ గిడ్డంగులలో నిల్వ ఉన్నటువంటి ధాన్యాన్ని ఎలుకలు తింటున్న దృశ్యం .
ఫోటో-3 :"అంగట్లో అన్నీ ఉన్నా అల్లుడి నోట్లో శని" అనే విధంగా ఈ పరిస్థితితో పీపుల్స్ యూనియన్ ఆఫ్ సివిల్ లిబర్టీస్ (పి.యు.సి.యల్) అనే సంస్థ సుప్రీం కోర్టులో ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం వేసింది. రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక హక్కయిన ఆర్టికల్- 21 లోని జీవించే హక్కులో ఆహారం పొందే హక్కు కూడా ఇమిడి ఉందని అది తెలిపింది. గిడ్డంగుల్లో ఆహార ధాన్యాలు సమృద్ధిగా ఉన్నందున తగిన నిధులు లేవని ప్రభుత్వాలు చూపే సాకును తిరస్కరించడం జరిగింది. అందరికీ ఆహారం అందించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై ఉందని సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఇచ్చింది.
ఫోటో 4 : ఎక్కువ మందికి పని కల్పించాలని, ప్రభుత్వం చౌకధరల దుకాణాల ద్వారా చౌక ధరలకు ఆహారాన్ని అందించాలని, పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం అందించాలని సుప్రీం కోర్టు ఆదేశాలు జారీ చేసింది. ప్రభుత్వ పథకాల అమలుపై నివేదిక ఇవ్వమని ఇద్దరు పౌరసరఫరా కమీషనర్లను నియమించింది.

SCERT, ANDHRA PRADESH

For the common person, access to courts is access to justice. The courts exercise a crucial role in interpreting the Fundamental Rights of citizens and as you saw in the above case, the courts interpreted Article 21 of the Constitution on the Right to Life to include the Right to Food. They, therefore, ordered the State to take certain steps to provide food for all including the mid-day meal scheme.

However, there are also court judgments that people believe work against the best interests of the common person. For example, activists who work on issues concerning the right to shelter and housing for the poor believe that the recent judgments on evictions are a far cry from earlier judgments. While recent judgments tend to view the slum dweller as an encroacher in the city, earlier judgments (like the 1985 Olga Tellis vs Bombay Municipal Corporation) had tried to protect the livelihoods of slum dwellers.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The judgment of the Olga Tellis vs Bombay Municipal Corporation established the Right to Livelihood as part of the Right to Life. The following excerpts from the judgment point to the ways in which the judges linked the issue of the Right to Life to that of livelihood:

The sweep of the Right to Life, conferred by Article 21 is wide and far reaching. 'Life' means something more than mere animal existence. It does not mean merely that life cannot be extinguished or taken away as, for example, by the imposition and execution of the death sentence, except according to procedure established by law. That is but one aspect of the Right to Life. An equally important facet of that right is the right to livelihood because no person can live without the means of living, that is, the means of livelihood.

That the eviction of a person from a pavement or slum will inevitably lead to the deprivation of his means of livelihood, is a proposition which does not have to be established in each individual case .... In the present case that facts constituting empirical evidence justify the conclusion that the petitioners live in slums and on pavements because they have small jobs to nurse in the city and for them there is nowhere else to live. They choose a pavement or a slum in the vicinity of their place of work and to loose the pavement or the slum is to loose the job. The conclusion therefore is that the eviction of the petitioners will lead to deprivation of their livelihood and consequently to the deprivation of life.

Olga Tellis vs Bombay Municipal Corporation (1985) 3 SCC 545

Find out about the Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014.

సామాన్యునికి న్యాయస్థానాలను అందుబాటులో తీసుకురావడం అంటే న్యాయాన్ని అందుబాటులోకి తీసుకురావడమే. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 లో జీవించే హక్కులో ఆహారం పొందే హక్కు కూడా ఇమిడి ఉన్నదని కోర్టు విశదీకరించినట్లు పైన గమనించారు. ఈ విధంగా పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను పొందడంలో న్యాయస్థానాలు చాలా ముఖ్య పాత్ర వహిస్తాయి. అందువల్ల మధ్యాహ్న భోజన పథకంతో సహా అందరికీ ఆహారం అందించేందుకు తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

అయితే సామాన్యుడి నమ్మకాలకు వ్యతిరేకంగా న్యాయస్థానాల తీర్పులు ఉంటున్నాయని కొన్ని అంశాలలో ప్రజలు నమ్ముతున్నారు. ఉదాహరణకు పేదవాళ్ల నివాస, గృహ హక్కుకు సంబంధించిన అంశాలపై పనిచేస్తున్న కార్యకర్తలు ఇటీవలి కాలంలో గృహాల తొలగింపుపై ఇచ్చిన తీర్పులు గత తీర్పులతో పోలిస్తే చాలా భిన్నంగా ఉన్నాయని భావిస్తున్నారు. గత తీర్పులు (1985 వోల్గా టెల్లీస్ vs బాంబే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్) మురికివాడల్లో నివసించే వారి జీవితాలను కాపాడే విధంగా ఉన్నాయి. దీనికి భిన్నంగా ఇటీవలి తీర్పులు వారిని నగరంలో ఆక్రమణదారులుగా చూపించే ప్రయత్నం చేసాయి అని వారి వాదన.

SCERT, ANDHRAPRADESH

వోల్గా టెల్లీస్ VS బాంబే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ తీర్పు జీవనభృతి పొందే హక్కు జీవించే హక్కులో భాగమై ఉంటుంది అని చెప్పడం జరిగింది. ఈ తీర్పులో గల క్రింది అంశాలు పరిశీలించినచో న్యాయమూర్తులు జీవించే హక్కుతో జీవన భృతిని పొందే హక్కును అనుసంధానించిన విధానం ఆశ్చర్యానికి గురిచేస్తుంది.

ఆర్టికల్ 21 ద్వారా అందించబడిన జీవించే హక్కు విస్తృతమయినది. మానవ జీవితం జంతు జీవితం కంటే ఉదాత్తమైనది. అంటే దీని అర్థం ఎవరి ప్రాణాలనూ హరించము అని కాదు. చట్టం నిర్దేశించిన న్యాయ ప్రక్రియలో భాగంగానే ఉరిశిక్ష లేదా మరణ శిక్షను విధించాలి. ఈ ప్రక్రియ ద్వారా తప్ప మరేవిధంగానూ ప్రాణాలను హరించరాదు. అది జీవించే హక్కులో ఒక అంశం మాత్రమే. ఆ హక్కులో జీవనోపాధి హక్కు కూడా ఒక ముఖ్యమైన అంశము. ఎందుకంటే జీవించే అవకాశాలు లేకుండా ఏ వ్యక్తి జీవించలేడు. అంటే జీవించడానికి జీవనోపాధి అవకాశాలు ఉండాలి.

రోడ్డు ప్రక్కన (పేవ్‌మెంట్) లేదా మురికివాడలలో నివసించే ఒక వ్యక్తిని ఖాళీ చేయించడం అతనికి జీవనోపాధి అవకాశం లేకుండా చేస్తుంది. ఇది అందరి విషయంలో వాస్తవం కాకపోవచ్చు. ఈ ప్రస్తుత సందర్భంలో వాస్తవ పరిస్థితులను పరిశీలించినట్లయితే ఈ పిటిషనర్లు మురికివాడల్లో, రోడ్డుప్రక్కన నివశిస్తున్నారు. వారు అక్కడ ఉంటూ సమీప నగరంలో చిన్న చిన్న పనులు చేసుకుంటున్నారు. వారికి నివసించడానికి మరే ప్రదేశం లేదనేది సాక్ష్యాధారాల ద్వారా స్పష్టం అవుతుంది. కాబట్టి వారు పని చేసే ప్రదేశానికి దగ్గరలో గల రోడ్డు ప్రక్కన, మురికివాడలలో ఉంటున్నారు. అక్కడ వారు ఉండకపోతే వారికి పనికూడా ఉండదు. చివరిగా అర్జీదారుని అతను ఉన్న ప్రదేశం నుండి తొలగించడం వలన జీవనోపాదిని కోల్పోతాడు. తత్ఫలితంగా అతను తన జీవించే హక్కు కోల్పోతాడు అనే నిర్ణయానికి రావాల్సి ఉంటుంది.

వోల్గా టెల్లీస్ VS బాంబే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (1985)3 ఎస్.సి.సి 545.

వీధి వ్యాపారుల (జీవనోపాధికి రక్షణ మరియు వీధి విక్రయాల నియంత్రణ) చట్టం 2014, గురించి తెలుసుకోండి.

Another issue that affects the common person's access to justice is the inordinately long number of years that courts take to hear a case. The phrase 'justice delayed is justice denied' is often used to characterise this extended time period that courts take.

Number of Judges in India				
No.*	Name of the Court	Sanctioned strength	Working strength	Vacancies
A	Supreme Court	34	34	0
B	High Courts	1,079	655	424
C	District and Subordinate Courts	22,644	17,509	5,135

** Data in A and B (as on 1 November 2019)*

However, inspite of this there is no denying that the judiciary has played a crucial role in democratic India, serving as a check on the powers of the executive and the legislature as well as in protecting the Fundamental Rights of citizens. The members of the Constituent Assembly had quite correctly envisioned a system of courts with an independent judiciary as a key feature of our democracy.

The above photo shows the family members of some of the 43 Muslims of Hashimpura, Meerut, killed on 22 May 1987. These families fought for justice for over 31 years. Due to long delay in the commencement of the trial, the Supreme Court in September 2002 transferred the case from the State of Uttar Pradesh to Delhi. 19 Provincial Armed Constabulary (PAC) men faced criminal prosecution for alleged murder and other offences. By 2007, only three prosecution witnesses had been examined. Finally, the Delhi High Court convicted the accused persons on 31 October 2018. (photo was taken at Press Club, Lucknow, 24 May 2007)

Discuss the impact of the shortage of judges on the delivery of justice to the litigants.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఒక కేసును విచారించడానికి కోర్టులు చాలా సంవత్సరాలు తీసుకోవడం అనేది సామాన్య వ్యక్తికి న్యాయం అందడంలో ఎదురయ్యే ఇంకొక ముఖ్యమైన సమస్య. దీనిని ఎత్తి చుపుతూ "న్యాయం అందించడం ఆలస్యం కావడం అంటే న్యాయం నిరాకరించడమే" అనే పదబంధాన్ని ఉపయోగిస్తూ ఉంటాం.

భారతదేశంలో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య				
సంఖ్య*	కోర్టు పేరు	మంజూరైన సంఖ్య	పని చేస్తున్న వారి సంఖ్య	ఖాళీలు
A	సుప్రీంకోర్టు	34	34	0
B	హైకోర్టు	1079	655	424
C	జిల్లా మరియు సబార్డినేట్ న్యాయస్థానాలు	22644	17509	5135

* *A,B* లలో ఇచ్చిన వివరాలు నవంబర్ 1,2019 నాటివి.

ఏది ఏమైనప్పటికీ పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడటంతో పాటు శాసననిర్మాణ, కార్యనిర్వాహక శాఖ అధికారాలను నియంత్రించడం ద్వారా స్వతంత్ర భారతదేశంలో న్యాయవ్యవస్థ ఒక కీలకమైన పాత్ర పోషిస్తుంది అనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. మన ప్రజాస్వామ్యంలో ఒక ముఖ్యమైన లక్షణంగా స్వతంత్ర ప్రతిపత్తితో కూడిన న్యాయవ్యవస్థను సరైన పద్ధతిలో ప్రతిపాదించటం ద్వారా రాజ్యాంగ పరిషత్ సభ్యులు సరైన దృక్పథాన్ని ప్రదర్శించారు.

పై చిత్రపటంలో 1987 మే 22 వ తేదీన మీరట్లోని హసింపురాలో హత్య చేయబడిన 43 మంది ముస్లిం కుటుంబ సభ్యులకు సంబంధించినది. ఈ కుటుంబాలు గత 31 సంవత్సరాలుగా న్యాయం కోసం పోరాడాయి. ఈ విచారణలో సుదీర్ఘ జాప్యం కారణంగా సుప్రీం కోర్టు సెప్టెంబర్ 2002 లో ఈ కేసును ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం నుండి ఢిల్లీకి మార్చింది. హత్యారోపణ, ఇతర నేరారోపణలతో 19 మంది ప్రొవిన్షియల్ ఆర్మ్డ్ కానిస్టేబులరి (పి.ఎ.సి) వారు నేర విచారణను ఎదుర్కొన్నారు. 2007 నాటికి కేవలం ముగ్గురు సాక్షులను మాత్రమే విచారించారు. తుదకు ఢిల్లీ హైకోర్టు అక్టోబర్ 31, 2018 న నిందితులను దోషులుగా నిర్ధారించింది. (ప్రెస్ క్లబ్, లక్నో, 24 మే 2007న తీయబడిన ఫోటో.)

వాజ్యదారులకు న్యాయం అందడంలో న్యామూర్తుల కొరత ప్రభావాన్ని చర్చించండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. You read that one of the main functions of the judiciary is 'upholding the law and Enforcing Fundamental Rights'. Why do you think an independent judiciary is necessary to carry out this important function?

2. Re-read the list of Fundamental Rights provided in Chapter 1. How do you think the Right to Constitutional Remedies connects to the idea of judicial review?

3. In the following illustration, fill in each tier with the judgments given by the various courts in the Sudha Goel case. Check your responses with others in class.

4. Keeping the Sudha Goel case in mind, tick the sentences that are true and correct the ones that are false.

   (a) The accused took the case to the High Court because they were unhappy with the decision of the Trial Court.

   (b) They went to the High Court after the Supreme Court had given its decision.

   (c) If they do not like the Supreme Court verdict, the accused can go back again to the Trial Court.

5. Why do you think the introduction of Public Interest Litigation (PIL) in the 1980s is a significant step in ensuring access to justice for all?

6. Re-read excerpts from the judgment on the *Olga Tellis vs Bombay Municipal Corporation* case. Now write in your own words what the judges meant when they said that the Right to Livelihood was part of the Right to Life.

7. Write a story around the theme, 'Justice delayed is justice denied'.

8. Make sentences with each of the glossary words given on the next page.

SCERT ANDHRAPRADESH

అభ్యాసాలు

1. చట్టాన్ని సమర్ధించడం, ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయడం అనేవి న్యాయవ్యవస్థ ప్రధాన విధులని మీరు చదివారు. ఈ కీలక విధులను నిర్వహించడానికి స్వతంత్ర నాయవ్యవస్థ అవసరం అని మీరు ఎందుకు భావిస్తున్నారు?

2. అధ్యాయం 1 లో ఉన్న ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాను మరొక్కసారి చదవండి. రాజ్యాంగ సమీక్షా భావనకు, రాజ్యాంగ పరిహార హక్కుతో గల సంబంధం గురించి మీరు ఏమి భావిస్తున్నారు?

3. కింది ఇచ్చిన పటంలో సుధా గోయల్ కేసులో వివిధ స్థాయిలలో కోర్టులు ఇచ్చిన తీర్పులను పూరించండి. మీ యొక్క అభిప్రాయాలను తరగతిలోని ఇతర విద్యార్థుల అభిప్రాయాలతో సరిపోల్చండి.

4. సుధా గోయల్ కేసును దృష్టిలో ఉంచుకొని క్రింది వాక్యాలలో తప్పొప్పులను గుర్తించండి.
   అ. నిందితుడు ట్రైల్ కోర్టులోని తీర్పుకు అసంతృప్తి చెంది హైకోర్టును ఆశ్రయించాడు.
   ఆ. వారు సుప్రీం కోర్టు తీర్పు అనంతరం హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.
   ఇ. సుప్రీంకోర్టు తీర్పు నచ్చనిచో నిందితుడు తిరిగి ట్రయల్ కోర్టును ఆశ్రయించే హక్కు కలదు.

5. అందరికీ న్యాయం అందుబాటులోకి తీసుకురావడంలో ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం 1980 అనేది ఒక గొప్ప ముందడుగుగా ఎందుకు భావించాలి ?

6. వోల్గా టెల్లీస్ VS బాంబే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ కేసులోని ప్రధాన అంశాలను విశ్లేషించి 'జీవించే హక్కులోనే జీవనభృతిని పొందే హక్కు మిళితమై ఉన్నది' అని నిరూపిస్తూ నీ సొంత వాక్యంలో సమాధానం రాయండి.

7. 'న్యాయం జరగడంలో జాప్యం అనేది న్యాయం జరగకపోవడమే' అనే వాక్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని ఒక కథ రాయండి.

8. తరువాతి పేజిలో ఇవ్వబడిన పదకోశంలో గల పదాలను ఉపయోగించి వాక్యాలను తయారుచేయండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

9. The following is a poster made by the Right to Food campaign.

Read this poster and list the duties of the government to uphold the Right to Food.

How does the phrase "Hungry stomachs, overflowing godowns! We will not accept it!!" used in the poster relate to the photo essay on the Right to Food on page 61?

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Acquit: This refers to the court declaring that a person is not guilty of the crime which he/she was tried for by the court.

To Appeal: In the context of this chapter this refers to a petition filed before a higher court to hear a case that has already been decided by a lower court.

Compensation: In the context of this chapter this refers to money given to make amends for an injury or a loss.

Eviction: In the context of this chapter this refers to the removal of persons from land/ homes that they are currently living in.

Violation: In the context of this chapter it refers both to the act of breaking a law as well as to the breach or infringement of Fundamental Rights.

9. “ఆహారపు హక్కు” ప్రచారంలో భాగంగా కింది గోడపత్రిక తయారు చేయంబడింది.

ఈ గోడ పత్రికను చదివి ఆహారపు హక్కును కాపాడటంలో ప్రభుత్వం యొక్క విధులను తెలియజేయండి.

“ఆకలితో ఉన్న కడుపు-పొంగిపొర్లుతున్న గిడ్డంగులు” దీనిని మేము అంగీకరించము అనే వాక్యాన్ని తెలుపుతున్న 61 వ పేజీలోని ఆహారపు హక్కు ఫోటో వ్యాసానికి, ఈ పైన పోస్టర్‌లో గల ఫోటోకి గల సంబంధం వివరించండి.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRA PRADESH

పదకోశం

నిర్దోషి:- కోర్టు ద్వారా అతను/ ఆమె విచారించబడిన నేరానికి ఆ వ్యక్తి దోషి కాదని కోర్టు ప్రకటించడాన్ని సూచిస్తుంది.

అప్పీలు చేయడం:- ఇప్పటికే దిగువ కోర్టు నిర్ణయించిన తీర్పుపై ఉన్నత న్యాయస్థానంలో పిటిషన్ దాఖలు చేయటం.

పరిహారం:- ఈ పాఠంలో గల అంశం ప్రకారం గాయం లేదా నష్టాన్ని సరిదిద్దడానికి ఇచ్చిన నగదు.

తొలగింపు :- ఈ పాఠంలో గల అంశం ప్రకారం ప్రస్తుతం నివసిస్తున్న భూమి/ ఇంటి నుండి వ్యక్తులను ఖాళీ చేయించుట.

ఉల్లంఘన :-ఈ అధ్యాయంలో గల సందర్భం ప్రకారం చట్ట ఉల్లంఘన లేదా ప్రాథమిక హక్కుల ఉల్లంఘనలను రెండింటిని సూచిస్తుంది.

0860CH06

Chapter 6

Understanding Our Criminal Justice System

When we see someone violating the law, we immediately think of informing the police. You might have seen, either in real life or in the movies, police officers filing reports and arresting persons. Because of the role played by the police in arresting persons, we often get confused and think that it is the police who decide whether a person is guilty or not. This, however, is far from true. After a person is arrested, it is a court of law that decides whether the accused person is guilty or not. According to the Constitution, every individual charged of a crime has to be given a fair trial.

Do you know what it means to get a fair trial? Have you heard of an FIR? Or, do you know who a public prosecutor is? In this chapter, we use a fictional case of theft to try and highlight the process as well as the role of different individuals in the criminal justice system. Most cases go through a process that is similar to the one discussed in our fictional case. Therefore, understanding these processes as well as the role that different persons should play within the criminal justice system is crucial, so that if ever the occasion should arise, you are aware of the processes that should be followed.

SCERT, ANDHRAPRADESH

I6B7R1

అధ్యాయం 6

మన నేర న్యాయవ్యవస్థను అర్థం చేసుకుందాం

ఎవరైనా చట్టాన్ని అతిక్రమించినట్లు మనకు అనిపిస్తే వెంటనే మనం పోలీసులకు సమాచారమివ్వాలి అనుకుంటాము. మన నిజ జీవితంలో, చలన చిత్రాలలో పోలీసు అధికారులు కేసు నమోదు చేయడం, వ్యక్తులను అరెస్టు చేయడం మీరు చూసే ఉంటారు. ఒక వ్యక్తి దోషా, నిర్దోషా అనేది పోలీసులే నిర్ణయిస్తారని భావిస్తాము, అయితే ఇది నిజం కాదు. ఒక వ్యక్తిని అరెస్టు చేసిన తరువాత అతని మీద ఉన్న ఆరోపణ నిజమా? కాదా? అనేది న్యాయస్థానం నిర్ణయిస్తుంది. రాజ్యాంగం ప్రకారం నిందితుడైన ప్రతి వ్యక్తికి న్యాయబద్ధమైన విచారణ జరగాలి.

న్యాయబద్ధమైన విచారణ అంటే ఏమిటో మీకు తెలుసా? మీరు ఎప్పుడైనా FIR గురించి విన్నారా? పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ అంటే ఎవరో మీకు తెలుసా? ముఖ్యంగా ఈ నేర న్యాయవ్యవస్థలో ఉండే ప్రక్రియలను, వివిధ వ్యక్తుల పాత్రలను ఒక కల్పిత దొంగతనం కథ ద్వారా తెలుసుకుందాం. చాలా సందర్భాలలో మన ఈ కల్పిత కథలో జరిగినట్లుగానే జరుగుతూ ఉంటుంది. అందువలన ఈ నేర న్యాయవ్యవస్థ ప్రక్రియను, దీనిలో వివిధ వ్యక్తులు పోషించవలసిన పాత్రలను అర్థం చేసుకోవడం చాలా కీలకం. అందువలన ఎప్పుడైనా ఇలాంటి పరిస్థితులు ఎదురైతే అనుసరించాల్సిన పద్ధతుల గురించి అవగాహన ఏర్పడుతుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

18.7.06

At their apartment in Mumbai Mrs Shinde is getting dressed. She has been frantically searching for her gold chain for over an hour.

Shanti Hembram has been working in the house for the past three years.

Mr Shinde searches Shanti's trunk and finds an envelope with Rs.10,000 in it. He screams at Shanti saying that this is the money she's got from selling the chain.

Mr Shinde has come to the police station.

Sub inspector (S.I.) Rao records Mr Shinde's FIR.

SCERT ANDHRAPRADESH

18.07.06

శ్రీమతి షిండే ముంబైలోని వారి అపార్టుమెంటులో అలంకరించుకుంటూఉన్నారు. సుమారు ఒక గంటకు పైగా ఆమె తన బంగారు గొలుసు కోసం ఆందోళనగా వెతుకుతున్నారు.

శాంతి హెంబ్రం గత మూడు సంవత్సరాలుగా ఈ ఇంట్లో పని చేస్తూ ఉంది.

ఆమె పెట్టెను షిండే వెతుకుతారు. దానిలో రూ.10000 ఉన్న కవరు ఉంది. అది గొలుసు అమ్మగా వచ్చిన డబ్బని భావించి శాంతిపై అరిచారు.

షిండే పోలీసు స్టేషనుకు వచ్చారు.

సబ్ ఇన్స్పెక్టరు (SI) రావు షిండే ఇచ్చిన FIR ను నమోదు చేశారు.

SCERT ANDHRAPRADESH

Mr Shinde returns with Sub Inspector Rao.

19.7.06

Sushil, Shanti's brother arrives and pleads with S.I. Rao to release Shanti.

S.I. Rao forcibly keeps Sushil in the police station for two days. Sushil is abused and beaten by S.I. Rao and other police constables. They try and make him confess that he and his sister Shanti head a gang of domestic servants that have stolen jewellery from other homes. There have been other complaints of theft of jewellery from Shinde's neighbourhood. As Sushil keeps repeating that he is an innocent factory worker, the police let him go after two days.

23.8.06

Although the court granted bail to Shanti after a month, she was unable to get anyone to stand surety for her for Rs 20,000. She, therefore, continued to be in jail. She is very traumatised. She is worried about what will happen during the trial.

14.9.06

The police files a chargesheet in the Magistrate's Court. The court gives a copy of the chargesheet including statements of witnesses to Shanti. Shanti tells the court that she has no lawyer to defend her against this false case of theft.

The Magistrate appoints Advocate Kamla Roy as Shanti's defence lawyer at the government's expense.

According to Article 22 of the Constitution, every person has a Fundamental Right to be defended by a lawyer. Article 39A of the Constitution places a duty upon the State to provide a lawyer to any citizen who is unable to engage one due to poverty or other disability.

SCERT, ANDHRAPRADESH

షిండే, SI రావు కలిసి వారి ఇంటికి వచ్చారు.

19.7.06

శాంతి సోదరుడు సుశీల్ వచ్చి శాంతిని విడుదల చేయమని SI రావును వేడుకున్నాడు.

సుశీల్‌ను SI రావు రెండు రోజులపాటు పోలీస్ స్టేషన్ లో నిర్బంధించాడు. SI రావు తో పాటు కానిస్టేబుళ్ళు కూడా సుశీల్‌ని తిట్టారు, కొట్టారు. వారు అతడిని, అతని సోదరిని ఇరుగు పొరుగు ఇళ్ళలో ఆభరణాలు దొంగిలించే ముఠా నాయకులమని ఒప్పుకోమని బలవంతపెట్టారు. షిండే ఇరుగు పొరుగు వారి ఇళ్ళలో కూడా ఆభరణాల దొంగతనాలు జరిగినట్లు ఫిర్యాదులు అందాయి. తనకు ఇవేమీ తెలియవని, తాను ఫ్యాక్టరీ కార్మికుడినని సుశీల్ పదే పదే చెప్పడంతో రెండు రోజుల తరువాత పోలీసులు అతడిని విడిచిపెట్టారు.

23.08.06: నెలరోజుల తరువాత శాంతికి న్యాయస్థానం బెయిల్ మంజూరు చేసినప్పటికీ, ఆమెకు 20,000 రూపాయలకు హామీ ఇచ్చే వ్యక్తులు దొరకలేదు. అందుచేత ఆమె జైలులోనే ఉండిపోయింది. ఆమె ఎంతో మనోవేదనకు గురైంది. విచారణలో ఏం జరుగుతుందో అని ఆమె ఆందోళన పడసాగింది.

14.09.06:

న్యాయస్థానంలో పోలీసులు చార్జ్ షీట్ దాఖలు చేశారు. కోర్టు శాంతికి చార్జ్‌షీట్‌ను, సాక్షుల వాంగ్మూలపు నకలను అందచేసింది. ఈ తప్పుడు దొంగతనం కేసుకు వ్యతిరేకంగా తనను రక్షించడానికి తనకు న్యాయవాది లేరని శాంతి కోర్టుకు చెప్పింది.

ప్రభుత్వ ఖర్చులతో అడ్వొకేట్ కమలారాయ్‌ని శాంతి తరుపున డిఫెన్సు లాయరుగా మేజిస్ట్రేట్ నియమించారు.

రాజ్యాంగంలోని 22 వ అధికరణం ప్రకారం ఒక న్యాయవాది ద్వారా తనను తాను రక్షించుకునే ప్రాథమిక హక్కు ప్రతి వ్యక్తికీ ఉంది. రాజ్యాంగంలోని 39ఎ అధికరణం ప్రకారం పేదరికం లేదా ఇతర కారణాల వలన న్యాయవాదిని నియమించుకోలేని ఏ పౌరుడికైనా ఆ సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేసే బాధ్యత ప్రభుత్వంపై ఉంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Advocate Kamla Roy meets Shanti in the court

11.12.06

The court frames a charge of theft of Mrs Shinde's gold chain and possession of money Rs 10,000 got from selling stolen property against Shanti.

The trial before the Magistrate begins...

8.3.07

The Public Prosecutor appears in the case on behalf of the State. He presents Mrs and Mr Shinde as a key witnesses.

Next, Advocate Roy cross-examines the prosecution witness Mrs Shinde.

20.4.07

Advocate Roy examines Sushil and his employer as defence witnesses. Through their testimonies, she is able to show that the Rs 10,000 found in Shanti's trunk could well be the earnings of Sushil and Shanti.

SCERT, ANDHRAPRADESH

అడ్వకేట్ కమలరాయ్ శాంతిని న్యాయస్థానంలో కలుస్తుంది.

11.12.06

శ్రీమతి షిండే బంగారు గొలుసును శాంతి దొంగిలించిందని, ఆ దొంగిలించబడిన సొత్తును అమ్మగా వచ్చిన 10,000 రూ. ఆమె వద్ద ఉందని కోర్టులో శాంతి పై అభియోగం మోపబడింది.

న్యాయమూర్తి ముందు విచారణ ప్రారంభమవుతుంది:...

8.03.07

ప్రభుత్వం తరుపున పబ్లిక్ ప్రాసిక్యుటర్ ఈ కేసులో హాజరవుతారు. అతను షిండేను, అతని భార్యను కీలక సాక్ష్యులుగా ప్రవేశపెట్టారు.

తరువాత అడ్వకేట్ రాయ్ ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షి శ్రీమతి షిండేను క్రాస్ ఎగ్జామినేట్ చేశారు.

20.04.07

అడ్వకేట్ రాయ్, సుశీల్‌ను అతని యజమానిని డిఫెన్స్ సాక్షులుగా విచారించారు. వీరి సాక్ష్యాల ద్వారా శాంతి పెట్టెలో ఉన్న రూ. 10,000 శాంతి, సుశీల్‌ల సంపాదన అని ఆమె ఋజువు చేశారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

14.5.07

As the trial is nearing completion, Sushil learns that Inspector Sharma has busted a gang of young men who have been stealing jewellery from the Shinde's neighbourhood. Some of Mrs Shinde's son's friends are part of this gang. Mrs Shinde's chain has been found on them. Sushil tells Advocate Roy about this. Advocate Roy now calls Inspector Sharma as a defence witness.

15.7.07

The judge hears the testimony of all the witnesses. After the testimony of Inspector Sharma, Advocate Roy argues before the judge that it has now been established that Shanti is innocent and should be acquitted.

SCERT, ANDHRAPRADESH

From the above incident, you can see that the four key players in the criminal justice system are the **police**, the **Public Prosecutor**, the **defence lawyer** and the **judge**. You have seen the roles each of them played in the above case. Now let us try and understand their roles more generally.

What is the Role of the Police in Investigating a Crime?

One important function of the police is to investigate any complaint about the commission of a crime. An investigation includes recording statements of witnesses and collecting different kinds of evidence. On the basis of the investigation, the police are required to form an opinion. If the police think that the evidence points to the guilt of the accused person, then they file a chargesheet in the court. As stated at the beginning of this chapter, it is not the job

14.05.07

విచారణ పూర్తవుతున్న సమయంలో చుట్టు పక్కల నగలను దొంగిలిస్తున్న యువకుల ముఠాను ఇన్స్పెక్టర్ శర్మ పట్టుకున్నట్లు సుశీల్ తెలుసుకుంటాడు. ఈ ముఠాలోని కొందరు షిండే కుమారునికి స్నేహితులు. వారి వద్ద శ్రీమతి షిండే గొలుసు దొరికింది. సుశీల్ దీనిగురించి అడ్వకేట్ రాయ్‌కి చెప్పాడు. అడ్వకేట్ రాయ్ ఇప్పుడు ఇన్స్పెక్టర్ శర్మను డిఫెన్స్ సాక్షిగా హాజరు పరిచారు.

15.07.07

న్యాయమూర్తి సాక్షులందరి వాంగ్మూలాన్ని వింటారు. ఇన్స్పెక్టర్ శర్మ వాంగ్మూలం తర్వాత అడ్వకేట్ రాయ్ శాంతి నేరం చేయలేదని ఇప్పుడు నిర్ధారించబడినందున, ఆమెను నిర్దోషిగా ప్రకటించాలని న్యాయమూర్తి ముందు వాదించారు.

SCERT, ANDHRA PRADESH

పై సంఘటన ద్వారా నేర నిరూపణ న్యాయ ప్రక్రియలో నలుగురు కీలక పాత్రదారులను మీరు గమనించవచ్చును – **పోలీసు, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్, డిఫెన్స్ లాయర్, న్యాయమూర్తి.** పై కేసులో ప్రతి ఒక్కరు నిర్వహించిన పాత్రలను గమనించారు. ఇప్పుడు మనం వారు నిర్వహించిన పాత్రలను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేద్దాం.

నేరాన్ని పరిశోధించడంలో పోలీసుల పాత్ర ఏమిటి?

నేరానికి సంబంధించిన ఫిర్యాదులను పరిశోధించడం పోలీసుల యొక్క ముఖ్యమైన విధి. పరిశోధన అంటే సాక్ష్యుల వాంగ్మూలాలను నమోదు చేయడం, వివిధ రకాల సాక్ష్యాలను సేకరించడం. ఈ పరిశోధన ఆధారంగా పోలీసులు ఒక అభిప్రాయానికి వస్తారు. సాక్ష్యాధారాలు నిందితుడి నేరాన్ని ఋజువు చేస్తాయని పోలీసులు భావిస్తే వారు కోర్టులో ఛార్జ్ షీట్‌ను దాఖలు చేస్తారు. ఈ అధ్యాయం ప్రారంభంలో చెప్పినట్లుగా

of the police to decide whether a person is guilty or innocent, that is for the judge to decide.

You read in Unit 2 about the rule of law, which means that everyone is subject to the law of the land. This includes the police. Therefore, police investigations always have to be conducted in accordance with law and with full respect for human rights. The Supreme Court has laid down guidelines that the police must follow at the time of arrest, detention and interrogation. The police are not allowed to torture or beat or shoot anyone during investigation. They cannot inflict any form of punishment on a person even for petty offences.

Why do you think there is a rule that confessions made during police custody cannot be used as evidence against the accused?

Article 22 of the Constitution and criminal law guarantee to every arrested person the following Fundamental Rights:

- The Right to be informed at the time of arrest of the offence for which the person is being arrested.
- The Right to be presented before a magistrate within 24 hours of arrest.
- The Right not to be ill treated or tortured during arrest or in custody.
- Confessions made in police custody cannot be used as evidence against the accused.
- A boy under 15 years of age and women cannot be called to the police station only for questioning.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The Supreme Court of India has laid down specific requirements and procedures that the police and other agencies have to follow for the arrest, detention and interrogation of any person. These are known as the D.K. Basu Guidelines and some of these include:

- The police officials who carry out the arrest or interrogation should wear clear, accurate and visible identification and name tags with their designations;
- A memo of arrest should be prepared at the time of arrest and should include the time and date of arrest. It should also be attested by at least one witness who could include a family member of the person arrested. The arrest memo should be counter-signed by the person arrested.
- The person arrested, detained or being interrogated has a right to inform a relative, friend or well-wisher.
- When a friend or relative lives outside the district, the time, place of arrest and venue of custody must be notified by police within 8 to 12 hours after arrest.

ఒక వ్యక్తి దోషా, నిర్దోషా అని నిర్ధారించేది పోలీసులు కాదు. అది న్యాయమూర్తి చేయవలసిన పని.

మీరు 2వ పాఠంలో సమన్యాయయపాలన గురించి చదివారు. అంటే ప్రతి ఒక్కరు దేశ చట్టాలకు లోబడి ఉండాలి. ఇది పోలీసులకు కూడా వర్తిస్తుంది. కాబట్టి పోలీసులు ఎల్లప్పుడూ మానవ హక్కులను పరిపూర్ణంగా గౌరవిస్తూనే, చట్టానికి లోబడి పరిశోధన చేయాలి. అరెస్టు, నిర్బంధము, విచారణ సమయంలో పోలీసులు తప్పనిసరిగా అనుసరించాల్సిన మార్గదర్శకాలను సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించింది. పోలీసులు ఎవరినీ హింసించడం, కొట్టడం, కాల్చడం వంటివి చేయకూడదు. చిన్న చిన్న నేరాలకు కూడా వారు ఒక వ్యక్తికి ఏ విధమైన శిక్షను కూడా విధించలేరు.

రాజ్యాంగంలోని 22వ అధికరణం నేరచట్టం కింద అరెస్టు కాబడిన ప్రతి వ్యక్తికి క్రింది ప్రాథమిక హక్కులకు హామీ ఇస్తున్నాయి.

- తనను ఏ నేరానికి అరెస్టు చేస్తున్నారో దానిని అరెస్టు చేయబడుతున్న వ్యక్తి ఆ సమయంలోనే తెలుసుకునే హక్కు.
- అరెస్టు చేసిన 24 గంటల లోపు మెజిస్ట్రేటు ముందు హాజరు పరచబడే హక్కు.
- అరెస్టు లేక నిర్బంధంలో ఉన్న సమయంలో బాధింపునకు, హింసకు గురికాకుండా ఉండే హక్కు.
- పోలీసు కస్టడీలో నిందితుడు అంగీకరించిన నేరాన్ని నిందితునకు వ్యతిరేక సాక్ష్యంగా ఉపయోగించరాదు.
- 15 ఏళ్ళ లోపు బాలల్ని, మహిళలను కేవలం ప్రశ్నించడానికి పోలీసు స్టేషన్‌కు పిలువరాదు.

పోలీసు కస్టడీలో నిందితుడు అంగీకరించిన నేరాన్ని అతనికి వ్యతిరేక సాక్ష్యంగా ఉపయోగించరాదనే నియమం ఉందని ఎందుకు అనుకుంటున్నారు?

ఏ వ్యక్తినైనా అరెస్టు చేయడానికి, నిర్బంధించి విచారించడానికి పోలీసులు, ఇతర ఏజన్సీలు అనుసరించాల్సిన నిర్దిష్ట నియమాలను, మార్గదర్శకాలను భారత సుప్రీం కోర్టు నిర్దేశించింది. వీటిని డి.కె.బసు మార్గదర్శకాలు అంటారు. వాటిలో కొన్ని క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి.

- అరెస్టు, విచారణ చేపట్టే సమయంలో పోలీసు అధికారులు వారి పేరు, హోదాను తెలియచేసే స్పష్టమైన ఖచ్చితమైన గుర్తింపు కార్డును ధరించాలి.
- అరెస్టు సమయంలో అరెస్టుకు సంబంధించిన మెమోను సిద్ధం చేయాలి. దానిలో అరెస్టు చేసిన తేది, సమయం కూడా పొందుపరచాలి. ఈ అరెస్టును కనీసం ఒక సాక్షి ధృవీకరించాలి. నిందితుని కుటుంబ సభ్యులైనా దీనిని ధృవీకరించవచ్చు. అరెస్టు మెమోపై అరెస్టు కాబడిన వ్యక్తి చేత కౌంటర్ సంతకం చేయించాలి.
- అరెస్టయిన, నిర్బంధించబడిన, విచారణ ఎదుర్కొంటున్న వ్యక్తి తన బంధువు, స్నేహితుడు లేదా శ్రేయోభిలాషికి తెలియపరచుకొనే హక్కు ఉంటుంది.
- ఒకవేళ అతని స్నేహితుడు లేదా బంధువు ఆ జిల్లాకు వెలుపల ఉన్నట్లయితే వారికి అరెస్టు చేసిన సమయము, స్థలము కస్టడీలో ఉంచిన ప్రదేశమును 8 నుండి 12 గంటలలోపు పోలీసులు తెలియజేయాలి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

1. Now let us return to the story of Shanti and answer the following questions:

   a) When Shanti was arrested for theft, S.I. Rao also kept her brother Sushil in the police lock up for two days. Was it legal for the police to detain him? Does it violate the D.K. Basu guidelines?

   b) Did S.I. Rao do enough to question witnesses and compile evidence before arresting Shanti and filing a case against her? In keeping with the duties of the police as stated above, what else do you think S.I. Rao could have done as part of his investigation?

2. Now let us take a slightly different scenario. Shanti and her brother Sushil go to the police station to complain that Mr Shinde's 20-year old son had stolen Rs 15,000 that they had been saving up. Do you think that the officer in charge of the Police Station will promptly lodge an FIR? List a few factors that in your opinion may influence the decision of the police to register or not register an FIR.

SCERT, ANDHRAPRADESH

First Information Report (FIR):

It is with the registration of an FIR that the police can begin their investigations into a crime. The law states that it is compulsory for an officer in charge of a police station to register an FIR whenever a person gives information about a cognizable offence. This information can be given to the police either orally or in writing. The FIR usually mentions the date, time and place of the offence, details the basic facts of the offence, including a description of the events. If known, the identity of the accused persons and witnesses is also mentioned. The FIR also states the name and address of the complainant. There is a prescribed form in which the police registers an FIR and it is signed by the complainant. The complainant also has a legal right to get a free copy of the FIR from the police.

1. ఇప్పుడు మీరు శాంతి కథలోకి వచ్చి ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వండి.

a) శాంతిని దొంగతనం కేసులో అరెస్టు చేసినప్పుడు SI రావు ఆమె సోదరుడైన సుశీల్‌ను కూడా రెండు రోజుల పాటు పోలీసులు లాకప్‌లో ఉంచారు. పోలీసులు అతన్ని అదుపులోకి తీసుకోవడం చట్టబద్ధమైనదేనా? ఇది డి.కె. బసు యొక్క మార్గదర్శకాలను ఉల్లంఘిస్తున్నదా?

b) శాంతిని అరెస్టు చేసి ఆమెపై కేసు నమోదు చేసే ముందు SI రావు సరియైన రీతిలో సాక్షులను విచారించడం, సాక్ష్యాలను సేకరించడం చేశాడా? పోలీసులు తమ విధి నిర్వహణలో భాగంగా SI రావు తన విచారణలో ఇంకా ఏమి చేస్తే బాగుండేదని మీరు అనుకుంటున్నారు.

2. ఇప్పుడు మనం కొంచెం భిన్నంగా ఆలోచిద్దాం. శాంతి, ఆమె సోదరుడు సుశీల్ పోలీస్ స్టేషన్‌కి వెళ్లి మిస్టర్ షిండే యొక్క 20 ఏళ్ళ కుమారుడు తాము పొదుపు చేసిన రూ. 15,000 దొంగిలించాడని ఫిర్యాదు చేస్తే, పోలీస్ స్టేషన్ అధికారి వెంటనే FIR నమోదు చేస్తారని మీరు అనుకుంటున్నారా? మీ ఉద్దేశ్యం ప్రకారం పోలీసులు FIR నమోదు చేయడానికి, చేయకపోవడానికి గల కారణాలను నమోదు చేయండి.

ప్రాథమిక సమాచార నివేదిక(ఎఫ్.ఐ.ఆర్):

ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌ను నమోదు చేయడంతో పోలీసులు తమ దర్యాప్తును ప్రారంభించవచ్చు. ఒక వ్యక్తి నేరం చేశాడనే సమాచారం అందినప్పుడు పోలీస్ స్టేషన్‌కు బాధ్యులైన అధికారి ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌ను నమోదు చేయడం తప్పనిసరి అని చట్టం పేర్కొంటుంది. ఈ సమాచారాన్ని పోలీసులకు మౌఖికంగా గానీ లేదా వ్రాతపూర్వకంగా గాని ఇవ్వవచ్చు. ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌లో సాధారణంగా నేరం జరిగిన తేది, సమయము, స్థలమును నమోదు చేస్తారు. ఇంకా ఇది నేరం యొక్క ప్రాథమిక వాస్తవాలను తెలియజేస్తుంది. నిందితులను, సాక్ష్యులను కూడా ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌లో చేర్చవచ్చు. ఎఫ్.ఐ.ఆర్ ఫిర్యాదుదారుని పేరు, చిరునామాను తెలుపుతుంది. పోలీసులు ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌ను నమోదు చేయడానికి ఒక ప్రత్యేక ఫారం ఉంటుంది. దీనిపై ఫిర్యాదుదారు సంతకం చేస్తాడు. పోలీసుల నుండి ఒక ఉచిత ఎఫ్.ఐ.ఆర్ కాపీని పొందే చట్టబద్ధమైన హక్కు ఫిర్యాదుదారుకు ఉంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

What is the Role of the Public Prosecutor?

A criminal offence is regarded as a public wrong. What is meant by this is that it is considered to have been committed not only against the affected victims but against society as a whole. Do you remember the case of the dowry death of Sudha that we read about in the previous chapter? The case against the accused Laxman and his family was presented by the State. That is why the case was called *State (Delhi Administration) vs Laxman Kumar and Others*. Similarly the above case can be called 'State vs Shanti Hembram' and not Mrs Shinde vs Shanti Hembram.

In court, it is the Public Prosecutor who represents the interests of the State. The role of the Prosecutor begins once the police has conducted the investigation and filed the chargesheet in the court. He/she has no role to play in the investigation. The Prosecutor must conduct the prosecution on behalf of the State. As an officer of the court, it is his/her duty to act impartially and present the full and material facts, witnesses and evidence before the court to enable the court to decide the case.

SCERT, ANDHRAPRADESH

What is the Role of the Judge?

The judge is like an umpire in a game and conducts the trial impartially and in an open court. The judge hears all the witnesses and any other evidence presented by the prosecution and the defence. The judge decides whether the accused person is guilty or innocent on the basis of the evidence presented and in accordance with the law. If the accused is convicted, then the judge pronounces the sentence. He may send the person to jail or impose a fine or both, depending on what the law prescribes.

What did the judge say in Shanti's case after hearing the testimony of all the witnesses?

What is a Fair Trial?

Let us for a moment imagine what might have happened if the judge decided to try Shanti's case very differently. What if the court did not give a copy of the chargesheet and

పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ పాత్ర ఏమిటి?

క్రిమినల్ నేరం అనేది సామాజిక తప్పుగా పరిగణించబడుతుంది. ఇది కేవలం నింద మోపబడిన వ్యక్తినే కాకుండా సమాజం మొత్తాన్ని ప్రభావితం చేయడం వల్ల, నేరం సమాజానికి వ్యతిరేకమైనదిగా పరిగణించబడుతుందని దీని అర్థం. ఇంతకు ముందు అధ్యాయంలో మనం చదివిన సుధా వరకట్న మరణ విషయం మీకు గుర్తుందా? నిందితుడు లక్ష్మణ్, అతని కుటుంబ సభ్యులపైన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేసును నమోదు చేసింది. అందుకే ఈ కేసును ప్రభుత్వం *(ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్)* vs *లక్ష్మణ్ కుమార్ మరియు ఇతరులు* అని పిలుస్తారు. అదే విధంగా పై కేసును ప్రభుత్వం vs శాంతి హెంబ్రమ్ అనవచ్చు. కానీ షిండే vs శాంతి హెంబ్రమ్ అని కాదు.

పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ ప్రభుత్వం తరుపున కోర్టులో వాదన వినిపిస్తారు. పోలీసు వారు పరిశోధన చేసి కోర్టులో ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేసిన తరువాతనే పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ పాత్ర ప్రారంభమవుతుంది. విచారణలో అతనికి/ఆమెకు ఎలాంటి ప్రమేయం ఉండదు. ప్రాసిక్యూటర్ ప్రభుత్వం తరుపున ప్రాసిక్యూషన్‌ను నిర్వహించాలి. న్యాయస్థానం ద్వారా నియమించబడిన ఉద్యోగి నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించడం తన విధి. అలాగే కేసును గురించి సరైన నిర్ణయం తీసుకోడానికి పూర్తి వాస్తవాలను, సాక్ష్యాలను కోర్టు ముందు ఉంచాలి.

న్యాయమూర్తి పాత్ర ఏమిటి?

న్యాయమూర్తి(జడ్జి) ఆటలో అంపైర్ లాంటివారు. విచారణను నిష్పక్షపాతంగా న్యాయస్థానంలో నిర్వహిస్తారు. ప్రాసిక్యూషన్, డిఫెన్సు వారు సమర్పించిన అన్ని సాక్ష్యాలను, ఇతర సాక్ష్యాలను న్యాయమూర్తి వింటారు. ప్రవేశపెట్టిన సాక్ష్యం ఆధారంగా నిందితుడు నేరం చేశాడా లేదా అనేది చట్టబద్ధంగా నిర్ణయిస్తారు. నిందితుడు నేరం చేసినట్లు రుజువు అయితే న్యాయమూర్తి శిక్ష విధిస్తారు. చట్టం నిర్దేశించిన ప్రకారంగా అతనికి జైలు శిక్షను, జరిమానాను లేదా రెండింటినీ విధించవచ్చు.

న్యాయ విచారణ అంటే ఏమిటి?

శాంతి కేసును న్యాయమూర్తి చాలా భిన్నంగా విచారించాలని నిర్ణయించుకుంటే ఏమి జరిగేదో ఒక్కసారి ఊహించుకుందాం. కోర్టు ఛార్జ్ షీట్ కాపీని, సాక్ష్యాల వాంగ్మూలాన్ని శాంతికి ఇవ్వకుండా ఉంటే ఏమి జరిగేది. శాంతి, సుశీల్ ఇద్దరూ లేకుండా రహస్య ప్రదేశములో విచారణ జరిగి ఉంటే ఏమయ్యేది.

సాక్ష్యులందరి వాంగ్మూలం విన్న న్యాయమూర్తి శాంతి కేసులో ఏమి చెప్పారు?

SCERT ANDHRAPRADESH

statements of witnesses to Shanti? What if he held the trial in a secret location where neither Shanti nor Sushil were present? What if he did not give Shanti's lawyer, Advocate Roy enough time to question the witnesses of the prosecution such as Mrs Shinde and instead had already decided that Shanti was guilty? If this had happened, then it would be a case of an unfair trial. This is because for a trial to be fair, several different procedures have to be observed. Article 21 of the Constitution that guarantees the Right to Life states that a person's life or liberty can be taken away only by following a reasonable and just legal procedure. A fair trial ensures that Article 21 of the Constitution is upheld. Let us now return to Shanti's case as described in the storyboard and identify the essential elements of a fair trial:

Firstly, Shanti was given a copy of the chargesheet and all other evidence that the prosecution presented against her. Shanti was charged with the offence of theft that was defined as a crime in the law. The trial was held in an **open court**, in public view. Her brother, Sushil could attend the court hearings. The trial was held **in the presence of the accused**. Shanti was **defended by a lawyer**. Shanti's lawyer, Advocate Roy was given an **opportunity to cross-examine all the prosecution witnesses. Advocate Roy was given an opportunity to present witnesses in Shanti's defence.**

Although the police filed a case of theft against Shanti, the judge **assumed her to be innocent**. It was the responsibility of the prosecution **to prove beyond reasonable doubt** that Shanti was guilty. In this case the prosecution failed to do so.

It is significant that the judge decided the matter only on the **basis of the evidence** before the court. The judge did not jump to the conclusion that Shanti was the thief just because she was a poor maidservant. Instead, the judge remained **impartial** and since the evidence showed that some young men and not Shanti was the thief, he set Shanti free. In Shanti's case, justice was finally done to her because she was given a **fair trial**.

SCERT, ANDHRAPRADESH

విచారణకు సాక్ష్యులుగా ఉన్న శ్రీమతి షిండే లాంటి వారిని విచారించడానికి శాంతి న్యాయవాది అడ్వకేట్ రాయ్‌కి తగినంత సమయం ఇవ్వకుండా శాంతిని ముందే నేరస్థురాలిగా నిర్ణయిస్తే ఏమయ్యేది? అలా జరిగి ఉంటే అది ఒక అన్యాయమైన విచారణ అయిఉండేది. ఎందుకంటే విచారణ న్యాయంగా ఉండాలంటే విభిన్నమైన ప్రక్రియలను అనుసరించాలి. ఒక వ్యక్తి యొక్క జీవించే హక్కును, సహేతుకమైన, న్యాయబద్ధమైన న్యాయప్రక్రియ ద్వారా మాత్రమే హరించవచ్చని రాజ్యాంగం నందలి 21వ అధికరణం హామీ ఇస్తుంది. న్యాయబద్ధమైన విచారణ జరిగినప్పుడే రాజ్యాంగపు 21వ అధికరణం సరిగ్గా అమలు జరిగినట్లుగా భావించాలి. ఇప్పుడు మనం కథాంశములో వివరించిన విధంగా శాంతి కేసుకు తిరిగి వెళ్దాం. సరైన విచారణ యొక్క ముఖ్యమైన అంశాలను గుర్తిద్దాం.

ముందుగా శాంతికి ఛార్జ్ షీట్ కాపీని, ఆమెకు వ్యతిరేకముగా ప్రాసిక్యూషన్ సమర్పించిన అన్ని ఇతర సాక్ష్యాలను అందించింది. చట్టంలో నేరంగా నిర్వచించబడిన దొంగతనం అనే నేరము శాంతిపై మోపబడింది. **బహిరంగ కోర్టులో** విచారణ జరిగింది. ఆమె సోదరుడు సుశీల్ కోర్టు విచారణకు హాజరయ్యాడు. **నిందితుని సమక్షంలో** విచారణ జరిగింది. శాంతి **తరుపున లాయరు** వాదించాడు. శాంతి తరుపు న్యాయవాది అడ్వకేట్ రాయ్‌కు సాక్ష్యులు అందరిని క్రాస్ విచారణ **చేయడానికి అవకాశం** ఇచ్చారు. **అడ్వకేట్ రాయ్‌కి శాంతి తరుపున సాక్ష్యులను ప్రవేశపెట్టడానికి అవకాశం ఇచ్చారు.**

పోలీసులు శాంతిపై దొంగతనం కేసును నమోదు చేసినప్పటికీ న్యాయమూర్తి **ఆమెను నిర్దోషిగా నిర్ధారించారు.** శాంతి దోషి అని **ఏ విధమైన అనుమానానికి తావులేకుండా నిరూపించవలసిన బాధ్యత ప్రాసిక్యూషనుదే.** ఈ కేసులో ప్రాసిక్యూషన్ అలా చేయడంలో విఫలమైంది.

కోర్టు ముందున్న **సాక్ష్యం ఆధారంగానే** న్యాయమూర్తి తీర్పుని ఇవ్వడం ఇందులోని ముఖ్యాంశం. శాంతి కేవలం పేద పనిమనిషి కాబట్టి ఆమె ఒక దొంగ అనే నిర్ణయానికి న్యాయమూర్తి రాలేదు. న్యాయమూర్తి **నిష్పక్షపాతంగా** వ్యవహరించారు. కొంతమంది యువకులు దొంగతనం చేశారని ఆధారం చూపటం వల్ల శాంతిని నిర్దోషిగా నిర్ధారించి విడుదల చేశారు. **నిష్పక్షపాతంగా విచారణ జరగడం** వల్ల శాంతికి ఎట్టకేలకు న్యాయం జరిగింది.

SCERT ANDHRAPRADESH

The Constitution and the law both state that all of the persons that we have discussed in this chapter should carry out their roles in a proper manner. What this means is that they all need to work to ensure that every citizen, irrespective of their class, caste, gender, religious and ideological backgrounds gets a fair trial when accused. The rule of law which says that everyone is equal before the law would not make much sense if every citizen were not guaranteed a fair trial by the Constitution.

All of the processes, written in bold on page 74, are crucial to a fair trial. Write in your own words what you understand of the following processes based on the above description of Shanti's case.

a. Open Court:
b. Basis of Evidence:
c. Cross-examination of Prosecution Witnesses:

Discuss in class what might have happened in Shanti's case if the following procedures had not been observed.

a. If she were not defended by a lawyer.
b. If the court had not assumed her to be innocent.

SCERT, ANDHRAPRADESH

మనం ఈ అధ్యాయంలో చర్చించిన వ్యక్తులందరూ తమ పాత్రలను సక్రమంగా నిర్వహించాలని రాజ్యాంగము, చట్టము తెలుపుతున్నాయి. ఒక పౌరునిపై నింద మోపినప్పుడు తరగతి, కులము, లింగము, మతము, సైద్ధాంతిక నేపథ్యానికి అతీతంగా న్యాయబద్ధమైన విచారణ జరగడానికి వారందరూ పని చేయాలని దీని అర్థము. చట్టం ముందు అందరూ సమానులే అని సమన్యాయ సూత్రం చెబుతుంది. రాజ్యాంగం ప్రతి పౌరునికి న్యాయబద్ధమైన విచారణకు అవకాశం కల్పించింది. ఇది సక్రమంగా అమలు జరగకపోతే చట్టం ముందు అందరూ సమానులే అనే సమన్యాయ సూత్రమునకు అర్థము లేదు.

74వ పేజిలో పెద్ద అక్షరాలతో వ్రాయబడిన అన్ని ప్రక్రియలు న్యాయబద్ధమైన విచారణకు కీలకమైనవి. శాంతి కేసుకు సంబందించిన వివరాల ఆధారంగా ఈ క్రింది ప్రక్రియల గురించి నీకు ఏమి అర్థమైందో సొంత మాటలలో వ్రాయండి.

ఎ. బహిరంగ న్యాయస్థానం
బి. సాక్ష్యానికి ఆధారం
సి. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యుల క్రాస్ విచారణ.

శాంతి కేసులో ఈ కింది పద్ధతులను అనుసరించకపోయి ఉంటే ఏమి జరిగేదో తరగతిలో చర్చించండి.
ఎ. ఆమె తరుపున లాయరు వాదించకపోయి ఉంటే?
బి. ఆమెను న్యాయస్థానము నిర్దోషిగా భావించకపోయి ఉంటే?

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

In a town called Peace Land, the supporters of the Fiesta football team learn that the supporters of the Jubilee football team in the nearby city about 40 km away have damaged the ground on which the Final between both teams is to be held the following day. A crowd of Fiesta fans armed with deadly weapons attacks the homes of the supporters of the Jubilee football team in the town. In the attack, 10 men are killed, 5 women are gravely hurt, many homes are destroyed and over 50 people injured.

Imagine that you and your classmates are now part of the criminal justice system. First divide the class into the following four groups of persons:

1. Police 2. Public Prosecutor 3. Defence lawyer 4. Judge

The column on the right provides a list of functions. Match these with the roles that are listed on the left. Have each group pick the functions that it needs to perform to bring justice to those who were affected by the violence of the Fiesta fans. In what order, will these functions be performed?

Roles	Functions
Police	hear the witnesses
	record the statements of witnesses
Public Prosecutor	cross examine the witnesses
	take photographs of burnt homes
Defence Lawyer	record the evidence
	arrest the Fiesta fans
Judge	writes the judgment
	argue the case for the victims
	decide for how many years the accused will be put in jail
	examine the witnesses in court
	pass the judgment
	get the assaulted women medically examined
	conduct a fair trial
	meet the accused persons

SCERT, ANDHRAPRADESH

Now take the same situation but ask one student who is a supporter of the Fiesta Club to perform all the functions listed above. Do you think the victims would get justice if only one person performed all of the functions of the criminal justice system? Why not?

State two reasons why you believe that different persons need to play different roles as part of the criminal justice system.

అభ్యాసాలు

పీస్ ల్యాండ్ నగరానికి 40 కి.మీ. దూరంలో ఉన్న వేరొక నగరంలో ఆ మరుసటి రోజు రెండు జట్ల మధ్య తుదిపోరు జరగాల్సిన మైదానాన్ని జూబ్లీ ఫుట్‌బాల్ జట్టు అభిమానులు ధ్వంసం చేశారని పీస్ ల్యాండ్ నగరంలో ఉన్న ఫియస్టా ఫుట్‌బాల్ జట్టు అభిమానులకు తెలిసింది. ఫియస్టా అభిమానులు మారణాయుధాలు తీసుకొని నగరంలోని జూబ్లీ ఫుట్‌బాల్ జట్టు యొక్క అభిమానుల ఇళ్ళపై దాడి చేశారు. ఈ దాడిలో పది మంది పురుషులు చనిపోయారు. ఐదుగురు స్త్రీలు తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. చాలా ఇళ్ళు ధ్వంసం చేయబడ్డాయి,50 మందికి పైగా ప్రజలు గాయపడ్డారు.

మీరు మీ తోటి విద్యార్థులు నేర న్యాయవ్యవస్థలో భాగంగా ఉన్నట్లు ఊహించుకోండి. తరగతి మొత్తాన్ని నాలుగు సమూహాలుగా విభజించండి.

1. పోలీసు, 2. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్, 3. డిఫెన్స్ లాయరు, 4. న్యాయమూర్తి

కుడివైపున వున్న నిలువు వరసలలో విధులు ఇవ్వడం జరిగింది. వీటికి ఎడమవైపు ఉన్న వరుసలలోని వ్యక్తుల యొక్క పాత్రలతో జతపరచండి. ఫియస్టా అభిమానులచే జరిగిన హింస వల్ల ప్రభావితమైన ప్రజలకు న్యాయాన్ని అందించడం కోసం ప్రతి బృందం తను నిర్వర్తించాల్సిన విధులను ఎంచుకున్నారా? ఏ వరుస క్రమంలో ఈ విధులను నిర్వర్తించాలి.

పాత్రలు	విధులు
పోలీసు	సాక్ష్యులు చెప్పేది వినడం.
	సాక్ష్యుల వాంగ్మూలాన్ని నమోదు చేయడం.
పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్	సాక్ష్యులను క్రాస్ విచారణ చేయడం
	కాలిపోయిన గృహాలను ఫోటో తీయడం.
డిఫెన్స్ లాయరు	సాక్ష్యమును నమోదు చేయటం.
	ఫియస్టా అభిమానులను అరెస్టు చేయడం.
న్యాయమూర్తి	తీర్పు వ్రాయటం
	బాధితుల పక్షాన వాదించటం
	దోషులను ఎన్ని సంవత్సరాల పాటు జైలులో ఉంచాలో నిర్ణయించటం.
	సాక్ష్యులను విచారించటం
	తీర్పును ఇవ్వటం
	దాడికి గురైన మహిళలను వైద్య పరీక్షలకు పంపించటం.
	విచారణను జరపటం.
	నిందితుడిని కలవడం

ఇప్పుడు అదే సన్నివేశాన్ని తీసుకోండి. ఫియస్టా జట్టు అభిమానిగా ఉన్న ఒక విద్యార్థిని పైన పేర్కొన్న అన్ని విధులను నిర్వహించమని చెప్పండి. నేర న్యాయవ్యవస్థలోని అన్ని విధులను ఒకే వ్యక్తి నిర్వహిస్తే న్యాయం జరుగుతుందని నీవనుకుంటున్నావా? అలా ఎందుకు జరగదు?

నేర న్యాయ నిరూపణ వ్యవస్థలో భాగంగా వివిధ వ్యక్తులు వివిధ పాత్రలను పోషించాలని మీరు ఎందుకు నమ్ముతున్నారో. రెండు కారణాలను తెల్పండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Accused: In the context of this chapter this refers to the person who is tried by a court for a crime.

Cognizable: In the context of this chapter this refers to an offence for which the police may arrest a person without the permission of the court.

Cross-examine: In the context of this chapter this refers to the questioning of a witness who has already been examined by the opposing side in order to determine the veracity of his/her testimony.

Detention: In the context of this chapter this refers to the act of being kept in illegal custody by the police.

Impartial: The act of being fair or just and not favouring one side over another.

Offence: Any act that the law defines as a crime.

To be charged of a crime: This refers to the trial judge informing the accused, in writing, of the offence for which he/she will face trial.

Witness: In the context of this chapter this refers to the person who is called upon in court to provide a first-hand account of what he/she has seen, heard or knows.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

నేరారోపణ చేయబడిన వ్యక్తి (accused) : ఈ అధ్యాయంలో, ఒక నేరానికి కోర్టు ద్వారా విచారణ చేయబడిన వ్యక్తిని సూచిస్తుంది.

విచారణ యోగ్యమైన (cognizable): ఈ అధ్యాయంలో, కోర్టు అనుమతి లేకుండా పోలీసులు ఒక వ్యక్తిని అరెస్టు చేయడానికి అవకాశం ఉన్న నేరము.

క్రాస్ విచారణ/సాక్షిని ప్రతివాది ప్రశ్నించడం (cross-examine): ఈ అధ్యాయంలో, సాక్ష్యం యొక్క యదార్థతను నిర్ధారించడం కోసం సాక్షిని ప్రతివాది లాయరు ప్రశ్నించడాన్ని తెలియజేస్తుంది.

నిర్బంధం (Detention): ఈ అధ్యాయంలో, పోలీసుల చేత అక్రమంగా అదుపులోకి తీసుకున్న చర్యను సూచిస్తుంది.

నిష్పక్షపాతంగా (Impartial): న్యాయ బద్ధంగా వ్యవహరించడం లేదా ఏ ఒక్కరికి అనుకూలంగా లేకపోవడం.

నేరం (Offence): చట్టం నేరంగా నిర్ధారించిన ఏ చర్య అయిన నేరంగా పరిగణించబడుతుంది.

నేరారోపణ చేయడం (To be charged of a crime): ఏ నేరానికి అతను లేదా ఆమె విచారణ ఎదుర్కోబోతున్నారో విచారణ న్యాయమూర్తికి ప్రాతపూర్వకంగా తెలియజేయడాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.

సాక్షి (Witness): ఈ అధ్యాయంలో, ఒక వ్యక్తి – అతడు/ఆమె ప్రత్యక్షంగా ఏమి చూశారో, విన్నారో లేదా తెలుసుకున్నారో మొదలైన ప్రాథమిక సమాచారాన్ని తెలపడం కోసం కోర్టుకు పిలవబడిన వ్యక్తిని సూచిస్తుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Unit Four

SCERT, ANDHRAPRADESH

యూనిట్ నాలుగు

SCERT, ANDHRAPRADESH

Teacher's Note

Equality is a value and right that we have tried to understand in the *Social and Political Life* series. Over the three years, we have deepened our conceptual understanding of equality. We have distinguished the idea of formal equality from that of substantive equality and the need to move towards establishing the latter. Kanta's story, in the Class VII book, is an example of this. We have also established that to understand equality it is important to delve into how inequality is experienced and manifested. We have, thus, examined the connections between discrimination and inequality through the childhood experiences of Dr Ambedkar and Omprakash Valmiki in Class VI and VII books. The impact of inequality on access to resources was looked at in the context of women's access to education. Rashsundari Devi and Rokeya Begum's writings point to women's struggles to overcome this denial. We have often pointed to the Fundamental Rights enshrined in our Constitution to highlight why equality and the idea of dignity that it contains is crucial to the functioning of democracy in India.

This unit looks more closely at the ways in which inequality affects different groups and communities by introducing the concept of marginalisation or exclusion from the mainstream. The Unit focuses on three groups, namely the Adivasis, the Muslims and the Dalits. These three groups have been chosen because the causes that contribute to each group's marginalisation are different and they sometimes experience marginalisation in different ways. In teaching this unit, the aim should be to help students identify the factors that contribute to marginalisation as well as be able to recognise and empathise with the marginalised. You could help children identify the marginalised communities in your region. In Chapter 7, we look at the experiences of Adivasi and Muslim communities. Chapter 8 discusses ways in which the government as well as these communities themselves have tried to address marginalisation through various struggles. The government does this through its law-making function and through different policies and schemes that specifically target these communities as beneficiaries.

We have used a variety of pedagogic tools in this unit – data, poems, a storyboard and a case-study. Use the storyboard to discuss processes of marginalisation experienced by the Adivasis. The case study on Dalits should lead to a discussion on the importance of the SC/ST Act as well as the ways in which this law reflects the Constitution's commitment to Fundamental Rights. To understand the situation of the Muslim community, we have used data from different sources, which can be analysed in the class. Songs and poems have been used in this unit to break down the boundaries created between social science and language textbooks and to establish that, in the everyday lives of communities, this separation does not exist. Moreover, struggles for justice have produced memorable poetry and songs that often do not find a place in textbooks.

This chapter does contain several issues that may lead to contentious discussions within the classroom space. Children are aware of such issues and we have to find a mature way of discussing these. You play a crucial role in facilitating these discussions in order to ensure that no child or group of children feel discriminated against, ridiculed or left out from these discussions.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు

సమానత్వం అంటే ఒక విలువ, హక్కు అని సామాజిక, రాజకీయ జీవన క్రమంలో మనం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించాము. గత మూడు సంవత్సరాలలో మనం సమానత్వం గురించి మరింత లోతుగా అవగాహన చేసుకున్నాము. ఇప్పటి దాకా సంప్రదాయకంగా సమానత్వం అని చెలామణి అవుతున్న భావనను మేము వాస్తవిక సమానత్వం నుండి వేరు చేశాము. ఇప్పుడు రెండవ దానిని నెలకొల్పే విధంగా కృషిచేయాలి. 7వ తరగతి పుస్తకంలోని కాంత కథే ఇందుకు ఉదాహరణ. సమానత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి, అసలు అసమానతను ఎలా అనుభవిస్తున్నారో, అది ఎలా వ్యక్తమవుతున్నదో లోతుగా తెలుసుకోవలసిన అవసరాన్ని స్పష్టం చేయగలిగాం. 6వ, 7వ తరగతి పుస్తకాలలో డాక్టర్ అంబేద్కర్, ఓంప్రకాష్ వాల్మీకిల చిన్ననాటి అనుభవాల ద్వారా వివక్ష , అసమానతల మధ్య గల సంబంధాలను మనము పరిశీలించాము. వనరుల అందుబాటుపై గల అసమాన ప్రభావాన్ని 'మహిళలకు విద్య అందుబాటు' అనే పాఠ్యాంశ సందర్భంలో మనము గమనించాము. ఈ లోటును అధిగమించడానికి మహిళలు చేసిన పోరాటాలను రాస్‌సుందరీదేవి, రోకియా బేగంల రచనలు మనకు తెలియజేస్తున్నాయి. సమానత్వము, గౌరవ భావనలను గురించి తెలియజేయడానికి రాజ్యాంగంలో పొదుపరచబడిన ప్రాథమిక హక్కులను తరచుగా ప్రస్తావించాము. భారత ప్రజాస్వామ్యం విజయవంతం కావడానికి ఇవి చాలా ముఖ్యమైనవి.

వివక్ష లేదా మినహాయింపు అనే భావనను పరిచయం చేయడం ద్వారా వివిధ సమూహాలు, సముదాయాలు ఎలా ప్రభావితమవుతాయి, తద్వారా అసమానతలు ఎలా ఏర్పడతాయి వంటి విధానాలన్నింటినీ ఈ యూనిట్ లో సన్నిహితంగా పరిశీలిస్తాము. ఈ యూనిట్ ఆదివాసీలు, ముస్లింలు, దళితులు అనే మూడు సమూహాలపై దృష్టి సారిస్తుంది. ప్రతి సమూహపు వివక్షతకు గల కారణాలు వేరు వేరుగా ఉంటాయి. వారు కొన్నిసార్లు వేరు వేరు కారణాల వలన వివక్షతకు గురిఅవుతారు. అందుకే ఈ మూడు సమూహాలను ఎంచుకున్నాము. ఈ వివక్షతకు గల కారణాలను గుర్తించడానికి విద్యార్థులకు సహాయపడడంతో పాటు, వారు వాటిని గుర్తించి వారితో సహానుభూతి పొందేలా చేయడమే ఈ యూనిట్ బోధనలోని ఉద్దేశ్యం. మీ ప్రాంతంలో వివక్షిత సమూహాలను గుర్తించడానికి మీరు పిల్లలకు సహకరించవచ్చు. 7వ అధ్యాయంలో మనం ఆదివాసీ, ముస్లిం వర్గ ప్రజల అనుభవాలను పరిశీలిస్తాము. ఈ వివక్షను నివారించడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టిన వివిధ చర్యలను, వివిధ పోరాటాల ద్వారా ఈ సమూహాల ప్రయత్నాలను కూడా 8వ అధ్యాయములో చర్చిస్తాం. చట్టాలు చేయడం ద్వారా, విభిన్న విధానాలు, పథకాల ద్వారా ఈ వర్గాలపై ప్రత్యేకంగా దృష్టి సారించి, వారిని లబ్దిదారులుగా గుర్తిస్తూ ప్రభుత్వం ఈ బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తుంది.

సమాచారము, పద్యాలు, స్టోరీ బోర్డులు, కేస్ స్టడీస్ వంటి వివిధ రకాల బోధనా సాధనాలను మేము ఈ యూనిట్‌లో ఉపయోగించాం. ఆదివాసీలు అనుభవిస్తున్న వివక్షా రూపాలను గూర్చి చర్చించడానికి స్టోరీ బోర్డ్‌ని ఉపయోగించండి. దళితులకు సంబంధించిన కేస్ స్టడీ ఎస్.సి / ఎస్.టి చట్ట ప్రాముఖ్యతపై చర్చకు దారితీయాలి. ఈ చట్టం ప్రాథమిక హక్కుల గురించిన రాజ్యాంగ నిబద్ధతను కూడా ప్రతిబింబిస్తుంది. ముస్లిం కమ్యూనిటీ పరిస్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి మేము అనేక మార్గాల నుండి డేటాను సేకరించి అందించాము. దానిని తరగతి గదిలో విశ్లేషించవచ్చు. సాంఘిక శాస్త్రం, భాషా పాఠ్యపుస్తకాలకు మధ్య గల హద్దులను ఛేదించడానికి పాటలను, పద్యాలను ఉపయోగించాము. ఈ సమూహాల దైనందిన జీవితంలో బేధాలు ఉండవని నిరూపించడమే దీని ఉద్దేశ్యం. న్యాయం కోసం జరిగే ఈ పోరాటాలు చిరస్మరణీయ కవిత్వాన్ని, పాటలను సృష్టించాయి. చాలాసార్లు వీటికి పాఠ్యపుస్తకాలలో స్థానం లభించకుండా పోయింది.

తరగతి గదిలో వివాదాస్పద చర్చలకు దారితీసే అనేక అంశాలు ఇందులో ఉన్నాయి. పిల్లలకు ఈ విషయాలు తెలుసు. ఈ అంశాలను పరిపక్వమైన పద్ధతిలో చర్చించే మార్గాన్ని అన్వేషించాలి. ఈ చర్చల నిర్వహణలో మీరు కీలక పాత్ర పోషించాలి. ఈ చర్చలో ఏ పిల్లవాడు లేదా సమూహము వివక్షకు, ఎగతాళికి గురికాకుండా చూడవలసిన బాధ్యత మీపై ఉంది.

SCERT ANDHRAPRADESH

0860CH07

Chapter 7

Understanding Marginalisation

What Does it Mean to be Socially Marginalised?

To be marginalised is to be forced to occupy the sides or fringes and thus not be at the centre of things. This is something that some of you have probably experienced in the classroom or playground. If you are not like most people in your class, that is, if your taste in music or films is different, if your accent marks you out from others, if you are less chatty than others in your class, if you don't play the same sport that many of your classmates like, if you dress differently, the chances are that you will not be considered to be 'in' by your peers. So, often you end up feeling that you are 'not with it' – as if what you say, feel and think and how you act are not quite right or acceptable to others.

As in the classroom, in the social environment too, groups of people or communities may have the experience of being excluded. Their marginalisation can be because they speak a different language, follow different customs or belong to a different religious group from the majority community. They may also feel marginalised because they are poor, considered to be of 'low' social status and viewed as being less human than others. Sometimes, marginalised groups are viewed with hostility and fear. This sense of difference and exclusion leads to communities not having access to resources and opportunities and in their inability to assert their rights. They experience a sense of disadvantage and powerlessness vis-a-vis more powerful and dominant sections of society who own land, are wealthy, better educated and politically powerful. Thus, marginalisation is seldom experienced in one sphere. Economic, social, cultural and political factors work together to make certain groups in society feel marginalised.

In this chapter, you will read about two communities that are considered to be socially marginalised in India today.

SCERT, ANDHRA PRADESH

X2P6E5

అధ్యాయం 7

వివక్షతను అర్థం చేసుకుందాం

సామాజిక వివక్షత అంటే ఏమిటి?

సమాజం లేదా సమూహంలో కొన్ని వర్గాల ప్రజలను అనర్హులుగా పరిగణించి వారికి తగిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వకపోవడాన్నే వివక్ష అంటారు. బహుశా మీలో కొంతమంది తరగతి గదిలో లేదా ఆట స్థలంలో ఇటువంటి పరిస్థితిని ఎదుర్కొనే ఉంటారు. మీరు మీ తరగతిలో మిగతా విద్యార్థులకు భిన్నంగా ఉంటే అనగా సంగీతం, సినిమాలు వంటి అంశాలలో మీ అభిరుచి వేరుగా ఉన్నా, మీ ఉచ్చారణ మిగతా వారికి భిన్నంగా ఉన్నా, తరగతి విద్యార్థులతో కలివిడిగా మాట్లాడలేకపోయినా, తోటి విద్యార్థులకు ఇష్టమైన ఆటను ఆడలేకపోయినా, మీ వస్త్రధారణ మిగిలిన వారికి భిన్నంగా ఉన్నా వారిలో ఒకరిగా గుర్తింపబడడం కష్టం. అటువంటి సందర్భంలో మీ అనుభూతి, ఆలోచన, ప్రవర్తన సరిగా లేవేమో లేదా ఇతరులకు అంగీకారయోగ్యంగా ఉండడం లేదేమో అని భావించి చివరకు వారిలో ఒకరిగా ఇమడలేననే నిర్ణయానికి వస్తారు.

తరగతి గదిలోలాగానే సామాజిక వాతావరణంలో కూడా కొన్ని సమూహాల లేదా సంఘాల ప్రజలు బహుశా వివక్షతను ఎదుర్కొనే ఉంటాయి. వీరి భాష, ఆచారాలు, మత సమూహాలు అధిక సంఖ్యాకులకు భిన్నంగా ఉండడమే ఈ వివక్షతకు కారణమై ఉంటుంది. పేదరికం, దిగువ సామాజిక వర్గానికి చెందినవారుగా పరిగణించబడడం, ఇతర వ్యక్తులతో పోలిస్తే తమను తక్కువ స్థాయిలో చూడడం వంటివి కూడ ఈ వివక్షతకు కారణాలని వారు భావిస్తారు. కొన్నిసార్లు ఈ వివక్షను ఎదుర్కొంటున్న సమూహాలు శత్రువులుగా పరిగణించబడతాయి. ఇటువంటి వ్యత్యాసం, వివక్షత కారణంగా ఈ సమూహాలు వనరులను, అవకాశాలను, వారి హక్కులను అనుభవించ లేకపోతున్నారు. భూమి, ధనం, ఉన్నత విద్యావకాశాలు, రాజకీయ ప్రాబల్యం గల బలమైన, ఆధిపత్య వర్గాలతో పోలిస్తే వీరు నిరాశను, వెనుకబాటుతనాన్ని చవిచూస్తున్నారు. ఇలా ఏదో రకంగా వివక్షత ఎదుర్కొంటూనే ఉన్నారు. ఆర్థిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక, రాజకీయ అంశాలు అనేకం ఉమ్మడిగా వారి ఈ సామాజిక స్థితికి కారణమవుతున్నాయి.

ఈ అధ్యాయంలో ఈ రోజు మీరు భారతదేశంలో సామాజికంగా వివక్షతకు గురౌతున్న రెండు వర్గాల గురించి చదువుతారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Adivasis and Marginalisation

An Adivasi Family in Delhi Soma and Helen are watching the Republic Day parade on TV with their grandfather.

SCERT, ANDHRA PRADESH

ఆదివాసీలు – వివక్ష:

ఢిల్లీలోని ఒక ఆదివాసీ కుటుంబానికి చెందిన సోమ, హెలెన్‌లు తమ తాతతో కలిసి టీవీలో రిపబ్లిక్ డే పరేడ్‌ని చూస్తున్నారు.

అకస్మాత్తుగా అడవి మాది కాదని చెప్పారు. అటవీ అధికారులు, కాంట్రాక్టర్లు పెద్ద ఎత్తున అడవులను నరికివేశారు. మేము అడ్డు కుంటే వారు మమ్మల్ని కొట్టి, కోర్టుకు తీసుకువెళ్ళారు, అక్కడ మా తరపున కేసులు వాదించడానికి న్యాయవాదులు లేరు.

మాలో చాలామంది మా ఇళ్లను విడిచిపెట్టి, సమీప పట్టణాల్లో తాత్కాలిక ఉపాధిని వెతుక్కోవాల్సి వచ్చింది.

అప్పుడు కంపెనీవాలాలు వచ్చారు. మా భూమి కింద ఇనుప ఖనిజం ఉందని, దానిని తవ్వితీస్తామని చెప్పారు. మా భూమిని వారికి అమ్మితే ఉద్యోగాలు, డబ్బు ఇస్తామని హామీ ఇచ్చారు. కొందరు గ్రామస్తులు హర్షం వ్యక్తం చేశారు. మరికొందరు ఇది మన జీవితాలను నాశనం చేస్తుందని, పైగా ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదని అన్నారు. తమ భూములను అమ్ముకుంటున్నామని తెలుసుకోకుండానే కొందరు వేలిముద్రలు వేసేశారు. కొందరికి నామమాత్రంగా ఉద్యోగాలు ఇచ్చారు. కానీ మాలో చాలామంది అమ్మలేదు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

SCERT ANDHRAPRADESH

SCERT ANDHRAPRADESH

You just read about how Dadu was forced to leave his village in Odisha. Dadu's story is similar to the lives of millions of Adivasis in India. You will read more about the marginalisation of this community in this chapter.

Explain at least three different reasons why groups may be marginalised.

Why was Dadu forced to leave his village in Odisha?

Who are Adivasis?

Adivasis – the term literally means 'original inhabitants' – are communities who lived, and often continue to live, in close association with forests. Around 8 per cent of India's population is Adivasi and many of India's most important mining and industrial centres are located in Adivasi areas – Jamshedpur, Rourkela, Bokaro and Bhilai among others. Adivasis are not a homogeneous population: there are over 500 different Adivasi groups in India. Adivasis are particularly numerous in states like Chhattisgarh, Jharkhand, Madhya Pradesh, Odisha, Gujarat, Maharashtra, Rajasthan, Andhra Pradesh, West Bengal and in the north-eastern states of Arunachal Pradesh, Assam, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland and Tripura. A state like Odisha is home to more than 60 different tribal groups. Adivasi societies are also most distinctive because there is often very little hierarchy among them. This makes them radically different from communities organised around principles of *jati-varna* (caste) or those that were ruled by kings.

Tribals are also referred to as Adivasis.

You may have heard the term Scheduled Tribes. Scheduled Tribes is the term used for Adivasis used by the Indian government in various official documents. There is an official list of tribes. Scheduled Tribes are often grouped together with Scheduled Castes in the category Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

Adivasis practise a range of tribal religions that are different from Islam, Hinduism and Christianity. These often involve the worship of ancestors, village and nature spirits, the last associated with and residing in various sites in the landscape – 'mountain-spirits', 'river-spirits', 'animal-spirits', etc. The village spirits are often worshipped at specific sacred groves within the village boundary while the ancestral ones are usually worshipped at home. Additionally, Adivasis have always been influenced by different surrounding religions like Shakta, Buddhist, Vaishnav, Bhakti and Christianity. Simultaneously, Adivasi religions themselves have influenced dominant religions of the empires around them,

In your own city or village, who would you think are the marginalised groups? Discuss.

Can you name some Adivasi communities that live in your state?

What languages do they speak?

Do they live close to the forest?

Do they migrate to other regions looking for work?

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఒడిశాలోని తన గ్రామాన్ని విడిచి వెళ్ళవలసి వచ్చిన దాదూ గురించి మీరు ఇప్పుడే చదివారు. దాదూ కథ భారతదేశంలోని లక్షలాది మంది ఆదివాసీల జీవితాలను పోలిఉంటుంది. మీరు ఈ అధ్యాయంలో ఈ సమూహం ఎదుర్కొంటున్న వివక్షత గురించి మరింత తెలుసుకుంటారు.

సమూహాల అణచివేతకు ఏవేని మూడు విభిన్న కారణాలను వివరించండి.

దాదూ ఒడిశాలోని తన గ్రామాన్ని ఎందుకు విడిచి వెళ్ళవలసి వచ్చింది?

ఆదివాసీలు ఎవరు?

ఆదివాసీలు అనే ఈ పదానికి సరైన అర్థం "మూలవాసులు". ఈ సమూహాలు సాధారణంగా అటవీ ప్రాంతాలలోనూ లేదా వాటికి సమీపంలోనూ నివసిస్తూ అడవులతో అవినాభావ సంబంధాన్ని కలిగి ఉంటారు. భారతదేశ జనాభాలో దాదాపు 8% ప్రజలు ఆదివాసీలు. భారత దేశంలోని ప్రముఖ ఖనిజ, పారిశ్రామిక కేంద్రాలన్నీ ఆదివాసి ప్రాంతాలలోనే ఉన్నాయి. ఉదా: జంషెడ్పూర్, రూర్కెలా, బొకారో, భిలాయ్. ఆదివాసీలందరూ ఒకే సారూప్య జాతికి చెందినవారు కారు. భారతదేశంలో రమారమి 500 విభిన్న ఆదివాసి జాతులున్నాయి. ఛత్తీస్‌గడ్, జార్ఖండ్, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిశా, గుజరాత్, మహారాష్ట్ర, రాజస్థాన్, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, పశ్చిమ బెంగాల్ మరియు ఈశాన్య రాష్ట్రాలైన అరుణాచల్ ప్రదేశ్, అసోం, మణిపూర్, మేఘాలయ, మిజోరామ్, నాగాలాండ్, త్రిపుర రాష్ట్రాలలో ఆదివాసీ జనాభా అధికంగా ఉంది. ఒక్క ఒడిస్సా రాష్ట్రమే దాదాపు 60 విభిన్న జాతుల ఆదివాసి సమూహాలకు ఆవాసంగా ఉంది. ఆదివాసి సమాజాలు చాలా విలక్షణమైనవి. ఎందుకంటే వీటిలో వర్గ భేదాలు చాలా తక్కువగా ఉంటాయి. అందుకే ఇవి జాతులు, వర్గాలతో కూడిన (కుల) సమూహాలకు, రాజుల పాలనలో గల సమూహాలకు భిన్నంగా ఉంటాయి.

గిరిజనులను ఆదివాసీలు అని కూడా అంటారు.

మీరు షెడ్యూల్డ్ తెగలు అనే పదాన్ని వినే ఉంటారు. భారత ప్రభుత్వం వివిధ అధికారిక పత్రాలలో ఆదివాసీ పదానికి బదులుగా వాడే పదం "షెడ్యూల్డ్ తెగలు". ఆదివాసీలకు ఒక అధికారిక జాబితా కలదు. షెడ్యూల్డ్ జాతులను, షెడ్యూల్డ్ కులాలతో కలిపి షెడ్యూల్డ్ కులాలు, షెడ్యూల్డ్ జాతులు అనే కేటగిరిగా పరిగణిస్తారు.

ఆదివాసీలు అనేక రకాల గిరిజన మతాలను ఆచరిస్తున్నారు. ఇవి ఇస్లాం, హిందూ, క్రైస్తవ మతాలకు భిన్నంగా ఉంటాయి. పితృ దేవతారాధన, గ్రామ, ప్రకృతి శక్తుల ఆరాధన, అలాగే వారి భౌగోళిక ప్రాంతాలను అనుసరించి 'పర్వతారాధన', 'నదీ ఆరాధన', జంతువులను ఆరాధించడం మొదలైనవి. గ్రామ దేవతలను కొన్ని నిర్దిష్టమైన, పవిత్రంగా భావించే గ్రామ సరిహద్దులలో గల తోటల్లోనూ, పూర్వీకులను వారి ఇళ్లలోనూ పూజించడం పరిపాటి. దీనికితోడు ఆదివాసీలు శాక్తము (శక్తి ఆరాధన), బౌద్ధం, వైష్ణవం, భక్తి, క్రైస్తవ మతాలచే ప్రభావితమయ్యారు. అలాగే ఆదివాసీ మతాలు కూడా వారి చుట్టూ ఉన్న సామ్రాజ్యాలలోని ప్రధాన మతాలను ప్రభావితం చేశాయి,

మీ స్వంత నగరం లేదా గ్రామంలో, ఏ యే సమూహాలను అట్టడుగు వర్గాలకు చెందిన వారు అని మీరు అనుకుంటున్నారు? చర్చించండి.

మీ రాష్ట్రంలో నివసించే కొన్ని ఆదివాసీ సమూహాల పేర్లు చెప్పగలరా?

వారు ఏ భాషలు మాట్లాడతారు?

వారు అడవులకు సమీపంలో నివసిస్తున్నారా?

పని కొరకై వారు వేరే ప్రాంతాలకు వలస వెళతారా ?

SCERT ANDHRAPRADESH

The above two images of tribal communities in their traditional costumes are often the only ways in which Adivasi communities are represented. This then leads us to think of them as being 'exotic' and 'backward'.

for example, the Jagannath cult of Odisha and Shakti and Tantric traditions in Bengal and Assam. During the nineteenth century, substantial numbers of Adivasis converted to Christianity, which has emerged as a very important religion in modern Adivasi history.

Adivasis have their own languages (most of them radically different from and possibly as old as Sanskrit), which have often deeply influenced the formation of 'mainstream' Indian languages, like Bengali. Santhali has the largest number of speakers and has a significant body of publications including magazines on the internet or in e-zines.

Adivasis and Stereotyping

In India, we usually 'showcase' Adivasi communities in particular ways. Thus, during school functions or other official events or in books and movies, Adivasis are invariably portrayed in very stereotypical ways – in colourful costumes, headgear and through their dancing. Besides this, we seem to know very little about the realities of their lives. This often wrongly leads to people believing that they are exotic, primitive and backward. Often Adivasis are blamed for their lack of advancement as they are believed to be resistant to change or new ideas. You will remember that you read in Class VI book how stereotyping particular communities can lead to people discriminating against such groups.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Adivasis and Development

As you have already read in your history textbook, forests were absolutely crucial to the development of all empires and settled civilisations in India. Metal ores like iron and copper, and gold and silver, coal and diamonds, invaluable timber, most medicinal herbs and animal products (wax, lac, honey) and animals themselves (elephants, the mainstay of imperial armies), all came from the forests. In addition, the continuation of life depended heavily on forests, that help recharge many of India's rivers and, as is becoming clearer now, crucial to the availability and quality of our Forest

పై రెండు చిత్రాలలోని ఆదివాసీ జాతులు వారి సంప్రదాయ దుస్తుల ద్వారా గుర్తించబడుతున్నారు. ఇది వారిని మనం 'పరాయి వాళ్ళు'గా, 'వెనుకబడిన వాళ్ళు'గా భావించేటట్లు చేస్తుంది.

ఉదాహరణకు ఒడిశాలోని జగన్నాధుని ఆరాధన, బెంగాల్, అసోంలోని శక్తి, తాంత్రిక సంప్రదాయాలు. 19వ శతాబ్దంలో గణనీయమైన సంఖ్యలో ఆదివాసీలు క్రైస్తవ మతంలోకి మారారు. ఇది ఆధునిక ఆదివాసీ చరిత్రలో చాలా ముఖ్యమైన మతంగా మారింది.

ఆదివాసీలకు సొంత భాషలు ఉన్నాయి (అవి చాలా వరకూ భిన్నంగా ఉంటాయి, సంస్కృతంవలే పురాతనమైనవి). అవి బెంగాలి వంటి ప్రధాన స్రవంతిలో గల భారతీయ భాషలపై చాలా ప్రభావం చూపాయి. 'సంథాలి' భాషను మాట్లాడే ప్రజలు ఎక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నారు. ఈ భాష ఇంటర్నెట్ లేదా ఎలక్ట్రానిక్ జోన్‌లో మ్యాగజైన్‌లతో సహా గణనీయమైన సంఖ్యలో ప్రచురణలను కలిగి ఉంది.

ఆదివాసీలు – మూస ధోరణి:

సాధారణంగా భారత దేశంలో ఆదివాసి సమాజాలను ఒక ప్రత్యేక 'ప్రదర్శన'గానే చూస్తున్నాం. పాఠశాల కార్యక్రమాల్లోనూ, అధికారిక కార్యక్రమాల్లో, పుస్తకాలు, చలన చిత్రాలలోనూ ఆదివాసీలను వారి రంగురంగుల వస్త్ర ధారణతోనో, తలపాగాలు, వారి నృత్యాల ద్వారానో ఒక మూస ధోరణిలో వర్ణిస్తున్నారు. కానీ వారి జీవితాలకు చెందిన వాస్తవాల గురించి మనకు తెలిసింది చాలా తక్కువ. దీంతో తరచుగా వారు పరాయివారు, ఆదిమ జాతులు, వెనుకబడిన వారనే తప్పుడు భావనకు ఇది దారితీసింది. ఆదివాసీలు ఆధునిక పంథా వైపు ప్రయాణించడానికి సుముఖంగా లేరని, నూతన ఆలోచనను అంగీకరించరని, కనుకనే వారు వెనుకబడి ఉంటున్నారనే మరో అపోహ కూడా వారిపై ఉంది. ఇటువంటి కొన్ని సమూహాలు మూస పద్ధతిలో ఉండడం ప్రజలు ఆయా సమాజాల పట్ల వివక్షత చూపడానికి దారితీస్తుందన్న విషయాన్ని మీరు 6వ తరగతిలో చదువుకొన్నారు.

ఆదివాసీలు – అభివృద్ధి:

మీరు మీ చరిత్ర పాఠ్య పుస్తకాలలో చదివినట్లు భారతదేశంలో సామ్రాజ్యాలు, సుస్థిర నాగరికతలు అభివృద్ధి చెందటానికి అడవులు కీలకపాత్ర పోషించాయి. ఇనుము, రాగి వంటి లోహ ఖనిజాలు, బంగారం, వెండి, బొగ్గు, వజ్రాలు, విలువైన కలప, చాలా రకాల ఔషధ మూలికలు, జంతు ఉత్పత్తులు (మైనం, లక్క, తేనె), జంతువులు (సామ్రాజ్యాల సైన్యాలకు మూలాధారమైన ఏనుగులు) అన్నీ అడవుల నుండే వచ్చాయి. దీనికి తోడు వారి జీవనపయనం ఎక్కువగా అడవులతోనే ముడిపడి ఉంది. అవి భారతీయ నదులను పునఃపుష్టి గావించి, స్వచ్ఛమైన గాలి, నీరుల లభ్యతకు కారణమవుతున్నాయి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

air and water. Forests covered the major part of our country till the nineteenth century and the Adivasis had a deep knowledge of, access to, as well as control over most of these vast tracts at least till the middle of the nineteenth century. This meant that they were not ruled by large states and empires. Instead, often empires heavily depended on Adivasis for the crucial access to forest resources.

This is radically contrary to our image of Adivasis today as somewhat marginal and powerless communities. In the pre-colonial world, they were traditionally ranged hunter-gatherers and nomads and lived by shifting agriculture and also cultivating in one place. Although these remain, for the past 200 years Adivasis have been increasingly forced – through economic changes, forest policies and political force applied by the State and private industry – to migrate to lives as workers in plantations, at construction sites, in industries and as domestic workers. For the first time in history, they do not control or have much direct access to the forest territories.

What metals are important in present-day India? Why? Where do they come from? Are there Adivasi populations there?

List five products that you use at home that come from the forest.

By whom were the following demands being made on forest land?

- **timber for construction of houses and railways**
- **forest land for mining**
- **forest land for agriculture by non-tribal people**
- **reserved by government as wildlife parks**

In what ways would this affect tribal people?

From the 1830s onwards, Adivasis from Jharkhand and adjoining areas moved in very large numbers to various plantations in India and the world - Mauritius, the Caribbean and even Australia. India's tea industry became possible with their labour in Assam. Today, there are 70 lakh Adivasis in Assam alone. The story of this migration is full of extreme hardship, torture, heartbreak and death. For example, in the nineteenth century alone five lakh Adivasis had perished in these migrations. The song below captures the hopes of the migrants and the reality they faced in Assam.

Come Mini, let's go to Assam
Our country has so much suffering
The country of Assam, oh Mini
Has tea gardens full of greenery...

The Sardar says work, work
The Babu says catch and bring them in
The Saheb says I'll take off the skin of your back
Hey Jaduram, you deceived us by sending us to Assam .

Source: Basu, S. *Jharkhand Movement: Ethnicity and Culture of Silence*

What do you think this poem is trying to convey?

SCERT, ANDHRAPRADESH

19 వ శతాబ్దం వరకూ భారతదేశపు అధిక శాతం భూభాగం అడవులతో నిండి ఉండేది. అట్లే 19వ శతాబ్దపు మధ్య వరకూ ఆదివాసీలకు అడవుల గురించి లోతైన పరిజ్ఞానంతో పాటు, అడవుల లోనికి వెళ్ళుటకు స్వేచ్ఛ, వాటిపై పూర్తి నియంత్రణ ఉండేది. ఆనాడు ఈ ప్రాంతాలు, ఏ పెద్ద రాజ్యాల, సామ్రాజ్యాల చేత గానీ పరిపాలించబడలేదు. పైపెచ్చు ఆనాటి సామ్రాజ్యలే అటవీ వనరుల కొరకు ఆదివాసీలపై ఎక్కువగా ఆధారపడేవని తెలుస్తోంది.

ఆదివాసీ సమాజాలు అణచివేయబడినవని, బలహీన సమాజాలని నేడు మనం మనకున్న భావనకు ఇవి పూర్తి విరుద్ధమైనవి. వలస పాలనకు పూర్వం వీరు సంప్రదాయ వేటగాళ్ళు, సంచార జాతులుగా ఉంటూ, పోడు వ్యవసాయంతో పాటు, స్థిర వ్యవసాయాలను చేస్తూ శాశ్వత నివాసాలు ఏర్పరుచుకున్నారు. ఇదిలా ఉండగా గత 200 సంవత్సరాల నుండి ఆర్థిక పరిస్థితులు మారడం వల్ల, అటవీ చట్టాలు, ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు పరిశ్రమల రాజకీయ ఒత్తిడుల కారణంగా పరిస్థితులలో వచ్చిన మార్పుల రీత్యా ఆదివాసీలు తోటలలోనూ, నిర్మాణ కార్యకలాపాలలోనూ, పరిశ్రమల్లోనూ, అట్లే గృహ కార్మికులుగా వలస వెళ్ళవలసి వచ్చింది. అలా చరిత్రలో తొలిసారి వారు అటవీ ప్రాంతాలలోకి ప్రవేశించే హక్కును కోల్పోయి వాటిపై ప్రత్యక్ష నియంత్రణను కోల్పోయారు.

1830 లలో జార్ఖండ్, పరిసర ప్రాంతాల లోని ఆదివాసీలు భారతదేశం, ప్రపంచంలోని వివిధ తోటలకు చాలా పెద్ద సంఖ్యలో తరలివెళ్లారు. ఉదా: మారిషస్, కరేబియన్, ఆస్ట్రేలియా. వారి శ్రమ ఫలితంగా భారతదేశ టీ పరిశ్రమ అస్సాంలో నిలకొంది. నేడు అస్సాంలోనే దాదాపు 70 లక్షలమంది ఆదివాసీలున్నారు. ఈ వలసదారుల జీవితం తీవ్రమైన కష్టాలు, హింస, హృదయ విదారకమైన మరణాలతో నిండిపోయింది. ఉదాహరణకు పందొమ్మిదవ శతాబ్దంలోనే ఈ వలసలలో ఐదు లక్షల మంది ఆదివాసీలు మరణించారు.

దిగువ పాట వలసదారుల ఆశలను, అస్సాంలో వారు ఎదుర్కొన్న వాస్తవాలను చూపిస్తుంది.

రా, మినీ, అస్సాం వెళ్దాం
మన ప్రాంతం చాలా బాధలో ఉంది
ఓ! మినీ, అదే మన అస్సాం
పచ్చని టీ తోటలతో నిండి ఉండే మన ప్రాంతం
పదే పదే పని, పని అంటూ ఉండే సర్దార్
కోయండి, తెండి అని బాబు
మీ వీపు చర్మం ఒలిచేస్తాను అనే సర్దార్
హే జాదురాం, మమ్మల్ని అస్సాం నుండి దూరం చేసి మోసం చేశావు.

Source: Basu, S. *Jharkhand Movement: Ethnicity and Culture of Silence*

ప్రస్తుత భారతదేశంలో ఏ లోహాలు ముఖ్యమైనవి? ఎందుకు? అవి ఎక్కడ నుండి వస్తాయి? అక్కడ ఆదివాసీ జనాభా ఉందా?

మీరు ఇంటి వద్ద ఉపయోగించే ఏవైనా 5 అటవీ ఉత్పత్తులను పేర్కొనండి.

అటవీ భూమి కొరకై ఈ డిమాండ్లు ఎవరిచే చేయబడ్డాయి?

- ఇళ్ళు, రైల్వేల నిర్మాణానికి కలప
- ఖనిజ తవ్వకాల కొరకై అటవీ భూమి
- గిరిజనేతర ప్రజల వ్యవసాయం కొరకు అటవీ భూమి
- వన్యప్రాణి ఉద్యానవనాలుగా ప్రభుత్వంచే రిజర్వ్ చేయబడినవి.

ఇది గిరిజన ప్రజలను ఏ విధంగా ప్రభావితం చేస్తుంది?

ఈ పద్యం ఏమి చెప్పాలని ఆశిస్తుందని నీవు భావిస్తున్నావు?

SCERT, ANDHRAPRADESH

This is a photo of Niyamgiri Hill located in Kalahandi district of Odisha. This area is inhabited by Dongarria Konds, an Adivasi community. Niyamgiri is the sacred mountain of this community. A major aluminium company is planning to set up a mine and a refinery here which will displace this Adivasi community. They have strongly resisted this proposed development and have been joined by environmentalists as well. A case against the company is also pending in the Supreme Court.

lands have been cleared for timber and to get land for agriculture and industry. Adivasis have also lived in areas that are rich in minerals and other natural resources. These are taken over for mining and other large industrial projects. Powerful forces have often colluded to take over tribal land. Much of the time, the land is taken away forcefully and procedures are not followed. According to official figures, more than 50 per cent of persons displaced due to mines and mining projects are tribals. Another recent survey report by organisations working among Adivasis shows that 79 per cent of the persons displaced from the states of Andhra Pradesh, Chhattisgarh, Odisha and Jharkhand are tribals. Huge tracts of their lands have also gone under the waters of hundreds of dams that have been built in independent India. In the North east, their lands remain highly militarised. India has 101 national parks covering 40,564 sq km and 543 wildlife sanctuaries covering 1,19,776 sq km. These are areas where tribals originally lived but were evicted from. When they continue to stay in these forests, they are termed encroachers.

Adivasis use around 10,000 plant species – approximately 8,000 species are used for medicinal purposes; 325 are used as pesticides; 425 as gums, resins and dyes; 550 as fibres; 3,500 are edible. This entire knowledge system gets wiped out when Adivasis lose their rights over forest lands.

Losing their lands and access to the forest means that tribals lose their main sources of livelihood and food. Having gradually lost access to their traditional homelands, many Adivasis have migrated to cities in search of work where they are employed for very low wages in local industries or at building or construction sites. They, thus, get caught feel

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఒడిశాలోని కలహండి జిల్లాలో ఉన్న నియంగిరి కొండ ఫోటో ఇది. ఈ ప్రాంతంలో దోంగారియా కొండ్స్ అనే ఆదివాసీ సమాజం నివసిస్తోంది. ఈ సమాజానికి నియంగిరి ఒక పవిత్ర పర్వతం. ఒక ప్రధాన అల్యూమినియం కంపెనీ ఇక్కడ ఖనిజ రిఫైనరీని ఏర్పాటు చేయాలని యోచిస్తోంది, ఇది ఈ ఆదివాసీ సమాజాన్ని స్థానభ్రంశం చేస్తుంది. వారు ఈ ప్రతిపాదిత అభివృద్ధిని పర్యావరణవేత్తలతో కలిసి తీవ్రంగా ప్రతిఘటించారు. ఈ సంస్థపై సుప్రీంకోర్టులో కేసు పెండింగ్‌లో ఉంది.

కలప, సాగుభూమి, పరిశ్రమల కొరకై అడవులను నరికివేశారు. ఖనిజాలు, ఇతర సహజ వనరులు పుష్కలంగా ఉన్న ప్రదేశాలలో ఆదివాసీలు జీవించేవారు. ఖనిజ తవ్వకాలు, ఇతర భారీ పారిశ్రామిక ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాల కోసం ఆ భూములను స్వాధీన పరుచుకున్నారు. గిరిజనుల భూములను స్వాధీనపరచుకొనుటకు అధికారులు తరచూ కుమ్మక్కయ్యేవారు. చాలా సందర్భాలలో చట్ట విరుద్ధంగా భూమిని బలవంతంగా లాక్కునేవారు. అధికారిక లెక్కల ప్రకారం గనులు, మైనింగ్ ప్రాజెక్టుల కారణంగా 50 శాతానికి పైగా గిరిజనులు స్థానభ్రంశం అయ్యారు. ఇటీవల ఆదివాసీల మధ్య పనిచేసే సంస్థలు జరిపిన మరో సర్వే ప్రకారం ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, ఛత్తీస్ ఘడ్, ఒడిశా, జార్ఖండ్‌ల నుండి నిర్వాసితులైన వారిలో 79శాతం మంది గిరిజనులే. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత భారత దేశంలో నిర్మించిన వందలాది ఆనకట్టల నిర్మాణాల వలన వీరి భూములు చాలా వరకు నీటిముంపుకి గురయ్యాయి. ఈశాన్య భారతంలో అధిక శాతం అటవీ భూములు సైనికీకరణకు గురయ్యాయి. భారతదేశంలో 40,564 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో104 జాతీయ పార్కులు, 1,19,776 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో 543 వన్యప్రాణి అభయారణ్యాలు ఉన్నాయి. నిజానికి ఆ భూములు గిరిజనులవే. అయినా వారు అచటి నుండి ఖాళీ చేయించబడ్డారు. ఒకవేళ వారు అక్కడే ఉండి తమ జీవనాన్ని కొనసాగిస్తే వారిని ఆక్రమణదారులుగా భావించేవారు.

తమ భూములపై నియంత్రణ కోల్పోవడం అంటే గిరిజనులు వారి జీవనోపాధిని, ఆహార వనరులను కోల్పోవడమే. అలా క్రమంగా వారి సంప్రదాయ ఆవాసాలను కోల్పోయి, ఉపాధికోసం పట్టణాలకు వలసపోయి అచట స్థానిక పరిశ్రమలు, నిర్మాణ కార్యకలాపాల్లో తక్కువ వేతనాలకు పనిచేస్తున్నారు. ఆ విధంగా వారు పేదరికం, దారిద్ర్యం అనే చట్రంలో చిక్కుకున్నారు.

ఆదివాసీలు సుమారు 10,000 వృక్ష జాతులను ఉపయోగిస్తారు. వాటిలో సుమారు 8,000 జాతులను ఔషధ ప్రయోజనాల కోసం, 325 పురుగు మందులుగా, 425 జిగుళ్లు, రెసిన్లు, రంగులకై, 550 పీచులుగా, 3,500 తినడానికి వినియోగిస్తారు. ఆదివాసీలు అటవీ భూములపై తమ హక్కులను కోల్పోతే ఈ జ్ఞానం మొత్తం తుడిచి పెట్టుకుపోతుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

in a cycle of poverty and deprivation. 45 per cent of tribal groups in rural areas and 35 per cent in urban areas live below the poverty line. This leads to deprivation in other areas. Many tribal children are malnourished. Literacy rates among tribals are also very low.

In your opinion, why is it important that Adivasis should have a say in how their forests and forest lands are used?

When Adivasis are displaced from their lands, they lose much more than a source of income. They lose their traditions and customs – a way of living and being. "They took our farming land. They left some houses. They took the cremation ground, temple, well and pond. How will we survive?" says Gobindha Maran, who was displaced due to a refinery project in Odisha.

As you have read, there exists an interconnectedness between the economic and social dimensions of tribal life. Destruction in one sphere naturally impacts the other. Often this process of dispossession and displacement can be painful and violent.

Minorities and Marginalisation

In Unit 1, you read that the Constitution provides safeguards to religious and linguistic minorities as part of our Fundamental Rights. Why do you think these minority groups have been provided these safeguards? The term minority is most commonly used to refer to communities that are numerically small in relation to the rest of the population. However, it is a concept that goes well beyond numbers. It encompasses issues of power, access to resources and has social and cultural dimensions. As you read in Unit 1, the Indian Constitution recognised that the culture of the majority influences the way in which society and government might express themselves. In such cases, size can be a disadvantage and lead to the marginalisation of the relatively smaller communities. Thus, safeguards are needed to protect minority communities against the possibility of being culturally dominated by the majority. They also protect them against any discrimination and disadvantage that they may face. Given certain conditions, communities that are small in number relative to the rest of society may

SCERT, ANDHRAPRADESH

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని 45 శాతం, పట్టణాల్లోని 35 శాతం గిరిజన సమాజాలు దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున నివసిస్తున్నారు. ఇది వారి ఇతర అంశాలలో వెనకబాటుతనానికి కారణమవుతోంది. అనేకమంది గిరిజన బాలలు పోషకాహార లోపంతో బాధపడుతున్నారు. గిరిజనుల్లో అక్షరాస్యతా శాతం కూడా చాలా తక్కువగా ఉంది.

ఆదివాసీలు తమ అడవులు, అటవీ భూములను ఎలా ఉపయోగించాలో చెప్పడంలో వారికి ప్రాధాన్యం ఉండాలని మీరు ఎందుకు భావిస్తున్నారు?

ఆదివాసీలు తమ భూముల నుండి తొలగించబడినప్పుడు వారు తమ ఆదాయవనరులనే కాక ఇంకా అనేక రకాలుగా నష్టపోతారు. వారు తమవైన ప్రత్యేక ఆచారసంప్రదాయాలను, తమ జీవన సరళిని, అస్తిత్వాన్ని కోల్పోతారు. "వారు మా వ్యవసాయ భూమిని తీసుకున్నారు. కొన్ని ఇళ్ళను విడిచిపెట్టారు. స్మశానవాటికను, గుడి, బావి, చెరువులను తీసేసుకున్నారు. మనం ఎలా బ్రతుకుతాం?" అని ఒడిశాలోని రిఫైనరీ ప్రాజెక్టు కొరకు స్థానభ్రంశం చెందిన గోవింద మారన్ అన్నారు.

మీరు ఇప్పుడు చదివినట్లుగా గిరిజనుల ఆర్థిక, సామాజిక కోణాల మధ్య పరస్పర సంబంధం ఉంది. ఒక రంగంలో జరిగిన విధ్వంసం సహజంగానే మరొకరంగాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. వేరే ప్రదేశాలకు తరలించబడటం, ఆస్తులను కోల్పోవడం వంటి విషయాలు బాధాకరంగానూ, హింసాత్మకంగానూ ఉంటాయి.

మైనారిటీలు – అణచివేత:

రాజ్యాంగం ప్రాథమిక హక్కులలో భాగంగా అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారికి మతపరమైన, భాషా పరమైన కొన్ని రక్షణలను కల్పించిందని మొదటి పాఠంలో చదువుకున్నారు. అల్పసంఖ్యాక వర్గాలకు ఈ రక్షణ సౌకర్యాలు ఎందుకు కల్పించింది? మైనారిటీ అనే పదం జనాభాలో తక్కువ సంఖ్యా బలం కలిగిన వర్గాలను సూచిస్తుంది. మైనారిటీ అనే పదం అంకెలకు అతీతమైన భావన. ఇది అధికారం, వనరుల లభ్యత, సామాజిక, సాంస్కృతిక కోణాలతో ముడిపడి ఉంటుంది. మీరు మొదటి యూనిట్‌లో చదివినట్లుగా మెజారిటీ సంస్కృతే సమాజాన్ని, ప్రభుత్వం ద్వారా వ్యక్తీకరించబడే అంశాలను ప్రభావితం చేస్తుందని రాజ్యాంగం గుర్తించింది. అటువంటి సందర్భాలలో పరిమాణ పరంగా చిన్నవిగా ఉండే సమూహాలు అట్టడుగున ఉండే పరిస్థితికి ఇది దారితీస్తుంది. అందువలన మెజారిటీ ప్రజల సాంస్కృతిక ఆధిపత్యం నుండి మైనారిటీ సమూహాలను కాపాడడానికి రక్షణ అవసరం. వారు ఎదుర్కొనే వివక్షత, ప్రతికూలతల నుండి రాజ్యాంగం వారిని రక్షిస్తుంది. కొన్ని షరతుల కారణంగా సమాజంలోని మిగిలిన వర్గాలతో పోలిస్తే తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్న సమూహాల జీవితాలు, ఆస్తులు, శ్రేయస్సు సురక్షితంగా లేనట్లే.

SCERT ANDHRAPRADESH

Why do we need safeguards for minorities?

insecure about their lives, assets and well-being. This sense of insecurity may get accentuated if the relations between the minority and majority communities are fraught. The Constitution provides these safeguards because it is committed to protecting India's cultural diversity and promoting equality as well as justice. As you have already read in Chapter 5, the judiciary plays a crucial role in upholding the law and enforcing Fundamental Rights. Every citizen of India can approach the courts if they believe that their Fundamental Rights have been violated. Now let us understand marginalisation in the context of the Muslim community.

Muslims and Marginalisation

According to 2011 census, Muslims are 14.2 per cent of India's population and are considered to be a marginalised community in India today because in comparison to other communities, they have over the years been deprived of the benefits of socio-economic development. The data in the three tables below, derived from different sources, indicate the situation of the Muslim community with regard to basic amenities, literacy and public employment. Read the tables below. What do you think these tables tell us about the socio-economic status of the Muslim community?

SCERT, ANDHRAPRADESH

I. Access to Basic Amenities, 2008–2009

Religious Community	*Pucca* House	Electricity	Tap Water
Hindu	65.4	75.2	43.7
Muslim	63.8	67.5	35.8
Christian	69.3	86.2	48.0
Sikh	91.3	96.0	49.3

Source: *India Human Development Report 2011: Towards Social Inclusion*, Oxford University Press for Institute of Applied Manpower Research, Planning Commission, Government of India, New Delhi, p. 346, 389, 392.

Which of these communities have the most and the least access to basic amenities?

అల్పసంఖ్యాక వర్గాలకు రక్షణ ఎందుకు అవసరం?

మెజారిటీ, మైనారిటీ సమూహాల మధ్య సంబంధాలు తక్కువ స్థాయిలో ఉంటే ఈ అభద్రతా భావం తీవ్రమవుతుంది. భారత సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని కాపాడటానికి, సమానత్వం, న్యాయాన్ని పెంపొందించడానికి రాజ్యాంగం కొన్ని రక్షణలను కల్పించింది. చట్టాన్ని అమలుపరచడంలో, ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడటంలో న్యాయవ్యవస్థ కీలకపాత్ర పోషిస్తోందని మీరు 5వ పాఠంలో ఇదివరకే తెలుసుకున్నారు. తమ ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం కలిగిందని భావించినచో ప్రతీ భారతీయ పౌరుడూ న్యాయస్థానాలను ఆశ్రయించవచ్చు. ఇప్పుడు మనం ముస్లిం సమాజ నేపథ్యంలో వివక్షతను గురించి అవగాహన చేసుకుందాం.

ముస్లింలు – వివక్షత:

2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం భారతదేశ జనాభాలో 14.2 శాతం ముస్లింలు. వీరు నేడు భారతదేశంలో అట్టడుగు వర్గంగా పరిగణించబడుతున్నారు. ఎందుచేతనంటే ఇతర వర్గాలతో పోల్చితే, వీరికి అనేక సంవత్సరాలుగా సామాజిక, ఆర్థికాభివృద్ధి ప్రయోజనాలు అందడం లేదు. దిగువ ఇవ్వబడిన మూడు పట్టికలలోని సమాచారం వివిధ ఆధారాల నుండి తీసుకోబడింది. కనీస సౌకర్యాలు, అక్షరాస్యత, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు సంబంధించి ముస్లిం సమాజం యొక్క పరిస్థితిని సూచిస్తుంది. కింది పట్టికలను చదవండి. ఇవి ముస్లిం సమాజపు సామాజిక, ఆర్థిక, పరిస్థితుల గూర్చి ఏమి తెలియజేస్తున్నాయని మీరు అనుకుంటున్నారు?

SCERT, ANDHRAPRADESH

I. ప్రాథమిక సౌకర్యాల అందుబాటు / ప్రాప్యత, 2008–2009

మత సమూహం	పక్కా ఇల్లు	విద్యుత్	తాగునీరు
హిందూ	65.4	75.2	43.7
ముస్లిం	63.8	67.5	35.8
క్రైస్తవులు	69.3	86.2	48.0
సిక్కులు	91.3	96.0	49.3

మూలం: భారత మానవాభివృద్ధి నివేదిక 2011: సామాజంలో అంతర్భాగం దిశగా, ఆక్స్ ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ఫర్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ అప్లైడ్ మ్యాన్ పవర్ రీసెర్చ్, ప్లానింగ్ కమిషన్, గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా, న్యూఢిల్లీ, పి. 346, 389, 392.

ఈ సమాజాలలో అత్యంత ఎక్కువ, తక్కువ కనీస సౌకర్యాలు అందుబాటును కలిగిన సమాజాలు ఏవి?

II. Literacy Rate by Religion, 2011 (percentages)

All	Hindus	Muslims	Christians	Sikhs	Buddhists	Jains
74	63	57	74	67	71	86

Source: *Census of India 2011*

Which of these communities have the highest and the lowest literacy rate?

III. Public Employment of Muslims (percentages)

Population	IAS	IPS	IFS	Central Public Sector Unit (PSU)	State PSU	Banks & RBI
13.5	3	4	1.8	3.3	10.8	2.2

Source: *Social, Economic and Educational Status of the Muslim Community of India,* Prime Minister's High Level Committee Report 2006

What do these figures convey?

SCERT, ANDHRAPRADESH

Recognising that Muslims in India were lagging behind in terms of various development indicators, the government set up a high-level committee in 2005. Chaired by Justice Rajindar Sachar, the committee examined the social, economic and educational status of the Muslim community in India. The report discusses in detail the marginalisation of this community. It suggests that on a range of social, economic and educational indicators the situation of the Muslim community is comparable to that of other marginalised communities like Scheduled Castes and Scheduled Tribes. For example, according to the Report the average years of schooling for Muslim children between the ages of 7-16 is much lower than that of other socio-religious communities.

Read the data related to schooling provided by the Sachar Committee Report:

- **25 percent of Muslim children in the 6-14 year age group have either never been enrolled in school or have dropped out. This percentage is much higher than that of any other socio-religious community.**

Do you think special measures are required to address this situation?

Economic and social marginalisation experienced by Muslims has other dimensions as well. Like other minorities, Muslim customs and practices are sometimes quite distinct from what is seen as the mainstream. Some – not all – Muslims may

II. మతాల వారీగా అక్షరాస్యత రేటు, 2011 (శాతాలు)

అందరు	హిందువులు	ముస్లింలు	క్రైస్తవులు	సిక్కులు	బౌద్ధులు	జైనులు
74	63	57	74	67	71	86

సౌజన్యం: భారత జనాభా లెక్కలు2011

ఈ సమూహాలలో ఏది అత్యధిక, అతి తక్కువ అక్షరాస్యత రేటును కలిగి ఉంది?

III. ముస్లింలలో ప్రభుత్వ ఉపాధి (శాతాలు)

జనాభా	IAS	IPS	IFS	కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ యూనిట్ (PSU)	రాష్ట్ర PSU	బ్యాంకులు & RBI
13.5	3	4	1.8	3.3	10.8	2.2

సౌజన్యం: ఇండియాలోని ముస్లింల సామాజిక, ఆర్థిక మరియు విద్యా స్థితి, ప్రధానమంత్రి ఉన్నత స్థాయి కమిటీ నివేదిక2006

ఈ గణాంకాలు ఏమి తెలియజేస్తాయి ?

SCERT ANDHRAPRADESH

భారతదేశంలోని వివిధ అభివృద్ధి సూచికలను పరిశీలిస్తే ముస్లింలు వెనుకబడి ఉన్నారని గుర్తించి, ప్రభుత్వం 2005లో ఒక ఉన్నత స్థాయి కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. జస్టిస్ రాజీందర్ సచార్ అధ్యక్షతన ఏర్పడిన ఈ కమిటీ భారతదేశంలోని ముస్లిం సమాజం యొక్క సామాజిక, ఆర్థిక, విద్యా స్థితిగతులను పరిశీలించింది. ఈ వర్గం యొక్క వెనుకబాటుతనాన్ని గురించి సవివరంగా ఈ నివేదిక చర్చించింది. సాంఘిక, ఆర్థిక, విద్యాపర సూచికల ఆధారంగా ముస్లిం సమాజాన్ని వెనుకబడిన వర్గాలైన షెడ్యూల్డ్ కులాలు, షెడ్యూల్డ్ తెగలతో పోల్చవచ్చు. ఉదాహరణకు ఈ నివేదిక ప్రకారం 7 నుంచి 16 సంవత్సరాల మధ్య వయసు గల ముస్లిం పిల్లలు సగటున పాఠశాలలో గడిపే సంవత్సరాలు ఇతర సామాజిక వర్గాల కంటే చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి.

ముస్లింలు ఎదుర్కొన్న ఆర్థిక, సామాజిక అణచివేతకు ఇతర కోణాలు కూడా ఉన్నాయి. ఇతర అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల మాదిరిగానే ముస్లింల ఆచారాలు, పద్ధతులు కొన్నిసార్లు వాస్తవ జీవనానికి భిన్నంగా ఉంటాయి.

సచార్ కమిటీ నివేదికలో గల పాఠశాల విద్యకు సంబంధించిన వివరాలు చదవండి.

ముస్లింలలో 6-14 సంవత్సరాల వయస్సు పిల్లలలో 25% మంది పాఠశాలలో నమోదు కాలేదు లేదా బడి మానివేసారు. ఈ శాతం ఇతర సామాజిక, మత సమూహాలలో కంటే అత్యధికం.

ఈ పరిస్థితిని మార్చడానికి ప్రత్యేక చర్యలు అవసరమని మీరు భావిస్తున్నారా?

Muslim women are an important part of the women's movement in India.

wear a *burqa*, sport a long beard, wear a *fez*, and these become ways to identify all Muslims. Because of this, they tend to be identified differently and some people think they are not like the 'rest of us'. Often this becomes an excuse to treat them unfairly, and discriminate against them. Do you remember reading in your Class VII book about how the Ansaris were finding it difficult to rent a house? This social marginalisation of Muslims in some instances has led to them migrating from places where they have lived, often leading to the ghettoisation of the community. Sometimes, this prejudice leads to hatred and violence.

SCERT, ANDHRAPRADESH

I live in a Muslim-dominated area. Some days back during Ramzan there was some disturbance that started taking a communal outlook. My brother and I had gone for an Iftar party in the neighbourhood and were dressed in traditional clothes, that is sherwani and salwar kameez respectively. On returning home, my brother and I were asked to change our clothes to jeans and T-shirt.

Now when everything is fine I wonder what was the reason that we were asked to change our clothes and why I didn't find it odd. Were our clothes giving away our identity and is that identity linked to all kinds of fears and discrimination?

Ainee A. Farooqi

The above essay has been written by a child around your age. What do you think she is trying to convey?

In the above section of this chapter, we saw how in the case of the Muslim community there is a link between economic and social marginalisation. Earlier in this chapter, you read about the situation of Adivasis. In your Class VII book, you read about the unequal status of women in India. The experiences of all these groups point to the fact that marginalisation is a complex phenomenon requiring a variety of strategies, measures and safeguards to redress this situation. All of us have a stake in protecting the rights defined in the Constitution and the laws and policies framed to realise these rights. Without these, we will never be able to protect the diversity that makes our country unique nor realise the State's commitment to promote equality for all.

భారతదేశ మహిళా ఉద్యమాలలో ముస్లిం స్త్రీలది ప్రధాన పాత్ర

సమాజంలో కొంతమంది మిగిలిన వారికి భిన్నంగా ఉంటారు. ముస్లింలలో బుర్కా ధరించడం, పొడువాటి గడ్డం పెంచడం, టోపీ పెట్టుకోవడం వంటివి వారు భిన్నంగా గుర్తించబడటానికి మార్గాలు. దీని కారణంగా వారు ప్రత్యేకంగా గుర్తించబడతారు. ఫలితంగా వీరు అందరిలా లేరని కొంతమంది భావిస్తుంటారు. ఇది చాలాసార్లు వారిని తప్పుగా అర్థం చేసుకోవడానికి, వారి పట్ల వివక్షత చూపడానికి ఒక కారణంగా మారుతుంది. 7వ తరగతి పుస్తకంలో అన్సారీలు ఇల్లు అద్దెకు పొందడంలో ఎదుర్కొన్న కష్టాన్ని ఓసారి గుర్తుచేసుకొండి. ఈ సామాజిక వివక్ష వల్ల కొన్ని సందర్భాలలో ముస్లింలు వారున్న ప్రదేశాలను వదిలి వలస పోతున్నారు. ఇది తరచుగా సమూహ వెలివేతకు దారితీస్తుంది. కొన్నిసార్లు ఇది పక్షపాతం, ద్వేషం, హింసకు దారి తీస్తుంది.

నేను ముస్లిం ఆధిక్యత కలిగిన ప్రాంతంలో నివసిస్తున్నాను. కొన్ని రోజుల క్రితం రంజాన్ సమయంలో కొంత అలజడి జరిగింది, అది మతపరమైన రంగు పులుముకుంది. నేను, నా సోదరుడు పొరుగింటికి ఇఫ్తార్ పార్టీకి ముస్లిం సంప్రదాయ దుస్తులైన షేర్వానీ, సల్వార్ కమీజ్ వేసుకుని వెళ్ళాము. ఇంటికి తిరిగి వచ్చిన తరువాత, నన్ను, నా సోదరుడిని జీన్స్, టీ షర్టుకు మారమని చెప్పారు.

అంతా అయి ప్రశాంతత నెలకొన్నాక మా బట్టలు మార్చమని మమ్మల్ని అడగడానికి కారణం ఏమిటో అని నేను ఆశ్చర్యపోయాను. కానీ తెలుసుకోలేకపోయాను. మా దుస్తులు మాకో గుర్తింపును ఇస్తున్నాయా? ఆ గుర్తింపు అనేక రకాల భయాలు, వివక్షతతో ముడిపడి ఉందా?

ఐనీ ఎ. ఫరూకీ

పై వ్యాసాన్ని మీ వయస్సులో ఉన్నబాలిక రాసింది. అదేం ఏమి తెలియజేయడానికి ప్రయత్నిస్తోందని మీరు అనుకుంటున్నారు?

ఈ అధ్యాయంలోని పై విభాగంలో, ముస్లిం సమాజంలోని ఆర్థిక, సామాజిక అంశాలకు వివక్షతకు మధ్య ఎలాంటి సంబంధం ఉందో మనం చూశాం. ఈ అధ్యాయం ప్రారంభంలో ఆదివాసీల పరిస్థితిని గురించి చదివారు. అలాగే 7వ తరగతిలో భారతదేశంలో మహిళల అసమాన స్థితిని గురించి చదివారు. ఈ సమూహాల అనుభవాల ద్వారా వివక్షత ఒక సంక్లిష్టమైన విషయమని, ఈ పరిస్థితిని సరిదిద్దడానికి అనేక రకాల వ్యూహాలు, చర్యలు, రక్షణలు అవసరమనే వాస్తవాన్ని సూచిస్తున్నాయి. రాజ్యాంగంలో నిర్వచించిన హక్కులూ,ఈ హక్కులను ఆచరణలోనికి తీసుకురావడానికి రూపొందించిన చట్టాలు, విధానాలను సంరక్షించవలసిన బాధ్యత మనందరి పైనా ఉంది. ఇవి లేకుండా మనదేశాన్ని విశిష్టంగా మార్చిన వైవిధ్యతను మనం ఎప్పటికీ కాపాడలేము, అందరిలో సమానత్వాన్ని పెంపొందించాలనే మన దేశ నిబద్ధతను గ్రహించలేము.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Conclusion

In this chapter, we have tried to understand what it means to be a marginalised community. We have tried to look at this through the experiences of different marginalised communities. There are different reasons for each of these communities being marginalised. Each experiences marginalisation in different ways. We have also seen that marginalisation is linked to experiencing disadvantage, prejudice and powerlessness. In India there are several more marginalised communities, like Dalits, of whom you will read more in the next chapter. Marginalisation results in having a low social status and not having equal access to education and other resources.

The Sachar Committee Report also debunked other prevalent myths about Muslims. It is commonly believed that the Muslims prefer to send their children to Madarsas. The figures show that only 4 per cent of Muslim children are in Madarsas, where as 66 per cent attend government schools and 30 per cent private schools.

Yet, the lives of marginalised people can and do change. Thus, no one is marginalised all the time in exactly the same way. If we go back to the two examples of marginalisation we have discussed, we will see that each of these groups has a long history of struggle and resistance. Marginalised communities want to maintain their cultural distinctiveness while having access to rights, development and other opportunities. In the next chapter, we will read about how different groups have confronted marginalisation.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ముగింపు

ఈ అధ్యాయంలో మనం "వివక్షతకు గురైన సమూహం" అంటే ఏమిటో అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించాము. దీనిని మనం వివిధ వివక్షిత వర్గాల అనుభవాల ద్వారా అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించాము. ఈ సమూహాలు వివక్షతకు గురవడానికి అనేక కారణాలున్నాయి. ప్రతి ఒక్కరు వివిధ రకాలుగా వివక్షకు గురయ్యారు. వివక్షత అనేది ప్రతికూలత, పక్షపాతం, అధికార లేమితో ముడిపడి ఉందని కూడా తెలుస్తోంది. భారతదేశంలో దళితుల లాగానే ఇంకా అనేక వివక్షతకు గురైన వర్గాలు ఉన్నాయి. వీరి గురించి మనం తరువాతి అధ్యాయంలో తెలుసుకుంటాము. వివక్షత ఫలితంగా తక్కువ సామాజిక స్థాయిని కలిగి ఉండడం, విద్య, ఇతర సౌకర్యాలను సమానంగా పొందే అవకాశం లేకుండా పోతుంది.

కానీ వివక్షతకు గురైన ప్రజల జీవితం మారవచ్చు, మార్చవచ్చు. అంటే ఎల్లప్పుడు ఏ ఒక్కరూ ఒకే రకమైన వివక్షతకు గురవ్వరని తెలుస్తోంది. మనం చర్చించిన రెండు వివక్షతల ఉదాహరణలు పరిశీలిస్తే ఈ ప్రతీ సమూహానికి ఒక సుదీర్ఘ చరిత్ర, పోరాటం, ప్రతిఘటనలు మనకు కనబడతాయి. వివక్షతను ఎదుర్కొంటున్న సమూహాలు వాటి యొక్క సాంస్కృతిక వైవిధ్యాలను కాపాడుకోవడాన్ని కోరుకోవడమే కాకుండా వారి హక్కులు, అభివృద్ధికి తగిన అవకాశాలు కోరుకుంటున్నారు. తరువాతి అధ్యాయంలో వివిధ సమూహాలు ఈ వివక్షతను ఎలా ఎదుర్కొన్నాయో చదువుదాం.

సచార్ కమిటీ నివేదిక ముస్లింల పట్ల ఉన్న అపోహలను తొలగించింది. సాధారణంగా ముస్లింలు తమ పిల్లలను మదర్సాలకు పంపడానికి ఇష్టపడతారని అనుకొంటారు. గణాంకాలు బట్టి చూస్తే ముస్లిం పిల్లల్లో 4 శాతం మంది మాత్రమే మదర్సాల్లో ఉన్నారు. 66 శాతం మంది ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, 30 శాతం ప్రైవేట్ పాఠశాలలకు హాజరవుతున్నారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. Write in your own words two or more sentences of what you understand by the word 'marginalisation'.

2. List two reasons why Adivasis are becoming increasingly marginalised.

3. Write one reason why you think the Constitution's safeguards to protect minority communities are very important?

4. Re-read the section on Minorities and Marginalisation. What do you understand by the term minority?

5. You are participating in a debate where you have to provide reasons to support the following statement: 'Muslims are a marginalised community'. Using the data provided in this chapter, list two reasons that you would give.

6. Imagine that you are watching the Republic Day parade on TV with a friend and she remarks, "Look at these tribals. They look so exotic. And they seem to be dancing all the time". List three things that you would tell her about the lives of Adivasis in India.

7. In the storyboard you read about how Helen hopes to make a movie on the Adivasi story. Can you help her by developing a short story on Adivasis?

8. Would you agree with the statement that economic marginalisation and social marginalisation are interlinked? Why?

SCERT, ANDHRAPRADESH

అభ్యాసాలు

1. 'వివక్షత'అనే పదాన్ని మీరు ఎలా అవగాహన చేసుకున్నారో రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వాక్యాలను మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

2. ఆదివాసీలు ఎక్కువగా అణచివేయబడడానికి గల రెండు కారణాల జాబితాను తయారు చేయండి.

3. మైనారిటీ వర్గాలను రక్షించడానికి రాజ్యాంగం కల్పిస్తున్న రక్షణలు చాలా ముఖ్యమైనవని మీరు భావించడానికి గల ఏదైనా ఒక కారణం రాయండి?

4. మైనారిటీలు-వివక్షత అనే విభాగాన్ని మరలా చదవండి. మైనారిటీ అనే పదాన్ని మీరు ఎలా అర్థం చేసుకున్నారు?

5. 'ముస్లిములు అణగారిన సామాజిక వర్గం' అనే చర్చలో మీరు పాల్గొంటున్నారు. ఈ చర్చకు మద్దతు ఇవ్వడానికి అవసరమైన సమాచారాన్ని అందించాలి. ఈ అధ్యాయంలో ఇవ్వబడ్డ డేటాను ఉపయోగించి, వాటిలో ఏవైనా రెండు కారణాలతో ఈ సమాచారాన్ని తయారు చేయండి.

6. మీరు ఒక స్నేహితురాలితో కలిసి టీవీలో రిపబ్లిక్ డే పరేడ్ చూస్తున్నారని ఊహించుకోండి. ఆమె "ఈ గిరిజనులను చూస్తుంటే వారు చాలా పరాయివారిలా అనిపిస్తారు. వారు ఎప్పుడు చూసినా నృత్యం చేస్తూనే ఉంటారు". అని వ్యాఖ్యానిస్తుంది, భారతదేశంలోని ఆదివాసీల జీవితాల గురించి మీరు ఆమెకు తెలియజేయాలనుకొంటున్న ఏవైనా మూడు విషయాల జాబితాను రూపొందించండి.

7. కథాంశంలో హెలెన్ ఆదివాసీ కథపై సినిమా తీయాలని ఎలా భావిస్తుందో మీరు చదివారు. ఆదివాసీలపై ఒక చిన్న కథను రూపొందించడం ద్వారా మీరు ఆమెకు సహాయపడగలరా?

8. ఆర్థిక వివక్షత, సామాజిక వివక్షత ఒకదానితో ఒకటి పరస్పర సంబంధం కలిగి ఉన్నాయనే ప్రకటనతో మీరు ఏకీభవిస్తారా? ఎందువల్ల?

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Hierarchy: A graded system or arrangement of persons or things. Usually persons at the bottom of the hierarchy are those who have the least power. The caste system is a hierarchical system and Dalits are considered to be at the lowest end.

Ghettoisation: A ghetto is an area or locality that is populated largely by members of a particular community. Ghettoisation refers to the process that leads to such a situation. This may occur due to various social, cultural and economic reasons. Fear or hostility may also compel a community to group together as they feel more secure living amongst their own. Often a 'ghettoised' community has few options of moving out, which may lead to them becoming alienated from the rest of the society.

Mainstream: Literally this refers to the main current of a river or stream. In this chapter it is used to refer to a cultural context in which the customs and practices that are followed are those of the dominant community. In connection with this, mainstream is also used to refer to those people or communities that are considered to be at the centre of a society, i.e. often the powerful or dominant group.

Displaced: In the context of this chapter this refers to people who are forced or compelled to move from their homes for big development projects including dams, mining etc.

Militarised: An area where the presence of the armed forces is considerable.

Malnourished: A person who does not get adequate nutrition or food.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

సోపాన క్రమం / క్రమానుగతశ్రేణి : వర్గీకరణ పద్ధతి లేదా వ్యక్తులు లేదా వస్తువుల అమరిక. సాధారణంగా సోపాన క్రమం దిగువన ఉన్న వ్యక్తులు తక్కువ శక్తి ఉన్నవారు. కుల వ్యవస్థ ఒక సోపాన వ్యవస్థ మరియు దళితులు అట్టడుగు స్థాయిలో ఉన్నట్లు భావిస్తారు.

వెలివేత: వెలివాడ అనేది ఒక ప్రాంతం, ఇది ఎక్కువగా ఒక ప్రత్యేక సమూహానికి చెందిన ప్రజల నివాస ప్రాంతంగా ఉంటుంది. వారు అదే ప్రాంతంలో నివసించాలనే పరిస్థితికి దారితీసే ప్రక్రియను వెలివేయడం అంటారు. వివిధ సామాజిక, సాంస్కృతిక మరియు ఆర్థిక కారణాల వల్ల ఇది జరగవచ్చు. భయం లేదా శత్రుత్వం కూడా సంఘాలుగా ఏర్పడడానికి కారణం కావచ్చు. ఎందుకంటే వారు తమ సొంత వారితో కలిసి జీవించడం సురక్షితం అని భావిస్తారు. తరుచుగా వెలివేత సమూహాలు బయటకు వెళ్ళడానికి కొన్ని కారణాలు ఉంటాయి. ఇవి మిగిలిన సమాజం నుండి వీరిని వేరుచేయడానికి దారితీస్తుంది.

ప్రధాన స్రవంతి: అక్షరాలా ఇది నది యొక్క ప్రధాన ప్రవాహాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ అధ్యాయంలో ఆధిపత్య సమూహం సంస్కృతి పరంగా అనుసరించే ఆచారాలు, పద్ధతులను సూచిస్తుంది. ఈ విషయంలో ప్రధాన స్రవంతి అనేది సమాజంలోని ప్రముఖులుగా పరిగణించబడే వ్యక్తుల సంఘంగా కూడా ఉపయోగించవచ్చు. అంటే వారు తరచుగా ఆధిపత్య సమూహంగా ఉంటారు.

స్థానభ్రంశం: ఈ అధ్యాయంలో ఈ పదం ఆనకట్టలు, మైనింగ్ మొదలైన పెద్ద అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల కోసం తమ ఇళ్ల నుండి బలవంతంగా తరలించబడిన వ్యక్తులను సూచిస్తుంది.

సైనికీకరణ: సాయుధ దళాల ఉనికి గణనీయంగా ఉన్న ప్రాంతం.

పోషకాహార లోపం: తగినంత పోషకాహారం లేదా ఆహారం పొందని వ్యక్తి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

0860CH08

Chapter 8

Confronting Marginalisation

In the previous chapter, we read about two different groups and their experiences of inequality and discrimination. Though powerless, such groups have fought, protested and struggled against being excluded or dominated by others. They have attempted to overcome their situation by adopting a range of strategies in their long history. Religious solace, armed struggle, self improvement and education, economic uplift – there appears to be no one way of doing things. In all cases, the choice of struggle has depended on the circumstances that the marginalised find themselves in.

In this chapter, we will read about some of the ways in which groups and individuals challenge existing inequalities. Adivasis, Dalits, Muslims, women and other marginal groups argue that simply by being citizens of a democratic country, they possess equal rights that must be respected. Many among them look up to the Constitution to address their concerns. In this chapter, we will see why the Constitution of India is something that marginalised groups invoke in the course of their struggles. As part of this, we will look at how rights are translated into laws to protect groups from continued exploitation and we will also look at the government's efforts to formulate policies to promote the access of these groups to development.

SCERT, ANDHRAPRADESH

L7N4Z3

అధ్యాయం 8

వివక్షతను ఎదుర్కోవడం

ముందు అధ్యాయంలో మనం రెండు సముదాయాల గురించి, వారు ఎదుర్కొన్న అసమానతలు, వివక్షతల గురించి తెలుసుకొన్నాం. శక్తిహీనులైనప్పటికి, వారు తమ వెలివేతకు, ఇతరుల ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడారు, నిరసించారు, సంఘర్షణ చేశారు. వారి సుదీర్ఘ చరిత్రలో అనేక వ్యూహాలను అనుసరించడం ద్వారా ఈ పరిస్థితిని అధిగమించడానికి ప్రయత్నించారు. మత పరమైన ఓదార్పు, సాయుధ పోరాటం, స్వీయ అభివృద్ధి, విద్య, ఆర్థిక పురోగమనం–వీటిలో ఏదో ఒకటి మాత్రమే పరిష్కారమార్గంగా కనిపించలేదు. ఈ అన్ని సందర్భాలలో వెనుకబడిన సమూహాలు వారు ఎంచుకునే పోరాట మార్గం వారు ఉన్న పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంది.

ఈ సమూహాలు, వ్యక్తులు ప్రస్తుతం ఉన్న అసమానతలను ఎదుర్కోవడానికి గల కొన్ని మార్గాలను మనము ఈ అధ్యాయంలో చదువుతాము. ఆదివాసీలు, దళితులు, ముస్లింలు, మహిళలు, వెనుకబడిన సమూహాలు ప్రజాస్వామ్య దేశంలోని పౌరులైనందున అందరూ సమానహక్కులు కలిగి గౌరవప్రదంగా జీవించాలని వాదిస్తున్నారు. వారిలో చాలామంది తమ సమస్యలను పరిష్కరింపచేసుకోవడానికి రాజ్యాంగాన్ని ఆశ్రయిస్తున్నారు. వారి పోరాట క్రమంలో ఈ వెనుకబడిన(బలహీన) సమూహాలు రాజ్యంగ రక్షణను ఎందుకు ఆశిస్తారో ఈ అధ్యాయంలో చదువుతారు. ఇందులో భాగంగా ఈ సమూహాలు నిరంతరం దోపిడికి గురికాకుండా ఉండడానికి ఈ హక్కులు ఎలా చట్టాలుగా మారాయో మీరు తెలుసుకుంటారు. ఈ సమూహాల అభివృద్ధిని పెంపొందించడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టే ప్రయత్నాలను కూడా మనం పరిశీలిద్దాం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Invoking Fundamental Rights

The Constitution, as you have learnt in the first chapter of this book, lays down the principles that make our society and polity democratic. They are defined in and through the list of Fundamental Rights that are an important part of the Constitution. These rights are available to all Indians equally. As far as the marginalised are concerned, they have drawn on these rights in two ways: first, by insisting on their Fundamental Rights, they have forced the government to recognise the injustice done to them. Second, they have insisted that the government enforce these laws. In some instances, the struggles of the marginalised have influenced the government to frame new laws, in keeping with the spirit of the Fundamental Rights.

Article 17 of the Constitution states that untouchability has been abolished – what this means is that no one can henceforth prevent Dalits from educating themselves, entering temples, using public facilities etc. It also means that it is wrong to practise untouchability and that this practice will not be tolerated by a democratic government. In fact, untouchability is a punishable crime now.

There are other sections in the Constitution that help to strengthen the argument against untouchability – for example, Article 15 of the Constitution notes that no citizen of India shall be discriminated against on the basis of religion, race, caste, sex or place of birth (you learnt a lot about this in your Class VII textbook in the chapter on Equality). This has been used by Dalits to seek equality where it has been denied to them.

The term Dalit, which means 'broken' is used deliberately and actively by groups to highlight the centuries of discrimination they have experienced within the caste system.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ప్రాథమిక హక్కులు–అవగాహన

ఈ పుస్తకంలో మొదటి అధ్యాయంలో చదువుకున్న విధంగా మన రాజ్యాంగము సామాజిక వ్యవస్థను రాజకీయ వ్యవస్థను ప్రజాస్వామ్యబద్ధం చేసే సూత్రాలను నిర్దేశిస్తుంది. ఇవి రాజ్యాంగంలోని ముఖ్యభాగమైన ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాలో అంతర్భాగంగా నిర్వచించబడ్డాయి. ఈ హక్కులు భారతీయులందరికీ సమానంగా లభిస్తాయి. అట్టడుగు వర్గాలవారికి సంబంధించినంతవరకు, వారు ఈ హక్కులను రెండు విధాలుగా పొందారు: మొదటిది: వారు ప్రాథమిక హక్కుల కోసం పట్టుబట్టారు. వారు తమకు జరిగిన అన్యాయాన్ని గుర్తించాలని ప్రభుత్వాన్ని ఒత్తిడి చేశారు. రెండవది: ఈ చట్టాలను ప్రభుత్వము అమలు చేయాలని వారు పట్టుబట్టారు. కొన్ని సందర్భాల్లో, అట్టడుగు వర్గాల పోరాటాలు ప్రాథమిక హక్కుల స్ఫూర్తికి అనుగుణంగా కొత్త చట్టాలను రూపొందించడంలో ప్రభుత్వాన్ని ప్రభావితం చేశాయి.

రాజ్యాంగంలోని 17 వ అధికరణం అంటరానితనాన్ని నిషేధిస్తుంది. దీని ప్రకారం ఇక మీదట దళితులు విద్యావంతులు కావడాన్ని, దేవాలయాల్లోకి ప్రవేశించడాన్ని ప్రభుత్వ సౌకర్యాలను వినియోగించుకోవడాన్ని ఎవరూ అడ్డుకోలేరు. అంతేకాదు అంటరానితనం పాటించడం సరైనది కాదని, దీనిని ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం సహించదని దీని అర్థం. వాస్తవంగా, ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వంలో అంటరానితనం శిక్షార్హమైన నేరం.

అంటరానితన వ్యతిరేకతను సమర్థించే రాజ్యాంగంలోని ఇతర విభాగాలు కూడా ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు, రాజ్యాంగంలోని 15 వ అధికరణం ప్రకారం, మతం, జాతి, కులం, లింగం లేదా జన్మస్థలం ఆధారంగా భారతదేశంలోని ఏ పౌరుడు వివక్షకు లోనుకాకుడదని తెలుపుతుంది. దళితులు ఇవి నిరాకరించబడిన చోట సమానత్వం సాధించుకోవడం కోసం దీనిని ఉపయోగిస్తారు.

దళిత అనే పదానికి అర్థం 'అణగారిన' కుల వ్యవస్థలో శతాబ్దాలుగా ఎదుర్కొంటున్న వివక్షను ఎత్తి చూపడానికి ఈ పదం ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా ఉపయోగించబడింది.

SCERT ANDHRAPRADESH

The poem below is written by Soyrabai, the wife of the well-known Bhakti poet Chokhamela from fourteenth century Maharashtra. They belonged to the Mahar caste, which was at that time considered untouchable.

A body is unclean, they say
Only the soul is untainted
But the impurity of the body
Is born within the body
...By which ritual does the body become pure?
Not a creature has been born except in a bloody womb.
This is the glory of God,
Defilement exists within.
The body is polluted from within,
Be sure of it says the Mahari Chokha

Quoted in Uma Chakravarti, *Gendering Caste: Through a Feminist Lens*, Stree, 2003, p. 99

Soyrabai is questioning the idea of purity and arguing that since every human is born in the same manner, there is nothing that makes one body less or more pure than the other. She is possibly also trying to say that pollution, a key tool of the caste system to separate or deny people access to spaces, work, knowledge and dignity, occurs not through the nature of work done, but 'from within'- from your thoughts, values and beliefs.

Therefore, Dalits can 'invoke' or 'draw on' a Fundamental Right (or Rights) in situations where they feel that they have been treated badly by some individual or community, or even by the government. They have drawn the attention of the government of India to the Constitution, demanding that the government abide by it and do justice to them.

Likewise, other minority groups have drawn on the Fundamental Rights section of our Constitution. They have particularly drawn upon the right to freedom of religion and cultural and educational rights. In the case of cultural and educational rights, distinct cultural and religious groups like the Muslims and Parsis have the right to be the guardians of the content of their culture, as well as the right to make decisions on how best this content is to be preserved. Thus, by granting different forms of cultural rights, the Constitution tries to ensure cultural justice to such groups. The Constitution does this so that the culture of these groups is not dominated nor wiped out by the culture of the majority community.

Laws for the Marginalised

As you have read, the government makes laws to protect its citizens. Yet, this is not the only way in which it takes action. There are specific laws and policies for the marginalised in our country. There are policies or schemes that emerge through other means like setting up a committee or by undertaking a survey etc. The government then makes an effort to promote such policies in order to give opportunities to specific groups.

Promoting Social Justice

As part of their effort to implement the Constitution, both state and central governments create specific schemes for implementation in tribal areas or in areas that have a high Dalit population. For example, the government provides for free or subsidised hostels for students of Dalit and Adivasi communities so that they can avail of education facilities that may not be available in their localities.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఈ కింది పద్యము 14 వ శతాబ్దములో మహారాష్ట్రకు చెందిన భక్త కవి 'చోఖమేళ' భార్య సోయరాబాయి రచించింది. వీరు ఆ కాలంలో అంటరానివారుగా పరిగణించబడే 'మహర్' సామాజిక వర్గానికి చెందినవారు.

శరీరం అపరిశుభ్రమైనది
ఆత్మ మాత్రం కలుషితం కానిది అంటారు.
కాని శరీరం యొక్క మాలిన్యం
శరీరంలోనే పుడుతుంది.
... ఏ ధర్మకార్యం ద్వారా శరీరం
పవిత్రమవుతుంది?
గర్భం నుంచి జన్మించడాన్ని
తప్పించుకున్న జీవి ఏదీ లేదు.
ఇది దేవుని మహిమ.
అపవిత్రత లోపలే ఉంది.
శరీరం లోపల నుండి కలుషితమైంది.
ఇది ఖచ్చితం. ఇది మహారీ
చోఖా చెబుతోంది.

ఉమా చక్రవర్తి, జెండరింగ్ కాస్ట్ లో ఉదాహరించబడింది. స్త్రీ వాద లెన్స్, 2003 p.99

పరిశుభ్రత అనే ఆలోచనను సోయరాబాయి ప్రశ్నిస్తున్నారు. ప్రతి మనిషి తల్లి గర్భం నుండే జన్మిస్తున్నాడు. కాబట్టి ఒక శరీరం ఇంకొక శరీరం కంటే ఎక్కువ పవిత్రమైనది అనే భావన సరైనది కాదని వాదిస్తున్నారు. కుల వ్యవస్థలో మనుష్యులను వేరు చేయడానికి మాలిన్యం ఒక కీలక సాధనం. ప్రాంతాలు, పని, జ్ఞానము, గౌరవము అనేవి మనం చేసే పనిని బట్టి కాదు. అవి మనలో నుండి వచ్చే ఆలోచనలు, విలువలు, నమ్మకాలు అని చెప్పడానికి ఆమె ప్రయత్నిస్తున్నారు.

అందువల్ల దళితులు తమను కొంతమంది వ్యక్తులు లేక సంఘాలు లేక ప్రభుత్వము తక్కువచేసి చూస్తున్నారని భావించే సందర్భాల్లో ప్రాథమిక హక్కులను వారు 'కోరవచ్చు' లేదా 'పొందవచ్చు'. ప్రభుత్వం రాజ్యాంగానికి కట్టుబడి ఉండాలని, తమకు న్యాయం చేయాలని వారు భారత ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చారు. అలాగే ఇతర మైనారిటీ వర్గాలు కూడా మన రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక హక్కుల విభాగంపై దృష్టి సారించాయి. వారు ముఖ్యంగా మత స్వేచ్ఛ, సాంస్కృతిక, విద్యాహక్కు పొందడంపై దృష్టి పెట్టారు. ముస్లింలు, పార్సీల వంటి విభిన్న సాంస్కృతిక, మత సమూహాలకు వారి సంస్కృతికి వారే పరిరక్షకులుగా ఉండి వారి సంస్కృతిని కాపాడుకోవడానికి కావలసిన నిర్ణయాలు తీసుకునే హక్కు వాళ్ళకు ఉంటుంది. ఈ విధంగా వివిధ రకాల సాంస్కృతిక హక్కులను ప్రదానం చేయడం ద్వారా, రాజ్యాంగం అటువంటి సమూహాలకు సాంస్కృతిక న్యాయాన్ని కల్పించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. మెజారిటీ కమ్యూనిటీ యొక్క సాంస్కృతిక ఆధిపత్యం వలన ఈ మైనారిటీ సమూహాల సంస్కృతి తుడిచిపెట్టి పోకుండా ఉండేలా రాజ్యాంగం చూస్తుంది.

అట్టడుగు వర్గాల చట్టాలు

మీరు చదివినట్లుగా, ప్రభుత్వం తమ పౌరులను రక్షించడానికి చట్టాలు చేస్తుంది. కానీ వర్గాలు చేపట్టడానికి ఇది ఒకటే మార్గం కాదు. మన దేశంలో వెనుకబడిన వర్గాలకు చెందిన వారికి నిర్దిష్ట చట్టాలు, విధానాలు ఉన్నాయి. కమిటీలు ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా లేదా సర్వే చేపట్టడం వంటి ఇతర మార్గాల ద్వారా విధానాలు లేదా పథకాలు తయారు చేయబడతాయి. నిర్దిష్ట సమూహాలకు అవకాశాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం ఇటువంటి విధానాలను ప్రోత్సహించే ప్రయత్నం చేస్తుంది.

సామాజిక న్యాయాన్ని ప్రోత్సహించడం

రాజ్యాంగాన్ని అమలుచేసే ప్రయత్నంలో భాగంగా దళిత జనాభా అధికంగా ఉన్న ప్రాంతాలలో, గిరిజన ప్రాంతాలలో, వారికి రాజ్యాంగ నియమాలను అమలు చేయడానికి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ నిర్దిష్ట పథకాలను రూపొందించాయి. ఉదాహరణకు, దళితులు, ఆదివాసీ వర్గాల విద్యార్థులకు ప్రభుత్వం ఉచిత లేదా రాయితీలతో కూడిన వసతి సదుపాయాన్ని కల్పిస్తుంది. తద్వారా వారు తమ ప్రాంతాల్లో అందుబాటులో లేని విద్యా సౌకర్యాలను పొందవచ్చు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

In addition to providing certain facilities, the government also operates through laws to ensure that concrete steps are taken to end inequity in the system. One such law/policy is the reservation policy that today is both significant and highly contentious. The laws which reserve seats in education and government employment for Dalits and Adivasis are based on an important argument- that in a society like ours, where for centuries sections of the population have been denied opportunities to learn and to work in order to develop new skills or vocations, a democratic government needs to step in and assist these sections.

How does the reservation policy work? Governments across India have their own list of Scheduled Castes (or Dalits), Scheduled Tribes and backward and most backward castes. The central government too has its list. Students applying to educational institutions and those applying for posts in government are expected to furnish proof of their caste or tribe status, in the form of caste and tribe certificates. (Many government and educational institutions also ask for candidates to mention their caste/tribe status.) If a particular Dalit caste or a certain tribe is on the government list, then a candidate from that caste or tribe can avail of the benefit of reservation.

For admission to colleges, especially to institutes of professional education, such as medical colleges, governments define a set of 'cut-off' marks. This means that not all Dalit and tribal candidates can qualify for admission, but only those who have done reasonably well and secured marks above the cut-off point. Governments also offer special scholarships for these students. In your Class IX Political Science textbook, you will read more on reservations for the backward classes.

State one reason why you think reservations play an important role in providing social justice to Dalits and Adivasis?

SCERT, ANDHRA PRADESH

List of schemes	What is this scheme about?	How do you think it will help promote social justice?
Scholarships for students		
Special police stations		
Special schemes for girls in government schools		

కొన్ని అదనపు సౌకర్యాలను అందించడంతో పాటు వ్యవస్థలోని అసమానతలను నిర్మూలించడానికి, నిర్దిష్టమైన చర్యలు తీసుకునేలా ప్రభుత్వం చట్టాలు చేసింది. అటువంటిదే రిజర్వేషన్ విధానము. ఈ రోజు ఈ చట్టం / విధానం ఎంతో ముఖ్యమైనది, కొంత వివాదాస్పదమైనది. మన సమాజంలో శతాబ్దాలుగా జనాభాలోని కొన్ని వర్గాలైన దళితులు, ఆదివాసీలకు విద్యా, ఉద్యోగ అవకాశాలు, వృత్తి నైపుణ్యాలు మెరుగుపరుచుకోవడం వంటి అంశాలపై నిరాదరణకు గురి అయ్యారన్న ఒక ముఖ్యమైన వాదనపై ఆధారపడి వీరికి ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో సీట్లను రిజర్వు చేశారు. కనుక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం చొరవ తీసుకొని ఈ వర్గాలకు సహాయం అందించాలి.

రిజర్వేషన్ విధానం ఎలా పని చేస్తుంది? భారతదేశం అంతటా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వారి స్వంత షెడ్యుల్డ్ కులాలు (దళితులు), షెడ్యుల్డ్ తెగలు, వెనుకబడిన, అత్యంత వెనుకబడిన కులాల జాబితాలు ఉన్నాయి. కేంద్రప్రభుత్వానికి కూడా ఒక జాబితా ఉంది. విద్యాసంస్థలకు దరఖాస్తు చేసుకునే విద్యార్థులు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు దరఖాస్తు చేసుకొనేవారు తమ కులం లేదా తెగకు సంబంధించిన ఋజువును కులం, తెగ ధృవీకరణ పత్రాల రూపంలో అందించాలని నిర్ణయించారు. (అనేక ప్రభుత్వ విద్యాసంస్థలు, అభ్యర్థులు తమ కులం, జాతిని పేర్కొనమని కూడా అడుగుతాయి). ఒక నిర్దిష్ట దళిత కులం / జాతిని పేర్కొనమని జాబితాలో ఉన్నట్లయితే, ఆ కులం లేదా తెగకు చెందిన అభ్యర్థి రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాన్ని పొందవచ్చు.

కళాశాల అడ్మిషన్‌లలో ప్రత్యేకించి వైద్య కళాశాలలు వంటి వృత్తి విద్యాసంస్థల్లో ప్రభుత్వాలు కటాఫ్ మార్కులను నిర్దేశిస్తాయి. అంటే దళితులు, ఆదివాసీ అభ్యర్థులు అందరూ అడ్మిషన్‌కు అవసరమైన అర్హత మార్కులు పొందవచ్చు. కానీ ఎవరైతే కటాఫ్ మార్కుల కంటే అధికంగా మార్కులు సాధిస్తారో వారికి మాత్రమే అడ్మిషన్ లభిస్తుంది. ఇటువంటి అర్హత సాధించిన విద్యార్థులకు ప్రభుత్వం స్కాలర్‌షిప్‌లను అందజేస్తుంది. వెనుకబడిన తరగతుల రిజర్వేషన్ల పై మీ తొమ్మిదవ తరగతి పౌరనీతి శాస్త్రం పాఠ్య పుస్తకంలో ఇంకా ఎక్కువగా తెలుసుకుంటారు.

దళితులు, ఆదివాసీలకు సామాజిక న్యాయం అందించడంలో రిజర్వేషన్లు ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తాయని మీరు భావించడానికి ఒక కారణం తెలపండి.

SCERT ANDHRAPRADESH

పథకాల జాబితా	ఈ పథకం దేనికి సంబందించినది	సామాజిక న్యాయాన్ని పెంపొందించడానికి ఇది ఎలా సహాయ పడుతుందని మీరు అనుకుంటున్నారు.
విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్‌లు		
ప్రత్యేక రక్షకభట నిలయాలు		
ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో చదివే బాలికలకు ప్రత్యేక పథకాలు		

You may have read Kabir's poems in your language textbooks. Kabir was a fifteenth century poet and weaver who also belonged to the Bhakti tradition. Kabir's poetry spoke about his love for the supreme being free of ritual and priests. It also expresses his sharp and pointed criticism of those he saw as powerful. Kabir attacked those who attempted to define individuals on the basis of their religious and caste identities. In his view every person had the ability to reach the highest level of spiritual salvation and deep knowledge within themselves through their own experience. His poetry brings out the powerful idea of the equality of all human beings and their labour. He writes about valuing the work of the ordinary potter, the weaver and the woman carrying the water pot – labour that in his poetry becomes the basis of understanding the entire universe. His direct, courageous challenge inspired many and even today Kabir's poetry is sung and appreciated by Dalits, marginalised groups and those critical of social hierarchies in U.P., Rajasthan, Punjab, Madhya Pradesh, Bengal, Bihar and Gujarat.

Protecting the Rights of Dalits and Adivasis

In addition to policies our country also has specific laws that guard against the discrimination and exploitation of marginalised communities. Let us read the following case-study, adapted from a real-life account, to understand how Dalits use the protection that laws provide.

The villagers of Jakmalgur are gearing up for a big festival. Once in five years, the local deity is honoured and priests from 20 neighbouring villages come for this five-day event. The ceremony begins with a member of the Dalit community washing the feet of all the priests and then bathing in the water used for this. In Jakmalgur, the person who performed this task belonged to Rathnam's family. His father and grandfather had both performed the same task before him. Though they were never allowed to enter the temple, this ritual was viewed as a great honour bestowed on them on this special occasion. Now it was Rathnam's turn. Rathnam was all of 20 years, studying engineering in a nearby college. He refused to perform the ritual.

He said that he had no faith in this practice and that his family members were forced to perform this ritual because they were Dalits. Rathnam's refusal angered both the powerful castes in the village and some families from his own community. The powerful castes were shocked that such a young boy had the guts to refuse. They believed that it was Rathnam's education which allowed him to imagine that he could start comparing himself with them.

Those from Rathnam's own caste were fearful of angering the powerful. Many worked on their fields as daily-wage labourers. If the dominant castes decided to not call them, then what would they earn? How would they survive? They also declared that the wrath of the local deity would strike them if they refused to give in. Rathnam argued that given that not a single Dalit had ever entered the temple, how could the deity be angry with them?

SCERT, ANDHRAPRADESH

కబీర్ కవితలను మీ భాషా పాఠ్యపుస్తకాలలో చదివే వుంటారు. కబీర్ 15 వ శతాబ్దం నాటి భక్తి సాంప్రదాయానికి చెందిన కవి, నేత కార్మికుడు. కబీర్ పద్యాలలో భగవంతుని పట్ల ఆరాధన, మతాచారాలు మత పెద్దల పట్ల నిరసన వ్యక్తమవుతాయి. అతను ఆదిపత్యం కలవారిని సూటిగా పదునుగా విమర్శించాడు. వ్యక్తులను కుల మతాల ఆధారంగా గుర్తించే వారిని ఎదిరించాడు. ఆయన ప్రతీ వ్యక్తి ఆధ్యాత్మికంగా సర్వోన్నత స్థాయికి చేరుకోగలడని, తన అనుభవాల ఆధారంగా అమితమైన జ్ఞానమును పొందగలడని భావించాడు. అతని కవితలు మానవులందరూ సమానమని, అందరూ పడే శ్రమ ఒకటేనని తెలియజేస్తాయి. సాధారణ కుమ్మరి, నేతపనివాడు. నీటిని మోసుకెళ్ళే స్త్రీ లాంటి వారి పనుల ఆధారంగా యావత్ ప్రపంచం పట్ల ఆయన అవగాహన కలిగించాడు. అతని సాహసోపేతమైన సవాలు చాలామందికి స్ఫూర్తినిచ్చింది. నేటికీ కబీర్ కవిత్వాన్ని దళితులు వివక్షకు గురిఅయిన వారు ప్రశంసిస్తారు, పాటలుగా పాడుకుంటారు. ఈ కవితలు ఉత్తరప్రదేశ్, రాజస్థాన్, పంజాబ్ , మధ్యప్రదేశ్, బెంగాల్, బీహార్, గుజరాత్ రాష్ట్రాలలోని సామాజిక శ్రేణులను విమర్శించే వారి ప్రశంసలందుకొంది.

దళితుల, ఆదివాసీల హక్కుల పరిరక్షణ

మనదేశంలో అట్టడుగు వర్గాలను వివక్ష, దోపిడీల నుండి రక్షించడానికి విధానాలతో పాటు, నిర్దిష్ట చట్టాలు కూడా ఉన్నాయి. దళితులు ఈ చట్టాలను ఉపయోగించి తమను తాము ఎలా రక్షించుకుంటారో కింది నిజ జీవిత సంఘటన నుంచి తెలుసుకుందాం.

జక్‌మల్గార్ గ్రామస్తులు ప్రత్యేక పండుగకు ఏర్పాట్లు చేసుకుంటున్నారు. ఆ గ్రామంలో ఐదు సంవత్సరములకు ఒకసారి గ్రామదేవత పండుగ చేస్తారు. ఈ ఐదు రోజుల పండుగకు ఇరవై గ్రామాల పూజారులు తరలివస్తారు. దళిత జాతికి చెందిన ఒక వ్యక్తి ఆ పూజారుల కాళ్ళు కడిగి, ఆ నీటితో స్నానం చేయడం ద్వారా జాతర/పండుగ మొదలవుతుంది. జక్‌మల్గార్‌లో ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించే వ్యక్తి రత్నం కుటుంబానికి చెందినవాడు. అంతకు ముందు అతని తండ్రి, తాతలు ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించేవారు. వారిని ఎప్పుడూ గుడిలోకి అనుమతించకపోయినా ప్రత్యేక పండుగ సమయాల్లో ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించడం గౌరవప్రదంగా భావిస్తారు. ఇపుడు రత్నం ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించాల్సి వచ్చింది. రత్నం దగ్గరలో ఉన్న ఒక ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చదువుతున్న 20 సంవత్సరాల కుర్రాడు. ఈ కార్యక్రమాన్ని చేయడానికి అతడు నిరాకరించాడు.

ఈ ఆచారంపై తనకు నమ్మకం లేదని, తన కుటుంబ సభ్యులు దళితులు కావడం చేత బలవంతంగా ఈ ఆచారాన్ని నిర్వహింపచేస్తున్నారని అన్నాడు. రత్నం ఈ విధంగా తిరస్కరించడం గ్రామంలోని అగ్రవర్ణాలకే కాక తన స్వంత సామాజిక వర్గానికి కూడా కోపం తెప్పించింది. అగ్రవర్ణాల వారు ఇంత చిన్న వయస్సు అబ్బాయి తిరస్కరించడంతో దిగ్భ్రాంతికి గురయ్యారు. అతని విద్యే అతన్ని ఇతరులతో పోల్చుకునే విధంగా చేసిందని వారు అభిప్రాయ పడ్డారు.

ఇది అగ్రవర్ణాల ఆగ్రహానికి కారణమౌతుందేమోనని రత్నం కులస్థులు భయపడ్డారు. వీరిలో చాలామంది అగ్రవర్ణాల వారి పొలాల్లో దినసరి కూలీలు. అగ్రవర్ణాలవారు వారికి పని ఇవ్వకపోతే ఎలా సంపాదించాలి? ఎలా బ్రతకాలి? గ్రామదేవత కోపానికి కూడా బలి కావలసి వస్తుందని కూడా అన్నారు. కాని ఒక్క దళితునికి కూడా ఆలయంలోకి ప్రవేశం లేనప్పుడు మరి దేవతకు ఎలా కోపం వస్తుంది? అని రత్నం వాదించాడు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The powerful castes decided to teach Rathnam a lesson. His community was ordered to ostracise him and his family, and everyone was told that no one should speak or do any work for them or with them. One night some men entered their part of the village and set his hut on fire. He managed to escape with his mother. Rathnam, then went to file a case in the local police station under the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989. Other Dalit families still did not come out in his support as they were scared that a similar fate might await them if they spoke out. The case was picked up by the local media that led to many journalists visiting the village. Rathnam was written about as a symbol of Dalit action. The ritual was called off, but his family was forced to move out as they continued to be ostracised by the powerful castes in the village.

In your opinion does the force put on Rathnam to perform this ritual violate his Fundamental Rights?

Why do you think the Dalit families were afraid of angering the powerful castes?

The Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989

Rathnam sought the support of law, filing his complaint under the above Act to protest against the domination and violence of the powerful castes in his village.

This Act was framed in 1989 in response to demands made by Dalits and others that the government must take seriously the ill treatment and humiliation Dalits and tribal groups face in an everyday sense. While such treatment had persisted for a long time, it had acquired a violent character in the late 1970s and 1980s. During this period, in parts of southern India, a number of assertive Dalit groups came into being and asserted their rights – they refused to perform their so-called caste duties and insisted on being treated equally; like Rathnam they refused to follow practices located in the humiliation and exploitation of Dalits. This resulted in the more powerful castes unleashing violence against them. In order to indicate to the government that untouchability was still being practised and in the most hideous manner, Dalit groups demanded new laws that would list the various sorts of violence against dalits and prescribe stringent punishment for those who indulge in them.

SCERT, ANDHRAPRADESH

అగ్రవర్ణాల వారు రత్నానికి గుణపాఠం నేర్పాలి అని నిర్ణయించారు. అతన్ని, అతని కుటుంబాన్ని బహిష్కరించాలని, వారితో ఎవరూ మాట్లాడకూడదని వారితో కలసి ఎవరూ పని చేయకూడదు అని రత్నం సామాజిక వర్గాన్ని ఆదేశించారు. ఒక రోజు రాత్రి కొంత మంది అతని గ్రామ సమీపానికి వచ్చి అతని ఇంటికి నిప్పు అంటించారు. అతను తన తల్లితో కలసి తప్పించుకోగలిగాడు. రత్నం స్థానిక పోలీస్ స్టేషన్‌లో (రక్షకభట నిలయంలో) షెడ్యుల్డ్ కులాల, షెడ్యుల్డ్ తెగల (ఎట్రాసిటి నిరోధక) చట్టం 1989 క్రింద కేసు నమోదు చేయడానికి వెళ్ళాడు. ఇతర దళిత కుటుంబాలు అతనికి మద్దతుగా రాలేదు. రత్నానికి మద్దతు పలికితే తమకూ అలాంటి గతే పడుతుందని ఇతర దళిత కుటుంబాలు భయపడ్డాయి. ఆ కేసును స్థానిక మీడియా ప్రసారం చేయడం వల్ల వెలుగులోకి వచ్చి అనేక ఇతర జర్నలిస్టులు ఆ గ్రామాన్ని సందర్శించారు. రత్నాన్ని దళిత ఉద్యమానికి ప్రతీకగా పేర్కొన్నారు. పండుగను ఆపేశారు. కాని అతని కుటుంబం మాత్రం అగ్రవర్ణాల చేత గ్రామ బహిష్కరణకు గురి అయ్యింది.

ఈ ఆచారాన్ని రత్నం పాటించడం వల్ల అతని ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం వాటిల్లిందనిమీరు అభిప్రాయ పడుతున్నారా?

అగ్రవర్ణాల ఆగ్రహానికి దళిత కుటుంబాలు చాలా భయపడతాయని ఎందుకు అనుకుంటున్నారు?

షెడ్యుల్డ్ కులాలు, షెడ్యుల్డ్ తెగల (అత్యాచార నిరోధక) చట్టం 1989

రత్నం ఫిర్యాదు నమోదు చేయడం ద్వారా చట్టం సాయంతో గ్రామంలోని అగ్రవర్ణాల ఆదిపత్యాన్ని, హింసను నిరసించాడు.

ఈ చట్టం దళితులు, ఆదివాసీ సమూహాలు రోజువారి జీవితంలో ఎదుర్కొంటున్న అవహేళన, అవమానాలకు ప్రతిస్పందనగా 1989 లో రూపొందించబడింది. ఇలాంటి వివక్ష ఎంతో కాలంగా కొనసాగుతున్నా 1970–1980లలో ఇది మరింత తీవ్రరూపం దాల్చింది. ఈ దశకంలో దక్షిణ భారతదేశంలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో, ధృడమైన దళిత సమూహాలు ఏర్పడి వారి హక్కుల కోసం పోరాడి, వాళ్ళ కుల విధులు నిర్వహించడానికి నిరాకరించారు. వాళ్ళను అందరితోను సమానంగా చూడాలనే ఆకాంక్షతో దళితులను పీడించే, అవమాన పరిచే పద్ధతులను అనుసరించడాన్ని రత్నంలాగే ప్రతిఘటించారు. ఈ సంఘటనల వల్ల అగ్రవర్ణాల హింసాత్మకత కొనసాగుతోందని అవి ప్రభుత్వానికి తెలియజేసాయి. దళితవర్గాలు తమను హింసకు గురిచేసే వారికి వ్యతిరేకంగా కొత్త చట్టాలు చెయ్యాలని వారిని తీవ్రంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశాయి.

SCERT ANDHRAPRADESH

Pandit, Look in your heart for knowledge

Tell me where untouchability

Came from, since you believe in it.

Mix red juice, white juice and air

A body bakes in a body ...

We eat by touching, we wash

by touching, from a touch

the world was born.

So who's untouched, asks Kabir?

Only she

Who is free from delusion

In this poem, Kabir is challenging the priest by directly questioning at him about where untouchability came from. He asks the priest to look for knowledge in his heart and not in the scriptures. Kabir goes on to describe how every human body is made of blood and air and has spent nine months in the mother's womb. And that everything in the world is created by touching something whether it be a pot, a human being or a painting.

He takes the word untouchable and gives it a very different meaning. He claims that untouchability is the highest state of knowledge: it means not be touched by narrow limiting ideas. Therefore, Kabir finally turns the idea of untouchability on its head- from the lowest to the highest state that a human being can achieve!

Likewise, throughout the 1970s and 1980s Adivasi people successfully organised themselves and demanded equal rights and for their land and resources to be returned to them. They too had to face the anger of powerful social groups and were subject to a great deal of violence.

This is why this Act contains a very long list of crimes, some of which are too horrible even to contemplate. The Act does not only describe terrible crimes, but also lets people know what dreadful deeds human beings are capable of. In this sense, laws such as these seek to both punish as well as influence the way we think and act.

The Act distinguishes several levels of crimes. Firstly, it lists *modes of humiliation* that are both physically horrific and morally reprehensible and seeks to punish those who (i) force a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe to drink or eat any inedible or obnoxious substance; … (iii) forcibly removes clothes from the person of a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe or parades him or her naked or with painted face or body or commits any similar act which is derogatory to human dignity…

Secondly, it lists *actions that dispossess Dalits and Adivasis* of their meagre resources or which force them into performing slave labour. Thus, the Act sets out to punish anyone who (iv) wrongfully occupies or cultivates any land owned by, or allotted to, … a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe or gets the land allotted to him transferred;

At another level, the Act recognizes that *crimes against Dalit and tribal women* are of a specific kind and, therefore, seeks to penalise anyone who (xi) assaults or uses force on any woman belonging to a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe with intent to dishonour her …

Can you list two different provisions in the 1989 Act?

Look up the glossary and write in your own words what you understand by the term 'morally reprehensible'.

SCERT, ANDHRA PRADESH

పండితుల వారూ! జ్ఞానం కొరకు నీ హృదయంలోకి చూడు.

అంటరానితనం ఎక్కడినుండి వచ్చిందో చెప్పు, దాన్ని మీరు నమ్మేవరకు.

ఎర్ర జ్యూస్, తెల్ల జ్యూస్, గాలిని కలపండి.

ఒక శరీరం ఇంకో శరీరంలో కాల్చబడుతుంది....

మనం తాకడం ద్వారా తింటాము, తాకడం ద్వారా

శుభ్రం చేస్తాం, తాకడం ద్వారా

ప్రపంచం సృష్టించబడింది.

మరి ఎవరు అంటరానివాళ్ళు? కబీరు ప్రశ్నిస్తున్నారు.

ఆమె మాత్రమే

ఎవరైతే మాయ నుండి విముక్తులవుతారో

ఈ పద్యంలో కబీరు అంటరానితనం ఎక్కడినుండి వచ్చిందో చెప్పు అని పూజారికి ప్రత్యక్షంగా సవాలు విసిరి, సూటిగా ప్రశ్నిస్తున్నాడు. అంటరానితనం జ్ఞానాన్ని నీ మనసులో (హృదయంలో) వెదుకు. అంతేకాని గ్రంథాల్లో కాదు అన్నాడు. ప్రతి మానవుడి శరీరం గాలి, రక్తం, మాంసాలతో కూడి అమ్మ గర్భంలో తొమ్మిది నెలలు ఉంటుందని కబీరు వర్ణించాడు. కుండైనా, ఒక మనిషి అయినా లేక ఒక చిత్రమైనా ప్రపంచంలోని ప్రతీది (తాకడం) స్పర్శించడం ద్వారానే తయారవుతుంది.

అతను అంటరానితనం అనే పదానికి వివిధ రకాల అర్థాలు ఇచ్చారు. అంటరానితనం జ్ఞానం యొక్క అత్యున్నత స్థితి, అంటే దీని అర్థం సంకుచిత పరిమిత ఆలోచనలతో వుండడం కాదు. అందువలన కబీరు చివరికి అంటరానితనం అనే ఆలోచనను మానవుని క్రింది స్థాయి నుండి అత్యున్నత స్థితిని వివరించారు.

అదేవిధంగా 1970-80 లలో ఆదివాసీ ప్రజలు సమాన హక్కుల కోసం సంఘటితమై, తమ నేల, వనరులపై తమ హక్కును తిరిగి ఇవ్వాలని డిమాండు చేశారు. వారు కూడా సామాజిక అగ్రవర్ణాల కోపాన్ని, హింసను చవి చూడవలసి వచ్చింది.

అందుచేత ఈ చట్టాలు వర్తించే నేరాల చిట్టా చాలా పెద్దది. కొన్ని నేరాలైతే ఆలోచించడానికే భయంకరమైనవి. ఈ చట్టం భయంకరమైన నేరాలనే కాకుండా మనుష్యులు ఎంత క్రూరమైన పనులు చేయగలరో కూడా తెలియజేస్తుంది. అందుచేత ఇలాంటి చట్టాలు శిక్షల్నే కాకుండా మన ఆలోచనలు, నడవడికను కూడా ప్రభావితం చేస్తాయి.

ఈ చట్టం వివిధ స్థాయిల నేరాల మధ్యగల తేడాలను తెలియజేస్తుంది. ఇది మొదటగా శారీరకంగా క్రూరమైన, నైతికంగా ఖండించదగిన అవమానాలకు సంబంధించిన జాబితాను, విధించదగిన శిక్షలను ఇస్తుంది. (i) షెడ్యుల్డ్ జాతి, షెడ్యుల్డ్ కులాలకు చెందిన వ్యక్తులచే బలవంతంగా తినదగని లేదా అసహ్యకరమైన పదార్థాలను తాగించడం లేదా తినిపించడం... (ii) షెడ్యుల్డ్ కులాలు, షెడ్యుల్డ్ తెగల వ్యక్తులను బలవంతంగా వివస్త్రను చేయడం లేక నగ్నంగా నడిపించడం లేక మొహానికి, శరీరానికి రంగు అద్దడం లేక ఇతర మానవ గౌరవాన్ని కించపరిచే చర్యలు చేపట్టడం....

రెండవది: దళితులు, ఆదివాసీలు ఎదుర్కొంటున్న వనరుల కొరత లేక బలవంతపు వెట్టి చాకిరీకి సంబంధించిన విషయాల జాబితా, ఈ చట్టం ఎవరైన (iv) షెడ్యుల్డ్ కులాలు, షెడ్యుల్డ్ తెగలకు చెందిన వారి భూమిని తప్పుగా ఆక్రమించుకోవడం లేక వారికి స్వంతమైన భూమిని దున్నడం లేక వేరే వారికి కేటాయించడం లాంటి విషయాల్లో శిక్షించడం ఈ చట్టంలో పొందుపరచబడింది.

మరొక స్థాయిలో, ఈ చట్టం దళితుల, ఆదివాసీ మహిళల పట్ల జరిగే ప్రత్యేకమైన నేరాలు, (xi) షెడ్యుల్డ్ కులాలు, షెడ్యుల్డ్ తెగలకు చెందిన మహిళలపై దాడులు, అగౌరవపరిచే చర్యలు చేయడం, దండించడం లాంటి విషయాలను తెలియజేస్తుంది.

మీరు 1989 చట్టంలో ఉండే రెండు వేర్వేరు నిబంధనలను తెలియజేయండి?

పదకోశాన్ని పరిశీలించి "నైతికంగా ఖండించదగినది" అనే పదాన్ని మీకు ఏ విధంగా అర్థమైందో స్వంత వాక్యాల్లో వ్రాయండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The Scourge of Manual Scavenging

Manual scavenging refers to the practice of removing human and animal waste/excreta using brooms, tin plates and baskets from dry latrines and carrying it on the head to disposal grounds some distance away. A manual scavenger is the person who does the job of carrying this filth. This job is mainly done by Dalit women and young girls. According to the Andhra Pradesh-based Safai Karamchari Andolan, an organisation working with manual scavengers, there are one lakh persons from Dalit communities who continue to be employed in this job in this country and who work in 26 lakh private and community dry latrines managed by municipalities.

Manual scavengers are exposed to subhuman conditions of work and face serious health hazards. They are constantly exposed to infections that affect their eyes, skin, respiratory and gastro-intestinal systems. They get very low wages for the work they perform. Those working in urban municipalities earn ₹ 200 per day and those working privately are paid much less.

As you have read earlier in this book, the practice of untouchability has been abolished by the Indian Constitution. However, manual scavengers in different parts of the country, the Bhangis in Gujarat, Pakhis in Andhra Pradesh and the Sikkaliars in Tamil Nadu, continue to be considered untouchable. They often live in separate settlements on the outskirts of the village and are denied access to the temple, public water facilities etc.

In 1993, the government passed the Employment of Manual Scavengers and Construction of Dry Latrines (Prohibition) Act. This law prohibits the employment of manual scavengers as well as the construction of dry latrines. In 2003, the Safai Karamchari Andolan and 13 other organisations and individuals, including seven scavengers, filed a PIL in the Supreme Court. The petitioners complained that manual scavenging still existed and it continued in government undertakings like the railways. The petitioners sought enforcement of their Fundamental Rights. The court observed that the number of manual scavengers in India had increased since the 1993 law. It directed every department/ministry of the union government and state governments to verify the facts within six months. If manual scavenging was found to exist, then the government department has to actively take up a time-bound programme for their liberation and rehabilitation. The Prohibition of Employment as Manual Scavengers and their Rehabilitation Act came into force on 6 December 2013.

A manual scavenger at work

Members of the Safai Karamchari Andolan demolishing a dry latrine.

What do you understand by manual scavenging?

Re-read the list of Fundamental Rights provided on page 14 and list two rights that this practice violates?

Why did the Safai Karamchari Andolan file a PIL in 2003? What did they complain about in their petition?

What did the Supreme Court do on hearing their case in 2005?

SCERT ANDHRAPRADESH

మానవ, జంతువు వ్యర్థాల తొలగించే సిబ్బంది

"మాన్యువల్ స్కావెంజింగ్" అంటే మనుషుల, జంతువుల వ్యర్థాలను చీపుర్లు, తట్టలు, బుట్టలు ఉపయోగించి ఎండిన మరుగుదొడ్లను శుభ్రం చేసి వాటిని తలపై మోసుకుని దూరప్రాంతాల్లో పారబోసేవారు. ఇటువంటి పనిని చేసే వ్యక్తిని "మాన్యువల్ స్కావెంజర్" అంటారు. ఈ పనిని ఎక్కువగా దళిత మహిళలు, అమ్మాయిలే చేస్తారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రారంభమయిన సఫాయి కర్మచారీ ఉద్యమం, అనే సంస్థ ఈ మానవ, జంతు వ్యర్థాల తొలగింపు సిబ్బంది సంక్షేమం కోసం పని చేస్తుంది. భారతదేశంలో ఒక లక్ష మంది దళిత జాతీయులు ఈ పనిలో ఉన్నారు. వీరు మునిసిపాలిటీలు నిర్వహించే 26 లక్షల ప్రైవేటు, కమ్యునిటీ ఎండిన మరుగుదొడ్లలో పని చేస్తున్నారు.

ఈ మాన్యువల్ స్కావెంజర్లు అమానవీయ పరిస్థితుల్లో పని చేయడం వలన తీవ్ర ఆరోగ్య ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటారు. వారు కళ్ళకు, చర్మాలకు, శ్వాసకోశ, జీర్ణ, ప్రేగు వ్యవస్థలకు సంబందించిన వ్యాధులకు తరచూ గురవుతూ ఉంటారు. వారు చేసే పనికి చాలా తక్కువ కూలీ చెల్లిస్తారు. పట్టణ మునిసిపాలిటీల్లో పనిచేసే వారు రోజుకు రెండు వందల రూపాయలు సంపాదిస్తే అదే ప్రైవేటు సంస్థలలో పని చేసే వారు ఇంకా తక్కువ వేతనాల్ని పొందుతున్నారు. మీరు ఈ పుస్తకంలో ఇంతకు ముందు చదివినట్లు, అంటరానితనాన్ని భారత రాజ్యాంగం నిషేధించింది. కాని మాన్యువల్ స్కావెంజర్లు భారతదేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాల్లో – గుజరాత్‌లో భంగీలని, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పాకీలని, తమిళనాడులోని సిక్కలియార్లు అని పిలువబడుతూ ఇప్పటికీ అంటరానివారుగా పరిగణించబడుతున్నారు. వీరు ఇప్పటికి ఊరికి చివర్లో నివసిస్తున్నారు. గుడిలోకి, బావుల దగ్గరకి అనుమతి లేదు.

1993లో, ప్రభుత్వం మాన్యువల్ స్కావెంజర్ల ఉపాధి, పొడి మరుగుదొడ్ల నిర్మాణ (నిషేద) చట్టాన్ని తీసుకువచ్చింది. ఈ చట్టం మాన్యువల్ స్కావెంజర్ల నియామకాన్ని అదే విధంగా పొడి లెట్రిన్‌ల నిర్మాణాన్ని నిషేదించింది. 2003 సంవత్సరంలో సఫాయి కర్మచారి ఉద్యమం – 7 స్కావెంజర్ల తో సహా 13 ఇతర సంస్థలు, వ్యక్తులు సుప్రీంకోర్టులో పిల్ (ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం) దాఖలు చేశారు. మాన్యువల్ స్కావెంజింగ్ వ్యవస్థ ఇప్పటికీ అమలులో ఉందని, ప్రభుత్వ సంస్థ అయిన రైల్వేలలో కొనసాగుతున్నదని పిటీషనర్‌లు ఫిర్యాదు చేశారు. పిటిషనర్లు తమకు ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయాలని కోరారు. 1993 చట్టం ఏర్పడినప్పటి నుండి భారతదేశంలో మాన్యువల్ స్కావెంజర్ల సంఖ్య పెరిగిందని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెందిన ప్రతి శాఖ/మంత్రిత్వ శాఖ వాస్తవాలను ఆరు నెలల్లోగా ధృవీకరించాలని ఆదేశించింది. మాన్యువల్ స్కావెంజర్‌లు ఉన్నట్లు ఋజువైతే, వారి విముక్తి, పునరావాసం కోసం ప్రభుత్వశాఖలు కాలపరిమితితో కూడిన కార్యాచరణను రూపొందించాలని ఆదేశించారు. మాన్యువల్ స్కావెంజర్ల ఉపాధి నిషేధం, పునరావాస చట్టం 6 డిశంబరు 2013 నుండి అమలులోకి వచ్చింది.

పని చేస్తున్న మాన్యువల్ స్కావింజర్

ఎండిన టాయిలెట్లను పడగొట్టాలని ఉద్యమం చేస్తున్న సఫాయి కర్మచారి సభ్యులు.

మాన్యువల్ స్కావెంజర్ ద్వారా మీరు ఏమి అర్థం చేసుకున్నారు?

పేజి: 14 లో చెప్పిన ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాను మళ్ళీ చదవండి మరియు ఈ పద్ధతిని ఉల్లంఘించే రెండు ప్రాథమిక హక్కులను తెలపండి?

2003వ సంవత్సరంలో సఫాయి కర్మచారి ఉద్యమం ఎందుకు పిల్ దాఖలు చేసింది? వారు తమ పిటిషన్లలో దేనిపై ఫిర్యాదు చేశారు?

2005 వ సంవత్సరంలో వారి కేసును విచారించిన సుప్రీంకోర్టు ఏం చేసింది?

SCERT, ANDHRA PRADESH

The central government passed the Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006. The introduction to the final Act states that this Act is meant to undo the historical injustices meted out to forest dwelling populations in not recognising their rights to land and resources. This Act recognises their right to homestead, cultivable and grazing land and to non-timber forest produce. The Act also points out that the rights of forest dwellers includes conservation of forests and bio-diversity.

Adivasi Demands and the 1989 Act

The 1989 Act is important for another reason – Adivasi activists refer to it to defend their right to occupy land that was traditionally theirs. As you read in the previous chapter Adivasis are often unwilling to move from their land and are forcibly displaced. Activists have asked that those who have forcibly encroached upon tribal lands should be punished under this law. They have also pointed to the fact that this Act merely confirms what has already been promised to tribal people in the Constitution – that land belonging to tribal people cannot be sold to or bought by non-tribal people. In cases where this has happened, the Constitution guarantees the right of tribal people to re-possess their land.

C.K. Janu, an Adivasi activist, has also pointed out that one of the violators of Constitutional rights guaranteed to tribal people are governments in the various states of India – for it is they who allow non-tribal encroachers in the form of timber merchants, paper mills etc, to exploit tribal land, and to forcibly evict tribal people from their traditional forests in the process of declaring forests as reserved or as sanctuaries. She has also noted that in cases where tribals have already been evicted and cannot go back to their lands, they must be compensated. That is, the government must draw up plans and policies for them to live and work elsewhere. After all, governments spend large sums of money on building industrial or other projects on lands taken from tribals – so why should they be reluctant to spend even very modest amounts on rehabilitating the displaced?

SCERT, ANDHRAPRADESH

Conclusion

As we can see, the existence of a right or a law or even a policy on paper does not mean that it exists in reality. People have had to constantly work on or make efforts to translate these into principles that guide the actions of their fellow citizens or even their leaders. The desire for equality, dignity and respect is not new. It has existed in different forms throughout our history as you have seen in this chapter. Similarly, even in a democratic society, similar processes of struggle, writing, negotiation and organising need to continue.

కేంద్ర ప్రభుత్వం షెడ్యుల్డ్ తెగలు, ఇతర సంప్రదాయక అటవీ నివాసితుల (అటవీ హక్కుల గుర్తింపు) చట్టం, 2006 ను ఆమోదించింది. ఈ చట్టం భూమి, వనరులపై వారి హక్కులను పొందలేక పోయినా, అటవీ వాసుల జనాభాకు జరిగిన చారిత్రక అన్యాయాలను తొలగించడానికి ఉద్దేశింపబడింది మాత్రమే కాదని తుదిరూపం పొందిన చట్టం ఉపోద్ఘాతంలో పేర్కొంది. ఈ చట్టం వారి నివాసం, సాగు, పచ్చిక భూమి, కలపేతర అటవీ ఉత్పత్తుల పై హక్కును కల్పించింది. అడవుల పరిరక్షణ, జీవ వైవిధ్యం కూడా దీనిలో భాగమేనని ఈ చట్టం తెల్పింది.

ఆదివాసీ డిమాండ్లు - 1989 చట్టం

1989 చట్టానికి మరొక ప్రాముఖ్యత ఉంది. సంప్రదాయకంగా తమకు చెందిన భూమిని స్వాధీనపరుచుకునే హక్కుగా ఆదివాసీ కార్యకర్తలు దీనిని భావిస్తున్నారు. ఆదివాసీలు సాధారణంగా తమ ప్రదేశం/భూమిని వదిలివెళ్ళడానికి అంగీకరించరు/ఇష్టపడరు. కానీ వారు బలవంతంగా వేరే ప్రదేశాలకు పంపబడుతున్నారు. గిరిజనుల భూములను బలవంతంగా ఆక్రమించిన వారిని ఈ చట్ట ప్రకారం శిక్షించాలని కార్యకర్తలు కోరారు. గిరిజనులకు చెందిన భూమిని గిరిజనేతరులకు విక్రయించడం లేదా వారు కొనడం చేయరాదని రాజ్యాంగంలో ఇప్పటికే గిరిజనులకు హామీ ఇచ్చిన విషయాన్ని ఈ చట్టం ద్వారా ఎత్తి చూపారు. ఒకవేళ అలా జరిగిన సందర్భాల్లో, వారి భూమిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకునేలా రాజ్యాంగం గిరిజనుల హక్కుకు హామీ ఇచ్చింది.

గిరిజనులకు హామీ ఇవ్వబడిన రాజ్యాంగపు హక్కులను ఉల్లంఘించిన వారిలో భారతదేశంలోని వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉన్నాయని ఆదివాసీ ఉద్యమకారిణి అయిన సి.కె. జాను ఎత్తి చూపారు. కలప వ్యాపారులు, పేపర్ మిల్లుల రూపంలో గిరిజనేతర ఆక్రమణదారులను వారు అనుమతిస్తున్నారు. తద్వారా గిరిజనుల భూమిని దోపిడీ చేస్తున్నారు. రిజర్వ్ లేదా అభయారణ్యాలుగా ప్రకటించే ప్రక్రియలో గిరిజన ప్రజలను వారి సంప్రదాయ అడవుల నుండి బలవంతంగా నెట్టి వేస్తున్నారు. ఎక్కడైతే ఆదివాసీలను ఇప్పటికే ఖాళీ చేయించారో, వారు తిరిగి వారి భూములను పొందలేరో వారికి తప్పనిసరిగా పరిహారం చెల్లించాలని అని ఆమె కోరారు. అంటే వారు వేరే చోట నివసించడానికి, పని చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రణాళికలు, విధానాలను రూపొందించాలి. అన్నింటికంటే, గిరిజనుల నుండి తీసుకున్న భూములలో పారిశ్రామిక లేదా ఇతర ప్రాజెక్టులను నిర్మించడానికి ప్రభుత్వాలు పెద్ద మొత్తంలో డబ్బు ఖర్చు చేస్తాయి. కాని నిర్వాసితుల పునరావాసం కోసం చాలా తక్కువ మొత్తాలను ఖర్చు చేయడానికి ఎందుకు వెనుకాడాలి.

ముగింపు

ఇప్పుడు మనం చూస్తున్నట్లుగా, ఏదైనా ఒక హక్కు, చట్టం, విధానం కాగితం పై ఉన్నంత మాత్రాన అది అమలు అవుతున్నట్లు కాదు. ప్రజలు తమ తోటి పౌరులు, నాయకుల చర్యలకు మార్గనిర్దేశం చేసే సూత్రాలుగా ఇవి మారేలా నిరంతరం కృషి చేయాల్సి ఉంటుంది. సమానత్వం, మర్యాద, గౌరవం కోరుకోవడం కొత్తేమీకాదు. మీరు ఈ అధ్యాయంలో చూసినట్లుగా ఇది మన చరిత్ర అంతటా వివిధ రూపాల్లో కనిపిస్తుంది. అదే విధంగా, ప్రజాస్వామ్య సమాజంలో కూడా ఇలాంటి పోరాటాలు, రచనలు, చర్చలు, వ్యవస్థీకృత ప్రక్రియలు కొనసాగాల్సిన అవసరం ఉంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. List two Fundamental Rights in the Constitution that Dalits can draw upon to insist that they be treated with dignity and as equals. Re-read the Fundamental Rights listed on page 14 to help you answer this question.
2. Re-read the story on Rathnam as well as the provisions of the 1989 Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act. Now list one reason why you think he used this law to file a complaint.
3. Why do Adivasi activists, including C.K. Janu, believe that Adivasis can also use this 1989 Act to fight against dispossession? Is there anything specific in the provisions of the Act that allows her to believe this?
4. The poems and the song in this Unit allow you to see the range of ways in which individuals and communities express their opinions, their anger and their sorrow. In class, do the following two exercises:

   (a) Bring to class a poem that discusses a social issue. Share this with your classmates. Work in small groups with two or more poems to discuss their meaning as well as what the poet is trying to communicate.

   (b) Identify a marginalised community in your locality. Write a poem, or song, or draw a poster etc to express your feelings as a member of this community.

SCERT ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Assertive: An assertive person or group is one that can express themselves and their views strongly.

Confront: To come face to face or to challenge someone or something. In the context of this chapter, this refers to groups challenging their marginalisation.

Dispossessed: To possess is to own something and to be dispossessed is to have to give up ownership or to give up authority.

Ostracise: This means to exclude or banish an individual or a group. In the context of this chapter, it refers to a social boycott of an individual and his family.

Morally reprehensible: This refers to an act that violates all norms of decency and dignity that a society believes in. It usually refers to a hideous and repugnant act that goes against all the values that a society has accepted.

Policy: A stated course of action that provides direction for the future, sets goals to be achieved or lays out principles or guidelines to be followed and acted upon. In this chapter, we have referred to government policies. But other institutions like schools, companies, etc. also have policies.

అభ్యాసాలు

1. దళితులు తమను గౌరవంగాను, సమానంగాను చూడాలని బలంగా కోరుకొనే రాజ్యాంగంలో గల రెండు ప్రాథమిక హక్కుల పట్టికను తయారు చేయండి. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానంగా ఉపయోగించుకొనుటకు 14వ పేజీలో ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కులను మళ్ళీ చదవండి.

2. రత్నం కథ, షెడ్యుల్డ్ కులాలు, షెడ్యుల్డ్ తెగల వ్యక్తుల (అట్రాసిటి నిరోధక) చట్టం, 1989 చదవండి. ఇప్పుడు అతను కేసు పెట్టడంలో ఈ చట్టాన్ని వాడడానికి ఒక కారణం తెలపండి.

3. ఆదివాసీలు తమను బలవంతంగా తొలగించే ప్రక్రియకు వ్యతిరేకంగా పోరాడటానికి 1989 చట్టం ఉపయోగపడుతుందని సి.కె. జాను, ఇతర ఆదివాసీ కార్యకర్తలు నమ్ముతున్నారా? ఆమె అలా నమ్మడానికి చట్టంలో ప్రత్యేకమైన నిబంధనలు ఏమైనా ఉన్నాయా?

4. వ్యక్తులు, సంఘాలు తమ అభిప్రాయాలు, కోపం, బాధలను ఎలా వ్యక్తం చేస్తారో ఈ అధ్యాయంలో ఇచ్చిన రెండు పద్యాలు, ఒక పాట ద్వారా చూసాము. తరగతి గదిలో ఈ రెండు కృత్యాలు చేయండి.

   (ఎ) ఒక సామాజిక సమస్యను చర్చించే ఒక కవితను తరగతికి తీసుకురండి. దీన్ని మీ తోటివారితో పంచుకోండి. రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కవితలతో చిన్న బృందాలుగా ఏర్పడి వాటి అర్థాన్ని, అలాగే వాటి ద్వారా కవి ఏ సందేశం ఇవ్వదలచుకుంటున్నాడో చర్చించండి.

   (బి) మీ ప్రాంతంలోని ఒక అణగారిన సమాజాన్ని గుర్తించండి. ఈ సందర్భంలో సభ్యునిగా మీ భావాలను వ్యక్తీకరించడానికి ఒక కవిత లేదా పాట రాయండి లేదా పోస్టర్ గీయండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

ధృఢమైన: ధృఢమైన వ్యక్తి లేదా సమూహం అంటే తమను గురించి తమ అభిప్రాయాలను బలంగా చెప్పేవారు.

ఎదుర్కొను: ముఖాముఖి తలపడడం లేదా ఎవరినైనా, దేనినైనా సవాలు చేయడం. ఈ అధ్యాయంలో ఈ సమూహాలు వివక్షను సవాలు చేయడాన్ని సూచిస్తుంది.

వెళ్ళగొట్టబడు: స్వాధీనం చేసుకోవడం అంటే ఏదైనా సొంతం చేసుకోవడం, వెళ్ళగొట్ట బడటం అంటే అధికారాన్ని వదులుకోవడం.

బహిష్కరించు: ఈ అధ్యాయంలో ఒక వ్యక్తి లేదా సమూహాన్ని బహిష్కరించడం. అంటే ఒక వ్యక్తి మరియు అతని కుటుంబాన్ని సామాజికంగా వెలివేయడం.

నైతికంగా ఖండించదగినది: ఇది సమాజం విశ్వసించి ఇచ్చే మర్యాద, గౌరవం, నిబంధనలను ఉల్లంఘించడం. ఇది సాధారణంగా సమాజం ఆమోదించే అన్ని విలువలకు వ్యతిరేకంగా జరిగే వికృతమైన, అసహ్యకరమైన చర్యను సూచిస్తుంది.

విధానము: భవిష్యత్తుకు దిశానిర్దేశం చేసే, సాధించాల్సిన లక్ష్యాలను సిద్ధం చేసుకుని వాటికై అనుసరించాల్సిన, అమలు చేయాల్సిన సూత్రాలు లేదా మార్గదర్శకాలను రూపొందించే ఒక కార్యాచరణ. ఈ అధ్యాయంలో, మేము ప్రభుత్వ విధానాలను ప్రస్తావించాము. కానీ పాఠశాలలు, కంపెనీలు మొదలైన ఇతర సంస్థలకు కూడా విధానాలు ఉంటాయి.

Unit Five

SCERT ANDHRAPRADESH

యూనిట్ ఐదు

SCERT ANDHRAPRADESH

Teacher's Note

This unit discusses the role of the government in providing public facilities as well as in implementing laws that apply to market, factory and the working conditions of people. The aim is to allow students to understand the ways in which this role of the government is linked to concerns addressed in our Fundamental Rights. It is this link to rights that provides a connection to similar issues raised in earlier chapters. Also the discussion in the Class VI and VII textbooks on livelihoods and markets respectively can also be used to provide a context for discussions in Chapter 10.

Chapter 9 uses water as the primary example to discuss public facilities. It is important that the student understand quite clearly what is meant by the idea of public facilities and why the government needs to play a crucial role in their provision and, therefore, take overall responsibility. The idea of equity, or the equal availability, affordability and quality of water for all, is one of the key issues related to public facilities that the chapter highlights. In the classroom discussion, it is crucial to separate the discussion on the importance of the government's role in providing public facilities from their current unequal provision. This means that the fact that persons currently get different amounts of water should not be viewed as a reason for the government not being able to provide public facilities.

Chapter 10 discusses the central role of the government in regulating economic activities. This is largely done through laws and the chapter focuses on the importance of implementing existing laws as well as making new laws to protect the rights of workers, consumers and producers in the market. The Bhopal gas tragedy is discussed as an example of the lax enforcement of the laws. It is quite likely that students might have not heard of this tragedy and it would be helpful to have them research this and perhaps create a wallpaper or skit on this for the entire school. The websites indicated at the end of the book could be used for additional reference material. The Bhopal gas tragedy also marked the moment in which 'environmental' issues became intrinsically linked to laws on the economy and the chapter briefly discusses this as well. The idea of accountability of the manufacturer as well as the government to the workers and the citizens at large is one of the key ideas underlying this chapter.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

ఈ యూనిట్ ప్రజా సౌకర్యాలను అందించడంలోను, అలాగే మార్కెట్‌లకు, ఫ్యాక్టరీలకు, ప్రజల పని పరిస్థితులకు వర్తించే చట్టాలను అమలు చేయడంలో ప్రభుత్వ పాత్రను చర్చిస్తుంది. మన ప్రాథమిక హక్కులతో ముడిపడి ఉన్న వివిధ అంశాలకు ప్రభుత్వ బాధ్యతను అనుసంధానం చేసే మార్గాలను విద్యార్థులు అర్థం చేసుకునేలా చేయడమే దీని ఉద్దేశ్యం. హక్కులతో ఉన్న ఈ అనుబంధమే గత అధ్యాయాలలో లేవనెత్తిన ఇలాంటి అంశాలతో అనుసంధానం చేస్తుంది. అలాగే 6,7 తరగతుల పాఠ్య పుస్తకాలలోని 'జీవనోపాధులు' 'మార్కెట్‌లు' గురించిన చర్చను, పదవ అధ్యాయంలోని చర్చలకు ఆధారంగా కూడా ఉపయోగించవచ్చును.

తొమ్మిదో అధ్యాయం ప్రజాసౌకర్యాలను చర్చించడానికి నీటిని ప్రాథమిక ఉదాహరణగా ఉపయోగించింది. ప్రజా సౌకర్యాలు అనే భావనకు అర్థం ఏమిటో, వాటి ఏర్పాటులో ప్రభుత్వం ఎందుకు కీలకపాత్ర పోషించాలో, వీటన్నింటికీ ప్రభుత్వం ఎందుకు బాధ్యత వహించాలో విద్యార్థి స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. సమానత్వము లేదా సమాన లభ్యత, ప్రజలు భరించగల స్థోమత, అందరికీ శుభ్రమైన నీటిని అందించుట వంటి భావాలను ఈ అధ్యాయము ప్రధానంగా తెలియజేస్తుంది. ప్రస్తుత ప్రజా సౌకర్యాల అసమాన కల్పనాస్థితి నుండి ప్రజలందరికీ సమానంగా కల్పించడంలో ప్రభుత్వ పాత్ర ప్రాధాన్యతను తరగతి చర్చలో ప్రత్యేకంగా చర్చించవలసిన అవసరం ఉంది. నిజానికి ప్రజలంతా ఒకే పరిమాణంలో నీటిని పొందలేకపోవడం, ప్రభుత్వం ప్రజా సౌకర్యాలు కల్పించకపోవడానికి ఒక కారణంగా చూడకూడదు.

ఆర్థిక కార్యకలాపాలను నియంత్రించడంలో ప్రభుత్వ పాత్ర కీలకం అనే విషయాన్ని 10వ అధ్యాయం చర్చిస్తుంది. ఇది ప్రధానంగా చట్టాల ద్వారా జరుగుతుంది. మార్కెట్‌లో కార్మికుల, వినియోగదారుల, ఉత్పత్తిదారుల హక్కులను రక్షించడానికి ప్రస్తుతమున్న చట్టాలను అమలు చేయడంతో పాటు కొత్త చట్టాలు చేయవలసిన పాత్రపై ఈ అధ్యాయం దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తుంది. చట్టాలు అమలు చేయడంలో ప్రభుత్వ అశ్రద్ధకు ఉదాహరణగా భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటనను చర్చించడం జరిగింది. విద్యార్థులు ఈ దుర్ఘటన గురించి విని ఉండకపోవచ్చు. దీనిపై పరిశోధన చేయడానికి, గోడ పత్రికను తయారు చేయడానికి లేదా పాఠశాల మొత్తం దీనిపై లఘు నాటిక వేయడానికి ఈ సంఘటన ఉపయోగపడుతుంది. పుస్తకం చివర సూచించిన వెబ్‌సైట్‌లు అదనపు సమాచారాన్ని పొందడానికి ఉపయోగపడతాయి. భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటన 'పర్యావరణ అంశాలను' అంతర్గతంగా ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధించిన చట్టాలతో అనుసంధానం చేసింది. ఈ అధ్యాయం దీనిని సంక్షిప్తంగా చర్చిస్తుంది. ఉత్పత్తిదారుని బాధ్యత, కార్మికుల, పౌరుల యెడల ప్రభుత్వ బాధ్యతలు అనేవి అంతర్లీనంగా ఈ అధ్యాయంలోని ప్రధానాంశాలు.

SCERT ANDHRAPRADESH

0860CH09

Chapter 9

Public Facilities

Amu and Kumar are travelling through Chennai in a bus. As they go round the city, they observe the water facilities available in different parts of Chennai...

ANNA NAGAR

SAIDAPET

SCERT, ANDHRAPRADESH

N6P7H7

అధ్యాయం 9

ప్రజా సౌకర్యాలు

అము, కుమార్‌లు చెన్నైలో బస్సులో ప్రయాణిస్తున్నారు. వారు నగరమంతా తిరుగుతూ వివిధ ప్రాంతాలలో అందుబాటులో ఉన్న నీటి సౌకర్యాలను గమనిస్తున్నారు.

అన్నా నగర్

సైదాపేట

SCERT, ANDHRA PRADESH

MADIPAKKAM

MYLAPORE

SCERT, ANDHRAPRADESH

మడిపక్కం

మైలాపూర్

SCERT, ANDHRAPRADESH

1. You have seen the four situations illustrated above. Based on these, what impression do you get of the water situation in Chennai?

2. Pick out the various sources of water for household use from the description alongside.

3. What, in your view, is similar, and what is different in Subramanian's and Padma's experiences.

4. Write a paragraph describing the water supply situation in your area.

5. Why does water flow in a trickle in summer in most places in India? Find out.

Discuss: Is there a general shortage of water for everyone in Chennai? Can you think of two reasons why different people get varying amounts of water?

Water and the People of Chennai

Senior government officials like Mr Ramagopal live in Anna Nagar, Chennai. This area looks lush and green with lawns maintained by a generous spraying of water. Bungalows here have tap water for major part of the day. On days when the water supply is inadequate, Mr Ramagopal speaks to a senior official whom he knows in the municipal water board and a water tanker is easily arranged for his house.

Like most areas of the city, Subramanian's apartments in Mylapore suffers from water shortage. This area gets municipal water once in two days. A private borewell meets some of the residents' water needs. Borewell water is, however, brackish so the residents use it in their toilets and for washing. For other uses, water is purchased from tankers. Subramanian spends upto Rs 500-600 per month on buying water from the tankers. For drinking water, residents have installed water purification systems in their homes.

Siva lives on rent on the first floor of a house in Madipakkam and gets water once in four days. Shortage of water is one major reason why Siva can't bring his family to Chennai. For drinking, Siva buys bottled water.

Padma works as a domestic help in Saidapet and lives in the nearby slum. She pays a rent of Rs 650 for the hutment, which has neither a bathroom nor a tap connection. For 30 such hutments there is a common tap at one corner, in which water comes from a borewell for 20 minutes twice daily. A family gets to fill a maximum of three buckets within this time. The same water is used for washing and drinking. In summer, the flow becomes a trickle, so that one family gets water only at the cost of another. People have to wait long hours for water tankers.

SCERT, ANDHRAPRADESH

1. పై చిత్రంలో నాలుగు ప్రాంతాలలో పరిస్థితులను మీరు చూసారు. వీటి ఆధారంగా చెన్నైలోని నీటి పరిస్థితిపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

2. ఈ చిత్రాల నుండి గృహ అవసరాల కోసం ఏయే నీటి వనరులపై ఆధారపడుతున్నారో తెల్పండి.

3. మీ దృష్టిలో సుబ్రమణియన్, పద్మల అనుభవాలలో సారుప్యమైనది, భిన్నమైనది ఏది?

4. మీ ప్రాంతంలోని నీటి సరఫరా పరిస్థితిని వివరిస్తూ ఒక పేరా రాయండి.

5. భారతదేశంలోని అనేక ప్రాంతాలలో వేసవిలో నీటి ఎద్దడి ఎందుకు ఏర్పడుతుందో తెలుసుకోండి?

చర్చించండి: చెన్నైలో అందరికి సాధారణ నీటి కొరత ఉందా? వేరు వేరు వ్యక్తులు వివిధ పరిమాణాల్లో నీటిని పొందటానికి గల రెండు కారణాలను మీరు ఆలోచించగలరా?

చెన్నై ప్రజలకు నీటి సౌకర్యం

రాంగోపాల్ వంటి సీనియర్ ప్రభుత్వ అధికారులు చెన్నైలోని అన్నానగర్‌లో నివసిస్తున్నారు. ఎక్కువగా నీటిని చల్లుతూ ఉండటం వలన ఈ ప్రాంతం పచ్చిక బయళ్ళతో పచ్చగా కనిపిస్తుంది. ఇక్కడ బంగ్లాలకు రోజులో ఎక్కువ సమయం కుళాయి నీరు వస్తుంది. తగినంత నీటి సరఫరా లేని రోజులలో మున్సిపల్ వాటర్ బోర్డులో తనకు తెలిసిన సీనియర్ అధికారితో రామగోపాల్ మాట్లాడితే అతని ఇంటికి వాటర్ టాంకర్ సులభంగా ఏర్పాటు చేస్తారు.

నగరంలో చాలా ప్రాంతాల మాదిరిగానే, మైలాపూర్ లోని సుబ్రమణ్యన్ అపార్ట్‌మెంట్ కూడా నీటి కొరతను ఎదుర్కొంటున్నది. ఈ ప్రాంతానికి రెండు రోజులకి ఒకసారి మున్సిపల్ నీరు వస్తుంది. బోర్‌వెల్ ద్వారా వచ్చే నీరు ఉప్పు నీరు కాబట్టి, ఇక్కడ నివసించేవారు దాన్ని మరుగుదొడ్లలోను, బట్టలు ఉతకడానికి ఉపయోగిస్తారు. ఒక ప్రవేట్ బోర్‌వెల్ కొంత మంది నివాశితుల నీటి అవసరాలను తీరుస్తుంది. ఇతర అవసరాలకు ట్యాంకర్ల నుండి నీటిని కొనుగోలు చేస్తున్నారు. ఇలా ట్యాంకర్ల నుంచి నీటిని కొనుగోలు చేయడానికి నెలకు రూ. 500–600 వరకు ఖర్చు చేస్తున్నారు. త్రాగునీటి కోసం ఇక్కడ నివసిస్తున్నవారు తమ ఇళ్ళలో నీటి శుద్ధీకరణ యంత్రాలను ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

శివ మడిపక్కంలోని ఒక ఇంటి మొదటి అంతస్తులో అద్దెకు ఉంటున్నాడు. వారికి నాలుగు రోజులకి ఒకసారి కుళాయి వస్తుంది. శివ తన కుటుంబాన్ని చెన్నైకి తీసుకురాకపోవడానికి నీటి కొరత ఒక ప్రధాన కారణం. త్రాగడానికి శివ బాటిల్ నీళ్ళు కొంటాడు.

పద్మ సైదా పేటలో ఇంటిలో పనిమనిషిగా పనిచేస్తూ సమీపంలో గల మురికివాడలో నివసిస్తుంది. స్నానాల గది కాని, కుళాయి కనెక్షన్ గాని లేని గుడిసెకు ఆమె రూ. 650 అద్దె చెల్లిస్తుంది. అటువంటి ముప్పై గుడిసెలకు ఒక మూలన ఒక పబ్లిక్ కుళాయి ఉంది. దీనిలో రోజుకు రెండు సార్లు ఇరవై నిమిషాల పాటు బోర్‌వెల్ నుండి నీరు వస్తుంది. ఈ సమయంలో ఒక కుటుంబం గరిష్టంగా మూడు బకెట్లు పట్టుకోవచ్చు. ఈ నీటినే బట్టలు ఉతకడానికి, త్రాగడానికి ఉపయోగిస్తారు. వేసవిలో, కుళాయి ధార సన్నగా ఉంటుంది. ఒక కుటుంబానికి నీరు దొరికితే ఇంకొక కుటుంబానికి దొరకదు. నీటికి ఎక్కువ ఖర్చు చేయాలి. నీటి ట్యాంకర్ల కోసం ప్రజలు గంటల తరబడి ఎదురుచూడవలసి వస్తుంది.

SCERT ANDHRAPRADESH

Water as Part of the Fundamental Right to Life

Water is essential for life and for good health. Not only is it necessary for us to be able to meet our daily needs but safe drinking water can prevent many water-related diseases. India has one of the largest number of cases of diseases such as diarrhoea, dysentery, cholera. Over 1,600 Indians, most of them children below the age of five, reportedly die *everyday* because of water-related diseases. These deaths can be prevented if people have access to safe drinking water.

The Constitution of India recognises the right to water as being a part of the Right to Life under Article 21. This means that it is the right of every person, whether rich or poor, to have sufficient amounts of water to fulfil his/her daily needs at a price that he/she can afford. In other words, there should be universal access to water.

> "... right to water entitles everyone to sufficient, safe, acceptable, physically accessible and affordable water for personal and domestic use"
>
> **United Nations (2002)**

There have been several court cases in which both the High Courts and the Supreme Court have held that the right to safe drinking water is a Fundamental Right. In 2007, the Andhra Pradesh High Court restated this while hearing a case based on a letter written by a villager of Mahbubnagar district on the contamination of drinking water. The villager's complaint was that a textile company was discharging poisonous chemicals into a stream near his village, contaminating ground water, which was the source for irrigation and drinking water. The judges directed the Mahbubnagar district collector to supply 25 litres of water to each person in the village.

SCERT ANDHRAPRADESH

Public Facilities

Like water, there are other essential facilities that need to be provided for everyone. Last year you read about two other such facilities: healthcare and sanitation. Similarly, there are things like electricity, public transport, schools and colleges that are also necessary. These are known as **public facilities**.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

జీవించడానికి ప్రాథమిక హక్కుగా నీరు:

మనం జీవించడానికి, ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి నీరు అవసరం. మన రోజువారీ అవసరాలను తీర్చడమే కాకుండా, సురక్షితమైన త్రాగునీరు నీటి ద్వారా వచ్చే అనేక వ్యాధుల బారి నుండి మనలను కాపాడుతుంది. అతిసారం, విరోచనాలు, కలరా వంటి వ్యాధులు భారతదేశంలో అధిక సంఖ్యలో నమోదయ్యాయి. భారతీయులలో ప్రతి రోజు 1600 మంది అందులోను 5సం॥లోపు పిల్లలు ప్రతీ సంవత్సరం నీటి సంబంధిత వ్యాధుల కారణంగా మరణిస్తున్నారని నివేదికలు తెలియజేస్తున్నాయి. ప్రజలకు సురక్షితమైన మంచి నీరు అందితే ఈ మరణాలను అరికట్టవచ్చును.

భారత రాజ్యాంగం ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం నీటిని పొందే హక్కును జీవించే హక్కులో ఒక భాగంగా గుర్తించింది. దీని అర్థం ధనవంతుడు లేదా పేదవాడు అనే తేడా లేకుండా ప్రతి వ్యక్తికి తన రోజువారీ అవసరాలను తీర్చుకోవడానికి తగినంత నీరు అతను/ఆమెకు అందుబాటు ధరలో లభించాలి. (మరో మాటలో చెప్పాలంటే) నీరు అందరికీ లభించాలి.

> "నీటిని పొందే హక్కు" ప్రకారం వ్యక్తిగత, గృహ అవసరాల కోసం ప్రతి ఒక్కరికీ తగినంత సురక్షితమైన, ఆమోదయోగ్యమైన నీటిని భౌతికంగా అందుబాటులో ఉంచాలి.
>
> **ఐక్యరాజ్య సమితి - 2002**

సురక్షిత మంచినీరు పొందే హక్కు ప్రాథమిక హక్కు అని పేర్కొంటూ సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టులు అనేక కేసులలో తీర్పులు ఇచ్చాయి. 2007 లో మహబూబ్ నగర్ జిల్లాకు చెందిన ఒక గ్రామస్తుడు త్రాగునీరు కలుషితం కావడంపై రాసిన లేఖ ఆధారంగా గల కేసును విచారిస్తున్నప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ఈ విషయాన్ని పునరుద్ఘాటించింది. ఇందులో తమ సాగు, త్రాగునీటికి ఆధారమైన గ్రామ సమీపానగల వాగులో ఒక బట్టల మిల్లు నుండి విడుదలయ్యే విషరసాయనాల వలన భూగర్భజాలాలు కలుషితం అవుతున్నాయని, గ్రామస్థులు ఫిర్యాదు చేసారు. గ్రామంలోని ప్రతి వ్యక్తికీ 25 లీటర్ల చొప్పున నీటిని సరఫరా చేయాలనీ మహబూబ్ నగర్ జిల్లా కలెక్టర్‌ను న్యాయమూర్తులు ఆదేశించారు.

ప్రజా సౌకర్యాలు:

నీరులాగే ప్రతి ఒక్కరికి అవసరమైన కనీస సౌకర్యాలను ప్రభుత్వం కల్పించవలసిన అవసరం ఉంది. గత సంవత్సరం ఆరోగ్య సంరక్షణ, పారిశుద్ధ్యం అనే రెండు ప్రజా సౌకర్యాల గురించి చదివారు. ఉదాహరణకు ఆరోగ్య సంరక్షణ, పారిశుద్ధ్యం, విద్యుత్, ప్రజారవాణా, పాఠశాలలు, కళాశాలల వంటి వాటిని **ప్రజా సౌకర్యాలు** అంటారు.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

The Indian Constitution guarantees the Right to Education for all children between the ages of 6-14 years. Equity in the schooling facilities available to all children is an important aspect of this Right. However, activists and scholars working on education have documented the fact that schooling in India continues to be highly unequal.

The important characteristic of a public facility is that once it is provided, its benefits can be shared by many people. For instance, a school in the village will enable many children to get educated. Similarly, the supply of electricity to an area can be useful for many people: farmers can run pumpsets to irrigate their fields, people can open small workshops that run on electricity, students will find it easier to study and most people in the village will benefit in some way or the other.

The Government's Role

Given that public facilities are so important, someone must carry the responsibility of providing these to the people. This 'someone' is the government. One of the most important functions of the government is to ensure that these public facilities are made available to everyone. Let us try and understand why the government (and only the government) must bear this responsibility.

We have seen that private companies operate for profit in the market. You read about this in the chapter on the 'Story of a Shirt' in your Class VII book. In most of the public facilities, there is no profit to be had. For example, what profit can accrue to a company for keeping the drains clean or running an anti-malaria campaign? A private company will probably not be interested in undertaking such work.

The government needs to play an active role in providing adequate access to proper health facilities for the entire population. This includes the eradication of preventable diseases like polio as shown in the above photograph.

But, for other public facilities such as schools and hospitals, private companies may well be interested. We have many of these, particularly in large cities. Similarly, if you are living in a city, you will have seen private companies supplying water through tankers or supplying drinking water in sealed bottles. In such cases, private companies provide public facilities but at a price that only some people can afford. Hence, this facility is not available to all at an affordable rate. If we go by the rule that people will get as much as they can pay for then many people who cannot afford to pay for such facilities will be deprived of the opportunity to live a decent life.

SCERT, ANDHRAPRADESH

6-14 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్న పిల్లలందరికీ విద్యాహక్కుకు భారత రాజ్యాంగం హామీ ఇస్తుంది. పిల్లలందరికీ పాఠశాలలో సౌకర్యాల అందుబాటుతో సమానత్వం సాధించడం అనేది ఈ హక్కులో ముఖ్యమైన అంశం. భారతదేశంలో పాఠశాల విద్య చాలా అసమానంగా కొనసాగుతుందన్న వాస్తవాన్ని విద్యాకార్యకర్తలు, మేధావులు నమోదు చేసారు.

జనాభాకంతటికీ సరైన వైద్య సదుపాయాలను అందించడంలో ప్రభుత్వం క్రియాశీల పాత్ర పోషించాల్సిన అవసరం ఉంది. పై ఫోటోలో చూపిన విధంగా పోలియో వంటి నివారించ దగిన వ్యాధుల నిర్మూలన వంటివి ఇందులో ఇమిడి ఉన్నాయి. ప్రభుత్వ వైద్యశాలలు ఎందుకు సమర్ధవంతంగా లేవు.

ఒకసారి ఏర్పాటు చేయబడిన తరువాత అనేక మంది దీని ద్వారా ప్రయోజనం పొందడమే ప్రజాసౌకర్యాల ప్రధాన లక్షణం. ఉదాహరణకు గ్రామములో గల పాఠశాల అనేక మంది పిల్లలు చదువుకోడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అదేవిధంగా, ఒక ప్రాంతానికి విద్యుత్ సరఫరా కల్పిస్తే అది చాలామందికి ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. రైతులు తమ పొలాలకు నీరు పెట్టడానికి పంపు సెట్లను ఉపయోగించవచ్చు. ప్రజలు విద్యుత్‌తో నడిచే చిన్న వర్క్ షాప్‌లను తెరవవచ్చు. విద్యార్థులు సౌకర్యవంతంగా చదువుకోవచ్చు. దీనివలన గ్రామములోని అనేక మంది ఏదో ఒక విధంగా లాభపడతారు.

ప్రభుత్వ పాత్ర

పైన పేర్కొన్న ప్రజా సౌకర్యాలు చాలా ముఖ్యమైనవి కాబట్టి వీటిని ప్రజలకు అందించే బాధ్యతను ఎవరో ఒకరు వహించాలి. ఆ ఎవరో ఒకరు అనేదే ప్రభుత్వం. ఈ ప్రజా సౌకర్యాలు అందరికి అందుబాటులో ఉండేలా చూడటం ప్రభుత్వం యొక్క ప్రధాన విధుల్లో ఒకటి. ప్రభుత్వం (ప్రభుత్వం మాత్రమే) ఈ బాధ్యతను ఎందుకు వహించాలో అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నిద్దాం.

ప్రయివేటు కంపెనీలు మార్కెట్‌లో లాభాపేక్షతో పని చేస్తాయని మనకు తెలుసు. 7వ తరగతిలో 'చొక్కాకథ' అనే పాఠంలో దీనిని గూర్చి చదువుకున్నాము. ప్రజా సౌకర్యాలలో చాలావరకు లాభం అనేది ఉండదు. ఉదాహరణకు డ్రైనేజీలను శుభ్రంగా ఉంచడం లేదా మలేరియా వ్యతిరేక ప్రచారాన్ని నిర్వహించడం వలన కంపెనీకి ఎటువంటి లాభం చేకూరుతుంది? కాబట్టి ఒక ప్రైవేట్ కంపెని బహుశా ఇటువంటి పనిని చేపట్టడానికి ఆసక్తి చూపదు.

కానీ పాఠశాలలు, ఆస్పత్రుల వంటి ఇతర ప్రజా సౌకర్యాల కల్పనలో ప్రైవేట్ కంపెనీలకు బాగా ఆసక్తి ఉండవచ్చు. ఇటువంటివి పెద్ద నగరాలలో చాలా ఉన్నాయి. మీరు నగరంలో నివసిస్తున్నట్లైతే, ప్రైవేట్ కంపెనీలు ట్యాంకర్ల ద్వారా నీటిని సరఫరా చేయడం లేదా సీల్ చేసిన సీసాలలో త్రాగునీటిని సరఫరా చేయడం చూసి ఉంటారు. అటువంటి సందర్భాలలో, ప్రైవేట్ సంస్థలు ప్రజా సౌకర్యాన్ని అందిస్తాయి. అయితే భరించగలిగే కొద్ది మందికి మాత్రమే అవి అందుబాటులో ఉంటాయి. కాని ఈ సౌకర్యాలు అందరు భరించగల ధరలో ఉండవు. ఎంత చెల్లిస్తే అన్ని సౌకర్యాలు పొందగలరు అనే నిబంధనతో మనం ముందుకు సాగితే డబ్బు చెల్లించలేని అనేక మంది ప్రజలు సౌకర్యంగా జీవించే అవకాశాన్ని కోల్పోతారు.

SCERT, ANDHRA PRADESH

Clearly, this is not a desirable option. Public facilities relate to people's basic needs. Any modern society requires that these facilities are provided so that people's basic needs are met. The Right to Life that the Constitution guarantees is for all persons living in this country. The responsibility to provide public facilities, therefore, must be that of the government.

Where does the government get money for public facilities?

Every year you must have heard the government budget being presented in the Parliament. This is an account of the expenses the government has made on its programmes in the past year and how much it plans to spend in the coming year.

In the budget, the government also announces the various ways in which it plans to meet these expenses. The main source of revenue for the government is the taxes collected from the people, and the government is empowered to collect these taxes and use them for such programmes. For instance, to supply water, the government has to incur costs in pumping water, carrying it over long distances, laying down pipes for distribution, treating the water for impurities, and finally, collecting and treating waste water. It meets these expenses partly from the various taxes that it collects and partly by charging a price for water. This price is set so that most people can afford a certain minimum amount of water for daily use.

Central Government Spends Money on Rupee Goes To

Source: Union Budget 2018-19

As Amu and Kumar ride around Chennai...

Amu: Did you notice that the roads in Saidapet were so bumpy and without streetlights? I wonder what the place is like at night.

Kumar: What better can you expect in a slum!

Amu: Why should slums be like that? Shouldn't they have public facilities?

Kumar: I think public facilities are for all those who live in proper houses in colonies. They are the people who pay taxes.

Amu: Why do you say that! Slum dwellers are also citizens and they have rights too.

Kumar: Arrey! The government will go bankrupt this way!

Amu: Well, it has to find a way. Can you imagine what it would be like to live in a slum without proper roads, water, electricity?

Kumar: Err....

Amu: Our Constitution recognises many of the public facilities as being a part of the Right to Life. The government must see that these rights are protected so that everyone can lead a decent life.

Whose point of view do you agree with?

SCERT, ANDHRAPRADESH

నిజానికి ఇది ఆశించదగిన పరిస్థితి కాదు. ప్రజల ప్రాథమిక అవసరాలు తీరాలంటే ఏ ఆధునిక సమాజమైనా ఈ సౌకర్యాలను అందించడం అవసరం. రాజ్యాంగం కల్పించే జీవించేహక్కు దేశంలో ప్రజలందరికీ వర్తిస్తుంది. కాబట్టి ప్రజా సౌకర్యాలను కల్పించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వానిదే.

ప్రజా సౌకర్యాల కోసం ప్రభుత్వానికి డబ్బు ఎక్కడి నుండి వస్తుంది?

ప్రతి సంవత్సరం పార్లమెంట్‌లో ప్రభుత్వం బడ్జెట్‌ను ప్రవేశ పెడుతుండటం మీరు తప్పక వినే ఉంటారు. ఇది గత సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం తన కార్యక్రమాలపై చేసిన ఖర్చులు, రాబోయే సంవత్సరంలో ఎంత ఖర్చు చేయాలనే ప్రణాళిక.

ప్రభుత్వం ఈ ఖర్చులను భరించడానికి గల వివిధ ఆదాయ మార్గాల ప్రణాళికను కూడా ప్రకటిస్తుంది. ప్రజల నుంచి వసూలు చేసే పన్నులే ప్రభుత్వానికి ప్రధాన ఆదాయ వనరు. ఈ పన్నులను వసూలు చేసి, తన కార్యక్రమాలకు వినియోగించుకునే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఉంది. ఉదాహరణకు, నీటిని సరఫరాలో భాగంగా నీటిని పంపింగ్ చేయడం, సుదూరప్రాంతాలకు తీసుకుపోవడం, పంపిణీ కోసం పైపులు వేయడం, నీటిలో మలినాలను శుద్ధి చేయడం, చివరకు వ్యర్థ జలాలను సేకరించి శుద్ధి చేయడం వంటి ఖర్చులను ప్రభుత్వం భరించాలి. ప్రభుత్వము ఈ ఖర్చులలో కొంత భాగాన్ని వివిధ రకాల పన్నుల ద్వారా కొంతభాగాన్ని ఆ నీటికి ధరను నిర్ణయించి అమ్మడం ద్వారా సేకరిస్తుంది. అధిక శాతం ప్రజలు తమ రోజువారి వినియోగానికి అవసరమైన నీటిపై కనీస మొత్తాన్నీ వెచ్చించ గలిగేలా ఈ ధర నిర్ణయించబడింది.

కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసే ఖర్చు
రూపాయి పోక

మూలం: కేంద్ర బడ్జెట్ 2018-19

అము, కుమార్ చెన్నై లో పర్యటిస్తూ ఉండగా.....

అము: సైదాపేటలో రోడ్లు గుంతలు పడి, వీదిలైట్లు లేకుండా ఉన్నాయి. నీవు గమనించావా? రాత్రిపూట ఆప్రదేశం ఎలా ఉంటుందో అని నేను ఆశ్చర్య పోతున్నాను.

కుమార్: మురికివాడలో ఇంతకంటే మంచిగా వీముంటుంది?

అము: మురికివాడలు అలా ఎందుకు ఉండాలి? వారికి ప్రజా సౌకర్యాలు ఉండకూడదా?

కుమార్: కాలనీలలో ప్రభుత్వ అనుమతితో నిర్మించిన ఇళ్ళలో నివసించే వారికే ప్రజా సౌకర్యాలు ఉన్నాయని నేను అనుకుంటున్నాను. వారు పన్నులు చెల్లిస్తారు.

అము: ఎందుకు అలా అంటావు! మురికివాడలో నివసించేవారు కూడా పౌరులే కదా, వారికి కూడా హక్కులు ఉన్నాయి.

కుమార్: అరే! ప్రభుత్వం ఇలా చేస్తే దివాళా తీస్తుంది.

అము: సరే, దీనికి పరిష్కారం వెతకాలి. సరైన రోడ్లు, నీరు, విద్యుత్ లేని మురికి వాడలో జీవించడం ఎలా ఉంటుందో నీవు ఊహించగలవా?

కుమార్: ర్ ర్ .....

అము: మన రాజ్యాంగం జీవించే హక్కులో భాగంగా అనేక ప్రజా సౌకర్యాలను గుర్తించింది. ప్రతి ఒక్కరు సక్రమంగా కనీస సౌకర్యాలతో జీవించేలా ప్రభుత్వం ఈ హక్కులను పరిరక్షించేలా చూడాలి.

మీరు ఎవరి అభిప్రాయంతో ఏకీభవిస్తారు?

SCERT, ANDHRA PRADESH

1. What are public facilities? Why should the government be responsible for providing public facilities?

2. The government can get private companies to deliver some of the public facilities. For instance, contracts for building roads are given to private contractors. Distribution of electricity in Delhi is done by two private companies. However, the government must keep a close watch on these and ensure that they fulfil their commitment to reach these facilities to all people and at affordable prices.

Why do you think the government must assume the overall responsibility for public facilities even when it gets private companies to do part of the job?

3. Look at your water bill and find out what the minimum rate is for municipal water in your area. Does the rate increase as the use of water increases? Why do you think the government charges a higher rate for greater use of water?

4. Find out the various kinds of taxes people pay to the government by talking to a salaried person, a person running his or her own factory/business and a shopkeeper. Share your findings in the classroom with your teacher.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Tax Revenue of Central Government Rupee Comes From

Source: Union Budget 2018-19

Buses are the most important forms of public transport over short distances. It is the main link to the workplace for majority of the working people. With rapid urbanisation, the public bus system even in the major cities has not been able to keep up with the demand.
As an alternative, the government has planned ambitious metro rail projects for Delhi and other metropolitan cities. Rs 11,000 crore was spent from the government budget for the construction of the first segment of the metro-rail in Delhi using the latest technology. People have pointed out that this massive expenditure could have been avoided if only a fraction of this amount was spent on upgrading the public bus system. Would you agree? What do you think could be the solution for other regions of India?

1. ప్రజా సౌకర్యాలు అంటే ఏమిటి? ప్రజా సౌకర్యాలను అందించే బాధ్యత ప్రభుత్వమే ఎందుకు వహించాలి?

2. కొన్ని ప్రజా సౌకర్యాలను అందించడానికి ప్రభుత్వం ప్రైవేట్ కంపెనీలను ఉపయోగించుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు రోడ్ల నిర్మాణ పనులను ప్రైవేట్ కాంట్రాక్టర్లకు కాంట్రాక్ట్‌కు ఇస్తారు. ఢిల్లీలో విద్యుత్ పంపిణీని రెండు ప్రైవేట్ కంపెనీలు చేస్తున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రభుత్వం వీటిని గమనిస్తూ ఉండాలి. ఈ కంపెనీలకు అప్పగించిన పనుల ద్వారా ఈ సౌకర్యాలు అందరికి అందుతున్నాయా, భరించగల ధరలలో ఉన్నాయా అని కూడా గమనించాలి.

తన విధులలో కొంత భాగాన్ని ప్రయివేటు కంపెనీలకు అప్పగించినప్పటికీ ప్రజా సౌకర్యాల కల్పనా బాధ్యతను ప్రభుత్వం వహించాలి అని నీవు ఎందు భావిస్తున్నావు?

3. మీ నీటి బిల్లును చూసి మీ ప్రాంతంలో మునిసిపాలిటి నీటి కనీస ధర ఎంత ఉందో తెలుసుకోండి. నీటి వినియోగం పెరిగే కొద్దీ ధర పెరుగుతుందా? ప్రభుత్వం అధిక నీటి వినియోగానికి అధిక ధరను ఎందుకు వసూలు చేస్తుందని నీవు భావిస్తున్నావు?

4. ఉద్యోగి/ సొంత ఫ్యాక్టరీ యజమాని/ వ్యాపారి/ దుకాణదారునితో మాట్లాడం ద్వారా ప్రభుత్వానికి ప్రజలు చెల్లించే వివిధ రకాల పన్నుల వివరాలను తెసుకోండి. ఈ విషయాలను తరగతిగదిలో మీ ఉపాధ్యాయునితో చర్చించండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రూపాయి రాక

మూలం: కేంద్ర బడ్జెట్ 2018-19

ప్రజా రవాణాలో తక్కువ దూరాల ప్రయాణానికి బస్సులు అత్యంత ముఖ్యమైనవి. ఇది ఎక్కువ మంది పనిచేసే ప్రజలను వారి కార్యాలయానికి తీసుకువెళ్ళే ప్రధాన రవాణా సాధనం. పట్టణీకరణ వేగవంతం కావడంతో ప్రధాన నగరాలలో డిమాండ్‌కు తగినంతగా ప్రజారవాణా అభివృద్ధిచెందలేదు.

ప్రత్యామ్నాయంగా, ఢిల్లీ, ఇతర మెట్రో పాలిటన్ నగరాలకు ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకమైన మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టులను ఏర్పాటు చేసింది. అత్యాధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి ఢిల్లీలో మెట్రో రైలు మొదటి దశ నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం బడ్జెట్ నుండి రూ. **11,000** కోట్లు ఖర్చు చేసింది. ఈ మొత్తంలో కొద్ది భాగాన్ని బస్సు ప్రజా రవాణా ఆధునికీకరణపై వెచ్చిస్తే ఇంతటి భారీ వ్యయాన్ని నివారించవచ్చనే అంశాన్ని ప్రజలు ఎత్తి చూపారు. ఈ అభిప్రాయంతో నీవు అంగీకరిస్తావా? భారతదేశంలో ఇతర ప్రాంతాలకు పరిష్కారం ఏమిటని నీవు భావిస్తున్నావు?

Water Supply to Chennai: Is it Available to All?

While there is no doubt that public facilities should be made available to all, in reality we see that there is a great shortage of such facilities. In the rest of this chapter, we will read about the provision of water, which as we have seen, is a public facility of great importance.

Water supply in Chennai, as we saw at the beginning of the chapter, is marked by shortages. Municipal supply meets only about half the needs of the people of the city, on an average. There are areas which get water more regularly than others. Those areas that are close to the storage points get more water whereas colonies further away receive less water.

The burden of shortfalls in water supply falls mostly on the poor. The middle class, when faced with water shortages, are able to cope through a variety of private means such as digging borewells, buying water from tankers and using bottled water for drinking.

Apart from the availability of water, access to 'safe' drinking water is also available to some and this depends on what one can afford. Once again, the wealthy have more choices, thanks to the booming market in bottled water and water purifiers. People who can afford it have safe drinking water, whereas the poor are again left out. In reality, therefore, it seems that it is only people with money who have the right to water – a far cry from the goal of universal access to 'sufficient and safe' water.

In rural areas, water is needed both for human use and for use by the cattle. The sources of water are wells, handpumps, ponds and sometimes overhead tanks. Much of these are privately owned. Compared to the urban areas, there is an even greater shortage of public water supply in rural areas.

SCERT, ANDHRA PRADESH

Taking water from farmers

The shortage of water has opened up opportunities for private companies in a big way. Many private companies are providing water to cities by buying it from places around the city. In Chennai, water is taken from nearby towns like Mamandur, Palur, Karungizhi and from villages to the north of the city using a fleet of over 13,000 water tankers. Every month the water dealers pay farmers an advance for the rights to exploit water sources on their land. This is water taken away not just from agriculture but also from the drinking water supplies of the villagers. Ground water levels have dropped drastically in all these towns and villages as a result.

చెన్నైకి నీటి సరఫరా: అందరికీ అందుబాటులో ఉందా?

ప్రజా సౌకర్యాలు అందరికీ అందుబాటులో ఉంచాలి అనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు కానీ వాస్తవానికి అలాంటి సౌకర్యాల కొరత ఎక్కువగా ఉండడం మనం చూస్తున్నాం. ఈ అధ్యాయం మిగిలిన భాగంలో నీటి సౌకర్యం అందుబాటు అత్యంత ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రజా సౌకర్యం అనే అంశాన్ని మనం చదువుకుంటాం.

ఈ అధ్యాయం ప్రారంభంలో మనం గమనించినట్లు చెన్నైలో నీటి సరఫరా కొరతగా ఉన్నది. నగర ప్రజల అవసరాలలో సగటున సగం డిమాండ్‌ను మాత్రమే మునిసిపల్ నీటి సరఫరా తీర్చగల్గుతుంది. ఇక్కడ కొన్ని ప్రాంతాలు మిగిలిన ప్రాంతాలకంటే నిరంతరాయంగా నీటి సరఫరాను పొందుతున్నాయి.
నీటి నిల్వ కేంద్రాలకు దగ్గరగా ఉన్న ప్రాంతాలు ఎక్కువ నీటిని పొందుతుండగా, దూరంగా ఉన్న కాలనీలు తక్కువ నీటిని పొందుతున్నాయి.

నీటి సరఫరాలో లోటుపాట్ల భారం ఎక్కువగా పేదలపై పడుతుంది. మధ్య తరగతి ప్రజలు నీటి కొరతను ఎదుర్కొన్నప్పుడు బోర్‌వెల్‌లు త్రవ్వడం, ట్యాంకర్ల నుండి నీటిని కొనుగోలు చేయడం, త్రాగడానికి బాటిల్డ్‌వాటర్‌ను కొనడం వంటి ఖర్చుతో కూడిన ఇతర మార్గాలను భరించగలరు.

స్థోమత గలవారికి పుష్కలంగా నీరు లభించడంతో పాటు సురక్షితమైన త్రాగునీరు కూడ అందుబాటులో ఉంటుంది. సంపన్నుల ఎన్నికకు మరిన్ని అవకాశాలు కల్పిస్తున్న అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న బాటిల్డ్ వాటర్, నీటి శుద్ధి యంత్రాల మార్కెట్‌కు కృతజ్ఞతలు. ఆర్థిక స్థోమత గలవారికి సురక్షితమైన త్రాగు నీరు అందుబాటులో ఉంది. కాని పేద ప్రజలు దీనికి బహుదూరంలో ఉన్నారు. వాస్తవంగా ఆలోచిస్తే సార్వత్రిక పథకమని గగ్గోలు పెట్టే "తగినంత సురక్షితజలం" కేవలం సంపన్నులకే అందుబాటులో ఉందని తెలుస్తోంది.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మనుషులకు పశువులకు కూడా నీరు అవసరం. బావులు, చేతి పంపులు, చెరువులు, కోనేరులు ఓవర్ హెడ్ ట్యాంక్ లు మొదలగు వాటిని నీటి వనరులు అని చెప్పవచ్చును. వీటిలో చాలావరకు ప్రైవేట్ ఆధీనంలో ఉన్నాయి. పట్టణ ప్రాంతాలతో పోలిస్తే, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ప్రజా నీటి సరఫరాకు మరింత కొరత ఉంది.

SCERT, ANDHRA PRADESH

రైతుల నుంచి నీటిని తీసుకోవడం :

నీటి కొరత ప్రైవేట్ కంపెనీలకు పెద్ద ఎత్తున అవకాశాలను అందించింది. అనేక ప్రైవేట్ సంస్థలు నగరం చుట్టు ప్రక్కల ప్రాంతాల నుంచి నీటిని కొనుగోలు చేసి నగరాలకు అందిస్తున్నాయి. సమీప పట్టణాలైన మామండూరు, హలూరు, కరుంగిజి నుండి, ఉత్తరాన గ్రామాల నుండి 13,000 లకు పైగా ట్యాంకర్ల సహాయంతో చెన్నై నగరానికి నీటిని తరలిస్తున్నారు. రైతుల భూములలో గల నీటి వనరులపై హక్కుల కోసం డీలర్లు ప్రతీ నెల అడ్వాన్సు చెల్లిస్తారు. ఇలా తీసుకుపోతున్న నీరు ఆ గ్రామస్తుల వ్యవసాయానికి సంబంధించిందే గాక వారి త్రాగునీటి అవసరాలను తీర్చేది కూడా. తత్ఫలితంగా సంబంధిత పట్టణాలు, గ్రామాలలో భూగర్భ జలాలు బాగా అడుగంటిపోయాయి.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

In Search of Alternatives

The situation in Chennai is not unique. A similar scenario of shortages and acute crisis during the summer months is common to other cities of India. The shortage in municipal water is increasingly being filled by an expansion of private companies who are selling water for profit. Also common are the great inequalities in water use. The supply of water per person in an urban area in India should be about 135 litres per day (about seven buckets) – a standard set by the Urban Water Commission. Whereas people in slums have to make do with less than 20 litres a day per person (one bucket), people living in luxury hotels may consume as much as 1,600 litres (80 buckets) of water per day.

Discuss: Do you think this would be a right step? What do you think would happen if the government withdraws from the task of supplying water?

A shortage of municipal water is often taken as a sign of failure of the government. Some people argue that since the government is unable to supply the amount of water that is needed and many of the municipal water departments are running at a loss, we should allow private companies to take over the task of water supply. According to them, private companies can perform better.

Consider the following facts:

1. Throughout the world, water supply is a function of the government. There are very few instances of private water supply.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Public Water Supply in Porto Alegre

Porto Alegre is a city in Brazil. Though there are many poor people in this city, what is remarkable is that it has a far lower number of infant deaths as compared to most other cities of the world. The city's water department has achieved universal access to safe water and this is the main reason behind the lower number of infant deaths. The average price of water is kept low, and the poor are charged half the basic rate. Whatever profit the department makes is used to improve the water supply. The working of the water department is transparent and people can have a direct say in deciding which projects the department should take up. Through a process of public meetings, people hear what the managers have to say and also vote on their priorities.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం(SDG)
www.in.undp.org

ప్రత్యామ్నాయ మార్గాల అన్వేషణ

చెన్నై పరిస్థితి ప్రత్యేకమైనది ఏమీ కాదు. వేసవి నెలలో నీటి కొరత, తీవ్రమైన సంక్షోభం వంటి దృశ్యాలు భారతదేశంలోని ఇతర నగరాలలో కూడా సాధారణంగా కనిపించేవే. లాభార్జనే ధ్యేయంగా నీటిని అమ్ముకుంటున్న ప్రైవేట్ సంస్థల విస్తరణతో మున్సిపాలిటీలో నీటి కొరత మరింత పెరుగుతున్నది. నీటి వినియోగం విషయంలో అసమానతలు సర్వసాధారణం.

అర్బన్ వాటర్ కమీషన్ నిర్ణయించిన పరిమాణం ప్రకారం భారతదేశంలో పట్టణప్రాంతంలో ప్రతీ వ్యక్తికి రోజుకు 135 లీటర్లు(సుమారు 7 బకెట్లు) నీటి సరఫరా చేయాలి. కానీ మురికివాడలలో నివశించే ప్రజలలో ఒక వ్యక్తి సగటున రోజుకు 20 లీటర్ల కంటే తక్కువ(ఒక బకెట్) నీటితో సరిపెట్టుకుంటుండగా, విలాసవంతమైన హోటల్స్‌లలో నివశించే వ్యక్తి రోజుకు 1600 లీటర్ల (80 బకెట్లు) కంటే ఎక్కువ నీటిని వినియోగిస్తారు.

చర్చించండి: ఇది సరైన చర్య అని మీరు భావిస్తున్నారా? నీటి సరఫరా బాధ్యత నుండి ప్రభుత్వం తప్పుకుంటే ఏమి జరుగుతుందని అనుకుంటున్నారు?

మున్సిపాలిటీలో నీటి కొరత తరచుగా ప్రభుత్వ వైఫల్యానికి చిహ్నంగా పరిగణించబడుతుంది. ప్రజలకు అవసరమైన నీటిని ప్రభుత్వం సరఫరా చేయలేకపోవడం వల్ల, మునిసిపల్ వాటర్ డిపార్ట్మెంట్‌లు నష్టాలలో నడుస్తున్నందువలన నీటి సరఫరా విధిని ప్రైవేట్ కంపెనీలకు అప్పగించాలని కొందరు వాదిస్తున్నారు. వారి అభిప్రాయం ప్రకారం ప్రైవేటు కంపెనీలు మెరుగైన పని తీరును కనబరుస్తాయి.

కింది వాస్తవాలను పరిగణలోకి తీసుకోండి.

1. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా నీటి సరఫరా ప్రభుత్వ విధి. ప్రైవేట్ నీటి సరఫరా చాలా తక్కువ సందర్భాలలో ఉన్నది.

ప్రోటో అలెగ్రే లో ప్రజానీటి సరఫరా:

పోర్టో అలెగ్రే బ్రెజిల్ దేశంలో ఒక నగరం. ఈ నగరంలో అనేకమంది పేదలు ఉన్నప్పటికీ, ప్రపంచములోని ఇతర నగరాలతో పోలిస్తే శిశు మరణాల సంఖ్య చాలా తక్కువగా ఉండటం చెప్పుకోదగ్గ విషయం. నగర నీటి సరఫరా విభాగం శుద్ధమైన త్రాగునీటి సార్వత్రిక అందుబాటును సాధించింది. శిశు మరణాల సంఖ్య తక్కువగా ఉండటానికి ఇది ప్రధాన కారణం. నీటి సగటు ధర తక్కువగా ఉంటుంది, ఈ ప్రాథమిక ధరలో పేదల నుండి సగం మాత్రమే వసూలు చేస్తారు. డిపార్టుమెంటుకు లభించిన లాభం, నీటి సరఫరాను మెరుగుపరచడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. జలవనరుల శాఖ పనితీరు పారదర్శకంగా ఉంటుంది. ఆ శాఖ ఏ ప్రాజెక్టులను చేపట్టాలనే విషయాన్ని ప్రజలు నేరుగా చెప్పగలరు. బహిరంగ సమావేశాల ద్వారా ప్రజలు యజమానులు చెప్పేది వింటారు. ఈ యజమానులు చెప్పిన అంశాలలో తమకు ముఖ్యమని భావించే అంశాలకు మాత్రమే ప్రజలు తమ సమ్మతిని తెలియజేస్తారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

2. There are areas in the world where public water supply has achieved universal access. (see Box below)

3. In a few cases, where the responsibility for water supply was handed over to private companies, there was a steep rise in the price of water, making it unaffordable for many. Cities saw huge protests, with riots breaking out in places like Bolivia, forcing the government to take back the service from private hands.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

4. Within India, there are cases of success in government water departments, though these are few in number and limited to certain areas of their work. The water supply department in Mumbai raises enough money through water charges to cover its expenses on supplying water. In Hyderabad, a report shows that the department has increased coverage and improved performance in revenue collection. In Chennai, the department has taken several initiatives for harvesting rain water to increase the level of groundwater. It has also used the services of private companies for transporting and distributing water but the government water supply department decides the rate for water tankers and gives them permission to operate. Hence they are called 'on contract'.

Discuss the main ideas in the above section. What do you think can be done to improve water supply?

Do you think it is also important to conserve resources like water and electricity, and to use more public transport?

SCERT ANDHRAPRADESH

Mumbai's suburban railway is well-functioning public transport system. It is the densest route in the world, attending to 65 lakh passengers daily. Extending over a distance of 300 kilometers, these local trains allow people living far away from Mumbai to find work in the city. Note that the high cost of housing in cities makes it impossible for an average worker to live in the city.

2. ప్రపంచంలో ప్రజా నీటి సరఫరా అందరికీ అందుబాటు సాధించిన ప్రాంతాలు ఉన్నాయి (క్రింద బాక్స్ చూడండి)

3. కొన్ని సందర్భాలలో నీటి సరఫరా బాధ్యతను ప్రైవేట్ కంపెనీలకు అప్పగించినప్పుడు నీటి ధర విపరీతంగా పెరిగి, చాలా మందికి భారంగా మారింది. అనేక మంది భారీ నిరసనలను వ్యక్తంచేశారు. ప్రైవేట్ వ్యక్తుల నుండి నీటి సరఫరా సేవను వెనక్కి తీసుకోవాలని ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెస్తూ బొలీవియా వంటి ప్రదేశాలలో అల్లర్లు చెలరేగాయి.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం(SDG)www.in.undp.org

4. భారతదేశంలో ప్రభుత్వ నీటిశాఖలలో విజయవంతమైన సందర్భాలు ఉన్నాయి, అయితే ఇవి చాలా తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నాయి. వాటి పని కొన్ని నిర్దిష్ట రంగాలకు పరిమితం చేయబడింది. ముంబాయి లోని నీటి సరఫరా విభాగం తన ఖర్చులకు సరిపడా డబ్బును నీటి చార్జీల ద్వారా సేకరిస్తుంది. హైదరాబాదులో కూడా తన నీటి ఖర్చులకు సరిపడా రెవెన్యు వసూలు చేయడం వలన దాని సేవలను మెరుగుపరిచిందని ఒక నివేదిక తెలుపుతున్నది. చెన్నై కూడా భూగర్భ నీటి నిలువలు పెంచడానికి అవసరమైన కృషి చేస్తున్నది. నీటి రవాణా, పంపిణీకి ప్రైవేటు కంపెనీలను కొంతవరకు అనుమతిస్తుంది. ప్రభుత్వ నీటి సరఫరా విభాగం ప్రైవేటు నీటి ట్యాంకర్లకు ధర నిర్ణయించి ప్రైవేటు వ్యక్తులకు అనుమతియిచ్చినది. దీనినే కాంట్రాక్ట్ పద్ధతి అని పిలుస్తారు.

చర్చించండి: పై విభాగం లోని ప్రధాన అంశాలను గురించి చర్చించండి. నీటి సరఫరాను మెరుగు పరచడానికి ఏమి చేయవచ్చు అని మీరు భావిస్తున్నారు?

నీరు మరియు విద్యుత్ వంటి వనరులను ఆదా చేయడం, మరింత ప్రజా రవాణాను ఉపయోగించడం కూడా ముఖ్యమని మీరు భావిస్తున్నారా?

SCERT, ANDHRAPRADESH

ముంబాయి సబర్బన్ రైల్వే బాగా పని చేసే ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ. ఇది ప్రపంచంలోనే అత్యంత రద్దీ మార్గం. ప్రతీ రోజు 65,00,000 మంది ప్రయాణీకులను తీసుకుపోతుంది. 300 కి.మీ.లకు పైగా దూరం విస్తరించి ఉన్న ఈ లోకల్ రైలు మార్గం ముంబాయికి దూరంగా నివసించేవారికి నగరంలో పని చేసుకునే వెసులుబాటును కల్పిస్తుంది. నగరాలలో నివాస గృహాల ధర అధికంగా ఉండవలసిన ఒక సాధారణ ఉద్యోగి అక్కడ నివసించడం అసాధ్యమని గమనించవచ్చును.

Extending Sanitation Facilities

"'Latrines for us!' they exclaimed in astonishment.

'We go and perform our functions out in the open.'

Latrines are for you big people."

Mahatma Gandhi recounting untouchables' grievances,
Rajkot Sanitation Committee, 1896

Besides safe drinking water, sanitation is a must in prevention of water-borne diseases. However, the sanitation coverage in India is even lower than that of water. Official figures for 2011 show that 87 percent of the households in India have access to drinking water and about 53 percent have access to sanitation (toilet facilities within the premises of residence). Once again, it is the poor both in the rural and urban areas who lack access to sanitation.

Sulabh, a non-government organisation, has been working for nearly five decades to address the problems of sanitation facing low-caste, low-income people in India. It has constructed more than 8,500 community toilet blocks and 1.5 million household toilets, giving access to sanitation to 20 million people. The majority of the users of Sulabh facilities are from the poor working class.

Sulabh enters into contracts with municipalities or other local authorities to construct toilet blocks with government funds. Local authorities provide land and funds for setting up the services, whereas maintenance costs are sometimes financed through user charges (for example, ₹2 is charged for use of the latrines in the cities).

Next time you see a Sulabh toilet, you might want to find out yourself how it functions!

SCERT, ANDHRAPRADESH

Do you think that lack of access to proper sanitation facilities affects peoples' lives? How?

Why do you think that this would impact women and girls more acutely?

పారిశుధ్య సౌకర్యాల విస్తరణ

"మా కోసం మరుగుదొడ్లా! వారు ఆశ్చర్యంతో అరిచారు. 'మేము మా కాలకృత్యాలను బహిరంగంగా నిర్వహిస్తాము'. మరుగుదొడ్లు మీవంటి పెద్దల కోసం"

అంటరానివారి మనోవేదనలను వివరిస్తున్న మహాత్మాగాంధీ, రాజ్ కోట్ పారిశుధ్య కమిటీ, 1896.

నీటి ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధుల నివారణకు సురక్షితమైన త్రాగునీటితో పాటు పారిశుధ్యం తప్పనిసరి. అయితే భారతదేశంలో పారిశుధ్య సౌకర్యాల విస్తరణ నీటి సౌకర్యాల విస్తరణ కంటే బాగా వెనుకబడి ఉంది. 2011 అధికారిక గణాంకాల ప్రకారం భారతదేశంలోని 87 శాతం కుటుంబాలకు త్రాగు నీరు, దాదాపు 53 శాతం మందికి పారిశుధ్య సౌకర్యం (నివాస ప్రాంగణంలో మరుగుదొడ్లు) అందుబాటులో ఉన్నాయి. గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలోని పేదలకు పారిశుధ్యం అందుబాటులో లేదు.

సులభ్ అనే స్వచ్ఛంద సంస్థ భారతదేశంలోని అల్పకులాలు, అల్పాదాయ ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న పారిశుధ్య సమస్యల పరిష్కారానికి దాదాపు ఐదు దశాబ్దాలుగా కృషి చేస్తున్నది. ఇది 8,500 కంటే ఎక్కువ సామాజిక మరుగుదొడ్డి భవనాలను, 1.5 మిలియన్ నివాస ప్రాంగణంలో మరుగుదొడ్లను నిర్మించింది. తద్వారా 20 మిలియన్ల మందికి పారిశుధ్యం అందుబాటులోకి వచ్చింది. సులభ్ సౌకర్యాలను వినియోగించుకుంటున్న వారిలో ఎక్కువ మంది పేద, శ్రామిక వర్గానికి చెందినవారే.

ప్రభుత్వ నిధులతో మరుగుదొడ్డి భవనాలను నిర్మించేందుకు సులభ్ సంస్థ మున్సిపాలిటీలు లేదా ఇతర స్థానిక అధికారులతో ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుంటున్నది. ఈ సేవలను ఏర్పాటు చేయడానికి స్థానిక అధికారులు భూమి, నిధులను ఆ సంస్థకు అందజేస్తారు. కానీ నిర్వహణ ఖర్చులు కొన్నిసార్లు వినియోగదారుల నుండి వసూలు చేసే చార్జీల ద్వారా నిధులు సమకూరుతాయి. (ఉదాహరణకు నగరాలలో మరుగుదొడ్ల వినియోగానికి రూ. 2 వసూలు చేస్తున్నారు)
వీటి నిర్వహణ ఎలా ఉన్నదో తెలుసుకోవడానికి ఓసారి సులభ్ దొడ్లను పరిశీలించండి.

చర్చించండి: అవసరమైన పారిశుధ్య సౌకర్యాలు అందుబాటులో లేకపోవడం ప్రజల జీవితాలను ప్రభావితం చేస్తుందని మీరు భావిస్తున్నారా? ఎలా?
ఇది మహిళలను, బాలికలను మరింత తీవ్రంగా ప్రభావితం చేస్తుందని మీరు ఎందుకు భావిస్తున్నారు?

SCERT ANDHRAPRADESH

The Census of India, 2001 puts rural household electrification at 44 per cent, leaving around 78 million households still in the dark.

Conclusion

Public facilities relate to our basic needs and the Indian Constitution recognises the right to water, heath, education etc as being a part of the Right to Life. Thus one of the major roles of the government is to ensure adequate public facilities for everyone.

But, progress on this front has been far from satisfactory. There is a shortage in supply and there are inequalities in distribution. Compared to the metros and large cities, towns and villages are under-provided. Compared to wealthy localities, the poorer localities are under-serviced. Handing over these facilities to private companies may not be the answer. Any solution needs to take account of the important fact that every citizen of the country has a right to these facilities which should be provided to her/him in an equitable manner.

SCERT, ANDHRAPRADESH

2001 భారత జనాభా లెక్కల ప్రకారం గ్రామీణ గృహాల విద్యుదీకరణ 44 శాతంగా మాత్రమే ఉన్నది. దాదాపు 78 మిలియన్ల కుటుంబాలు ఇప్పటికీ అంధకారంలో ఉన్నాయి.

ముగింపు:

ప్రజా సౌకర్యాలు మన ప్రాథమిక అవసరాలకు సంబంధించినవి మరియు భారత రాజ్యాంగం నీరు, ఆరోగ్యం, విద్య మొదలైన వాటిని జీవించే హక్కులో భాగంగా గుర్తించింది. అందువలన ప్రతీ ఒక్కరికీ తగిన ప్రజా సౌకర్యాలు కల్పించడం ప్రభుత్వ ప్రధాన పాత్రలలో ఒకటి.

కానీ, ఈ విషయంలో పురోగతి సంతృప్తికరముగా లేదు. వాటి సరఫరాలో కొరత, పంపిణీలో అసమానతలు ఉన్నాయి. మెట్రోలు, పెద్ద నగరాలతో పోలిస్తే, పట్టణాలు, గ్రామాలకు తక్కువగా అందించబడుతున్నాయి. సంపన్న ప్రాంతాలతో పోలిస్తే పేద వారు నివసించే ప్రాంతాలకు సేవలు తక్కువగా అందుతున్నాయి. ఈ సౌకర్యాల కల్పనను ప్రైవేట్ సంస్థలకు అప్పగించడం దీనికి తగిన పరిష్కారం కాకపోవచ్చును. సమానత్వ ప్రాతిపదికన ఈ సౌకర్యాలను పొందే హక్కు దేశంలో గల ప్రతీ పౌరునికి ఉంది. కాబట్టి ఈ విషయంలో తీసుకునే పరిష్కారమేదైనా ఈ అంశాన్ని పరిగణలోకి తీసుకోవాలి.

SCERT ANDHRAPRADESH

Exercises

1. Why do you think there are so few cases of private water supply in the world?

2. Do you think water in Chennai is available to and affordable by all? Discuss.

3. How is the sale of water by farmers to water dealers in Chennai affecting the local people? Do you think local people can object to such exploitation of ground water? Can the government do anything in this regard?

4. Why are most of the private hospitals and private schools located in major cities and not in towns or rural areas?

5. Do you think the distribution of public facilities in our country is adequate and fair? Give an example of your own to explain.

6. Take some of the public facilities in your area, such as water, electricity, etc. Is there scope to improve these? What in your opinion should be done? Complete the table.

	Is it available?	How can it be improved?
Water		
Electricity		
Roads		
Public Transport		

SCERT, ANDHRAPRADESH

7. Are the above public facilities shared equally by all the people in your area? Elaborate.

8. Data on some of the public facilities are collected as part of the Census. Discuss with your teacher when and how the Census is conducted.

9. Private educational institutions – schools, colleges, universities, technical and vocational training institutes are coming up in our country in a big way. On the other hand, educational institutes run by the government are becoming relatively less important. What do you think would be the impact of this? Discuss.

అభ్యాసాలు

1. ప్రపంచంలో చాలా కొద్ది చోట్ల మాత్రమే ప్రైవేటు వ్యక్తులు లేదా సంస్థలు నీటి సరఫరా చేస్తున్నారని మీరెందుకు భావిస్తున్నారు?
2. చెన్నైలో నీరు అందరికీ అందుబాటులో ఉందని, అది అందుబాటు ధరలో ఉందని మీరు అనుకుంటున్నారా? చర్చించండి.
3. చెన్నైలో నీటిని రైతులు నీటి వ్యాపారాలకు విక్రయించడం స్థానిక ప్రజలను ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది? ఇలా భూగర్భ జలాల దోపిడీకి స్థానిక ప్రజలు అభ్యంతరం చెబుతారని మీరు భావిస్తున్నారా? ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమైనా చేయగలదా?
4. అనేక ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు, పాఠశాలలు ప్రధాన నగరాలలోనే ఎందుకు ఉన్నాయి? పట్టణాలు లేదా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఎందుకు లేవు?
5. మనదేశంలో ప్రజాసౌకర్యాలు సరిపడినంతగా, న్యాయ బద్ధంగా అందించబడుతున్నాయని మీరు భావిస్తున్నారా?
6. మీ ప్రాంతాలలో గల నీరు, విద్యుత్ మొదలైన కొన్ని ప్రజా సౌకర్యాలను తీసుకోండి. వాటిని మెరుగుపరచడానికి అవకాశం ఉందా? మీ అభిప్రాయం ప్రకారం ఏమి చేయాలి? కింది పట్టిక పూర్తి చేయండి.

	ఇది అందుబాటులో ఉందా?	దీనిని ఎలా మెరుగుపరుచవచ్చు?
నీరు		
విద్యుత్		
రోడ్లు		
ప్రభుత్వ రవాణా		

7. పై ప్రజా సౌకర్యాలు మీ ప్రాంతాలలో గల ప్రజలందరికి సమానంగా వర్తించబడుతున్నాయా? విశదీకరించండి.
8. జనాభా లెక్కలలో భాగంగా కొన్ని ప్రజా సౌకర్యాలపై వివరాలు సేకరించబడతాయి. జనాభా గణన ఎప్పుడు, ఎలా నిర్వహించబడుతుందో మీ ఉపాధ్యాయునితో చర్చించండి.
9. ప్రైవేటు విద్యా సంస్థలు–పాఠశాలలు, కళాశాలలు, విశ్వ విద్యాలయాలు, సాంకేతిక, వృత్తి విద్యాశిక్షణా సంస్థలు పెద్ద ఎత్తున మన దేశంలో స్థాపించబడుతున్నాయి. అదే సమయంలో ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్న విద్యా సంస్థలు వాటితో పోలిస్తే తమ ప్రాముఖ్యతను కోల్పోతున్నాయి. దీని ప్రభావం ఏవిధంగా ఉండబోతుందని మీరు భావిస్తున్నారు? చర్చించండి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

GLOSSARY

Sanitation: Provision of facilities for the safe disposal of human urine and faeces. This is done by construction of toilets and pipes to carry the sewerage and treatment of waste water. This is necessary so as to avoid contamination.

Company: A company is a form of business set up by people or by the government. Those that are promoted and owned by individuals or groups are called private companies. For example, Tata Steel is a private company whereas Indian Oil is a company run by the government.

Universal access: Universal access is achieved when everyone has physical access to a good and can also afford it. For instance, a tap connection at home will allow physical access to water, and if the price of water is low or is provided free, everyone will be able to afford it.

Basic needs: Primary requirements of food, water, shelter, sanitation, healthcare and education necessary for survival.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పదకోశం

పారిశుధ్యం: మానవ మలమూత్రాలను సురక్షితంగా శుద్ధిచేసే సౌకర్యం. మరుగుదొడ్లను నిర్మించుట, మురుగు నీటిని పంపుటకు గొట్టాలను ఏర్పరచి వ్యర్థాలను శుద్ధి చేయుట. నీటి కాలుష్యాన్ని నివారించుటకు ఈ చర్య చాలా అవసరం.

కంపెని: వ్యక్తులు లేదా ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన వ్యాపార సంస్థనే కంపెనీ అంటారు. వ్యక్తులు లేదా సమూహాల ద్వారా స్థాపించబడి వారే స్వంతంగా నడిపితే వాటిని ప్రైవేట్ కంపెనీలు అంటారు. ఉదాహరణకు, టాటా స్టీల్ ఒక ప్రైవేట్ కంపెనీ కాగా, ఇండియన్ ఆయిల్ ప్రభుత్వం నిర్వహించే ప్రభుత్వ కంపెని.

సార్వత్రిక అందుబాటు : ప్రతి ఒక్కరికీ ఒక వస్తువు భౌతికంగా అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు లేదా ఆ వస్తువును అందరూ కొనుగోలు చేయగలిగినప్పుడు సార్వత్రిక అందుబాటు సాధ్యమవుతుంది. ఉదాహరణకు ఇంట్లో కుళాయి కనెక్షన్ ఉంటే అది నీటిని భౌతికంగా అందుబాటులోకి తెస్తుంది. నీటి ధర తక్కువగా ఉంటే లేదా ఉచితంగా అందించబడితే ప్రతి ఒక్కరూ దానిని పొందగలరు.

ప్రాథమిక అవసరాలు: మనుగడకు అవసరమైన తిండి, బట్ట, గృహవసతి, పారిశుధ్యం, ఆరోగ్యసంరక్షణ, విద్య వంటి ప్రాథమిక అవసరాలు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

0860CH10

Chapter 10

Law and Social Justice

Do you recall the 'Story of a shirt' from your Class VII book? We saw there that a chain of markets links the producer of cotton to the buyer of the shirt in the supermarket. Buying and selling was taking place at every step in the chain.

Many of the people directly or indirectly involved in the production of the shirt - the small farmer producing cotton, the weavers of Erode or the workers in the garment - exporting factory - faced exploitation or an unfair situation in the market. Markets everywhere tend to be exploitative of people – whether as workers, consumers or producers.

To protect people from such exploitation, the government makes certain laws. These laws try to ensure that the unfair practices are kept at a minimum in the markets.

SCERT, ANDHRAPRADESH

G5L7A4

అధ్యాయం 10

చట్టం – సామాజిక న్యాయం

7వ తరగతిలో మీరు చదువుకున్న పాఠ్య పుస్తకంలోని 'చొక్కా కథ' మీకు గుర్తుందా? వాణిజ్య గొలుసు, పత్తి ఉత్పత్తిదారుని సూపర్ మార్కెట్‌లో చొక్కా కొనుగోలు దారునికి ఎలా అనుసంధానం చేసిందో మనం చూశాం. ఈ వాణిజ్య గొలుసు ప్రతి దశలోను అమ్మకాలు, కొనుగోళ్ళు జరుగుతూ ఉంటాయి.

ఈ చొక్కా ఉత్పత్తిలో చాలా మంది ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో భాగస్వాములు అయ్యారు. వీరిలో పత్తి ఉత్పత్తి చేసే సన్నకారు రైతులు, ఈరోడ్‌లోని నేతపనివారు, వస్త్ర ఎగుమతి కర్మాగారంలోని కార్మికులు ఉన్నారు. వీరందరూ దోపిడీకిగాని, మార్కెట్‌లోని అన్యాయమైన పరిస్థితికి గాని గురి అయ్యారు. మార్కెట్‌లు ప్రతీ చోట ప్రజలను దోపిడీ చేస్తూనే ఉన్నాయి. ఈ దోపిడీకి గురయ్యేవారు కార్మికులు గాని, వినియోగదారులు గాని, ఉత్పత్తిదారులు గాని కావచ్చు.

అటువంటి దోపిడీ నుండి ప్రజలను రక్షించడానికి ప్రభుత్వం కొన్ని చట్టాలను చేస్తుంది. ఈ చట్టాలు అన్యాయమైన పద్ధతులను సాధ్యమైనంత తగ్గించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Let us take a common market situation where the law is very important. This is the issue of workers' wages. Private companies, contractors, businesspersons normally want to make as much profit as they can. In the drive for profits, they might deny workers their rights and not pay them wages, for example. In the eyes of the law it is illegal or wrong to deny workers their wages. Similarly to ensure that workers are not underpaid, or are paid fairly, there is a law on minimum wages. A worker has to be paid not less than the minimum wage by the employer. The minimum wages are revised upwards every few years.

Why do we need a law on minimum wages?

Find out:

a) What is the minimum wage for a construction worker in your state?

b) Do you think the minimum wage for a construction worker is adequate, low or high?

c) Who sets the minimum wages?

As with the law on minimum wages, which is meant to protect workers, there are also laws that protect the interests of producers and consumers in the market. These help ensure that the relations between these three parties – the worker, consumer and producer - are governed in a manner that is not exploitative.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Workers in a textile mill in Ahmedabad. Faced with greater competition from power looms, a majority of the textile mills closed down during the 1980s and 1990s. Power looms are small units with 4-6 looms. The owners operate them with hired and family labour. It is well known that conditions of work in the power looms are far from satisfactory.

చట్టం ఎంత ముఖ్యమో తెలుసుకోవడానికి ఒక సాధారణ మార్కెట్ సన్నివేశాన్ని పరిశీలిద్దాం. ఇది కార్మికుల వేతనాలకు సంబంధించిన సమస్య. ప్రైవేట్ కంపెనీలు, కాంట్రాక్టర్లు, వ్యాపారవేత్తలు వీలైనంత లాభం సంపాదించాలని అనుకుంటారు. ఈ ప్రయత్నంలో భాగంగా వారు కార్మికుల హక్కులను హరించవచ్చు. వారికి వేతనాలు చెల్లించకపోవచ్చు. కార్మికులకు వేతనాలు చెల్లించకపోవడం చట్ట రీత్యా నేరం. అదేవిధంగా కార్మికులకు తక్కువ వేతనాలు చెల్లించకుండా చూడడానికి, న్యాయబద్ధంగా చెల్లించేలా చూడడానికి కనీస వేతనాల గురించి ఒక చట్టం ఉంది. యజమాని ఒక కార్మికునికి కనీస వేతనం కంటే తక్కువ చెల్లించకూడదు. ఈ కనీస వేతనము కొన్ని సంవత్సరాలకి ఒకసారి పెరిగేలా సవరించబడతాయి.

కనీస వేతన చట్టం ఎందుకు అవసరమో తెలుసుకోండి?

a) మీ రాష్ట్రంలో నిర్మాణరంగ కార్మికుల కనీస వేతనం ఎంత?

b) నిర్మాణరంగ కార్మికునికి ఇచ్చే కనీస వేతనం ఎక్కువ/ సరిపోతుంది/ తక్కువ. పై వానిలో ఏది సరైనదని నీవు భావిస్తున్నావు?

c) కనీస వేతనాన్ని ఎవరు నిర్ణయిస్తారు?

కార్మికుల ప్రయోజనాలను సంరక్షించడానికి ఉద్దేశించి కనీస వేతన చట్టం ఉన్నట్లే ఉత్పత్తిదారుల, వినియోగదారుల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించే చట్టాలు కూడా అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఇవి కార్మికుడు, వినియోగదారుడు, ఉత్పత్తి దారుడు అనే మూడు పార్టీలలో ఎవరూ దోపిడీకి గురికాని రీతిలో ఉంటాయి. వీరి మధ్య సంబంధాలు సజావుగా ఉండేలా చూస్తాయి.

అహ్మదాబాదులోని వస్త్ర పరిశ్రమలో కార్మికులు పవర్‌లూమ్‌ల పోటీని ఎదుర్కొన లేక 1980-90 ప్రాంతం మధ్యలో జౌళి మిల్లులు మూసివేశారు. పవర్‌లూమ్‌లు 4-6 మగ్గాలు గల చిన్న యూనిట్‌లు. ఈ యజమానులు కూలీలతోను, తమ కుటుంబ సభ్యులతోను వీటిని నిర్వహిస్తారు. ఈ పవర్‌లూమ్‌లలో పని పరిస్థితులు అంత సంతృప్తికరంగా ఉండవని అందరికీ తెలిసిందే.

SCERT ANDHRAPRADESH

Table 1 provides some important laws relating to the protection of these various interests. Columns (2) and (3) in Table 1 state why and for whom these laws are necessary. Based on discussions in the classroom, you have to complete the remaining entries in the table.

Table 1

Law	Why is it necessary?	Whose interests does the law protect?
Minimum Wages Act specifies that wages should not be below a specified minimum.	Many workers are denied fair wages by their employers. Because they badly need work, workers have no bargaining power and are paid low wages.	This law is meant to protect the interests of all workers; particularly, farm labourers, construction workers, factory workers, domestic workers, etc.
Law specifying that there be adequate safety measures in workplaces. For example, alarm system, emergency exits, properly - functioning machinery.		
Law requiring that the quality of goods meet certain prescribed standards. For example, electrical appliances have to meet safety standards.	Consumers might be put to risk by the poor quality of products such as electrical appliances, food, medicines.	
Law requiring that the prices of essential goods are not high - For example, sugar, kerosene, foodgrains.		The interests of the poor who will otherwise be unable to afford these goods.
Law requiring that factories do not pollute air or water.		
Laws against child labour in workplaces.		
Law to form **workers unions**/associations	By organising themselves into unions, workers can use their combined power to demand fair wages and better working conditions.	

SCERT, ANDHRAPRADESH

శ్రామికుల వివిధ ప్రయోజనాల రక్షణకు సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యమైన చట్టాలను టేబుల్ –1 లో పొందుపరిచారు. టేబుల్ (2),(3) లోని నిలువ వరసలు ఈ చట్టాలు ఎందుకు, ఎవరికి అవసరమో తెలియజేస్తాయి. తరగతి గదిలో చర్చల ఆధారంగా మీరు టేబుల్ లోని మిగిలిన గడులను పూరించాలి .

పట్టిక – 1

చట్టం	ఇది ఎందుకు అవసరం?	చట్టం ఎవరి ప్రయోజనాలను కాపాడుతుంది?
వేతనాలు కనీసవేతన స్థాయి కంటే తక్కువగా ఉండకూడదు అని కనీస వేతనాల చట్టం నిర్దేశిస్తుంది.	చాలమంది కార్మికులకు వారి యజమానులు న్యాయమైన, సరిపడే వేతనాలు ఇవ్వడానికి నిరాకరిస్తారు. వారికి ఆ పని చాలా అవసరం. కార్మికులకు బేరమాడే శక్తి లేదు. అందువలన వారికి తక్కువ వేతనాలు చెల్లిస్తారు.	ఈ చట్టం ప్రత్యేకించి వ్యవసాయ కార్మికులు, నిర్మాణ కార్మికులు, ఫ్యాక్టరీ కార్మికులు, ఇంటిపని వారు మొదలగు వారి ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు ఉద్దేశించబడింది.
పని ప్రదేశాలలో తగిన భద్రతా చర్యలు ఉండాలని ఆదేశించే చట్టం. ఉదాహరణకు అలారం వ్యవస్థ, అత్యవసర నిష్క్రమణ మార్గాలు, సరిగా పనిచేసే యంత్రాలు మొదలగునవి.		
వస్తువుల నాణ్యత నిర్దేశిత ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉండాలనే చట్టం. ఉదాహరణకు ఎలక్ట్రికల్ ఉపకరణాలు భద్రతా ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి.	ఎలక్ట్రికల్ ఉపకరణాలు, తక్కువ నాణ్యత కలిగిన మందులు వంటి ఉత్పత్తుల వలన వినియోగదారులకు ప్రమాదకరమైన పరిస్థితులు ఏర్పడవచ్చు.	
నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు ఎక్కువగా ఉండకూడదు అనే చట్టం. ఉదాహరణకు చక్కెర, కిరోసిన్, ఆహార ధాన్యాలు.		ఈ వస్తువులను కొనుగోలు చేసే స్థోమత లేని పేద ప్రజల ప్రయోజనాలను కాపాడుతుంది.
ఫ్యాక్టరీలు గాలి లేదా నీటిని కలుషితము చేయకూడదు అనే చట్టం.		
పని ప్రదేశాలలో బాల కార్మికుల నియామకానికి వ్యతిరేకంగా చట్టాలు.		
కార్మిక సంఘాలు ఏర్పాటు చేయడానికి చట్టం.	తమను తాము యూనియన్లుగా ఏర్పాటు చేసుకోవడం వలన కార్మికులు సరసమైన వేతనాలు, మెరుగైన పని పరిస్థితులను డిమాండ్ చేయవచ్చు.	

SCERT, ANDHRAPRADESH

But merely making laws is not enough. The government has to ensure that these laws are implemented. This means that the law must be enforced. Enforcement becomes even more important when the law seeks to protect the weak from the strong. For instance, to ensure that every worker gets fair wages, the government has to regularly inspect work sites and punish those who violate the law. When workers are poor or powerless, the fear of losing future earnings or facing reprisals often forces them to accept low wages. Employers know this well and use their power to pay workers less than the fair wage. In such cases, it is crucial that laws are enforced.

Through making, enforcing and upholding these laws, the government can control the activities of individuals or private companies so as to ensure social justice. Many of these laws have their basis in the Fundamental Rights guaranteed by the Indian Constitution. For instance, the Right against Exploitation says that no one can be forced to work for low wages or under bondage. Similarly, the Constitution lays down "no child below the age of 14 years shall be employed to work in any factory or mines or engaged in any other hazardous employment."

How are these laws played out in practice? To what extent do they address the concerns of social justice? These are some of the questions that this chapter will now go on to explore.

SCERT ANDHRAPRADESH

According to the 2011 census, over 4 million children in India aged between 5 and 14 work in various occupations including hazardous ones. In 2016, Parliament amended the Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986, banning the employment of children below the age of 14 years in all occupations and of adolescents (14-18 years) in hazardous occupations and processes. It made employing these children or adolescents a cognizable offence. Anyone found violating the ban must be penalized with a punishment ranging from a jail term of six months to two years and/or fine of ₹ 20,000 to ₹ 50,000. The central government had asked state governments to develop plans to rescue and rehabilitate children who are working.

An online portal, https://pencil.gov.in, Platform for Effective Enforcement for No Child Labour (PENCIL) has become functional in 2017. It is meant for filing of complaint, child tracking, implementation and monitoring of National Child Labour Project (NCLP).

అయితే కేవలం చట్టాలు చేస్తే సరిపోదు. ప్రభుత్వం ఈ చట్టాలు అమలయ్యేలా చూడాలి. అంటే చట్టాన్ని అమలు చేసి తీరాలి. బలవంతుల నుండి బలహీనులను రక్షించడానికి ఈ చట్టాల అమలు మరింత ముఖ్యం. ఉదాహరణకు ప్రతి కార్మికుడికి న్యాయమైన వేతనాలు అందేలా చూడటానికి, ప్రభుత్వం పని ప్రదేశాలను క్రమం తప్పకుండా తనిఖీ చేయాలి. చట్టాన్ని ఉల్లంఘించిన వారిని శిక్షించాలి. శ్రామికులు శక్తిహీనులుగా ఉన్నప్పుడు భవిష్యత్తులో ఆదాయాన్ని కోల్పోతామని, లేదా ప్రతీకార చర్యలు ఎదుర్కోన వలసి వస్తుందన్న భయంతో బలవంతంగా తక్కువ వేతనాలకే అంగీకరిస్తారు. యజమానులకు ఇది తెలుసు. కాబట్టి వారు తమ అధికారాన్ని ఉపయోగించి కార్మికులకు న్యాయంగా చెల్లించవలసిన వేతనం కంటే తక్కువ చెల్లిస్తారు. అటువంటి సందర్భాలలో చట్టాలను అమలు చేయడం తప్పనిసరి.

ఈ చట్టాలను రూపొందించడం, అమలు చేయడం, సమర్థించడం ద్వారా ప్రభుత్వం వ్యక్తుల, సంస్థల కార్యకలాపాలను నియంత్రించవచ్చు. తద్వారా సామాజిక న్యాయం అందించడం జరుగుతుంది. ఈ చట్టాలకు భారత రాజ్యాంగం ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కులే ఆధారం. ఉదాహరణకు దోపిడీ వ్యతిరేక హక్కు అనగా ఎవరినీ తక్కువ వేతనాలకు పనిచేయమని, వెట్టిచాకిరి చేయమని బలవంతం చేయరాదు. అదే విధంగా 14 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు గల పిల్లలను ఏదైనా కర్మాగారంలో, గనులలో ప్రమాదకర ఉపాధిలో నియమించకూడదు అని రాజ్యాంగం నిర్దేశిస్తుంది.

ఈ చట్టాలు ఆచరణలో ఎలా ఉన్నాయి? సామాజిక న్యాయానికి సంబంధించిన అంశాలను అవి ఎంతవరకు పరిష్కరిస్తాయి? ఇలాంటి కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానం ఈ అధ్యాయం తెలియజేస్తుంది.

2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం భారతదేశంలో 5-14 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల నాలుగు మిలియన్ల మంది పిల్లలు ప్రమాదకరమైన వివిధ వృత్తులలో పని చేస్తున్నారు. 2016లో బాలకార్మిక (నిషేధం మరియు నియంత్రణ) చట్టం, 1986ను పార్లమెంట్ సవరించింది. ఈ చట్టం 14 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలను అన్ని వృత్తుల్లోను, కౌమార వయస్సులో ఉన్నవారిని (14-18) ప్రమాదకర పనులలో నియమించడాన్ని నిషేధించింది. దీని ప్రకారం పిల్లలను, కౌమార వయస్సు వారిని పనిలో పెట్టుకోవడం విచారించదగిన నేరంగా పరిగణించబడుతుంది. ఎవరైనా ఈ నిషేధాన్ని ఉల్లంఘించినట్లయితే వారికి 6 నెలల నుండి 2 సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష రు॥20,000 నుండి 50,000 జరిమానా విధించబడుతుంది. ఇలా పనిలోఉన్న పిల్లలను రక్షించి, పునరావాసం కల్పించేందుకు ప్రణాళిక రూపొందించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను కేంద్ర ప్రభుత్వం కోరింది. ఆన్ లైన్ పోర్టల్ https/pencil.gov.in child labour కోసం ప్లాట్‌ఫారమ్ ఫర్ ఎఫెక్టివ్ ఎన్ ఫోర్స్మెంట్ ఫర్ నో చైల్డ్ లేబర్ (PENCIL) 2017 లో అమలులోకి వచ్చింది. ఇది ఫిర్యాదులను నమోదు చేయడం, పిల్లల జాడ కనిపెట్టడం, NCLP కార్యక్రమాలను అమలు జరిగేలా చూడటం, పర్యవేక్షించడం వంటి విధులు నిర్వర్తిస్తుంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Bhopal Gas Tragedy

The world's worst industrial tragedy took place in Bhopal 24 years ago. Union Carbide (UC) an American company had a factory in the city in which it produced pesticides. At midnight on 2 December 1984 methyl-isocyanite (MIC) – a highly poisonous gas – started leaking from this UC plant....

The next morning

Remembers Aziza Sultan, a survivor: "At about 12.30 am I woke to the sound of my baby coughing badly. In the half-light I saw that the room was filled with a white cloud. I heard people shouting 'run, run'. Then I started coughing, with each breath seeming as if I was breathing in fire. My eyes were burning."

Mass cremations

Within three days, more than 8,000 people were dead. Hundreds of thousands were maimed.

A child severely affected by the gas

Most of those exposed to the poison gas came from poor, working-class families, of which nearly 50,000 people are today too sick to work. Among those who survived, many developed severe respiratory disorders, eye problems and other disorders. Children developed peculiar abnormalities, like the girl in the photo.

SCERT, ANDHRAPRADESH

భోపాల్ గ్యాస్ విషాదం

28 ఏళ్ళ క్రితం భోపాల్‌లో ప్రపంచంలోనే అత్యంత దారుణమైన పారిశ్రామిక విషాదం జరిగింది. యునియన్ కార్బైడ్(UC) అనే పురుగుమందులను ఉత్పత్తి చేసే అమెరికన్ కంపెనీకి ఈ నగరంలో ఒక ఫ్యాక్టరీ ఉంది. డిసెంబర్ 2 1984 అర్ధరాత్రి మిథైల్ - ఐసోసైనేట్ (MIC) అనే అత్యంత విషపూరితమైన వాయువు ఈ UC ప్లాంట్ నుండి లీక్ అవడం ప్రారంభించింది.

ప్రాణాలతో బయటపడిన అజీజా సుల్తాన్ ఆ జ్ఞాపకాలను ఇలా గుర్తుచేసుకుంది. రాత్రి12:30 గంటలకు మా పాప విపరీతంగా దగ్గుతున్న శబ్దానికి నేను మేలుకున్నాను. మసక వెలుగులో గది తెల్లటి మేఘంతో నిండిపోవడం నేను చూశాను. ప్రజలు పరిగెత్తు పరిగెత్తు అని అరవడం నాకు వినిపించింది. నేను దగ్గడం ప్రారంభించాను. ప్రతీ శ్వాస నేను అగ్నితో ఊపిరి పీల్చుకున్నట్లు అనిపించింది. నా కళ్ళు మండుతున్నాయి.

దురునది ఉదయం

SCERT, ANDHRAPRADESH

సామూహిక దహనం

మూడు రోజుల్లో 8,000 మందికి పైగా చనిపోయారు. లక్షలాది మంది వికలాంగులయ్యారు.

పిల్లవాడు గ్యాస్ ద్వారా తీవ్రంగా ప్రభావితమయ్యాడు

విషవాయువుకు గురైన వారిలో ఎక్కువ మంది పేద, శ్రామిక కుటుంబాల నుండి వచ్చారు. వీరిలో 50,000 మంది ప్రజలు నేడు ఏ పనిచేయలేనంత అనారోగ్యంతో ఉన్నారు. ప్రాణాలతో బయటపడిన వారిలో చాలామంది తీవ్రమైన శ్వాసకోశ రుగ్మతలు, కంటి సమస్యలు మరియు ఇతర రుగ్మతలను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఈ చిత్రం లోని పాప లాగ అనేక మంది పిల్లలు అసాధారణమైన విచిత్రమైన సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నారు.

The disaster was not an accident. UC had deliberately ignored the essential safety measures in order to cut costs. Much before the Bhopal disaster, there had been incidents of gas leak killing a worker and injuring several.

Members of UC Employees Union protesting

Gas victims with the Gas Relief Minister

Despite the overwhelming evidence pointing to UC as responsible for the disaster, it refused to accept responsibility.

In the ensuing legal battle, the government represented the victims in a civil case against UC. It filed a $3 billion compensation case in 1985, but accepted a lowly $470 million in 1989. Survivors appealed against the settlement but the Supreme Court ruled that the settlement amount would stand.

UC stopped its operations, but left behind tons of toxic chemicals. These have seeped into the ground, contaminating water. Dow Chemical, the company who now owns the plant, refuses to take responsibility for clean up.

Bags of chemicals lie strewn around the UC plant

The struggle for justice goes on...

24 years later, people are still fighting for justice: for safe drinking water, for health-care facilities and jobs for the people poisoned by UC. They also demand that Anderson, the UC chairman who faces criminal charges, be prosecuted.

SCERT, ANDHRA PRADESH

ఈ విపత్తు ప్రమాదం కాదు. ఖర్చులను తగ్గించుకోడానికి అవసరమైన భద్రతా చర్యలను UC(యునియన్ కార్బైడ్) ఉద్దేశపూర్వకంగా విస్మరించింది. భోపాల్ విపత్తుకు చాలా ముందు గ్యాస్‌లీక్‌లో ఒక కార్మికుడు మరణించడం అనేక మంది గాయపడిన సంఘటనలు జరిగాయి.

నిరసన తెలిపిన UC ఉద్యోగ సంఘ సభ్యులు

గ్యాస్ సహాయ మంత్రితో గ్యాస్ బాధితులు

ఈ విపత్తుకు UC (యునియన్ కార్బైడ్) బాధ్యత వహించాలని నిర్ధారించే అనేక సాక్ష్యాలు ఉన్నప్పటికీ దానిని అంగీకరించడానికి అది నిరాకరించింది. తదుపతి న్యాయ పోరాటంలో UCకి వ్యతిరేకంగా సివిల్ కేసులో ప్రభుత్వం బాధితులకు ప్రాతినిధ్యం వహించింది. ఇది 1985 లో $ 3 బిలియన్ల డాలర్ల నష్ట పరిహారం ఇవ్వవలసినదిగా కేసును దాఖలు చేసింది. కాని 1989 లో $470 మిలియన్లకు అంగీకరించింది. ప్రాణాలతో బయటపడినవారు సెటిల్మెంట్ కు వ్యతిరేకముగా అప్పీలు చేశారు. కాని సుప్రీం కోర్టు ప్రభుత్వం కంపెనీతో చేసుకొన్న ఒప్పందాన్ని సమర్ధించింది

SCERT, ANDHRA PRADESH

UC తన కార్యకలాపాలను నిలిపివేసింది. కాని టన్నుల కొద్ది విషపూరిత రసాయనాలను అక్కడే వదిలి వేసింది. ఇవి భూమి లోకి ఇంకడం వలన నీరు కలుషితం అవుతున్నది. ఈ ప్లాంట్ బాధ్యత తీసుకున్న డవ్ కెమికల్ సంస్థ విషపదార్థాలు తొలగించే బాధ్యతను తీసుకోడానికి నిరాకరించింది.

UC ప్లాంట్ చుట్టూ రసాయనాల సంచులు పడి ఉన్నాయి.

న్యాయం కోసం పోరాటం సాగుతుంది

24 సంవత్సరాల తరువాత కూడా ప్రజలు న్యాయం కోసం పోరాడుతున్నారు. సురక్షితమైన త్రాగునీటి కొరకు, ఆరోగ్య సంరక్షణా సౌకర్యాల కొరకు, యునియన్ కార్బైడ్ ద్వారా విషప్రయోగం జరిగిన ప్రజలకు ఉద్యోగాలు ఇప్పించడం కొరకు, అదేవిధంగా నేరారోపణ ఎదుర్కొంటున్న UC చైర్మన్ అండర్సన్‌ను ప్రాసిక్యూట్ (విచారణ) చేయాలని కూడా వారు డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

Accidents are common to construction sites. Yet, very often, safety equipment and other precautions are ignored.

What is a Worker's Worth?

If we are to understand the events leading to Bhopal disaster, we have to ask: why did Union Carbide set up its plant in India?

One reason why foreign companies come to India is for cheap labour. Wages that the companies pay to workers, say in the U.S.A., are far higher than what they have to pay to workers in poorer countries like India. For lower pay, companies can get longer hours of work. Additional expenses such as for housing facilities for workers are also fewer. Thus, companies can save costs and earn higher profits.

Cost cutting can also be done by other more dangerous means. Lower working conditions including lower safety measures are used as ways of cutting costs. In the UC plant, every safety device was malfunctioning or was in short supply. Between 1980 and 1984, the work crew for the MIC plant was cut in half from 12 to 6 workers. The period of safety training for workers was brought down from 6 months to 15 days! The post of night-shift worker for the MIC plant was abolished.

Read the following comparison between UC's safety system in Bhopal and its other plant in the US:

At West Virginia (U.S.A.) computerised warning and monitoring systems were in place, whereas the UC plant in Bhopal relied on manual gauges and the human senses to detect gas leaks. At the West Virginia plant, emergency evacuation plans were in place, but nonexistent in Bhopal.

Why are there such sharp differences in safety standards across countries? And even after the disaster happened, why was the compensation to the victims so low?

One part of the answer lies in what is perceived as the worth of an Indian worker. One worker can easily replace another. Since there is so much unemployment, there are many workers who are willing to work in unsafe conditions in

SCERT, ANDHRAPRADESH

నిర్మాణ ప్రాంతాల వద్ద ప్రమాదాలు సాధారణంగా సంభవిస్తుంటాయి. అయినప్పటికి రక్షణ పరికరాలు, జాగ్రతలు విస్మరిస్తారు.

కార్మికుని విలువ ఎంత?

భోపాల్ విపత్తుకు దారి తీసిన సంఘటనలను మనం అర్థం చేసుకోవాలంటే యునియన్ కార్బైడ్ భారతదేశంలో తన ప్లాంట్‌ను ఎందుకు స్థాపించిందో మనము అడగాలి?

విదేశీ కంపెనీలు భారతదేశానికి రావడానికి ఒక కారణం తక్కువ వేతనాలకు కార్మికులు లభించడం. భారతదేశం లాంటి పేద దేశాలలోని కార్మికులకు చెల్లించే వేతనాల కంటే యు.యస్.ఎ లాంటి దేశాలలో కార్మికులకు చెల్లించే వేతనం చాలా ఎక్కువ. తక్కువ వేతనం ఇచ్చి కంపెనీలు ఇక్కడ ఎక్కువ పని గంటలు పనిని పొందవచ్చు. కార్మికులకు చెల్లించే గృహసౌకర్యాలు వంటి అదనపు ఖర్చులు కూడా తక్కువ. అందువల్ల కంపెనీలు వ్యయభారం తగ్గించుకొని అధిక లాభాలను పొందగలవు.

వారు ఇతర ప్రమాదకరమైన మార్గాల ద్వారా కూడా తమ ఖర్చులను తగ్గించుకుంటారు. అనుకూలంకాని పని వాతావరణంలో పని చేయించడం , సరి అయిన భద్రతా చర్యలు చేపట్టక పోవడం వంటి ప్రమాదకర మార్గాల ద్వారా కూడా ఖర్చు తగ్గించుకుంటారు. తమ ఖర్చులను తగ్గించుకోవడానికి వీరు సరైన భద్రతా చర్యలు అనుసరించరు. యూనియన్ కర్బైడ్ ప్లాంట్‌లో ప్రతీ సేఫ్టీ డివైస్ (భద్రతా పరికరం) సరిగా పని చేయలేదు, లేదా సరిపడినన్ని లేవు. 1980– 1984 మధ్య MIC (Mithyl Isosinite) ప్లాంట్ కోసం పని చేసే సిబ్బందిని 12 నుంచి 6కి తగ్గించింది. కార్మికుల భద్రతా శిక్షణా వ్యవధిని 6 నెలల నుండి 15 రోజులకు తగ్గించారు. MIC ప్లాంట్‌లో నైట్ షిఫ్ట్ వర్కర్ పోస్ట్‌ను రద్దు చేశారు.

భోపాల్ లోని UC భద్రతా వ్యవస్థకు US (అమెరికా) లోని ఇతర ప్లాంట్‌ల భద్రతా వ్యవస్థకు మధ్య ఈ క్రింది పోలికలను చదవండి.

వెస్ట్ వర్జీనియాలో (USA) కంప్యూటరైజ్ హెచ్చరిక పర్యవేక్షణ వ్యవస్థలు అమలులో ఉన్నాయి. అయితే భోపాల్ ప్లాంట్‌లో గ్యాస్ లీక్‌లను గుర్తించడానికి, అంచనా వేయడం, పసిగట్టడం వంటి రక్షిత అంచనావేయు ఏర్పాట్లు లేవు. వ్యక్తులు వాసన ద్వారా మాత్రమే ఈ లీక్‌ను పసిగట్టాలి. వెస్ట్ వర్జీనియా ప్లాంట్ వద్ద అత్యసర తరలింపుకు ప్రణాళికలు, ఏర్పాట్లు అమలులో ఉన్నాయి. కాని భోపాల్‌లో అటువంటివి లేవు.

వివిధ దేశాల మధ్య భద్రతా ప్రమాణాలలో ఇంత తీవ్రమైన తేడాలు ఎందుకు ఉన్నాయి? మరి విపత్తు జరిగిన తరువాత కూడా బాధితులకు ఇంత తక్కువ పరిహారము ఎందుకు అందింది?

దీనిని బట్టి భారతీయ కార్మికునికి ఎంత విలువ ఇస్తున్నారనేది అర్థమవుతుంది. ఎందుకంటే ఒక కార్మికునికి బదులు ఇంకొక కార్మికుణ్ణి నియమించుకోవచ్చు. నిరుద్యోగిత ఎక్కువగా ఉండటంవల్ల వేతనం కోసం ప్రమాదకరమైన, సురక్షితంకాని పరిస్థితుల్లోనైనా పనిచేయడానికి ఎక్కువ మంది కార్మికులు సిద్ధంగా ఉన్నారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

return for a wage. Making use of the workers' vulnerability, employers ignore safety in workplaces. Thus, even so many years after the Bhopal gas tragedy, there are regular reports of accidents in construction sites, mines or factories due to the callous attitude of the employers.

Enforcement of Safety Laws

As the lawmaker and enforcer, the government is supposed to ensure that safety laws are implemented. It is also the duty of the government to ensure that the Right to Life guaranteed under Article 21 of the Constitution is not violated. What was the government doing when there were such blatant violations of safety standards in the UC plant?

First, the safety laws were lax in India. Second, even these weak safety laws were not enforced.

Government officials refused to recognise the plant as hazardous and allowed it to come up in a populated locality. When some municipal officials in Bhopal objected that the installation of an MIC production unit in 1978 was a safety violation, the position of the government was that the state needs the continued investment of the Bhopal plant, which provides jobs. It was unthinkable, according to them, to ask UC to shift to cleaner technology or safer procedures. Government inspectors continued to approve the procedures in the plant, even when repeated incidents of leaks from the plant made it obvious to everybody that things were seriously wrong.

This, as you know, is contrary to what the role of a law-making and enforcement agency should be. Instead of protecting the interests of the people, their safety was being disregarded both by the government and by private companies.

This is obviously not at all desirable. With more industries being set up both by local and foreign businesses in India, there is a great need for stronger laws protecting workers' rights and better enforcement of these laws.

Why do you think enforcement of safety laws is important in any factory?

Can you point to a few other situations where laws (or rules) exist but people do not follow them because of poor enforcement? (For example, over-speeding by motorists, not wearing helmet/seat belt and use of mobile phone while driving). What are the problems in enforcement? Can you suggest some ways in which enforcement can be improved?

Recently a large travel agency was asked to pay Rs 8 lakh as compensation to a group of tourists. Their foreign trip was poorly managed and they missed Disneyland and shopping in Paris. Why did the victims of Bhopal gas tragedy then get so little for a lifetime of misery and pain?

SCERT, ANDHRAPRADESH

వేతనం కోసం వెదుకులాడే కార్మికుల బలహీనతలను యజమానులు ఉపయోగించుకుని పని ప్రదేశాలలో వారి భద్రతను విస్మరిస్తారు. భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటన జరిగిన చాలా సంవత్సరాల తరువాత కూడా యజమానుల నిర్లక్ష్య వైఖరి కారణంగా నిర్మాణ స్థలాలు, గనులు కర్మాగారాల్లో ప్రమాదాలు జరుగుతున్నట్లు నిత్యం నివేదికలు వస్తున్నాయి.

భద్రతా చట్టాల అమలు:

చట్టాలు రూపొందించి వాటిని అమలు చేసే ప్రభుత్వం భద్రతా చట్టాలు అమలయ్యేలా చూడాలి. ఆర్టికల్ 21లో హామీ ఇచ్చిన ప్రకారం రాజ్యాంగంలో జీవించే హక్కును ఉల్లంఘించకుండా చూసుకోవడం ప్రభుత్వ విధి. UC ప్లాంట్‌లో భద్రతా ప్రమాణాలు ఘోరంగా ఉల్లఘించ బడుతున్నప్పుడు ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నది?

ఇండియాలో భద్రతా చట్టాలు చాలా పేలవంగా ఉండటం మొదటి కారణం. కాగా ఈ బలహీనమైన భద్రతా చట్టాలు కూడా అమలుపరచక పోవడం రెండవది. ప్రభుత్వ అధికారులు ప్లాంట్‌ను ప్రమాదకరమని గుర్తించడానికి నిరాకరించారు. జనావాసాలలో దానిని ఏర్పాటు చేయడానికి అనుమతించారు. 1978లో MIC ఉత్పత్తి యూనిట్‌ను ఏర్పాటు చేయటం భద్రతా ఉల్లంఘనని భోపాల్ లోని కొంతమంది మునిసిపల్ అధికారులు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. అయినప్పటికీ ఉద్యోగాలు కల్పిస్తూ నిరతరంగా రాష్ట్రపెట్టుబడికి దోహదపడుతున్న భోపాల్ ప్లాంటు రాష్ట్రానికి అవసరమని ప్రభుత్వం భావించింది. ఇలాంటి పరిస్థితులలో మంచి టెక్నాలజీ లేదా సురక్షిత విధానాలకు మారమని UCని వారు అడుగుతారని ఊహించలేము. ప్లాంట్ నుండి పదే పదే లీకేజీ జరుగుతున్నప్పుడు అక్కడి పరిస్థితులు ప్రమాదకరంగా ఉన్నాయని అందరికి స్పష్టంగా తెలిసినప్పటికీ ప్రభుత్వ ఇన్‌స్పెక్టర్‌లు ప్లాంట్‌లో విధి విధానాలను ఆమోదించారు.

చట్ట నిర్మాణము, చట్ట అమలును చేయవలసిన సంస్థ పాత్రకు ఈ చర్య విరుద్ధం అని మీకు తెలుసు! ప్రజల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడానికి బదులుగా వారి భద్రతను ప్రభుత్వం, ప్రైవేటు సంస్థలు విస్మరించాయి.

ఇది ఏ మాత్రం సరిఅయినది కాదు. భారతదేశంలో స్థానిక, విదేశీ వ్యాపారాల ద్వారా మరిన్ని పరిశ్రమలు స్థాపించబడుచున్నందున కార్మికుల హక్కులను పరిరక్షించే బలమైన చట్టాలు రూపొందించాలి. ఈ చట్టాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడం చాలా అవసరం. ఆ చట్టాలను అమలు పరచే విధానాలు అత్యంత పటిష్టంగా ఉండాలి.

ఏదైనా కర్మాగారంలో భద్రతా చట్టాల అమలు ముఖ్యమైనదని మీరు ఎందుకు అనుకుంటున్నారు?

చట్టాలు లేదా నియమాలు ఉన్నప్పటికి వాటిని ప్రజలు సరిగా అమలు చేయకపోవడం లాంటి కొన్ని సందర్భాలను సూచించగలరా? ఉదాహరణకు వాహన దారులు అతివేగంగా వాహనం నడపడం, హెల్మెట్/సీట్ బెల్ట్ ధరించకపోవడం, డ్రైవింగ్ చేస్తున్నప్పుడు మొబైల్ ఫోన్ ఉపయోగించడం. చట్టాలు అమలు చేయడంలో ఉన్న సమస్యలు ఏమిటి? చట్టాలుఅమలును మెరుగుపరచడానికి కొన్ని మార్గాలను సూచించగలరా?

ఇటీవల కాలంలో ఒక పర్యాటక సమూహానికి 8 లక్షల నష్టపరిహారం చెల్లించమని ఒక పెద్ద ట్రావెల్ ఏజన్సీను ఆదేశించారు. వారి విదేశీ పర్యటన సరిగ్గా నిర్వహించకపోవడంతో ప్రయాణీకులు పర్యటనలో డిస్నీ ల్యాండ్‌ను చూడలేకపోయారు. పారిస్‌లో షాపింగ్ చేయలేకపోయారు. మరి భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటన బాధితులు జీవితాంతం కష్టాలు బాధలు అనుభవించినప్పటికీ ఎందుకు తక్కువ పరిహారం పొందారు?

SCERT, ANDHRAPRADESH

New Laws to Protect the Environment

Pumps at contaminated wells are painted red by the government around the UC factory in Bhopal. Yet, local people continue to use them as they have no other accessible source of clean water.

In 1984, there were very few laws protecting the environment in India, and the there was hardly any enforcement of these laws. The environment was treated as a 'free' entity and any industry could pollute the air and water without any restrictions. Whether it was our rivers, air, groundwater - the environment was being polluted and the health of people disregarded.

Thus, not only was UC a beneficiary of lower safety standards, it didn't have to spend any money to clean up the pollution. In the U.S.A., this is a necessary part of the production process.

The Bhopal disaster brought the issue of environment to the forefront. Several thousands of persons who were not associated with the factory in any way were greatly affected because of the poisonous gases leaked from the plant. This made people realise that the existing laws, though weak, only covered the individual worker and not persons who might be injured due to industrial accidents.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

In response to this pressure from environmental activists and others, in the years following the Bhopal gas tragedy, the Indian government introduced new laws on the environment. Henceforth, the polluter was to be held accountable for the damage done to environment. The environment is something that people over generations will share, and it could not be destroyed merely for industrial development.

A 'clean environment is a public facility.' Can you explain this statement?

Why do we need new laws?

Why are companies and contractors able to violate environmental laws?

The courts also gave a number of judgments upholding the right to a healthy environment as intrinsic to the Fundamental Right to Life. In *Subhash Kumar vs. State of Bihar (1991)*, the Supreme Court held that the Right to Life is a Fundamental Right under Article 21 of the Constitution and it includes the right to the enjoyment of pollution-free water and air for full enjoyment of life. The government is responsible for setting up laws and procedures that can check pollution, clean rivers and introduce heavy fines for those who pollute.

SCERT, ANDHRAPRADESH

పర్యావరణ పరిరక్షణకు కొత్త చట్టాలు

భోపాల్ లోని UC ఫ్యాక్టరీ చుట్టూ కలుషితమైన బావుల వద్ద ఉన్న పంపులకు ప్రభుత్వం ఎరుపు రంగు పూస్తుంది. అయినప్పటికీ స్వచ్ఛమైన నీటి వనరులు అందుబాటులో లేనందున స్థానిక ప్రజలు ఈ నీటినే వినియోగించుకొంటున్నారు.

1984లో భారతదేశంలో పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించే చట్టాలు చాల తక్కువగా ఉన్నాయి. ఈ చట్టాలను అమలు కూడా చేయలేదు. ప్రభుత్వం పర్యావరణాన్ని ఉచిత వనరుగా పరిగణించడం జరిగింది. ఏ పరిశ్రమ అయినా ఎటువంటి నియంత్రణలు లేకుండా గాలి, నీటిని కలుషితం చేయవచ్చు. నదులు, గాలి, భూగర్భ జలాల వంటి మన పర్యావరణ అంశాలు కలుషితం కావడం వల్ల ప్రజల ఆరోగ్యం నిర్లక్ష్యం చేయబడుతుంది.

తక్కువ భద్రతా ప్రమాణాల వల్ల లాభపడిన UC సంస్థ కాలుష్యాన్ని తగ్గించడానికి ఎటువంటి డబ్బును ఖర్చు చేయలేదు. USAలో అయితే ఇది ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో అవసరమైన భాగం.

భోపాల్ విపత్తు పర్యావరణ సమస్యను వెలుగులోనికి తెచ్చింది. ప్లాంట్ నుండి వెలువడిన విషవాయువుల కారణంగా ఫ్యాక్టరీతో ఏ మాత్రం సంబంధం లేని వేలాది మంది ప్రజలు తీవ్రంగా ప్రభావితమయ్యారు. బలహీనంగా ఉన్నప్పటికీ, ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టాలు అవి వ్యక్తిగతంగా కార్మికునికి మాత్రమే భద్రతను కల్పిస్తున్నాయి. అంతేకాని పారిశ్రామిక ప్రమాదాల వల్ల గాయపడిన వ్యక్తులందరికీ భద్రతను ఇవ్వడం లేదు అని ప్రజలు అర్థం చేసుకున్నారు.

పర్యావరణ కార్యకర్తలు, ఇతరుల నుండి వచ్చిన ఒత్తిడి కారణంగా భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటన జరిగిన తరువాత సంవత్సరాలలో భారత ప్రభుత్వం పర్యావరణం పై కొత్త చట్టాలను ప్రవేశపెట్టింది. ఆ తర్వాత నుండి పర్యావరణానికి జరిగే నష్టానికి కాలుష్యకారకులే బాధ్యత వహించాలి. పర్యావరణము అనేది తరతరాల ప్రజల భవిష్యత్‌కు సంబందించిన విషయం. దీనిని కేవలం పారిశ్రామిక అభివృద్ధి కోసం నాశనం చేయకూడదు.

ఆరోగ్యకరమైన పర్యావరణ హక్కు జీవించే ప్రాథమిక హక్కులో అంతర్భాగము అనే భావనను సమర్థిస్తూ కోర్టులు అనేక తీర్పులు కూడా ఇచ్చాయి. *సుభాష్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ అఫ్ బీహార్ (1991)* కేసులో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవించే హక్కు ప్రాథమిక హక్కు అని పేర్కొంది. ఆస్వాదించటానికి అవసరమైన కాలుష్య రహిత నీరు, గాలిని అనుభవించే హక్కు జీవించే హక్కులో అంతర్భాగమని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. కాలుష్యాన్ని నివారించే చట్టాలను, విధానాలను రూపొందించడం, నదులను శుభ్రంగా ఉంచడం, కాలుష్యానికి కారకులయ్యే వారికి భారీ జరిమానాలు విధించడం ప్రభుత్వ బాధ్యత.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG)
www.in.undp.org

'స్వచ్ఛమైన పర్యావరణమనేది ఒక ప్రజా సౌకర్యం' మీరు ఈ ప్రకటనను వివరించగలరా?

మనకు కొత్త చట్టాలు ఎందుకు అవసరం?

కంపెనీలు, కాంట్రాక్టర్లు పర్యావరణ చట్టాలను ఎందుకు ఉల్లంఘిస్తున్నారు.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Environment as a Public Facility

In recent years, while the courts have come out with strong orders on environmental issues, these have sometimes affected people's livelihoods adversely.

For instance, the courts directed industries in residential areas in Delhi to close down or shift out of the city. Several of these industries were polluting the neighbourhood and discharge from these industries was polluting the river Yamuna, because they had been set up without following the rules.

But, while the court's action solved one problem, it created another. Because of the closure, many workers lost their jobs. Others were forced to go to far-away places where these factories had relocated. And the same problem now began to come up in these areas – for now these places became polluted. And the issue of the safety conditions of workers remained unaddressed.

Recent research on environmental issues in India has highlighted the fact that the growing concern for the environment among the middle classes is often at the expense of the poor. So, for example, slums need to be cleaned as part of a city's beautification drive, or as in the case above, a polluting factory is moved to the outskirts of the city. And while this awareness of the need for a clean environment is increasing, there is little concern for the safety of the workers themselves.

The challenge is to look for solutions where everyone can benefit from a clean environment. One way this can be done is to gradually move to cleaner technologies and processes in factories. The government has to encourage and support factories to do this. It will need to fine those who pollute. This will ensure that the workers livelihoods are protected and both workers and communities living around the factories enjoy a safe environment.

Emissions from vehicles are a major cause of environmental pollution. In a series of rulings (1998 onwards), the Supreme Court had ordered all public transport vehicles using diesel were to switch to Compressed Natural Gas (CNG). As a result of this move, air pollution in cities like Delhi came down considerably. But a recent report by the Center for Science and Environment, New Delhi, shows the presence of high levels of toxic substance in the air. This is due to emissions from cars run on diesel (rather than petrol) and a sharp increase in the number of cars on the road.

Workers outside closed factories.
Thrown out of work, many of the workers end up as small traders or as daily-wage labourers. Some might find work in even smaller production units, where the conditions of work are even more exploitative and the enforcement of laws weaker.

Do you think everyone got justice in the case cited above?

Can you think of other ways in which the environment can be protected? Discuss in class.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ప్రజా సౌకర్యంగా పర్యావరణం

పర్యావరణ సమస్యలపై ఇటీవల న్యాయస్థానాలు తీవ్రమైన ఆదేశాలను జారీ చేశాయి. ఇవి ప్రజల జీవనోపాధిని తీవ్రంగా ప్రభావితం చేసాయి.

ఉదాహరణకు ఢిల్లీలో కొన్ని పరిశ్రమలు నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా ఏర్పడటం వలన అవి చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను కలుషితం చేస్తున్నాయని, వాటి నుండి వెలువడే కాలుష్యాలు యమునా నదిని కలుషితం చేస్తున్నాయనే కారణంగా నివాస ప్రాంతాలలోని పరిశ్రమలను మూసి వేయాలని లేదా నగరం వెలుపలకు తరలించాలని కోర్టులు ఆదేశించాయి.

కానీ కోర్టు చర్య ఒక సమస్యను పరిష్కరించి మరొక సమస్యను సృష్టించింది. పరిశ్రమ మూసివేత కారణంగా చాలామంది కార్మికులు ఉపాధి కోల్పోయారు. మరికొందరు ఈ కర్మాగారాలు తరలింపబడిన సుదూర ప్రాంతాలకు తప్పనిసరిగా వెళ్ళవలసి వచ్చింది. ఇదే సమస్య ఈ క్రొత్త ప్రాంతాలలో ప్రారంభమైనది. ఇప్పుడు ఈ క్రొత్త ప్రదేశాలు కూడా కలుషితమయ్యాయి. కానీ కార్మికుల భద్రతా పరిస్థితుల సమస్య అలాగే ఉంది.

భారతదేశంలో పర్యావరణ సమస్యలపై ఇటీవల జరిగిన పరిశోధనలు మధ్య తరగతి ప్రజలలో పర్యావరణం మీద పెరుగుతున్న చైతన్యం పేద ప్రజలు నష్టపోయే పరిస్థితులను కల్పిస్తున్నాయన్న వాస్తవాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చాయి. ఉదాహరణకు నగరాల సుందరీకరణలో భాగంగా మురికివాడలు శుభ్రపరచాలి లేదా పైన పేర్కొన్న విధంగా కాలుష్య కర్మాగారాలను నగర శివార్లకు తరలించాలి. పరిశుభ్రమైన వాతావరణ ఆవశ్యకత గురించిన అవగాహన పెరుగుతూ ఉన్నప్పటికి కార్మికుల భద్రతపై మాత్రం తగినంత శ్రద్ధ లేదు.

పరిశుభ్రమైన పరిసరాల వల్ల ప్రతి ఒక్కరూ లాభపడే పరిష్కారాలు వెతకడం ఒక సవాలు. కర్మాగారాలలో మంచి సాంకేతికతలు, ప్రక్రియల వైపు క్రమంగా వెళ్ళడం ఒక మార్గం. వీటిని పాటించాలని ప్రభుత్వం ఫ్యాక్టరీలను ప్రోత్సహించాలి. వాటికి సహకరించాలి. కాలుష్యపరిచే వారికి జరిమానా విధించాలి. దీని వలన కార్మికుల జీవనోపాధికి రక్షణ ఉంటుంది. అప్పుడే కర్మాగారాల చుట్టూ నివసించే కార్మికులు, ప్రజలు సురక్షితమైన వాతావరణాన్ని అనుభవించగలరు.

పైన పేర్కొన్న కేసులో అందరికీ న్యాయం జరిగిందని భావిస్తున్నారా?

పర్యావరణాన్ని రక్షించే ఇతర మార్గాల గురించి మీరు ఆలోచించగలరా? తరగతిలో చర్చించండి.

వాహనాల నుండి వెలువడే వాయువులు పర్యావరణ కాలుష్యానికి ప్రధాన కారణాలు. 1998 నుండి వెలువడిన వరుస తీర్పులలో డీజిల్ ఉపయోగించే అన్ని ప్రజా రవాణ వాహనాలు కంప్రెస్‌డ్ నాచురల్ గ్యాస్ (CNG)కి మారాలని సుప్రీం కోర్టు ఆదేశించింది. ఈ చర్య ఫలితంగా ఢిల్లీ వంటి నగరాల్లో వాయు కాలుష్యం గణనీయంగా తగ్గింది. ఢిల్లీలోని సెంటర్ అఫ్ సైన్సు అండ్ ఎన్విరాన్మెంట్ గాలిలో విషపూరిత పదార్థాలు ఎక్కువగా ఉన్నట్లు ఇటీవల నివేదిక వెలువరించింది. డీజిల్‌తో (పెట్రోల్‌తో కాకుండా) నడిచే కార్ల నుండి వెలువడే వాయువులతో పాటు రోడ్లపై కార్ల సంఖ్య గణనీయంగా పెరగడం వలన ఇది జరుగుతున్నది.

మూసివేయబడిన ఫ్యాక్టరీల బయట ఉన్న కార్మికులు.

పని నుండి తొలగించబడిన చాలా మంది కార్మికులు చిరు వ్యాపారులుగా లేదా రోజువారి కూలీలుగా మారుతున్నారు. కొంతమంది చిన్న ఉత్పత్తి యూనిట్లలో పనిని వెతుక్కున్నారు. ఇక్కడ పని పరిస్థితులు మరింత దోపిడీగా ఉంటాయి. చట్టాల అమలు అతి తక్కువుగా ఉంది.

SCERT, ANDHRAPRADESH

Advanced countries are relocating the toxic and hazardous industries to developing countries to take advantage of the weaker laws in these countries and keep their own countries safe. South Asian countries – particularly India, Bangladesh and Pakistan – play hosts for industries producing pesticides, asbestos or processing zinc and lead.

Ship-breaking is another hazardous industry that is growing rapidly in South Asia. Old ships no longer in use, are sent to ship-yards in Bangladesh and India for scrapping. These ships contain potentially dangerous and harmful substances. This photo shows workers breaking down a ship in Alang, Gujarat.

Conclusion

Laws are necessary in many situations, whether this be the market, office or factory so as to protect people from unfair practices. Private companies, contractors, business persons, in order to make higher profits, resort to unfair practices such as paying workers low wages, employing children for work, ignoring the conditions of work, ignoring the damage to the environment (and hence to the people in the neighbourhood) etc.

A major role of the government, therefore, is to control the activities of private companies by making, enforcing and upholding laws so as to prevent unfair practices and ensure social justice. This means that the government has to make 'appropriate laws' and also has to enforce the laws. Laws that are weak and poorly enforced can cause serious harm, as the Bhopal gas tragedy showed.

While the government has a leading role in this respect, people can exert pressure so that both private companies and the government act in the interests of society. Environment, as we saw, is one example where people have pushed a public cause and the courts have upheld the right to healthy environment as intrinsic to the Right to Life. In this chapter, we have argued that people now must demand that this facility of healthy environment be extended to all. Likewise, workers' rights (right to work, right to a fair wage and decent work conditions) is an area where the situation is still very unfair. People must demand stronger laws protecting workers' interests so that the Right to Life is achieved for all.

Sustainable Development Goal (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో చట్టాలలో గల లోపాలను అదునుగా చేసుకుని తమ దేశాలను సురక్షితంగా ఉంచడం కోసం ప్రగతి సాధించిన దేశాలు తమ దేశాలలోని విషపూరిత, ప్రమాదకరమైన పరిశ్రమలను అక్కడకి తరలిస్తున్నాయి. దక్షిణాసియా దేశాలు ప్రత్యేకించి భారతదేశం, బంగ్లాదేశ్, పాకిస్తాన్‌లు పురుగుమందులు, ఆస్బెస్టాస్, ప్రాసెసింగ్, జింక్, సీసము ఉత్పత్తి చేసే పరిశ్రమలకు ఆతిథ్యమిస్తున్నాయి.

షిప్ బ్రేకింగ్ అనేది దక్షిణాసియాలో వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న మరో ప్రమాదకర పరిశ్రమ. ఇప్పుడు ఉపయోగంలో లేని పాత ఓడలు, స్క్రాపింగ్ కోసం బంగ్లాదేశ్, భారతదేశం లోని షిప్‌యార్డ్‌లకు పంపుతున్నారు. ఈ నౌకలలో చాలా ప్రమాదకరమైన, హానికరమైన పదార్థాలు ఉంటాయి. ఈ ఫోటో గుజరాత్‌లోని అలంగులో కార్మికులు ఓడను బద్దలుకొట్టడం చూపిస్తుంది.

ముగింపు:

ప్రజలను మార్కెట్‌లలోనూ, ఆఫీసులలోనూ, ఫ్యాక్టరీలలోనూ మోసపూరిత విధానాల నుండి రక్షించడానికి చట్టాలు అవసరం. ప్రైవేటు కంపెనీలు, కాంట్రాక్టర్లు, వ్యాపార వేత్తలు అధిక లాభాల కోసం కార్మికులకు తక్కువ వేతనాలు ఇవ్వడం, పిల్లలను పనికి పెట్టుకోవడం, పని పరిస్థితులకు, పర్యావరణానికి కలిగే హానిని విస్మరించడం వంటి అన్యాయమైన పద్ధతులను అవలంబిస్తున్నారు.

ప్రైవేట్ కంపెనీల కార్యకలాపాలను అదుపు చేయడం కోసం చట్టాలను ఏర్పరిచి, అమలు చేసి సంరక్షించడం ద్వారా అన్యాయమైన పద్ధతులను అరికట్టడం, సామాజిక న్యాయాన్ని అందించడం అనేది ప్రభుత్వం యొక్క ప్రధానమైన విధి. అంటే ప్రభుత్వం తగిన చట్టాలు చేసి వాటిని అమలు చేయాలి. భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటనలో చూపినట్లుగా బలహీనమైన, సరిగా అమలుకు నోచుకోని చట్టాలు తీవ్రమైన హానిని కలిగిస్తాయి.

ఈ విషయంలో ప్రభుత్వానికి ప్రముఖ పాత్ర ఉన్నప్పటికీ ప్రయివేటు కంపెనీలు, ప్రభుత్వం రెండూ సమాజ ప్రయోజనాల కోసం పని చేసేలా ప్రజలు ఒత్తిడి చేయవచ్చు. మనం చూసిన పర్యావరణ అంశమే ఒక ఉదాహరణ. ప్రజలు ఒక ప్రజా సమస్యను లేవనెత్తారు. న్యాయస్థానాలు జీవించే హక్కులో భాగంగా ఆరోగ్యకరమైన పర్యావరణ హక్కును సమర్థించాయి. ఈ అధ్యాయంలో ఆరోగ్యకరమైన పర్యావరణ సౌకర్యం అందరికి అందుబాటులో ఉండాలని ప్రజలు కోరుకోవాలని మనము వాదించాము. అదేవిధంగా కార్మికుల హక్కులు (పని చేసే హక్కు, పనికి సరిపడు వేతనం, మంచి పని పరిస్థితుల హక్కు) అమలు విషయంలో నిర్లక్ష్య ధోరణి కనపడుతోంది. కార్మికుల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించే బలమైన చట్టాల కొరకు ప్రజలు డిమాండ్ చేయాలి. తద్వారా అందరికి జీవించే హక్కు లభిస్తుంది.

సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG)
www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

Exercises

1. Talk to two workers (For example, construction workers, farm workers, factory workers, workers at any shop) to find out if they are receiving the minimum wages laid down by law.
2. What are the advantages to foreign companies in setting up production in India?
3. Do you think the victims of the Bhopal gas tragedy got justice? Discuss.
4. What do we mean when we speak of law enforcement? Who is responsible for enforcement? Why is enforcement so important?
5. How can laws ensure that markets work in a manner that is fair? Give two examples to support your answer.
6. Imagine yourself to be a worker working in a chemical factory, which has received orders from the government to move to a different site 100 kms away from the present location. Write about how your life would change? Read out your responses in the classroom.
7. Write a paragraph on the various roles of the government that you have read about in this unit.
8. What are the sources of environmental pollution in your area? Discuss with respect to (a) air; (b) water and (c) soil. What are the steps being taken to reduce the pollution? Can you suggest some other measures?
9. How was environment treated earlier? What has been the change in perception? Discuss.

SCERT ANDHRAPRADESH

It's really cruel burdening kids like this. I had to hire that boy to help my son!

10. What do you think the famous cartoonist R.K. Laxman is trying to convey in this cartoon? How does it relate to the 2016 law that you read about on page 123?

అభ్యాసాలు

1. చట్టం ద్వారా (ఉదాహరణకు నిర్మాణ కార్మికులు వ్యవసాయ కార్మికులు ఫ్యాక్టరీ కార్మికులు, ఏదైనా దుకాణంలో పని చేసే కార్మికులు) నిర్దేశించిన కనీస వేతనాలు వారికి అందుతున్నాయో లేదో తెలుసుకోవడానికి ఇద్దరు కార్మికులతో మాట్లాడండి.
2. భారతదేశంలో ఉత్పత్తి చేయడం వల్ల విదేశీ కంపెనీలకు కలిగే ప్రయోజనం ఏమిటి?
3. భోపాల్ గ్యాస్ బాధితులకు న్యాయం జరిగిందని మీరు భావిస్తున్నారా? చర్చించండి.
4. చట్టాలు అమలు కావాలని మనం ఎందుకు కోరుతున్నాము? అమలు పరచే భాధ్యత ఎవరిది? చట్టం అమలు ఎందుకు ముఖ్యం?
5. మార్కెట్లు న్యాయమైన రీతిలో పని చేసేలా చట్టాలు ఎలా చేస్తాయి? మీ సమాధానాన్ని సమర్ధిస్తూ రెండు ఉదాహరణలు ఇవ్వండి.
6. నీవు ఒక రసాయన కర్మాగారంలో పని చేస్తున్న కార్మికునిగా ఊహించుకో. మీ కర్మాగారాన్ని ప్రస్తుతం ఉన్న ప్రాంతం నుండి 100 కిలో మీటర్ల దూరానికి మారాలని ప్రభుత్వ ఆదేశాలు అందినచో మీ జీవితంలో సంభవించే మార్పుల గూర్చి వ్రాయండి. మీ ప్రతిస్పందనను తరగతి గదిలో చదవండి.
7. ప్రభుత్వం నిర్వహించే వివిధ పాత్రలు అనే అంశం పై ఈ యూనిట్ ఆధారంగా ఒక పేరా వ్రాయండి.
8. మీ ప్రాంతంలో పర్యావరణ కాలుష్యం యొక్క కారకాలు (మూలాలు) ఏమిటి? (a) గాలి (b) నీరు (c) నేల గురించి చర్చించండి. కాలుష్యాన్ని తగ్గించడానికి తీసుకుంటున్న చర్యలు ఏమిటి? మీరు మరికొన్ని చర్యలను సూచించండి.
9. ఇంతకముందు పర్యావరణం అంటే ఎలా అభిప్రాయపడేవారు? మీ అవగాహనలో వచ్చిన మార్పు ఏమిటి? చర్చించండి.

పిల్లలపై భారం మోపడం నిజంగా క్రూరమైనది. మా అబ్బాయికి సహాయం చేయడానికి నేను ఈ అబ్బాయిని తీసుకోవలసివచ్చింది.

10. ప్రముఖ కార్టూనిస్ట్ ఆర్.కె. లక్ష్మణ్ ఈ కార్టూన్‌లో ఏ విషయం చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని మీరు అనుకుంటున్నారు. మీరు చదివిన 2016 చట్టానికి, దీనికి గల సంబంధం ఏమిటి?

SCERT, ANDHRAPRADESH

11. You have read about the Bhopal gas tragedy and the on-going struggle. Students from countries across the world have come together to support this struggle for justice. From protest marches to awareness campaigns, you can read about their activities on the website www.studentsforbhopal.com. The website also has resources such as photos, posters, documentaries, victims' statements, etc.

    Use this and other sources to make a wallpaper/exhibition on the Bhopal gas tragedy for your classroom. Invite the whole school to see and talk about it.

GLOSSARY

Consumer: An individual who buys goods for personal use and not for resale.

Producer: A person or organisation that produces goods for sale in the market. At times, the producer keeps a part of the produce for his own use, like a farmer.

Investment: Money spent to purchase new machinery or buildings or training so as to be able to increase/ modernise production in the future.

Workers' unions: An association of workers. Workers' unions are common in factories and offices, but might be also found among other types of workers, say domestic workers' unions. The leaders of the union bargain and negotiate with the employer on behalf of its members. The issues include wages, work rules, rules governing hiring, firing and promotion of workers, benefits and workplace safety.

SCERT, ANDHRAPRADESH

11. మీరు భోపాల్ గ్యాస్ విషాదం గురించి దానిపై కొనసాగుతున్న పోరాటం గురించి చదివారు. న్యాయం కోసం జరుగుతున్న ఈ పోరాటానికి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా విద్యార్థులు మద్దతు పలికారు. నిరసన ప్రదర్శనల నుండి అవగాహన, ప్రచారాల వరకు మీ www.studentsforbhopal.com వెబ్ సైట్ లో వారి కార్యకలాపాల గురించి తెలుసుకోవచ్చు. వెబ్ సైట్‌లో ఫోటోలు పోస్టర్లు డాక్యుమెంటరీలు బాధితుల మనోభావాలు మొదలైనవి కూడా ఉన్నాయి.

వీటిని, ఇతర మూలాధారాలను ఉపయోగించి మీ తరగతి విధ్యార్థులు భోపాల్ గ్యాస్ దుర్ఘటన పై ఒక వాల్ పేపర్‌ను రూపొందించి పాఠశాల విధ్యార్థుల అందరి ముందు ప్రదర్శించండి/ చర్చించండి.

పదకోశం

వినియోగదారుడు: తిరిగి అమ్మడం కోసం కాకుండా వ్యక్తిగత ఉపయోగం కోసం వస్తువులను కొనుగోలు చేసే వ్యక్తి.

ఉత్పత్తిదారుడు: మార్కెట్‌లో అమ్మడం కోసం వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసే వ్యక్తి లేదా సంస్థ. కొన్ని సార్లు ఉత్పత్తిదారుడు ఉత్పత్తిలో కొంత భాగాన్ని తన సొంత ఉపయోగం కోసం ఉపయోగించుకుంటాడు.

పెట్టుబడి: భవిష్యత్తులో ఉత్పత్తిని పెంచడానికి / ఆధునికీకరించడానికి వీలుగా కొత్త యంత్రాలు, భవనాలు, శిక్షణకోసం ఖర్చు చేయబడిన డబ్బు.

కార్మిక యూనియన్లు: కార్మికులు ఒక సంఘంగా ఏర్పడటం. కార్యాలయాల్లోను, కర్మాగారాలలోను కార్మికుల సంఘాలు సర్వ సాధారణం. కాని ఇతర కార్మికులలో కూడా సంఘా=లు ఏర్పడ్డాయి. ఉదా: ఇంటిపనివారి యూనియన్‌లు, యూనియన్ నాయకులు తమ సభ్యుల తరుపున యజమానితో బేరసారాలు, చర్చలు జరుపుతారు. వేతనాలు, పని నియమాలు, ఉద్యోగుల నియామకం, తొలగింపు, పదోన్నతులు, ప్రయోజనాలు, కార్యాలయ భద్రత, పని ప్రదేశాలలో భద్రత మొదలైన సమస్యలు ఇందులో భాగం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

The Constitution as a Living Ideal

The Right to Life is a Fundamental Right that the Constitution guarantees to all the citizens of this country. As you have read in this book, over the years this right, or Article 21, has been used by ordinary citizens to include issues to make this Right more meaningful and substantial. So for example, you have read of how the case of the injured farmer Hakim Sheikh established the right to health as part of the Right to Life. Similarly, you read of how the case of the slum-dwellers being evicted from Mumbai established the right to livelihood as part of the Right to Life. In this chapter, you have read about how the court ruled in favour of a person's Right to the "enjoyment of pollution free water and air for full enjoyment of life" as part of the Right to Life. In addition to these cases, the courts have also ruled to include the right to education and the right to shelter within this expanded understanding of Article 21.

The above expanded understanding of the Right to Life was achieved through the efforts of ordinary citizens to get justice from the courts when they believed that their Fundamental Rights were being violated. As you read in several instances in this book, these Fundamental Rights have also served time and again as the basis for the making of new laws and establishing certain policies to protect all citizens. All of this is possible because our Constitution contains certain constitutive rules that work towards protecting the dignity and self-respect of all citizens of India and guard against all forms of possible violations. What these should include is spelt out in the various provisions on Fundamental Rights and the rule of law.

But as the above cases highlight, there is also an intrinsic flexibility to our Constitution that allows for a continually expanding list of issues to be included within the idea of dignity and justice that the Constitution guarantees. This flexibility allows for new interpretations and, therefore, the Constitution can be considered to be a living document. Thus, the right to health, the right to shelter etc, are issues that were not present in written form in the Constitution that members of the Constituent Assembly had presented in 1949. But they were present in spirit, i.e. the democratic ideals that the Constitution established allowed for persons to use the political process to continually ensure that these ideals became a reality in the lives of ordinary citizens.

As the chapters in this book discuss, much has been done in this process of making Constitutional ideals into a reality. But as these chapters also point out, a lot still remains to be done. Several struggles by people in different parts of the country serve as a continual reminder that serious issues of equality, dignity and self-respect remain to be realised in the lives of the majority. These struggles, as you read in your Class VII book, are often not covered by the media. But this does not in any way diminish the attention that they deserve.

The various chapters in this book have tried to make clear to you the democratic ideals that the Constitution contains and the ways in which it affects people's daily lives. We have done this with the intent that this might provide you the tools with which you can critically begin to understand and examine the world around you, and participate in it as the Constitution prescribes.

SCERT, ANDHRAPRADESH

ఆదర్శవంతమైన సజీవ రాజ్యాంగం

జీవించే హక్కు అనేది ప్రాథమిక హక్కుగా ఈ దేశంలోని పౌరులందరకీ రాజ్యాంగం హామీ ఇస్తుంది. మీరు ఈ పుస్తకంలో చదివినట్లుగా, అనేక సంవత్సరాలుగా ఈ అంశాలు ఆర్టికల్ 21లో భాగం అయ్యేలా చేసి సాధారణ పౌరుడు జీవించే హక్కును మరింత అర్థవంతం, విస్తృతం చేసారు. ఉదాహరణకు, గాయపడిన రైతు హాకీమ్ షేక్ ఆరోగ్య హక్కును ఎలా జీవించే హక్కులో భాగంగా చేసారో మీరు చదివారు. అదేవిధంగా, జీవనోపాధి హక్కును జీవించే హక్కులో భాగంగా చేయడం ద్వారా ముంబాయి మురికివాడ నివాసులను ఖాళీ చేయించకుండా చూడగలగడం మనం చదివాం. ఈ అధ్యాయంలో, జీవించే హక్కులో భాగంగా ఒక వ్యక్తి స్వచ్ఛమైన నీరు గాలిని, పూర్తిగా ఆస్వాదించడం" అనే హక్కుకు అనుకూలంగా కోర్టు ఎలా తీర్పునిచ్చిందో మీరు చదివారు. ఈ కేసులతో పాటు, ఆర్టికల్ 21ని విస్తృతపరుస్తూ విద్యా హక్కును, ఆశ్రయం పొందే హక్కును కూడా చేర్చాలని కోర్టులు తీర్పు ఇచ్చాయి.

తమ ప్రాథమిక హక్కులు ఉల్లంఘించబడుతున్నాయని భావించినప్పుడు న్యాయస్థానాల నుండి న్యాయం పొందడానికి సాధారణ పౌరులు చేసిన ప్రయత్నాల ద్వారా జీవించే హక్కుపైన అవగాహన మరింత విస్తృత పరచబడింది. మీరు ఈ పుస్తకంలో అనేక సందర్భాల్లో చదివినట్లుగా, కొత్త చట్టాలను రూపొందించి పౌరులందరికి భద్రత కల్పించడానికి ఈ ప్రాథమిక హక్కులు అనేకసార్లు ప్రాతిపదికగా పనిచేశాయి. మన రాజ్యాంగం భారతదేశంలోని పౌరులందరి హుందాతనాన్ని, ఆత్మగౌరవాన్ని పరిరక్షించడానికి , అవి ఉల్లంఘించబడినప్పుడు రక్షించడానికి అవసరమయిన కొన్ని రాజ్యాంగ నియమాలను కలిగి ఉన్నందున ఇవన్నీ సాధ్యమయ్యాయి. ఏయే అంశాలు ఈ పరిధిలోకి వస్తాయో ప్రాథమిక హక్కులు, చట్టబద్ధ పాలనలోని వివిధ నిబంధనలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి.

కానీ పైన పేర్కొన్న సందర్భాలలో ప్రస్తావించినట్లుగా రాజ్యాంగం మార్పు చేసుకోడానికి అంతర్గతమైన సరళత ఉంది. రాజ్యాంగం హామీ ఇచ్చిన గౌరవం (dignity), న్యాయం భావనలను నిరంతరం విస్తృత పరచడానికి కొత్త అంశాలను ఇమడ్చడానికి అవకాశం ఇస్తుంది. ఈ సరళత కొత్త వివరణలను అనుమతిస్తుంది. అందువల్ల, రాజ్యాంగాన్ని సజీవపత్రంగా పరిగణించవచ్చు. అందువల్ల, ఆరోగ్య హక్కు, నివాసంపొందే హక్కు మొదలైనవి 1949లో రాజ్యంగ పరిషత్ సభ్యులు సమర్పించిన రాజ్యాంగంలో లిఖించబడి లేవు. కాని ఆ స్ఫూర్తి వాటిలో ఉంది. అంటే రాజ్యాంగం ఏర్పరిచిన ఈ ప్రజాస్వామిక ఆదర్శాలు సాధారణ ప్రజల జీవితాలలో వాస్తవాలు అయ్యేలా చేసుకోవడానికి రాజకీయ ప్రక్రియను ఉపయోగించుకోవచ్చని హామీ ఇచ్చింది.

ఈ పుస్తకంలోని అధ్యాయాలలో చర్చించినట్లుగా, రాజ్యాంగ ఆదర్శాలను వాస్తవాలు చేసేందుకు చాలా ప్రయత్నాలు జరిగాయి. కానీ ఈ అధ్యాయాలు ఎత్తి చూపినట్లుగా, ఇంకా చాలా చేయాల్సి ఉంది. సమానత్వం, ఆత్మగౌరవం కోసం దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో ప్రజలు చేస్తున్న అనేక పోరాటాలు మెజారిటీ ప్రజల జీవితాల్లో ఇవి వాస్తవాలు కాలేదని నిరంతరం గుర్తు చేస్తున్నాయని గ్రహించాలి. మీరు 7వ తరగతిలో చదివినట్లుగా ఈ పోరాటాల గురించి ప్రచార సాధనాలలో రాలేదు. ప్రచార సాధనాలలో రానంతమాత్రాన వీటి ప్రాముఖ్యత ఏమీ తగ్గదు.

రాజ్యాంగంలోని ప్రజాస్వామ్య ఆదర్శాలను అది ప్రజల దైనందిన జీవితాలను ప్రభావితం చేసే మార్గాలను ఈ పుస్తకంలోని వివిధ అధ్యాయాలు మీకు స్పష్టం చేయడానికి ప్రయత్నించాయి. మీరు మీ చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని విచక్షణాత్మకంగా అర్థం చేసుకోవడం, పరిశీలించడం, రాజ్యాంగం సూచించిన విధంగా వివిధ విషయాలలో పాల్గొనడానికి కావలసిన సాధనాలను అందించే ఉద్దేశ్యంతోనే ఈ పని చేశాం.

SCERT, ANDHRAPRADESH

References

Books

Austin, Granville. 1966. *The Indian Constitution: Cornerstone of a Nation.* Oxford: Clarendon Press.

Austin, Granville. 1999. *Working a Democratic Constitution: The Indian Experience*. New Delhi: Oxford.

Lawyer's Collective, 2007. *Staying Alive: First Monitoring and Evaluation Report 2007 on the Protection of Women from Domestic Violence Act 2005*. New Delhi: Lawyer's Collective.

Ramaswamy, Gita. 2005. *India Stinking: Manual Scavengers in Andhra Pradesh and Their Work.* New Delhi: Navanaya Publishing.

Articles

P. Sainath, "Whose Sacrifice is it Anyway?" *The Hindu.* 6 September 1998.

Hari Phuyal, "Nepal's New Constitution: 65 Years in the Making", *The Diplomat*, 18 September 2015. https://thediplomat.com (Accessed on 19 September 2017)

Legal Cases

Olga Tellis vs. Bombay Municipal Corporation (1985) 3 SCC 545.

Paschim Banga Khet Mazdoor Samiti vs. State of West Bengal (1996)

State (Delhi Administration) vs. Laxman Kumar and other (1985) 4 SCC 476.

Subhash Kumar vs. State of Bihar (1991) 1 SCC 598.

Websites

Bhopal Gas Tragedy, http://www.studentsforbhopal.org/WhatHappened.htm (Accessed on 12 January 2008)

C.K. Janu,(www.countercurrents.org (Accessed on 12 November 2007)

Democracy in Nepal, http://www.himalmag.com (Accessed on 15 December 2007)

Election Commission of India, https://eci.gov.in

Lok Sabha, http://loksabha.nic.in

Manual scavenging, http://in.one.un.org/page/breaking-free-rehabilitating-manual-scavengers/ (Accessed on 24 October 2017)

On Manual Scavenging, www.hrdc.net/sahrdc/hrfeatures/HRF 129.html (Accessed on 2 January 2008)

Rajya Sabha, https://rajyasabha.nic.in

Supreme Court of India, https://www.sci.gov.in

Sustainable Development Goals (SDGs), www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

ప్రస్తావనలు:

పుస్తకాలు:

ఆస్టిన్ గ్రాన్ విల్లే 1966 భారత రాజ్యాంగం ఒక జాతికి మూలస్తంభం, ఆక్స్ఫర్డ్ క్లారెండన్ ప్రెస్ ఆస్టిన్ గ్రావిల్లే 1999 వర్కింగ్ ఎ డెమోక్రటిక్ కాన్స్టిట్యూషన్: ది ఇండియన్ ఎక్స్పీరియన్స్ న్యూ ఢిల్లీ ఆక్స్ఫర్డ్. లాయర్స్ కలెక్టివ్, 2007 సజీవంగా ఉండడం: రక్షణపై మొదటి పర్యవేక్షణ మరియు మూల్యాంకన నివేదిక 2007 గృహ హింస చట్టం 2005 నుండి మహిళలకు సంబంధించినది. న్యూఢిల్లీ లాయర్స్ కలిక్టివ్ రామస్వామి, గీత. 2005. ఇండియా స్టింకింగ్: మాన్యువల్ స్కావెంజర్స్ ఇన్ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మరియు వారి పని న్యూఢిల్లీ, నవనయ పబ్లిషింగ్

వ్యాసాలు:

P. SAINATH అయినా ఇది ఎవరి త్యాగం? ది హిందూ. 6 సెప్టెంబర్ 1998.

హరిపుయల్, నేపాల్ యొక్క కొత్త రాజ్యాంగం, 65 సంవత్సరాలు నిర్మాణంలో దౌత్యవేత్త 18 సెప్టెంబర్ 2015

https://thediplomat.com (19 సెప్టెంబర్ 2017న యాక్సెస్ చేయబడింది)

చట్టపరమైన కేసులు:

ఓల్గా టెల్లిస్ వర్సెస్ బాంబె మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (1985) 35 CC 545.

పశ్చిమ్ బంగ భేత్ మజ్దూర్ సమితి వర్సెస్, స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ (1996)

రాష్ట్రం (ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్) వర్సెస్ లక్ష్మణ్ కుమార్ మరియు ఇతరులు (1985) 165 4 scene

సుభాష్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ (1991,1sco 598

వెబ్ సైట్:

భోపాల్ గ్యాస్ విషాదం. http://www.studentsforbhopal.org/WhatHappened him (నందు 12 జనవరి 2008 నుండి తీసుకున్నాం).

సి.కె.జాను (www.countercurrents.org (12 నవంబర్ 2007న వినియోగించబడింది)

నేపాలో ప్రజాస్వామ్యం. http://www himalmag com15 డిసెంబర్ 2007న ఉపయోగించుకున్నాం)

భారత ఎన్నికల సంఘం, https://eci.gov.in

లోకసభ http://loksatha.nic.in

మాన్యువల్ స్కావెండంగ్ http://in.one un arg/page/breaking free rehabilitatingmanual scavengers/ 24 అక్టోబర్ 2017న వినియోగించబడింది.

మాన్యువల్ స్కావెంజింగ్ పై, www. hrde.net/sahr de/hiteatures | IRF 129.html (2 జనవరి 2008న వినియోగించబడింది)

రాజ్యసభ https://rajyasabha nic.in

భారత సుప్రీం కోర్టు http//www.sci.gov.in

సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDG),www.in.undp.org

SCERT, ANDHRAPRADESH

FUNDAMENTAL DUTIES

Fundamental duties: It shall be the duty of every citizen of India-

(a) to abide by the Constitution and respect its ideals and institutions, the National Flag and the National Anthem;

(b) to cherish and follow the noble ideals which inspired our national struggle for freedom;

(c) to uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India;

(d) to defend the country and render national service when called upon to do so;

(e) to promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India transcending religious, linguistic and regional or sectional diversities; to renounce practices derogatory to the dignity of women;

(f) to value and preserve the rich heritage of our composite culture;

(g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers and wild life, and to have compassion for living creatures;

(h) to develop the scientific temper, humanism and the spirit of inquiry and reform;

(i) to safeguard public property and to abjure violence.

(j) to strive towards excellence in all spheres of individual and collective activity so that the nation constantly rises to higher levels of endeavour and achievement;

(k) who is a parent or guardian, to provide opportunities for education to his child or, as the case may be ward between the age of six and fourteen years;

SCERT, ANDHRAPRADESH

Right of Children to Free and Compulsory Education (RTE) Act, 2009

The RTE Act provides for the right of children to free and Compulsory Education to every child in the age group of 6 – 14 years which came into force from 1st April 2010 in Andhra Pradesh.

Important provisions of RTE Act

- Ensure availability of schools within the reach of the children. • Improve School infrastructure facilities.
- Enroll children in the class appropriate to his / her age.
- Children have a right to receive special training in order to be at par with other children.
- Providing appropriate facilities for the education of children with special needs on par with other children.
- No child shall be liable to pay any kind of fee or charges or expenses which may prevent him or her from pursuing and completing the elementary education. No test for admitting the children in schools.
- No removal of name and repetition of the child in the same class.
- No child admitted in a school shall be held back in any class or expel from school till the completion of elementary education. • No child shall be subjected to physical punishment or mental harassment.
- Admission shall not be denied or delayed on the ground that the transfer and other certificates have not been provided on time. • Eligible candidates alone shall be appointed as teachers.
- The teaching learning process and evaluation procedures shall promote achievement of appropriate competencies.
- No board examinations shall be conducted to the children till the completion of elementary education.
- Children can continue in the schools even after 14 years until completion of elementary education.
- No discrimination and related practices towards children belonging to backward and marginalized communities.
- The curriculum and evaluation procedures must be in conformity with the values enshrined in the constitution and make the child free of fear and anxiety and help the child to express views freely.